

NARODNE NOVINE

SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

GODIŠTE CLXXXVII, BROJ 81, ZAGREB, 19. SVIBNJA 2025. ISSN 0027-7932

SADRŽAJ

STRANICA

1070 Odluka o dodjeli odlikovanja Reda hrvatskog pletera Zoranu Čulku	1
1071 Uredba o utvrđivanju najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata	1
1072 Odluka o imenovanju vršiteljice dužnosti člana Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave	3
1073 Rješenje o razrješenju i imenovanju dijela članova i dijela zamjenika članova Savjeta za razvoj civilnoga društva	3
1074 Indeks potrošačkih cijena u travnju 2025.	4
1075 Rješenje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/132-24-389 od 18. prosinca 2024.	4

PREDSJEDNIK REPUBLIKE HRVATSKE

1070

Na temelju odredbe članka 98. stavka 1. podstavka 5. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 56/90, 135/97, 113/00, 28/01, 76/10 i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i odredbe članka 2., 3. i 21. Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske (»Narodne novine«, broj 20/95, 57/06, 141/06 i 118/19), donosim

ODLUKU O DODJELI ODLIKOVANJA

Redom hrvatskog pletera, za izniman sportski uspjeh hrvatske rukometne reprezentacije osvajanjem srebrne medalje na 29. Svjetskom rukometnom prvenstvu 2025., kojem je pridonio svojim profesionalnim iskustvom i podrškom, odlikuje se

ZORAN ČULK.

Klasa: 060-03/25-17/01

Urbroj: 71-05-01/4-25-02

Zagreb, 23. travnja 2025.

Predsjednik
Republike Hrvatske
Zoran Milanović, v. r.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

1071

Na temelju članka 9. stavka 2. Zakona o tržištu nafte i naftnih derivata (»Narodne novine«, br. 19/14., 73/17. i 96/19.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 19. svibnja 2025. donijela

UREDBU

O UTVRĐIVANJU NAJVIŠIH MALOPRODAJNIH CIJENA NAFTNIH DERIVATA

Članak 1.

Ovom Uredbom utvrđuju se iznosi najviših maloprodajnih cijena naftnih derivata koje energetski subjekti koji se bave trgovinom na veliko naftnim derivatima i/ili trgovinom na malo naftnim derivatima i/ili trgovci na veliko ukapljenim naftnim plinom i/ili trgovci na malo ukapljenim naftnim plinom (u daljnjem tekstu: energetski subjekti), smiju primijeniti na području Republike Hrvatske.

Članak 2.

(1) Ova Uredba primjenjuje se na sljedeće naftne derivate:

- motorne benzine
- dizelsko gorivo
- plavi dizel
- smjesu propan-butan za spremnike UNP PB (ukapljeni naftni plin propan-butan)
- smjesu propan-butan za boce sadržaja 7,5 kg i više, UNP PB (ukapljeni naftni plin propan-butan).

(2) Najviša maloprodajna cijena utvrđuje se za litru odnosno kilogram naftnih derivata iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Na najvišu maloprodajnu cijenu naftnih derivata nije dozvoljeno zaračunavati naknade ili druge troškove koji nisu propisani ovom Uredbom ili drugim posebnim propisima.

(4) Kvaliteta i označavanje naftnih derivata iz stavka 1. podstavka 1. do 3. ovoga članka utvrđeni su Uredbom o kvaliteti tekućih naftnih goriva (»Narodne novine«, broj 131/21.).

Članak 3.

(1) Najviše jedinične cijene za motorne benzine, dizelsko gorivo i plavi dizel određuju se sukladno sljedećoj formuli:

$$PC = P_t + P$$

$$P_t = \sum_{i=1}^n \left(\frac{CIF\ Med M_i}{T_i} \right) * \frac{\rho}{1000 * n}$$

pri čemu je:

- PC = jedinična cijena u EUR/l (izražena na četiri decimalna mjesta)
- P_t = osnovna cijena fosilnog goriva u obračunskom razdoblju (t) koje prethodi danu stupanja na snagu ove Uredbe, u EUR/l zaokružena na četiri decimalna mjesta
- P = premija energetskog subjekta u EUR/l određena na četiri decimalna mjesta
- CIF Med M = srednja dnevna burzovna cijena naftnih derivata u USD/t objavljena u *Platt's European Marketscan* pod *Mediterranean Cargoes CIF Med (Genova/Lavera)* za proizvode Premium Unleaded 10ppm (Eurosuper 95), 10ppm ULSD (Eurodizel), zaokružena na tri decimalna mjesta
- T = srednji dnevni tečaj u USD/EUR (četiri decimalna mjesta) koji objavljuje Hrvatska narodna banka za klijente HNB-a na dan za koji je objavljena srednja dnevna burzovna cijena naftnih derivata (CIF Med)
- ρ = gustoća naftnog derivata ($\rho = 0,755$ kg/l za motorne benzine; $\rho = 0,845$ kg/l za dizelska goriva)
- i = dnevni podaci: i = 1, 2, 3,..., n
- n = broj objavljenih srednjih dnevnih burzovnih cijena naftnih derivata (CIF Med M) unutar obračunskog razdoblja
- t = četrnaestodnevno obračunsko razdoblje (ponedjeljak – nedjelja). Dan primjene novih cijena naftnih derivata je dan stupanja na snagu ove Uredbe u 0.00 sati.

(2) Najviše jedinične cijene za ukapljeni naftni plin (UNP PB) – smjesa propan-butan koji se koristi u domaćinstvima i poduzetništvu kao energent određuju se sukladno sljedećoj formuli:

$$PC = P_{PB} + P$$

$$P_{PB} = 0.4 * \sum_{i=1}^n \left(\frac{CIF\ Med P_i}{T_i} \right) * \frac{1}{n} + 0.6 * \sum_{i=1}^n \left(\frac{CIF\ Med B_i}{T_i} \right) * \frac{1}{n}$$

pri čemu je:

- PC = jedinična cijena u EUR/kg (izražena na četiri decimalna mjesta)
 - P_{PB} = osnovna cijena fosilnog goriva u obračunskom razdoblju (t) koje prethodi danu stupanja na snagu ove Uredbe u EUR/kg zaokružena na četiri decimalna mjesta
 - P = premija energetskog subjekta u EUR/kg određena na četiri decimalna mjesta
 - CIF Med P = srednja dnevna burzovna cijena propana u USD/t objavljena u *Platt's LPGaswire* pod *West Mediterranean – Propane FOB Ex- refinery/storage*, zaokružena na tri decimalna mjesta
 - CIF Med B = srednja dnevna burzovna cijena butana u USD/t objavljena u *Platt's LPGaswire* pod *West Mediterranean – Butane FOB West Med Coaster*, zaokružena na tri decimalna mjesta
 - T = srednji dnevni tečaj u USD/EUR (četiri decimalna mjesta) koji objavljuje Hrvatska narodna banka za klijente HNB-a na dan za koji je objavljena srednja dnevna burzovna cijena naftnih derivata (CIF Med)
 - i = dnevni podaci: i = 1, 2, 3,..., n
 - n = broj objavljenih srednjih dnevnih burzovnih cijena naftnih derivata (CIF Med P i CIF Med B) unutar obračunskog razdoblja
 - t = četrnaestodnevno obračunsko razdoblje (ponedjeljak – nedjelja). Dan primjene novih cijena naftnih derivata je dan stupanja na snagu ove Uredbe u 0.00 sati.
- (3) Najviša visina premije energetskog subjekta (P) utvrđuje se za motorne benzine 0,1545 EUR/l, dizelska goriva u iznosu od 0,1545 EUR/l, plavi dizel u iznosu od 0,0781 EUR/l, za smjesu propan-butan za spremnike UNP PB (ukapljeni naftni plin propan-butan) u iznosu 0,4116 EUR/kg i za smjesu propan-butan za boce sadržaja 7,5 kg i više UNP PB (ukapljeni naftni plin propan-butan) u iznosu 0,8429 EUR/kg.
- (4) Najviša maloprodajna cijena za pojedini naftni derivat dobije se tako da se najviša jedinična cijena (PC) iz stavaka 1. i 2. ovoga članka uveća za trošarinu i porez na dodanu vrijednost sukladno propisima. Maloprodajna cijena se zaokružuje na dva decimalna mjesta.
- (5) Najviše maloprodajne cijene za sve naftne derivate iz stavka 1. ovoga članka s dodanim multifunkcionalnim aditivima tijekom namješavanja, skladištenja ili otpreme utvrđuju se slobodno. Aditivi su spojevi koji nisu ugljikovodici, a koji se dodaju ili miješaju s derivatom kako bi se izmijenila njegova svojstva. Multifunkcionalni aditivi su spojevi koji nisu ugljikovodici, a koji se naknadno dodaju ili miješaju s derivatom od strane distributera/trgovca kako bi se izmijenila njegova svojstva.

(6) Energetski subjekt mora svim kupcima omogućiti kupnju pojedinog naftnog derivata iz članka 2. stavka 1. ove Uredbe bez dodanih multifunkcionalnih aditiva na svakoj benzinskoj postaji gdje prodaje pojedini naftni derivat. Ako na benzinskoj postaji ne postoji mogućnost kupnje pojedinog naftnog derivata bez dodanih multifunkcionalnih aditiva, tada je energetski subjekt dužan primijeniti maloprodajnu cijenu koja je jednaka ili niža od cijene određene stavkom 1. ovoga članka.

Članak 4.

Prvi dan primjene novih cijena naftnih derivata je dan stupanja na snagu ove Uredbe, a najviše maloprodajne cijene određene su za neprekinuto razdoblje od 14 dana.

Članak 5.

Ova Uredba objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 21. svibnja 2025.

Klasa: 022-03/25-03/59

Urbroj: 50301-05/31-25-2

Zagreb, 19. svibnja 2025.

Predsjednik

mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

1072

Na temelju članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11., 119/14., 93/16., 116/18., 80/22. i 78/24.) i članka 12.a stavka 1. Zakona o Državnoj komisiji za kontrolu postupaka javne nabave (»Narodne novine«, br. 18/13., 127/13., 74/14., 98/19. i 41/21.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 19. svibnja 2025. donijela

ODLUKU

O IMENOVANJU VRŠITELJICE DUŽNOSTI ČLANA
DRŽAVNE KOMISIJE ZA KONTROLU POSTUPAKA
JAVNE NABAVE

I.

Imenuje se JASNICA LOZO vršiteljicom dužnosti člana Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave, do imenovanja člana od strane Hrvatskoga sabora, a najdulje na rok od 12 mjeseci.

II.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/25-04/209

Urbroj: 50301-15/28-25-2

Zagreb, 19. svibnja 2025.

Predsjednik

mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

1073

Na temelju članka 31. stavka 4. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11., 119/14., 93/16., 116/18., 80/22. i 78/24.) i točke IV. Odluke o osnivanju Savjeta za razvoj civilnoga društva (»Narodne novine«, br. 14/21. i 42/25.), a u vezi s točkom II. Odluke o izmjeni Odluke o osnivanju Savjeta za razvoj civilnoga društva (»Narodne novine«, broj 42/25.), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 6. svibnja 2025. donijela

RJEŠENJE

O RAZRJEŠENJU I IMENOVANJU DIJELA
ČLANOVA I DIJELA ZAMJENIKA ČLANOVA
SAVJETA ZA RAZVOJ CIVILNOGA DRUŠTVA

1. Razrješuju se dužnosti članovi i zamjenici članova Savjeta za razvoj civilnoga društva, imenovani na prijedlog tijela javne vlasti:

- dr. sc. IVA IVANKOVIĆ, članica, imenovana na prijedlog Ministarstva znanosti i obrazovanja
 - mr. sc. VESNA ŠEREPAC, zamjenica članice, imenovana na prijedlog Ministarstva znanosti i obrazovanja
 - HAJDICA FILIPČIĆ, zamjenica članice, imenovana na prijedlog Ministarstva financija
 - MILE HORVAT, član, imenovan na prijedlog Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja
 - ELIZABETA KOS, zamjenica člana, imenovana na prijedlog Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja
 - SANJIN RUKAVINA, član, imenovan na prijedlog Ministarstva pravosuđa i uprave
 - OLGA PLAZIBAT NOVOSEL, zamjenica člana, imenovana na prijedlog Ministarstva pravosuđa i uprave
 - TOMISLAV DRUŽAK, član, imenovan na prijedlog Ministarstva turizma i sporta
 - ŽELJKA JOSIĆ, dr. med., članica, imenovana na prijedlog Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade
 - JELENA JURETA POKROVAC, zamjenica članice, imenovana na prijedlog Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade
 - NEMANJA RELIĆ, član, imenovan na prijedlog Ureda potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske
 - VIKTOR KOSKA, zamjenik člana, imenovan na prijedlog Ureda potpredsjednice Vlade Republike Hrvatske
 - VESNA LENDIĆ KASALO, zamjenica članice, imenovana na prijedlog Ureda za udruge.
2. Za članove i zamjenike članova Savjeta za razvoj civilnoga društva, na prijedlog tijela javne vlasti, imenuju se:
- ZRINKA MUŽINIĆ BIKIĆ, članica, na prijedlog Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih
 - mr. sc. VESNA ŠEREPAC, zamjenica članice, na prijedlog Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih
 - ŽELJKA JOSIĆ, dr. med., članica, na prijedlog Ministarstva demografije i useljenišтва
 - JELENA JURETA POKROVAC, zamjenica članice, na prijedlog Ministarstva demografije i useljenišтва
 - ANA MALJEVAC, zamjenica članice, na prijedlog Ministarstva financija
 - IVO MILATIĆ, član, na prijedlog Ministarstva gospodarstva
 - DANIJELA MARKOVIĆ KRSTIĆ, zamjenica člana, na prijedlog Ministarstva gospodarstva
 - mr. sc. TANJA RADIĆ LAKOŠ, članica, na prijedlog Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije
 - ELIZABETA KOS, zamjenica članice, na prijedlog Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije
 - SANJIN RUKAVINA, član, na prijedlog Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
 - DANIJELA GAUBE, zamjenica člana, na prijedlog Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije
 - JOSIP PAVIĆ, član, na prijedlog Ministarstva turizma i sporta
 - JELENA PRINCIVALI, zamjenica članice, na prijedlog Ureda za udruge.

Klasa: 080-02/25-03/81

Urbroj: 50301-15/07-25-2

Zagreb, 6. svibnja 2025.

Predsjednik

mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

1074

Državni zavod za statistiku objavljuje

INDEKS

POTROŠAČKIH CIJENA U TRAVNJU 2025.

Indeks potrošačkih cijena u travnju 2025. u odnosu na ožujak 2025. iznosi **100,6**.

Klasa: 956-03/25-01/3

Urbroj: 555-01-04-06-01-25-10

Zagreb, 16. svibnja 2025.

Glavna ravnateljica

Lidija Brković, v. r.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU
TRŽIŠNOG NATJECANJA

1075

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, OIB: 54882480048, na temelju članka 2.a, članka 30. točke 2. i 4., članka 31., članka 58. stavka 1. točke 1. i 13. i članka 74. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23.) te članka 5. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provođenju pravila o tržišnom natjecanju utvrđenih u člancima 81. i 82. Ugovora (Službeni list L 001, 4. siječnja 2003. i Posebno izdanje Službenog lista 08/Sv. 01 od 13. veljače 2013.), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, pokrenutom po službenoj dužnosti protiv poduzetnika Ericsson Nikola Tesla d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Krapinska ulica 45, OIB: 84214771175, zastupanog po punomoćnicima [...], Retel d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ulica dr. Luje Naletilića 25, OIB: 75715390821, zastupanog po punomoćniku [...], Kodeks d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Nova cesta 60, OIB: 82691288367, zastupanog po punomoćnicima [...], Vatel d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ulica 141. brigade hrvatske vojske 12, OIB: 49001727560, zastupanog po punomoćnicima [...], LUMISS d.o.o., sa sjedištem u Dubrovniku, Vukovarska 9, OIB: 84135539206, zastupanog po Ani Mateljan, direktorici i Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, Republika Austrija, zastupanog po punomoćnicima [...], na temelju odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur., predsjednica Vijeća, mr.sc. Branimira Kovačević, dipl. oec., zamjenica predsjednice Vijeća, Sandra Mikinac, dipl. iur. i Denis Matić, dipl. iur., članovi Vijeća, sa sjednice 50/2024., održane 18. prosinca 2024., donosi sljedeće

RJEŠENJE

I. Utvrđuje se da su poduzetnici Ericsson Nikola Tesla d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Krapinska ulica 45, Retel d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ulica dr. Luje Naletilića 25, Kodeks d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Nova cesta 60, Vatel d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ulica 141. brigade hrvatske vojske 12 i LUMISS d.o.o., sa sjedištem u Dubrovniku, Vukovarska 9, međusobnom podjelom tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH te utvrđivanjem cijena navedenih proizvoda i usluga, u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015., narušili tržišno natjecanje na navedenom tržištu, odnosno sklopili zabranjeni horizontalni sporazum koji je za cilj

imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23.).

II. Utvrđuje se da je poduzetnik Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015. sudjelovao u zabranjenom horizontalnom sporazumu iz točke I. izreke ovoga rješenja kojim je narušeno tržišno natjecanje na tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, na način da je bio svjestan materijalnih postupaka koje su provodili drugi sudionici tog sporazuma prilikom ostvarivanja zajedničkih ciljeva te je vlastitim ponašanjem doprinio zajedničkim ciljevima koje su ostvarivali svi sudionici sporazuma.

III. Postupak protiv poduzetnika Ericsson Nikola Tesla d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Krapinska ulica 45, Retel d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ulica dr. Luje Naletilića 25, Kodeks d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Nova cesta 60, Vatel d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ulica 141. brigade hrvatske vojske 12, LUMISS d.o.o., sa sjedištem u Dubrovniku, Vukovarska 9 i Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, u dijelu koji je pokrenut u smislu članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, obustavlja se jer ne postoje zakonske pretpostavke za njegovo daljnje vođenje.

IV. Zabranjeni horizontalni sporazum iz točke I. izreke ovoga rješenja je ex lege ništetan, u smislu članka 8. stavka 4. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23.).

V. Poduzetnicima iz točke I. i II. izreke ovoga rješenja izriču se sljedeće novčane kazne:

1. Ericsson Nikola Tesla d.d. u iznosu od 785.570,58 eura
2. Retel d.o.o. u iznosu od 23.734,29 eura
3. Kodeks d.o.o. u iznosu od 113.405,66 eura
4. Vatel d.o.o. u iznosu od 39.135,04 eura
5. LUMISS d.o.o. u iznosu od 29.834,54 eura
6. Mitel Austria GmbH u iznosu od 179.288,13 eura

Rok izvršenja: 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovog rješenja, uračunavajući u iznos novčane kazne i zakonske zatezne kamate od dana pravomoćnosti rješenja do dana plaćanja.

VI. Ovo rješenje bit će objavljeno u »Narodnim novinama« i na internetskoj stranici Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja.

Obrazloženje

1. Pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: AZTN) je zaključkom klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/74-2015-006, od 1. srpnja 2015., pokrenula postupak protiv poduzetnika Ericsson Nikola Tesla d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Krapinska ulica 45 (dalje u tekstu: Ericsson NT), Steiner telekomunikacije d.o.o., sa sjedištem u Svetoj Nedelji, Brezje, Siget I 25 (dalje u tekstu: Steiner), Retel d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Ulica dr. Luje Naletilića 25 (dalje u tekstu: Retel), Kodeks d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, Nova cesta 60 (dalje u tekstu: Kodeks), Vatel d.o.o., sa sjedištem u Splitu, Ulica 141. brigade hrvatske vojske 12 (dalje u tekstu: Vatel) i LUMISS d.o.o., sa sjedištem u Dubrovniku, Vukovarska 9 (dalje u tekstu: Lumiss), radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma. Cilj predmetnog postupka bio je utvrditi jesu li navedeni poduzetnici podijelili tržište kućnih telefonskih centrala i sustava te utvrđivali cijene proizvoda i usluga povezanih s navedenim tržištem.

AZTN je 1. lipnja 2015. zaprimio prijavu Steinera za oslobodjenje od plaćanja upravno-kaznene mjere u smislu članka 65. Zakona

o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.) i Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere (»Narodne novine«, br. 129/10. i 96/17., dalje u tekstu: Uredba o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere). Steiner je naveo kako se njegov podnesak, zaprimljen u AZTN-u 22. svibnja 2015., ima smatrati sastavnim dijelom navedene prijave za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere (dalje u tekstu: Prijava). AZTN je 19. lipnja 2015. zaprimio podnesak Steinera kojim je dopunio svoju Prijavu.

Steiner u Prijavi u bitnome navodi kako od 2000. godine na tržištu kućnih telefonskih centrala i sustava postoji horizontalni sporazum – kartel, udruženje više poduzetnika kao izravnih konkurenata. Sukladno navodima Steinera, navedeni kartel pokrenuo je Ericsson NT, s ciljem da u njega uključi svoje poslovne partnere koji su bili u funkciji *resellera*, odnosno preprodavača telekomunikacijske opreme, telefonskih centrala i telefona iz programa Enterprise i plasirali ih krajnjim kupcima. Ericsson NT je aktivnosti pokrenuo pod nazivom »uređenje tržišta«, a koje je rezultiralo podjelom tržišta na partnere, uz zadržavanje dijela tržišta za sebe. Podjela prema partnerima vršena je prema regionalnom sjedištu pojedinih partnera, dok je Ericsson NT za sebe zadržao veće kupce, državne institucije, javna poduzeća bez obzira na regionalnu pripadnost i sjedište. Pored podjele tržišta, Ericsson NT je propisao odnose unutar kartela, uveo je nadziranje, pridržavanje i kontrolu provođenja sporazuma od strane njegovih zaposlenika, te kažnjavanje partnera koji se ne pridržavaju sporazuma.

Steiner navodi kako je podjela tržišta izvršena putem tablice tzv. »područja lova«, kojom je određeno koji poduzetnik će opskrbljivati kojeg kupca. Ericsson NT je direktno utjecao na podnošenje ponuda po pozivnom ili javnom nadmetanju uz prethodni dogovor o cijenama koje preferirani partner tog kupca mora ponuditi kupcu. Svaki drugi ponuditelj mogao je dostaviti ponudu, ali je trebao uvijek dostaviti višu ponudu od preferiranog partnera iz tablice lova ili ignorirati natječaj, tj. ne podnositi ponudu. Prema navodima Steinera, iz tablice lova je vidljivo da je Ericsson NT zadržao za sebe velike korisnike, državne tvrtke i javna poduzeća, gdje se partneri, sudionici kartela nisu smjeli pojaviti na natječaju, niti su smjeli išta ponuditi bez znanja i odobrenja Ericsson NT-a, a i kad bi dobili dozvolu za prodaju tom kupcu, smjeli su prodati samo »sitnu robu«. Tijekom trajanja sporazuma, Ericsson NT je povećavao svoju bazu, postepeno preuzimajući od partnera sve više i više državnih institucija, javnih poduzeća i velikih kompanija pod svoju direktnu prodaju, obrazlažući to svojom strateškom politikom. Ako je korisnik odnosno kupac inzistirao na ponudi od partnera, partner je dostavio ponudu kupcu s cijenama i uvjetima koje mu je odredio Ericsson NT.

Nadalje, Steiner navodi kako je Ericsson NT do 2008. godine imao u svom programu proizvodnju i prodaju kućnih telefonskih centrala i sustava (Enterprise program) sa trgovačkim nazivom opreme kao MD110, Businessphone 50 i 250, digitalne telefone i sl. Tijekom 2008. Ericsson korporacija prodaje Enterprise program kanadskom poduzetniku Aastra Technologies Limited, sa sjedištem u Kanadi (dalje u tekstu: Aastra), a Ericsson grupacija u svijetu i Ericsson NT postaju partneri u prodaji i zadržavaju postojeće prodajne kanale. Tijekom 2013. Aastru preuzima također kanadski poduzetnik Mitel Networks Corporation (dalje u tekstu: Mitel i/ili Mitel NC), a Ericsson grupacija u svijetu i Ericsson NT postaju partneri u prodaji i zadržavaju postojeće prodajne kanale. Ericsson NT više ne prodaje svoje proizvode, već je partner (preprodavač) Mitela NC kao proizvođača telekomunikacijske opreme.

Steiner također navodi kako je Kodeks, pored Ericsson NT-a, drugi partner Mitela NC i ovlašten uvoznik telekomunikacijske opreme Mitela NC u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: RH). Kodeks, prema navodima Steinera, koordinira svoj rad u segmentu prodaje telekomunikacijske opreme s Ericsson NT-om, te je pri-

hvatio podjelu kupaca i dogovor oko cijene za krajnjeg korisnika. Ericsson NT indirektno upravlja telekomunikacijskim segmentom poslovanja Kodeksa putem [...], predstavnika Mitela NC u regionalnom sjedištu u Beču, Republika Austrija, zaduženog za tržište Slovenije, RH i Bosne i Hercegovine.

Steiner je u Prijavi kao sudionike predmetnog horizontalnog sporazuma odnosno kartela naveo sljedeće poduzetnike: Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel, Lumiss, [...] i [...]

Steiner je u Prijavi dostavio podatke o predmetnom kartelu, njegovim ciljevima i aktivnostima, podatke o tržištu na koje se kartel odnosi, sudionicima mogućeg zabranjenog sporazuma, kao i dokumentaciju koja se odnosila na predmetni sporazum te kojom potkrepljuje svoje navode.

Slijedom navedenog, na temelju podataka i dokumentacije koju je Steiner dostavio u Prijavi, zaključeno je da postoje dostatne indicije za pokretanje postupka protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel i Lumiss, radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma. Stoga je Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Vijeće), na sjednici 25/2015., održanoj 1. srpnja 2015., donijelo odluku o pokretanju predmetnog postupka u kojem je bilo potrebno utvrditi jesu li navedeni poduzetnici sklopili zabranjeni sporazum u smislu članka 8. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.) na tržištu kućnih telefonskih centrala i sustava.

U odnosu na poduzetnike [...] i [...] koje je Steiner također naveo kao sudionike predmetnog zabranjenog sporazuma, AZTN je uvidom u internetske stranice sudskog registra (<https://sudreg.pravosuđe.hr>), posjećene 3. lipnja 2015., utvrdio kako su navedeni poduzetnici brisani iz sudskog registra, [...] rješenjem Trgovačkog suda u [...], a [...] rješenjem Trgovačkog suda u [...].

2. Nenajavljene pretrage poslovnih prostorija

Na temelju odredbi članka 42. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09., 80/13., 41/21. i 155/23., dalje u tekstu: ZZTN), AZTN ima ovlast provođenja nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija, zemljišta i prijevoznih sredstava, dokumenata, isprava i stvari koje se tamo nalaze, kao i pečačenje te privremeno oduzimanje predmeta, osobito ako postoji opasnost od skrivanja ili uništenja dokaza, koji su nužni za utvrđivanje narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 8. ZZTN-a ili članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL C 115 od 9. svibnja 2008.; dalje u tekstu: UFEU), a razumno je pretpostaviti da se oni nalaze u određenom prostoru ili kod određene osobe. Prije provođenja nenajavljenih pretraga, AZTN je dužan od Visokog upravnog suda Republike Hrvatske (dalje u tekstu: VUSRH) zatražiti nalog za provedbu iste.

S obzirom na dokumentaciju koju je Steiner dostavio uz svoju Prijavu, bilo je izvjesno da stranke posjeduju dokumentaciju u elektroničkom i materijaliziranom obliku koja ukazuje na postojanje mogućeg zabranjenog sporazuma, te da je riječ o dokumentaciji koja bi mogla teretiti stranke u ovom postupku. Stoga je postojala opasnost, u slučaju da stranke unaprijed budu obaviještene o provođenju pretrage ili kada bi AZTN zatražio dokumentaciju pisanim putem, da bi postojeći dokazi, a koji bi mogli upućivati na postojanje teškog ograničenja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, mogli biti skriveni ili uništeni.

Štoviše, već bi samo saznanje da AZTN vodi predmetni postupak predstavljalo stvarnu opasnost da stranke sakriju ili unište dokaze.

Stoga je AZTN zaključcima od 1. srpnja 2015. zatražio od VUSRH izdavanje naloga za provedbu nenajavljenih pretraga poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Retela i Kodeksa.

Također, AZTN je zaključkom od 1. srpnja 2015. zatražio od VUSRH izdavanje naloga za provedbu nenajavljenih pretraga poslovnih

prostorija Steinera, u svrhu provjere vjerodostojnosti dokumentacije dostavljene od strane tog poduzetnika, te kako bi se provjerilo pri-država li se Steiner obveze iz članka 3. stavka 5. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanj enje upravno-kaznene mjere, u dijelu koji se odnosi na dostavu točnih, potpunih i nezavaravajućih podataka.

Na temelju naloga VUSRH, AZTN je proveo nenajavljene pretra-ge poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Retela, Kodeksa i Steinera, u razdoblju od 14. do 17. srpnja 2015.

3. Prijava Kodeksa za odobrenje umanj enja upravno-kaznene mjere (novčane kazne)

AZTN je 24. studenog 2015., zaprimio prijavu Kodeksa za odobrenje umanj enja upravno-kaznene mjere u smislu članka 17. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanj enje upravno-kaznene mjere. Kodeks je navedenu prijavu dodatno nadopunio podneskom od 7. prosinca 2015.

U svojoj prijavi, Kodeks je priznao postojanje zabranjenog spo-razuma na tržištu prodaje kućnih telefonskih centrala i svoje sudje-lovanje u istom. Kodeks je istaknuo kako on taj sporazum nije, ni inicirao, ni poticao, nego je to činio Ericsson NT, a Kodeks je bio indirektno prisiljen sudjelovati u sporazumu, jer bi u suprotnom bio onemogućen u prodaji predmetnih telefonskih centrala.

Kodeks dalje navodi kako je u proljeće 2004. od Ericsson NT-a primio popis važnih kupaca na temelju kojeg se usmeno tražilo da im Kodeks ne smije samostalno davati ponude. Navedeni popis ku-paca je Kodeks dostavio u privitku svoje prijave. Kodeks je također dostavio i ispise elektroničke pošte iz kojih su vidljive aktivnosti po-jedinih stranaka u predmetnom zabranjenom sporazumu.

Prema navodima Kodeksa, tipični slijed događaja bio je taj da bi Ericsson NT najavio potencijalni posao (»prijava projekta«) [...] u Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, Republika Austrija (dalje u tekstu: Mitel Austria) tvrdeći ili da je taj posao pripremio u suradnji s korisnikom ili npr. da je to korisnik s kojim je već radio i da je to samo nastavak te su-radnje. [...] bi elektroničku poštu prosljedio Kodeksu nakon čega bi Kodeks potvrdio da se sa takvim prijedlogom slaže ili bi ga osporio. Mitel partner koji bi na taj način bio »nominiran« za taj posao bio bi na tom projektu zaštićen već samom činjenicom da ostali Mitel partneri neće sudjelovati u nuđenju ili će sudjelovati sa dogovorenim cijenama, a osim toga za veće ili značajnije projekte dobio bi od Mitela Austria posebne komercijalne uvjete za nabavu opreme za taj posao, obično povoljnije od standardnih uvjeta definiranih re-dovnim cjenikom Mitela Austria, ovisno o veličini posla ili njegovoj važnosti. Na taj način drugi partneri koji bi se natjecali na tom po-slu, automatski bi bili u poziciji da je njihova ponuda nepovoljnija.

4. Pokretanje postupka protiv Mitel Austrije i spajanje postupaka

U svojoj prijavi za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere odnosno prijavi za odobrenje umanj enja upravno-kaznene mjere, Steiner i Kodeks naveli su kako je poduzetnik Aastra Tech-nologies Limited, Kanada (dalje u tekstu: Aastra), kojeg je 2014. pre-uzeo također kanadski poduzetnik Mitel, putem svoje tvrtke kćeri koja ima naziv Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, Republika Austrija, imao aktivnu ulogu u predmetnom zabranjenom sporazumu.

Također, AZTN je na temelju dokumentacije prikupljene tije-kom nenajavljenih pretraga utvrdio, iako se većina komunikacije odvijala između Ericsson NT-a, Steinera, Retela, Kodeksa, Vate-la i Lumissa, da se dio komunikacije između navedenih poduzetnika odvijao preko treće osobe, konkretno Mitela Austria, ranije Aastre.

Primjerice, jedan od poduzetnika bi zatražio »zaštitu projekta« na način da bi podatke o određenom kupcu i projektu poslao putem e-pošte [...], zaposleniku Aastre/Mitela Austria koji bi to prosljedio drugom poduzetniku. »zaštita projekta« je podrazumijevala da se ostali sudionici suzdrže od davanja ponuda tom kupcu ili da ponude više cijene od poduzetnika koji traži zaštitu.

Međutim, uloga Aastre/Mitela Austria nije bila samo proslje-đivanje informacija drugoj strani, već je u nekim slučajevima odo-bravanje »zaštite projekta« od strane Aastre/Mitela bilo presudno i odlučujuće za dodjelu kupaca pojedinom sudioniku zabranjenog sporazuma, a uključivalo je i ograničavanje sudionika predmetnog sporazuma koji nije »zaštitiio projekt« da slobodno određuje prodaj-nu cijenu, ukoliko isti ipak odluči dati ponudu.

Dokumentacija koja je prikupljena tijekom predmetnih nena-javljenih pretraga, kao i očitovanja te dokumentacije dostavljeni od strane Steinera kao podnositelja prijave za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere i Kodeksa kao podnositelja prijave za odo-brenje umanj enja upravno-kaznene mjere, ukazivali su na to da je uz poduzetnike Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel i Lumiss, u mogućem zabranjenom sporazumu na tržištu kućnih telefonskih centrala i sustava u RH sudjelovao i poduzetnik Mitel Austria.

Slijedom navedenog, na temelju podataka i dokumentacije pri-kupljene u ovom predmetu, zaključeno je da postoje dostatne indi-cije za pokretanje postupka protiv poduzetnika Mitel Austria radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a. Stoga je Vijeće na sjednici 16/2016., održanoj 25. svibnja 2016., u predmetu pod poslovnim brojem klasa: UP/I 034-03/16-01/012 donijelo odluku o pokretanju postupka protiv Mitel Austria u kojem je bilo potrebno utvrditi je li i navedeni poduzetnik sudjelovao u predmetnom zabranjenom spo-razumu u smislu članka 8. ZZTN-a na tržištu kućnih telefonskih centrala i sustava u RH.

Radi vođenja jedinstvenog upravnog postupka, AZTN je te-meljem odredbe članka 44. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine«, broj 47/09.) zaključkom klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/64-2016-065 od 25. svibnja 2016. spojio postupak pokrenut protiv Ericsson NT-a, Steinera, Retela, Ko-deksa, Vate-la i Lumissa (klasa: UP/I 034-03/15-01/020) s postupkom pokrenutim protiv Mitela Austria (klasa: UP/I 034-03/16-01/012), u jedan upravni postupak pod nazivom AZTN protiv Ericsson Nikola Tesla d.d., Zagreb, Steiner telekomunikacije d.o.o., Sveta Nedelja, Retel d.o.o., Zagreb, Kodeks d.o.o., Zagreb, Vatel d.o.o., Split, Lu-miss d.o.o., Dubrovnik i Mitel Austria GmbH, Republika Austrija, utvrđivanje narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

5. Pokretanje postupka primjenom članka 101. UFEU-a

Sukladno članku 74. stavku 2. ZZTN-a, AZTN je danom pri-stupanja RH Europskoj uniji (dalje u tekstu: EU), 1. srpnja 2013., postao ovlašteno tijelo za primjenu članka 101. i 102. UFEU-a.

Člankom 101. UFEU-a, kojem sadržajno odgovara članak 8. ZZTN-a, zabranjeni su svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili po-sljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjeca-nja na unutarnjem tržištu, a osobito oni kojima se: neposredno ili posredno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili drugi trgovinski uvjeti, ograničuju ili nadziru proizvodnja, tržišta, tehnički razvoj ili ulaganja, vrši podjela tržišta ili izvora nabave, primjenjuju nejed-naki uvjeti na istovrsne poslove s ostalim trgovinskim partnerima, čime ih se stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju ili sklapanje ugovora uvjetuje preuzimanjem dodatnih obveza od

strane drugih stranaka koje, po svojoj naravi ili prema običajima u trgovini, nisu ni u kakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

Sukladno Smjernicama Europske komisije o načelu utjecaja na trgovinu iz članka 81. i 82. Ugovora (sada članci 101. i 102. UFEU-a) (Službeni list 2004/C 101/07, od 27. travnja 2004.) u pravilu postoji učinak odnosno mogućnost utjecaja na trgovinu između država članica, ako je riječ o sporazumu koji obuhvaća jednu ili dio jedne države članice EU.

Slijedom navedenog, Vijeće je na sjednici 1/2018., održanoj 24. siječnja 2018., donijelo odluku da se predmetni postupak pokrenut protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel, Lumiss i Mitel Austria radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a, vodi i radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a.

Stoga je AZTN zaključkom klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/64-2018-119 od 24. siječnja 2018. dopunio zaključak o pokretanju postupka protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel i Lumiss, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/74-2015-006, od 1. srpnja 2015., na način da se postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a protiv navedenih poduzetnika vodi i radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a.

Istim zaključkom dopunjen je i zaključak o pokretanju postupka protiv poduzetnika Mitel Austria, klasa: UP/I 034-03/16-01/012, urbroj: 580-09/64-2016-002 od 25. svibnja 2016. na način da se postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a protiv navedenog poduzetnika, vodi i radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a.

S obzirom na to da je AZTN, sukladno članku 74. stavku 2. ZZTN-a, danom pristupanja RH EU, 1. srpnja 2013., postao ovlašteno tijelo za primjenu članka 101. UFEU-a te da nije moguća retroaktivna primjena navedenog članka UFEU-a, narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a utvrđivano je u predmetnom postupku počevši od 1. srpnja 2013.

6. Stranke u postupku

6.1. Ericsson NT

Ericsson Nikola Tesla d.d., sa sjedištem u Zagrebu, Krapinska ulica 45, upisan je pod MBS: 080002028 i OIB: 84214771175 u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za računalno programiranje, proizvodnju RTV i komunikacijskih aparata i opreme, proizvodnju električnih strojeva i aparata te računalne i srodne aktivnosti.

6.2. Retel

RETEL d.o.o. za trgovinu, montažu i održavanje telekomunikacijske i informatičke opreme, sa sjedištem u Zagrebu, Ulica dr. Luje Naletilića 25, upisan je pod MBS: 080222375 i OIB: 75715390821 u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za instalacijske radove, telekomunikacije, proizvodnju, montažu, instaliranje i održavanje računalne opreme te računalne i srodne djelatnosti.

6.3. Kodeks

KODEKS društvo s ograničenom odgovornošću za informatiku i telekomunikacije, sa sjedištem u Zagrebu, Nova cesta 60, upisan je pod MBS: 080225746 i OIB: 82691288367 u sudski registar Trgovačkog suda u Zagrebu. Između ostalih djelatnosti, registriran

je za proizvodnju električnih strojeva i aparata, proizvodnju RTV i komunikacijskih aparata i opreme te računalne i srodne aktivnosti.

6.4. Vatel

VATEL d.o.o. za telekomunikacije, elektroniku i usluge, sa sjedištem u Splitu, Ulica 141. brigade hrvatske vojske 12, upisan je pod MBS: 060190012 i OIB: 49001727560 u sudski registar Trgovačkog suda u Splitu. Između ostalih djelatnosti, registriran je za elektroinstalacijske radove, pružanje konzultantskih usluga iz područja telekomunikacija, postavljanje i održavanje telekomunikacijskih objekata, instalacija i tehničke opreme te prodaju, servis, iznajmljivanje informatičke i srodne opreme.

6.5. Lumiss

LUMISS d.o.o. za proizvodnju, obrtničke usluge, promet robe, usluge u prometu robe, turizam, projektiranje, vanjskotrgovinski promet i usluge u vanjskotrgovinskom prometu, sa sjedištem u Dubrovniku, Vukovarska 9, upisan je pod MBS: 060086380 i OIB: 84135539206 u sudski registar Trgovačkog suda u Dubrovniku. Između ostalih djelatnosti, registriran je za proizvodnju RTV i komunikacijskih aparata i opreme te postavljanje i održavanje objekata, tehničke opreme i instalaciju telekomunikacija i radijskih komunikacija.

6.6. Mitel Austria

Poduzetnik Mitel Austria GmbH, sa sjedištem u Schonbrunner Strasse 218/B/6.02, Beč, Republika Austrija, član je Mitel Grupe (Mittel) čije je glavno sjedište u Kanadi, Ottawa, koja je 2014. preuzela Aastra Grupaciju, uključujući i njezino poslovanje u RH. Osnovna djelatnost Mitel grupe jest proizvodnja, isporuka i implementacija složenih komunikacijsko-telefonskih rješenja namijenjenih poslovnim korisnicima.

7. Primijenjeni propisi

AZTN je u provedbi predmetnog postupka primijenio odredbe ZZTN-a kojim su uređena pravila i sustav mjera za zaštitu tržišnog natjecanja, zatim odredbe Uredbe o načinu i kriterijima utvrđivanja mjerodavnog tržišta (»Narodne novine«, broj 9/11., dalje u tekstu: Uredba o mjerodavnom tržištu), Uredbe o sporazumima male vrijednosti (»Narodne novine«, broj 9/11.; dalje u tekstu: Uredba o sporazumima male vrijednosti) i Uredbe o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma između poduzetnika (»Narodne novine«, broj 72/11., dalje u tekstu: Uredba o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma), sukladno članku 76. stavku 2. ZZTN-a.

AZTN je prilikom izricanja novčanih kazni strankama i određivanja njihove visine primijenio odredbe Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere (»Narodne novine«, br. 129/10. i 23/15., dalje u tekstu: Uredba o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere) i Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere, zamijenivši riječi »upravno-kaznena mjera« u određenom broju i padežu riječima »novčana kazna«, sukladno članku 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine« broj 41/21.) koji je stupio je na snagu 24. travnja 2021.

U dijelu kojim se uređuju pitanja provedbe postupka pred AZTN-om koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a te članka 3. stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine«, br. 47/09. i 110/21., dalje u tekstu: ZUP), AZTN je primijenio odredbe ZUP-a.

Člankom 74. ZZTN-a propisano je kako se u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, u skladu s člankom 1. Ugovora o pristupanju RH

Europskoj uniji (»Narodne novine« – Međunarodni ugovori«, broj 2/12.), primjenjuju na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU.

Sljedom navedenog, cjelokupna pravna stečevina EU (*acquis communautaire*), koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo EU, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

Stoga je AZTN u predmetnom upravnom postupku na odgovarajući način primjenjivao kriterije koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU:

- Priopćenje Europske komisije – Smjernice o primjeni članka 101. Ugovora o funkcioniranju EU na horizontalne sporazume o suradnji, (Službeni list C 11, od 14. siječnja 2011., dalje u tekstu: Smjernice o horizontalnim sporazumima)

- Priopćenje Europske komisije – Obavijest – Smjernice za primjenu članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ (koji odgovara članku 101. stavku 3. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije; Službeni list C 101, od 27. siječnja 2004.

- Obavijest Komisije – Smjernice o načelu utjecaja na trgovinu iz članaka 81. i 82. Ugovora, Službeni list od 27. travnja 2004.

Nadalje, AZTN je u konkretnom slučaju na odgovarajući način primjenjivao kriterije koji proizlaze iz sudske prakse Suda EU:

- presuda Općeg suda od 6. srpnja 2000. u predmetu T-62/98, Volkswagen AG v Commission, ECLI:EU:T:2000:180, t. 230. (dalje u tekstu: presuda Volkswagen AG)

- presuda Općeg suda od 25. listopada 2005. u predmetu T-38/02, Gorupe Danone v Commission, ECLI:EU:T:2005:367, t. 99. i 505. (dalje u tekstu: presuda Danone)

- presuda Općeg suda od 12. prosinca 2007., u predmetima T-101/05 i T-111/05, BASF i UCB/Komisija, Zb., str. II-4949., t. 90. (presuda BASF i UCB)

- presuda Suda EU od 11. rujna 2014. u predmetu, C-67/13 P, CB/Komisija ECLI:EU:C:2014:2204, t. 51. (dalje u tekstu: presuda CB)

- presuda Suda EU od 19. ožujka 2015. u predmetu C-286/13 P, Dole Food i Dole Fresh Fruit Europe/Komisija, ECLI:EU:C:2015:184, t. 115. (dalje u tekstu: presuda Dole Food)

- presuda Suda EU od 19. prosinca 2013. u predmetu C-239/11 P, C-489/11 P i C-498/11 P, Siemens i dr./Komisija, C 239/11 P, C 489/11 P i C 498/11 P, neobjavljena u Zborniku, t. 138., 152. *supra*, t. 140. i 141., t. 218. i navedena sudska praksa (dalje u tekstu: presuda Siemens i dr./Komisija)

- presuda Općeg suda od 8. srpnja 2004. u predmetu T-44/00, Mannesmannröhren-Werke/Komisija, ECLI:EU:T:2004:218, t. 132. (dalje u tekstu: presuda Mannesmannröhren-Werke)

- presuda Suda EU od 15. srpnja 1970. u predmetu C 41/69, ACF Chemiefarma/Komisija, ECLI:EU:C:1970:71, t. 112. (dalje u tekstu: presuda ACF Chemiefarma)

- presuda Suda EU od 13. srpnja 2006. u predmetu C 74/04 P, Komisija/Volkswagen, ECLI:EU:C:2006:460, t. 37. (dalje u tekstu: presuda Volkswagen)

- presuda Suda EU od 8. srpnja 1999. u predmetu C 49/92 P, Komisija/Anic Partecipazioni, ECLI:EU:C:1999:356, t. 86., 87., 112., 115., 116., 131., 132., 133. (dalje u tekstu: presuda Anic)

- presuda Suda EU od 30. lipnja 1966. u predmetu C 56/65, LTM, EU:C:1966:38, t. 359. i 360. (dalje u tekstu: presuda LTM)

- presuda Suda EU od 20. studenoga 2008. u predmetu C 209/07, BIDS, ECLI:EU:C:2008:643, t. 15. (dalje u tekstu: presuda BIDS)

- presuda Suda EU od 14. ožujka 2013. u predmetu C 32/11, Allianz Hungária Biztosító i dr., C 32/11, EU:C:2013:160, t. 34. (dalje u tekstu: Allianz Hungária Biztosító i dr.)

- presuda Suda EU od 8. srpnja 1999. u predmetu Hüls AG v Commission of the European Communities, C 199/92 P, ECR 1999, str. I-04287, t. 158. (dalje u tekstu: presuda Hüls AG)

- presuda Suda EU od 4. lipnja 2009. u predmetu C 8/08, T Mobile Netherlands i dr., ECLI:EU:C:2009:343, t. 23. i 33. (dalje u tekstu: presuda T-mobile Netherlands)

- presuda Suda EU od 16. prosinca 1975. u spojenim predmetima 40 do 48, 50, 54 do 56, 111, 113 i 114-73, Suiker Unie i dr./Komisija, ECLI: ECLI:EU:C:1975:174, t. 173. i 174. (dalje u tekstu: presuda Suiker Unie)

- presuda Suda EU od 31. ožujka 1993. u spojenim predmetima C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 and C-125/85 do C-129/85, A. Ahlström Osakeyhtiö i dr./Komisija, ECLI: ECLI:EU:C:1993:120, t. 63. (dalje u tekstu: presuda Ahlström)

- presuda Suda EU od 17. prosinca 1998. u predmetu C-185/95 P, Baustahlgewebe/Komisija, ECLI:EU:C:1998:608, t. 59. i navedena sudska praksa (dalje u tekstu: presuda Baustahlgewebe)

- presuda Općeg suda od 27. rujna 2006. u spojenim predmetima T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP i T-61/02 OP, Dresdner Bank i dr./Komisija, ECLI:EU:T:2006:271, t. 35. *supra*, t. 61., 62., 63., 64. i 65. i navedena sudska praksa (dalje u tekstu: presuda Dresdner Bank)

- presuda Općeg suda od 8. srpnja 2004. u spojenim predmetima T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00, JFE Engineering i dr./Komisija, Zb., str. II-2501., t. 41. *supra*, t.187. i 203. (dalje u tekstu: presuda JFE Engineering)

- presuda Suda EU od 8. srpnja 1999., u predmetu C 235/92 P, Montecatini/Komisija, Zb., str. I 4539., t. 181 (dalje u tekstu: presuda Montecatini)

- presuda Općeg suda od 8. srpnja 2004., u predmetu T-50/00, Dalmine/Komisija, Zb., str. II-2395., t. 42. *supra*, t.72. (dalje u tekstu: presuda Dalmine)

- presuda Općeg suda od 15. ožujka 2000., u spojenim predmetima T-25/95, T-26/95, T-30/95 do T-32/95, T-34/95 do T-39/95, T-42/95 do T-46/95, T-48/95, T-50/95 do T-65/95, T-68/95 do T-71/95, T-87/95 i T-88/95, T-103/95 i T-104/95, Cimenteries CBR i dr./Komisija, Zb., str. II-491, t. 1053. i 1838. (dalje u tekstu: presuda Cimenteries CBR)

- presuda Općeg suda od 16. prosinca 2003., u spojenim predmetima T 5/00 i T 6/00, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied i Technische Unie/Komisija, Zb., str. II 5761., t. 181.

- presuda Općeg suda od 11. ožujka 1999., u predmetu T 157/94, Ensidesa/Komisija, Zb., str. II 707., t. 312. (dalje u tekstu: Ensidesa)

- presuda Suda EU od 7. siječnja 2004. u spojenim predmetima C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, Aalborg Portland i dr./Komisija, ECLI:EU:C:2004:6, t. 55. do 57., t. 83. (dalje u tekstu: presuda Aalborg Portland)

- presuda Suda EU od 8. svibnja 2013. u predmetu C-508/11 P, Eni SpA protiv Europska komisije, ECLI:EU:C:2013:289, t. 46., 47. i 50. (dalje u tekstu: presuda Eni)

- presuda Općeg suda od 16. studenoga 2006., u predmetu T 120/04, Peróxidos Orgánicos/Komisija, Zb., str. II 4441., t. 70. (dalje u tekstu: presuda Peróxidos Orgánicos)
- presuda Općeg suda od 9. rujna 2011., u predmetu T-12/06, Deltafina/Komisija, Zb., str. II-5639., t. 103., 109. (dalje u tekstu: presuda Deltafina)
- presuda Suda EU od 24. rujna 2009. u spojenim predmetima C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P i C-137/07 P, Erste Group i dr./Komisija, Zb., str. I-8681., t. 77. (dalje u tekstu: presuda Erste Group i dr.)
- presuda Općeg suda od 2. veljače 2012., u predmetu T-83/08, Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals/Komisija, neobjavljena, EU:T:2012:48, t. 188. i 193. (dalje u tekstu: presuda Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals)
- presuda Općeg suda od 16. lipnja 2015., u predmetu T-655/11, FSL i dr./Komisija, EU:T:2015:383, t.178. (dalje u tekstu: presuda FSL i dr.)
- presuda Općeg suda od 27. rujna 2005., u predmetu T 82/08, Guardian Industries i guardian Europe/Komisija, t. 55. (dalje u tekstu: presuda Guardian Industries i guardian Europe)
- presuda Suda EU od 26. studenoga 2015., u predmetu C 345/14, Maxima Latvija, EU:C:2015:784, t. 16., 17., 19., 20. i navedena sudska praksa (u daljnjem tekstu: presuda Maxima Latvija)
- presuda Suda EU od 20. siječnja 2016., u predmetu C 373/14 P, Toshiba Corporation/Komisija, EU:C:2016:26, t. 24., 25., 26. i 29. (dalje u tekstu: presuda Toshiba Corporation)
- presuda Suda EU od 11. rujna 2014., u predmetu C 382/12 P, Mastercard i dr./Komisija, EU:C:2014:2201, t. 184. i 185. (u daljnjem tekstu: presuda MasterCard)
- Presuda Suda EU od 22. listopada 2015. u predmetu C-194/14 P, AC-Treuhand AG v Commission, ECLI:EU:C:2015:717, t. 27., 30, 32., 33., 34., 35. i 36. i navedena sudska praksa (u daljnjem tekstu: presuda AC-Treuhand AG)
- presudu Suda EU od 22. studenoga 2012., u predmetu C 89/11 P, E.ON Energie/Komisija, EU:C:2012:738, t. 71. i navedena sudska praksa (u daljnjem tekstu: presuda E.ON Energie)
- presuda Akzo Nobel, C-97/08 P, t.74
- presuda Općeg suda od 11. svibnja 2011. u predmetu T-343/08, Arkema France/Komisija, ECR II-2287 (dalje u tekstu: presuda -343/08, Arkema France)
- presuda Suda EU od 29. rujna 2011. u predmetu C-521/09, Elf Aquitaine /Komisija, ECLI:EU:C:1970:71, t. 59 (dalje u tekstu: presuda C-521/09, Elf Aquitaine)
- presuda Općeg suda od 16. lipnja 2011. u predmetu T-185/06, L'air Liquide/Komisija, ECLI:EU:T:2011:275 (dalje u tekstu: presuda T-185/06, L'air Liquide)
- presuda Suda EU od 16. studenoga 2000. u predmetu C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags /Komisija, ECLI:EU:C:2000:630, t. 29. (dalje u tekstu: presuda Stora Kopparbergs Bergslags)
- presuda Općeg suda od 16. studenoga 2011. u predmetu T-72/06, Groupe Gascogne /Komisija, ECLI:EU:T:2011:671 (dalje u tekstu: presuda T-72/06, Groupe Gascogne)
- presuda Općeg suda od 16. lipnja 2011. u predmetu T-197/06, FMC /Komisija, ECLI:EU:T:2011:282 (dalje u tekstu: presuda T-197/06, FMC)
- presuda Općeg suda od 23. siječnja 2014. u predmetu T-384/09, SKW Stahl-Metallurgie Holding and SKW Stahl-Metallurgie /Komisija (dalje u tekstu: presuda

- presuda Općeg suda od 23. veljače 2006. u predmetu T-282/02, Cementbouw Handel&Industrie /Komisija, ECLI:EU:T:2006:64 (dalje u tekstu: presuda T-384/09, SKW Stahl-Metallurgie Holding)
- presuda Općeg suda od 2. veljače 2012. u predmetu T-76/08, El du Pont de Nemours i dr./Komisija, ECLI:EU:T:2012:46 (dalje u tekstu: presuda T-76/08, El du Pont de Nemours i dr.)
- presuda Općeg suda od 27. rujna 2006. u predmetu T-314/01, Avebe /Komisija ECLI:EU:T:2006:266 (dalje u tekstu: presuda T-314/01, Avebe)
- presuda Suda EU od 20. siječnja 2011. u predmetu C-900/09 P, General Quimica SA, Repsol Quimica, Repsol YPF /Komisija (dalje u tekstu: presuda-900/09 P, General Quimica SA)
- presuda Općeg suda od 13. srpnja 2011. u predmetu T-42/07, The Dow Chemicals company, Dow Deutschland inc, Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH, Dow Europe GmbH /Komisija, ECLI:EU:T:2011:357 (dalje u tekstu: presuda T-42/07, The Dow Chemicals company)
- presuda Općeg suda od 13. srpnja 2011. u predmetu T-38/07, Shell Petroleum NV, Shell Nederland BV, Shell Nederland Chemie BV /Komisija, ECLI:EU:T:2011:355 (dalje u tekstu: presuda T-38/07, Shell Petroleum NV)
- presuda Suda EU od 18. srpnja 20136. u predmetu C-501/11 P, Schindler Holding i dr./Komisija, ECLI:EU:C:2013:522 (dalje u tekstu: presuda Schindler Holding i dr.)
- presuda Općeg suda od 29. lipnja 2012. u predmetu T-360/09, E.ON Ruhrgas AG, E.ON AG /Komisija, ECLI:EU:T:2012:332 (dalje u tekstu: presuda T-360/09, E.ON Ruhrgas AG)
- presuda Općeg suda od 27. rujna 2012. u predmetu T-362/06, Ballast Nedam Infra BV /Komisija, ECLI:EU:T:2012:492 (dalje u tekstu: presuda T-362/06, Ballast Nedam Infra BV)
- presuda Suda EU od 22. siječnja 2013. u predmetu C-286/11, Komisija/Tomkins plc. ECLI:EU:C:2013:29, t. 34., 38., 43. i 49. (dalje u tekstu: presuda Tomkins plc.)
- presuda Općeg suda od 13. lipnja 2011. u predmetu T-39/07, ENI /Komisija, ECLI:EU:T:2011:356 (dalje u tekstu: presuda T-39/07, ENI)
- presuda Suda EU od 21. siječnja 2016. u predmetu C-74/14, Eturas, ECLI:EU:C:2016:42, t. 46 (dalje u tekstu: presuda Eturas)
- presuda Suda EU od 17. rujna 2015. u predmetu C 634/13 P, Total Marketing Services / Komisija, ECLI:EU:C:2015:614, t. 28. (dalje u tekstu: presuda C 634/13 P)

8. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 7. ZZTN-a, određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Svrha utvrđivanja mjerodavnog tržišta jest određivanje robe i/ili usluga s kojima se poduzetnici tržišno natječu te zemljopisnog područja na kojem se natječu (članak 3. stavak 2. Uredbe o mjerodavnom tržištu).

Mjerodavno tržište utvrđuje se na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu) (članak 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu).

Mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača. Mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu

obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda (članak 5. i 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu).

AZTN je predmetni postupak pokrenuo radi utvrđivanja mogućeg zabranjenog sporazuma na tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel iz tzv. Enterprise programa. Enterprise program bio je proizvodni segment kućnih telefonskih centrala poduzetnika Telefonaktiebolaget LM Ericsson, Švedska (odnosno s njim povezanih poduzetnika) koju je taj poduzetnik u svibnju 2008. prodao poduzetniku Aastra, a koja je zatim 2014. preuzeta od strane poduzetnika Mitel, današnjeg proizvođača navedene opreme. U cijelom navedenom razdoblju riječ je o istom proizvodu kućnih telefonskih centrala i sustava.

Kućne telefonske centrale i sustavi iz Enterprise programa spadaju u PBX sustave (eng. PBX – Private Branch Exchange) koji omogućavaju komunikaciju između digitalnih ili analognih telefona unutar neke tvrtke ili organizacije te povezanost na javnu telefonsku mrežu kako bi se mogla ostvarivati komunikacija s drugim tvrtkama i organizacijama. S obzirom na navedeno, pojam kućne telefonske centrale i sustavi odnosi se na proizvode i opremu PBX sustava što obuhvaća telefonske centrale (kućište i elektronički dijelovi – tiskane kartice), telefone, terminale i drugu telekomunikacijsku opremu (hardware), te licence, programe i razne baze podataka (software), nužne za funkcioniranje takvih sustava. Usluge vezane uz kućne telefonske centrale i sustave mogu obuhvaćati usluge izrade cjelovitih rješenja, isporuke, ugradnje, instalacije, puštanja u rad, edukacije, održavanja, servisa, nadogradnje i sl.

S obzirom na samo određenje mjerodavnog tržišta u proizvodnom smislu, AZTN je ispitao čine li kućne telefonske centrale (eng. PBX – Private Branch Exchange) i »objedinjena komunikacijska rješenja« (eng. UC – Unified Communications) jedinstveno mjerodavno tržište s obzirom na svojstva proizvoda, cijenu, način uporabe, funkcionalnost, navike potrošača, zamjenjivost te zadovoljavanje jednakih potreba potrošača, ili je riječ o dva zasebna tržišta.

Dopisima od 24. ožujka 2017. do 11. svibnja 2017. AZTN je zatražio očitovanja i podatke četrnaest poduzetnika koji posluju na tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala (eng. PBX – Private Branch Exchange) i/ili »objedinjenih komunikacijskih rješenja« (eng. UC – Unified Communications) u RH, a radi pojašnjenja stanja na navedenom tržištu. U razdoblju od 29. ožujka 2017. do 2. lipnja 2017. AZTN je zaprimio zatražena očitovanja jedanaest poduzetnika.

Rezultati provedenog istraživanja pokazali su kako objedinjena komunikacijska rješenja (UC sustavi) predstavljaju budućnost telekomunikacijskih sustava i rješenja poslovnih korisnika, nude šire funkcionalnosti od kućnih telefonskih centrala (PBX sustavi) te su svojevrsna nadogradnja kućnih telefonskih centrala. Kućne telefonske centrale čine dio, uži segment, tržišta objedinjenih komunikacijskih rješenja. Također, iz očitovanja ispitanih poduzetnika proizlazi da još uvijek veliki dio korisnika u RH koristi klasičnija telekomunikacijska rješenja (PBX sustavi). Isto tako, većina proizvođača na tržištu u svojoj ponudi imaju i PBX sustave i UC sustave. Prilikom samog utvrđenja mjerodavnog tržišta, pogotovo kada je riječ o dinamičnom tržištu, što tržište telekomunikacija zasigurno jest, AZTN je uzeo u obzir i razdoblje u kojem se predmetna povreda dogodila (2010. do 2015. godine). Uzimajući u obzir stanje tehnologije za navedeno razdoblje te ekonomsku moć i potrebe korisnika na tržištu RH, AZTN je utvrdio kako kućne telefonske centrale preciznije i

potpunije obuhvaćaju tržište na koje se odnosi predmetni zabranjeni sporazum.

Slijedom navedenog, AZTN smatra kako ne postoji drugi precizniji naziv ili izraz od »kućnih telefonskih centrala« koji bi predstavljao PBX sustave. Pritom, bitno je naglasiti da se mjerodavno tržište u proizvodnom smislu u konkretnom slučaju ne odnosi na telekomunikacijska rješenja za privatne potrošače već na telekomunikacijska rješenja za poslovne korisnike u RH. Naziv ili izraz »kućne telefonske centrale« objedinjuje sve vrste PBX rješenja i sustava, kako je prethodno već i navedeno, ali ne uključuje UC sustave, tj. »objedinjena komunikacijska rješenja«.

Budući da je predmetni sporazum obuhvaćao kako prodaju, tako i ugradnju, održavanje i nadogradnju kućnih telefonskih centrala i sustava i to isključivo kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel, u konkretnom slučaju riječ je o sprječavanju, ograničavanju i narušavanju tzv. *intra-brand* tržišnog natjecanja u pogledu proizvoda istoga branda (Ericsson/Aastra/Mitel), a koje tržišno natjecanje postoji samo u segmentu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje navedenih proizvoda.

S tim u vezi, stranke mogućeg zabranjenog sporazuma sudjelovale su u ponudi ili nabavi kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel na cijelom području RH, pa je AZTN u smislu članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu kao mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu utvrdio teritorij RH.

Iz ustaljene sudske prakse Suda EU proizlazi da Europska komisija (dalje u tekstu: EK) u okviru primjene članka 101. UFEU-a koji uređuje zabranjene sporazume poduzetnika, nije obvezna uvijek precizno definirati jedno ili više mjerodavnih tržišta. Takva obveza postoji samo kada je nemoguće, bez takve definicije, utvrditi može li sporazum utjecati na trgovinu između članica i ima li za cilj ili posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja unutar zajedničkog tržišta (presuda Volkswagen AG, t. 230 i presuda Danone, t. 99).

Za određena koluzivna ponašanja, koja vode do toga da karteli horizontalno određuju cijene, može se smatrati toliko vjerojatnim da će imati negativne učinke, osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu proizvoda i usluga, da se može smatrati nepotrebnim, u svrhu primjene članka 101. stavka 1. UFEU-a, dokazivati da imaju konkretan učinak na tržište. Naime, iskustvo pokazuje da takvo ponašanje uzrokuje smanjenje proizvodnje i povećanje cijena, koje dovodi do loše raspodjele sredstava osobito na štetu potrošača (presuda CB, t. 51. i presuda Dole Food, t. 115.).

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržišno natjecanje te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena člankom 101. stavkom 1. UFEU-a, s obzirom na to da se takav cilj ne može opravdati analizom ekonomskog konteksta u kojem je smješteno predmetno protutržišno postupanje (presuda Siemens i dr./Komisija, t. 218.).

Ako je sam cilj sporazuma ograničiti tržišno natjecanje »podjelom tržišta«, nije stoga, potrebno točno definirati predmetna tržišta jer je stvarno ili potencijalno tržišno natjecanje zasigurno ograničeno (presuda Mannesmannröhren-Werke, t. 132.).

Kako je u konkretnom slučaju riječ o mogućem zabranjenom horizontalnom sporazumu koji ima protutržišni cilj, obuhvaća jednu državu članicu EU pa postoji mogućnost njegovog utjecaja na trgovinu između država članica EU i sadrži teška ograničenja tržišnog natjecanja (utvrđivanje cijena i podjela tržišta ili kupaca), AZTN nije precizno utvrđivao mjerodavno tržište niti tržišnu snagu stranaka budući da njihovi tržišni udjeli ne utječu na ocjenu o tome je li došlo do povrede članka 8. ZZTN-a i članka 101. UFEU-a.

9. Očitovanja zaprimljena prije Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Kako bi utvrdio sve relevantne činjenice, AZTN je dopisima od 10. studenoga 2015. zatražio od Ericsson NT-a, Steinera, Retela, Kodeksa, Vatel i Lumissa, podatke i dokumentaciju, prvenstveno ugovore, sporazume i druge pravne akte kojima su stranke međusobno, odnosno s drugim poduzetnicima, uredile međusobna prava i obveze u svezi djelatnosti prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala, a koji su bili u primjeni u razdoblju od 1. siječnja 2010. do dana zaprimanja dopisa AZTN-a od 10. studenoga 2015., podatke o kupcima/korisnicima usluga prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala u razdoblju od 1. siječnja 2010., te prihode ostvarene od djelatnosti prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala u razdoblju od 1. siječnja 2010. do dana zaprimanja predmetnog dopisa AZTN-a.

Zaključkom o pokretanju postupka od 25. svibnja 2016., kao i dodatnim dopisom od 29. prosinca 2016. AZTN je zatražio od poduzetnika Mitel Austria dokumentaciju i podatke vezano uz ugovore, sporazume i druge pravne akte koje je Mitel Austria ili s njim povezani poduzetnici sklopio s poduzetnicima sa sjedištem u RH, kojima se uređuju međusobna prava i obveze u svezi proizvoda i opreme iz segmenta kućnih telefonskih centrala za područje RH, a koji su bili u primjeni u vremenskom razdoblju od 1. siječnja 2010. do primitka predmetnog dopisa, zatim detaljno pojašnjenje Partnerskog programa Mitel grupe, očitovanje o razlikama između Ericsson NT-a i Kodeksa kao tzv. *first-tier* partnera (odnosno distributera), te pojašnjenje funkcije i poslova koje je unutar Mitela Austria i Mitel grupe obavljao [...].

9.1. Očitovanje Steinera

Steiner dodatno u svom podnesku od 10. studenog 2015., za primljenom u AZTN-u 23. studenoga 2015., u bitnome navodi kako nije s odobravanjem prihvaćao način poslovanja s Ericssonom NT definiranim međusobnim ugovorima, jer nije trebao Ericsson NT za ispmoć, a ako ga je trebao nije dobio sve što mu je bilo potrebno. Zbog čestih prigovora Steinera na ponašanje Ericsson NT-a zbog uskraćivanja informacija i podataka, nedostupnosti baze podataka, naplate usluge koju Steiner nije konzumirao, došlo je do razmimoilaženja u poslovanju, a koje je konačno rezultiralo raskidom Ugovora o poslovnoj suradnji 23. veljače 2011. Steiner je nakon toga zatražio od predstavništva Mitela Austria u Beču model direktnog rada sa proizvođačem, međutim ono ga je uputilo na dogovor s Ericsson NT-om. Prema navodima Steinera, predstavništvo Mitela Austria u Beču uredno je podržavalo politiku Ericsson NT-a koji se prema svojim partnerima ponašao na isti način prije 2008. kao i u 2015., a što je uključivalo manipulacije s partnerima, uskraćivanje s tehničkim informacijama, alatima potrebnim za samostalan rad, cjenikom, programom za izradu ponuda, za izradu kalkulacija, samo kako bi Ericsson NT manipulirao s partnerima, određivao cijene, određivao tko kome dostavlja ponudu i s kojim cijenama se ide kod krajnjeg korisnika.

9.2. Očitovanje Vatel

Vatel u podnesku od 23. studenoga 2015., zaprimljenom u AZTN-u 27. studenoga 2015., u bitnome navodi kako suradnja Vatel i Ericsson NT-a u djelatnosti prodaje, ugradnje i održavanja telekomunikacijskih poslovnih sustava i pripadajuće opreme traje od kraja 2003., te da Vatel nije imao nikakvih ograničenja u obavljanju sličnih djelatnosti, u smislu rada sa sličnim poduzetnicima i dobavljačima opreme ili usluga, niti je imao bilo kakvih teritorijalnih ograničenja u obavljanju navedene djelatnosti.

Vatel dalje navodi kako je od početka svog djelovanja bio usmjeren na to da svoje poslovne aktivnosti pruža na teritoriju Dalmacije, stoga mu je potpuno nepoznata aktivnost »uređenja tržišta« na partnere prema regionalnom sjedištu budući da su predmetne poslove na njihovom području nesmetano izvodile tvrtke iz drugih regija, najčešće iz Zagreba, dok je u isto vrijeme Vatel pružao neke usluge u Zagrebu. Vatel nije poznato da su bile predviđene niti da je bilo ikakvih kažnjavanja partnera koji su takve aktivnosti provodili, niti zna za podjelu tržišta formiranjem Tablica lova jer Vatel nitko nije uvjetovao da ne radi s većim kupcima ili javnim poduzećima. Ističe kako u svojim aktivnostima nikada nije bio uvjetovan s kojom cijenom i s kakvim uvjetima će raditi, već je sa svima radio sa konkretnim tržišnim cijenama i uvjetima.

Nadalje, Vatel navodi kako je njegova poslovna politika oduvijek bila vezati se uz renomirane tvrtke pa su u svom poslovanju nastojali biti lojalni i pouzdani partneri. Ta lojalnost je vidljiva iz podatka da je Vatel poslovnim korisnicima nudio, prodavao, ugrađivao i održavao isključivo poslovne telekomunikacijske sustave proizvođača Ericsson i to ne zbog toga jer ga je netko uvjetovao da tako radi, nego jer je smatrao da je to ispravna poslovna odluka.

9.3. Očitovanje Ericsson NT-a

Ericsson NT u svom podnesku od 10. prosinca 2015., zaprimljenom u AZTN-u 11. prosinca 2015. u bitnome navodi kako je u konkretnom slučaju riječ o mreži partnera Ericsson NT-a (tzv. *reseller*), dakle onih subjekata koji djeluju temeljem ugovornog odnosa s Ericsson NT-om u pogledu rješenja (PBX) kućnih centrala proizvođača Mitel. Ericsson NT podrazumijeva kako se odnos s partnerima uspostavlja i realizira kao vertikalni odnos, koji se reflektira samo *intra-brand* u odnosu na Mitelove proizvode. Vertikalni odnos u pravilu odražava robno-novčanu protestaciju u pogledu predmetne (iste) robe te podrazumijeva uzvodna i nizvodna tržišta, a samim time i poduzetnike koji surađuju u takvom vertikalnom odnosu. Različita pozicija nastaje pri horizontalnim odnosima gdje u pravilu nema robno-novčane protestacije, i to bilo da se radi o zabranjenim horizontalnim odnosima, primjerice kartelima, bilo o dopuštenim horizontalnim odnosima koji nastaju u različitim oblicima kooperacija.

Ericsson NT navodi kako za razliku od inter-brand natjecanja koje se događa među konkurentima na tržištu u pogledu različite robe (žiga tj. branda), svi odnosi obuhvaćeni ovim postupkom su smješteni u kontekst *intra-brand* odnosa, što ako već u potpunosti ne isključuje zaključkom o pokretanju postupka naznačene teze AZTN-a, onda svakako iziskuje detaljnu ocjenu svih odnosa na tržištu. Nadalje, ako se moguće ukazuje da predmetni odnosi nisu zabranjeni prema objektu (a na što sama struktura odnosa inicijalno upućuje), onda je potrebno ispitati učinke moguće spornog odnosa. Kao dodatno test-pitanje, bilo bi potrebno donijeti pravni sud o značaju ekonomski suprotstavljenog odnosa tj. jednostavno rečeno: bi li negativni učinci bili izraženi na tržištu da takav tobože sporni sporazum nije postojao? Dodatno, u praktičnom smislu Ericsson NT smatra kako bi formulirano pitanje moglo glasiti: bi li kupci i tržište bili u boljem položaju da Ericsson NT nije uopće formirao svoju partnersku mrežu? Ovo su pitanja (prema mišljenju Ericsson NT-a), koja su inicijalno bitna za istaknuti jer odgovori presudno utječu na definiciju tržišta, identifikaciju položaja subjekata na tržištu, eventualne sporne učinke, te ono što je najvažnije, od utjecaja su na kvalifikaciju samog moguće spornog odnosa.

Nadalje, Ericsson NT navodi kako je 2008. Ericsson, globalna korporacija, zbog kontinuiranog pada tržišnog udjela, značajnog kontinuiranog pada prihoda i profita te fokusa na nova strateška područja prodala PBX poslovni segment kanadskoj kompaniji Astra. Istovremeno je Ericsson NT u RH razmišljao o izlasku iz tog

segmenta. Međutim, u želji da se održi odnos s partnerima i kupcima, Ericsson NT je nastavio s navedenim poslovnim aktivnostima. Zbog smanjenog obujma poslovanja i kontinuiranog gubitka tržišnog udjela, prihoda i profita Ericsson NT-a u ovom segmentu u RH, na tome je angažirana samo jedna osoba u prodaji, a taj izuzetno mali segment poslovanja je bio izvan strateškog fokusa Uprave i nadzornog tima kompanije. Ericsson NT je naglasio kako je većina partnera *resellera*, a koja je postojala u odnosu na Mitel proizvodni program, disperzirala svoje poslovanje, nudeći u svojoj ponudi portfelj drugih rješenja, što se može ocijeniti kao smislen odgovor na tržišne prilike u kontekstu disruptivnih tehnoloških promjena. Ericsson NT je napomenuo kako on, u pravnom i ekonomskom smislu, preuzima prema Mitelu sve rizike koji proizlaze iz odnosa s partnerima.

Dana 22. prosinca 2015., AZTN je zaprimio podnesak Ericsson NT-a od 21. prosinca 2015. kojim je navedeni poduzetnik, u smislu članka 49. ZZTN-a, predložio preuzimanje obveza izvršenja određenih mjera i uvjeta te rokova u kojima će to učiniti, kako bi se otklonili eventualni negativni učinci njegova postupanja ili propuštanja postupanja na tržišno natjecanje.

Na temelju odluke Vijeća s 47/2015. sjednice održane 22. prosinca 2015., AZTN navedeni prijedlog Ericsson NT-a nije prihvatio, ocijenivši da je u konkretnom slučaju riječ o mogućem postupanju stranaka koje se smatra najtežim oblikom narušavanja tržišnog natjecanja i koje je trajalo kroz duže vremensko razdoblje. S tim u vezi, zaključeno je kako je cilj predmetnog postupka utvrditi jesu li predmetni poduzetnici podijelili tržište kućnih telefonskih centrala i sustava, utvrđivali cijene proizvoda i usluga povezanih s navedenim tržištem, te se dogovarali o sudjelovanju u postupcima javne nabave. S tim u vezi, Vijeće je zaključilo kako je sukladno propisima o zaštiti tržišnog natjecanja potencijalno riječ o postupanjima koja imaju obilježja najtežih oblika narušavanja tržišnog natjecanja slijedom čega se predloženim mjerama ne bi mogli otkloniti negativni učinci takvih postupanja na tržišno natjecanje.

U podnesku od 2. ožujka 2016. Ericsson NT navodi kako su od 1995. do sredine 2008. Ericsson Enterprise Aktiebolag (dalje u tekstu: Ericsson EA) i Ericsson NT bili jedan gospodarski subjekt, te su svi drugi distributeri, uključujući i Kodeks, crpili svoja ugovorna prava i ograničenja od tog jedinstvenog subjekta kao proizvođača i dobavljača (koji je za sebe legitimno zadržao i određene vidove prodaje krajnjim kupcima).

Ericsson NT navodi kako je početkom 2000. započelo ustrojavanje mreže distributera na maloprodajnoj razini za kupce koji nisu ključni (tzv. *non-key account klijente*), dok je ključne kupce (tzv. *key-account klijente*) Ericsson EA/Ericsson NT zadržao za sebe. Ericsson EA/Ericsson NT je tijekom 2002. do 2003. odlučio i formalno alocirati, na ekskluzivnoj osnovi, pojedine postojeće kupce distributerima koji su im izvorno prodali proizvod ili je kupac njihov dugogodišnji klijent, odnosno kad je riječ o novim odnosno budućim kupcima ta bi se alokacija obavljala »po pravilu« »tko prvi njegova djevojka«. Zamisao je bila da novi kupac bude alociran onom distributeru koji mu je već prodao robu, ili je i prije same prodaje, pružao klijentu savjetodavnu podršku u pogledu optimalnog tehničkog rješenja za njegove konkretne potrebe. Upravo je zbog toga, Ericsson EA/Ericsson NT sazvao, i financirao, sastanak na Brijunima 2003., na kojem je izložio formalizirani novi model distribucije u vidu ekskluzivne alokacije kupaca svim ostalim svojim pod-distributerima, pod prijetnjom gubitka statusa distributera. Sukladno navodima Ericsson NT-a, svrha ekskluzivne alokacije kupaca bila je zaštita od tzv. slijepog putnika (odnosno *free-riding*). Distributeri primjenu tog sustava nisu mogli odbiti, jer bi time ostali bez ugovora o distribuciji.

Sukladno navodima Ericsson NT-a, kad su pojedini sudionici distribucijske mreže svih principala u razdoblju od 2003. do sredine 2015. tražili »zaštitu projekta«, to se svodilo isključivo na prezentaciju tvrdnji/dokaza o tomu da je pojedini distributer, ili pod-distributer doista uložio nenaplativ trošak u poticanje određenog kupca da kupi ili pri naknadnim kupnjama ostane privržen proizvodu iz ponude branda Ericsson odnosno Aastra/Mitel, te da stoga ima osnovano pravo tog potencijalnog kupca smatrati alociranim sebi, tj. smatrati ga svojim kupcem, kao i da stoga ima pravo biti zaštićen na temelju dodijeljenog mu ekskluziviteta.

Ako nitko nije osporavao da je pojedini klijent kupac nekoga od distributera, Ericsson EA/Ericsson NT je to u pravilu prihvatio. U slučaju spora između dva pod-distributera koji su imali ugovor s Ericsson NT-om, oko pojedinog kupca, taj spor je, od tada pa nadalje, odlukom Ericssona EA/Ericsson NT-a, unutar tog jedinstvenog gospodarskog subjekta, rješavao Ericsson NT. U slučaju spora između Ericsson NT-a odnosno njegovih pod-distributera, i Kodeksa, takav spor rješavao je unutar Ericssona EA/Ericsson NT-a, Ericsson EA.

Nakon preuzimanja relevantnog segmenta Ericsson EA-ovog poslovanja od strane Aastre/Mitela kao proizvođača/dobavljača, u tom se pogledu, osim pravne osobe principala, kako navodi Ericsson NT, ništa nije izmijenilo. Stvarni odnos Ericsson NT-a i Kodeksa nije bitno promijenjen, odnosno, kako navodi Ericsson NT, navedeni odnos i dalje je ostao faktički vertikaln.

Ericsson NT tvrdi kako takva distribucija ni na koji način nije narušila *inter-brand* tržišno natjecanje, u kojem nije nedostajalo svjetski poznatih brandova, što je vidljivo po tomu što je tržišni udio Ericsson EA/Ericsson NT od 2003. pa nadalje, bio u kontinuiranom padu, te je u 2014. iznosio oko [...] % ili manje.

Gledano s potpuno formalističke strane, Ericsson NT je pojasnio kako Ericsson NT i Kodeks do sredine 2008., uopće nisu bili poduzetnici koji su djelovali na istoj razini distribucije, a kad su to bez ikakve svoje aktivne uključenosti ili namjere, postali, Ericsson NT se uklopio u postojeći sustav koji je već bio ustrojen i koji je funkcionirao na način kao i ranije, kojeg je Aastra/Mitel zadržao. Ericsson NT je zadržao svoje kupce (koji su dotad bili kupci proizvođača/dobavljača Ericsson EA/Ericsson NT), a Kodeks svoje. Ericsson NT navodi kako je time *ex lege* formalno postao repozicioniran u postojećem sustavu vertikalnog ustroja distribucije proizvođača, te mu nikakav sporazum s Kodeksom nije trebao, niti je do njega došlo. Riječ je o sustavu distribucije koji je bio otkroiven od strane Ericssona EA/Ericsson NT i kao takav preuzet u neizmijenjenom obliku od Aastre/Mitela, a koji je, prema navodu Ericsson NT-a, po svemu slijedio logiku vertikalnih sporazuma i Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma (»Narodne novine«, br. 37/11., dalje u tekstu: Uredba o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma), kakva je i danas na snazi.

Dana 3. travnja 2018., AZTN je zaprimio podnesak Ericsson NT-a od 30. ožujka 2018. u kojemu isti ističe kako smatra potrebnim dopuniti svoja prethodna očitovanja podacima o procjeni prihoda ostvarenih od djelatnosti prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala u razdoblju od 1. siječnja 2015. do 31. prosinca 2017., te strukturi ukupnih njegovih prihoda u 2015., 2016. i 2017., a radi utvrđivanja strukture i odnosa na tržištu, uz napomenu kako je predmetno tržište izrazito dinamično i podložno značajnim tehnološkim promjenama.

Pritom, tek mali dio, prosječno gledano manji od [...] % ukupne prodaje tijekom 2017., otpada na segment Enterprisea (što uključuje prodaju telefonskih centrala za poslovne korisnike proizvođača Mitel, robne marke MX-ONE). Naglasio je kako se mjerao hrvatsko tržište robne marke MX-ONE smanjuje iz godine

u godinu zbog velikih promjena koje se događaju u tehnologiji te zbog sve veće konkurencije odnosno pojave novih ponuđača i novih tehnologija.

Ericsson NT navodi kako dostavljeni podaci pokazuju kako je taj poduzetnik prvenstveno izvozna kompanija pretežno orijentirana na visoko-tehnološka rješenja sa strateškim fokusom na razvojno istraživačke aktivnosti.

S tim u vezi, Ericsson NT naglasio je kako segment Enterprisea predstavlja minoran dio poslovanja Ericsson NT-a koji nikada nije bio u strateškom fokusu poslovanja tog poduzetnika. Međutim, navodi kako bi utvrđenje sudjelovanja Ericsson NT-a u zabranjenom sporazumu, kako je navedeno u zaključku o pokretanju predmetnog postupka, moglo rezultirati isključenjem istoga iz izvoznih poslova i drastičnim smanjenjem opcija pri izvozu spomenutih tehnoloških proizvoda. [...]

Podneskom od 18. srpnja 2018. Ericsson NT je dostavio u spis pravno mišljenje [...], u svojstvu stručnog pomagača stranke u smislu članka 38. Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine«, broj 47/09.). U uvodu navedenog mišljenja navodi se kako je isto dano »temeljem činjenica iznesenih u podnescima odvjetnika Ericsson NT-a, temeljem relevantnih dopisa AZTN-a, te temeljem pojašnjenja i podataka dostavljenih od samog Ericsson NT-a«.

Stručna pomagačica je mišljenja kako je jačanje inter-brand konkurencije, te činjenica da je proizvod Ericsson EA/Ericsson NT sve više gubio tržišni udio, pri tome prateći kretanje procjene tržišnog udjela Ericsson NT-a na teritoriju RH u razdoblju od 2008. do 2017., utjecala na to da je Ericsson EA/Ericsson NT želio dodatno urediti distributersku mrežu. Navedeno je, sukladno navodima dostavljenog pravnog mišljenja, vidljivo iz dokumenta »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« (Internal Guidelines) od 28. svibnja 2003. kojim je uspostavljen novi model distribucije: ekskluzivna alokacija kupaca (pod)distributerima, te je održan sastanak s distributerima na Brijunima u svrhu informiranja o novim pravilima.

Dalje je pojasnila kako se u pravu tržišnog natjecanja ovakva ekskluzivna alokacija kupaca smatra vertikalnim ograničenjem na koje se primjenjuje članak 8. stavak 1. ZZTN-a, koji zabranjuje sporazume koji ograničavaju tržišno natjecanje. Međutim, sukladno dostavljenom pravnom mišljenju, ekskluzivna alokacija kupaca izuzeta je od zabrane temeljem članka 9. stavka 2. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima (»Narodne novine«, broj 37/11., dalje u tekstu: Uredbe o vertikalnim sporazumima), pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti za primjenu skupnog izuzeća. Čak i ako nisu ispunjeni uvjeti iz predmetne Uredbe, ne znači da je sporazum zabranjen, već se primjenjuje članak 8. stavak 3. ZZTN-a, koji propisuje četiri uvjeta koja kumulativno moraju biti ispunjena da bi se sporazum smatrao izuzetom od zabrane.

[...] zaključila je u predmetnom pravnom mišljenju kako u konkretnom slučaju nije riječ o koluziji na razini distributera, već je riječ o dopuštenom vertikalnom ograničenju.

Podneskom od 11. lipnja 2019. Ericsson NT je dopunio svoja prethodna očitovanja podacima koji se odnose na njegovo poslovanje u 2018., a iz kojih, kao i iz ranije dostavljenih podataka, proizlazi kako se njegovi prihodi s tržišta kućnih telefonskih centrala smanjuju te zaključuje kako je na tom tržištu ruban i nebitan poduzetnik.

Podneskom od 22. travnja 2020., zaprimljenom u AZTN-u, 30. travnja 2020. Ericsson NT dopunio je svoja očitovanja podacima o svom poslovanju u 2019., navodeći kako su njegovi prihodi u se-

gmentu prodaje kućnih telefonskih centrala zanemarivi, što čini i njegovo djelovanje na navedenom tržištu zanemarivim u ukupnom poslovanju, te je u bitnome ponovio kako je u vrijeme dostave podneska bio usmjeren na inozemna tržišta, kao i na razvojno-istraživačke djelatnosti.

9.4. Očitovanja Mitel Austrije

U podnesku od 29. rujna 2016., zaprimljenom u AZTN-u 30. rujna 2016., Mitel Austria navodi kako nije zaključio nikakve sporazume, ugovore niti je donio ikakve pravne akte, niti je u izravnom ugovornom odnosu s poduzetnicima na području RH, a kojima bi se uređivala međusobna prava i obveze u svezi proizvoda i opreme iz segmenta kućnih telefonskih centrala za područje RH. Također navodi kako je Mitel Austria član Mitela čije je glavno sjedište u Kanadi, a koja je u travnju 2015. preuzela Aastru, uključujući i njezino poslovanje u RH.

Podneskom od 2. studenoga 2016., Mitel Austria se očitovao kako je osnovna djelatnost Mitela proizvodnja, isporuka i implementacija složenih komunikacijsko-telefonskih rješenja namijenjenih poslovnim korisnicima. Mitel u segmentu tržišta koje pokriva isporuku i implementaciju poslovnih komunikacijskih rješenja nije izravno prisutan na tržištu RH već ima organiziran sustav selektivne distribucije, koji se sastoji od tzv. *first-tier* partnera (ili distributera) i *second-tier* partnera (odnosno poddistributera).

Mitel je ovaj model distribucije preuzeo od Aastre tijekom 2014., dok je Aastra isti stekla 1. svibnja 2008. od Ericsson EA-a. [...]

First-tier partneri (distributeri) Mitela u RH su Ericsson NT i Kodeks. [...]

Osim *first-tier* partnera, sustav selektivne distribucije Mitel grupe u RH uključuje tzv. »resellere« ili *second-tier* partnere (poddistributere) odnosno trgovce na veliko. Reselleri nisu u ugovornom odnosu s principalom, [...], te sukladno tome ne kupuju izravno od principala niti s istim izravno komuniciraju. Poddistributeri su u ugovornom odnosu s *first-tier* partnerima, od njih kupuju robu i/ili usluge radi daljnje prodaje, najčešće krajnjim korisnicima. Uloga principala u odnosu na resellere ograničena je na potvrđivanje imenovanja resellera, a na prijedlog jednog od *first-tier* partnera. Prema podacima koji su dostupni poduzetniku Mitel Austria, *first-tier* partneri Ericsson NT i Kodeks u RH imaju, ili su imali, ugovore s resellerima: Steiner, Retel, Vatel i Lumiss.

Mitel Austria dalje navodi kako je iz opisane sheme sustava selektivne distribucije Mitel grupe u RH razvidno da je riječ o vertikalnim sporazumima između poduzetnika u kojem članica Mitel grupe [...], ima ulogu principala, dok *first-tier* partneri i pod-distributeri djeluju na nižim razinama distribucije.

Stoga Mitel Austria tvrdi kako je u konkretnom slučaju riječ o vertikalnim sporazumima u smislu članka 2. Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma između poduzetnika koji ispunjavaju uvjete za skupno izuzeće od opće zabrane iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, kao i članka 3. stavka 3. iste Uredbe, s time da tržišni udio Mitel grupe na mjerodavnom tržištu na kojem prodaje proizvode koji su predmet sporazuma nije veći od [...] %u skladu s odredbama članka 5. stavka 1. navedene Uredbe.

Štoviše, Mitel Austria smatra da na mjerodavnom tržištu, Mitel Grupa ima vrlo mali udio koji se kreće u rasponu od [...] do [...] %, te stoga smatra da se na iste treba primijeniti Uredba o sporazumima male vrijednosti.

Mitel Austria je istaknuo kako nema saznanja da je on ili njegovo osoblje izravno sudjelovalo u mogućem kartelu konstituiranom

na razini *first-tier* partnera u sustavu selektivne distribucije Mitel grupe odnosno da je postojao horizontalni sporazum na razini *first-tier* partnera u okviru kojeg je došlo do utvrđivanja cijena proizvoda i usluga na mjerodavnom tržištu kao i do podjele tržišta.

Mitel Austria je naglasio kako nije u ugovornom odnosu niti s jednim od *first-tier* partnera, niti ima mogućnost donošenja obvezujućih odluka kojih bi se *first-tier* partneri morali pridržavati. Stoga je, opreza radi, istaknuo prigovor promašene pasivne legitimacije.

Mitel Austria je na razini Mitel grupe zadužen za praćenje prodaje Mitel proizvoda između ostalog i na mjerodavnom tržištu RH kao i na drugim tržištima u regiji, te za praćenje usklađenosti rada *first-tier* partnera s Partnerskim programom Mitel grupe. Osobe zadužene za hrvatsko tržište na strani poduzetnika jesu [...], i [...].

Mitel Austria navodi kako nije imao niti ovlast niti je izravno odnosno neizravno nametao minimalne odnosno fiksne cijene svojih proizvoda. *First-tier* partneri u sustavu selektivne distribucije imali su potpunu slobodu formiranja cijena kada su proizvod prodavali izravno krajnjem korisniku ili *second-tier* partnerima odnosno *resellerima*. Mitel nije izravno ili neizravno zabranjivao *first-tier* partnerima podnošenje ponude u istim natječajima niti je dijelio kupce jednom ili drugom *first-tier* partneru ili pak *resellerima*. Mitelu Austriji je u potpunosti irelevantno koji je od *first-tier* partnera ili *resellera* u konačnici izabran kao najpovoljniji ponuditelj ako je krajnji korisnik izabrao ponudu bilo kojeg od njih. Pored toga, Mitel grupa nije u svom sustavu selektivne distribucije nametala bilo kakve obveze isključivosti koje bi bilo kojeg člana na bilo kojoj razini obvezivale da u svojoj ponudi isključivo nudi proizvode i usluge Mitel grupe. *First-tier* partneri i *second-tier* partneri su u potpunosti slobodni odlučivati hoće li u konkretnom natječaju nuditi proizvode Mitel grupe ili konkurentne proizvode.

Budući da je Mitel grupa, a time i Mitel Austria kao član Mitel grupe, na višoj razini vertikalne strukture sustava selektivne distribucije, taj poduzetnik smatra kako se na iste stoga primjenjuju pravila koja se odnose na vertikalne, a ne na horizontalne sporazume.

Pojam »zaštićeni projekt« se, prema mišljenju Mitela Austria, pogrešno kolokvijalno uvriježio u internoj komunikaciji na lokalnoj razini, a zapravo se radi o smjernicama i procedurama na razini Mitel grupe kojima se odobravaju posebni popusti za strateški bitne projekte.

Svrha postojećeg modela nije bila da se »drugi sudionici suzdrže od davanja ponuda odnosno da ponude više cijene od poduzetnika koji traži zaštitu...«, već je svrha tog modela bila da se u određenim, strateški bitnim projektima za Mitel grupu, odobre dodatni popusti partnerima (*first-tier* partnerima) kako bi se bolje konkuriralo tržišnim takmacima Mitel grupe, te kako bi se u konačnici dobio konkretan natječaj. Partnerski program Mitel grupe uključuje i tzv. Proceduru podnošenja Zahtjeva za posebne popuste koji je na jednakoj osnovi dostupan svim *first-tier* partnerima. Osnovni cilj ovog modela je omogućavanje efektivnog tržišnog natjecanja Mitel grupe sa svojim tržišnim konkurentima, a to su [...], [...], [...] i [...], a ne da se u okviru iste dijele kupci i tržište niti da se utvrđuju cijene. Model se primjenjivao i još uvijek se primjenjuje na lokalnoj razini kao tzv. Discount Request Process Version 1.4.3. od 1. svibnja 2013. koji je Mitel Austria dostavio u spis predmeta.

Mitel Austria smatra da niti jedna odredba navedenog dokumenta ne sadrži teška ograničenja tržišnog natjecanja, niti je primjenom iste došlo do takvih ograničenja. Čak i ako bi popusti koje su *first-tier* partneri dobivali u okviru istih projekata bili različiti (a Mitel Austria to ne smatra teškim ograničenjem tržišnog natjecanja), *first-tier* partneri su još uvijek bili u mogućnosti podnositi

konkurentne ponude krajnjim korisnicima, budući da je isporuka PBX Solutiona predstavljala manji udio u ponudama koje su uobičajeno uključivale i cijeli niz drugih proizvoda i usluga. Stoga Mitel Austria smatra da primjenom modela posebnih popusta za određene projekte od strateškog interesa ni u kom slučaju ne predstavlja horizontalni sporazum niti se njime teško ograničava tržišno natjecanje, osobito ako se uzme u obzir gotovo beznačajni tržišni udjel Mitel grupe na mjerodavnom tržištu.

Uzevši u obzir vertikalnu poziciju Mitel grupe, a time i Mitela Austria, u odnosu na druge stranke predmetnog postupka, kao i neznatan udio Mitel grupe na mjerodavnom tržištu, Mitel Austria smatra da je predmetni postupak AZTN-a protiv njega potrebno obustaviti budući da ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka. Podredno i opreza radi, Mitel Austria je izjavio prigovor zastare vođenja predmetnog postupka protiv njega u odnosu na dio koji se odnosi na 2010.

Podneskom od 3. ožujka 2017. Mitel Austria je pojasnio kako Mitel grupa u RH, putem svoje selektivne distribucijske mreže, plasira tzv. PBX – Private Branch Exchange rješenja, što uključuje isporuku, implementaciju, te po potrebi održavanje složenih telekomunikacijskih mrežnih rješenja za poslovne korisnike. Mitel grupa u RH prodaje dva proizvoda s pripadajućom opremom i softverskom podrškom, i to MiVoice MX-ONE koji je namijenjen velikim poslovnim korisnicima, te MiVoice 400 koji je namijenjen malim i srednjim poduzetnicima do 250 zaposlenika.

Mitel Austria je dostavio prezentaciju pod nazivom Mitel Partner Program (Europe Zone 3 Reseller St Solutions Partner) iz svibnja 2015. koja prikazuje koji su uvjeti potrebni za stjecanje određene razine partnerskog statusa: Platinum Partner, Gold Partner, Silver Partner i Authorized Partner. Razina partnerstva koja se dodjeljuje pojedinom partneru ovisi o opsegu prodaje, broju obučenog i autoriziranog prodajnog i tehničkog osoblja, postojećem korisničkom portfelju i referentnim korisnicima, te demonstracijskim i izvršiteljskim kapacitetima.

Mitel Austria navodi kako je Ericsson NT *first-tier* Gold Partner Mitel grupe, dok je Kodeks u trenutku dostave predmetnog očitovanja postao Silver Partner. Uzevši u obzir kapacitete, osposobljenost te resurse koji mu stoje na raspolaganju, Ericsson NT se u većoj mjeri fokusirao na isporuke PBX rješenja velikim korisnicima (isporuku rješenja MiVoice MX-ONE), dok je Kodeks svoje poslovanje usmjerio na isporuke PBX rješenja malim i srednjim poduzetnicima (isporuke, implementacije i podrške proizvodu MiVoice 400).

Mitel Austria je pojasnio kako je [...] zaposlen u tom poduzetniku od 1. svibnja 2008., na mjestu [...]. U opseg poslova koje [...] obavlja temeljem svojeg ugovora o radu ulazi izvršavanje svih poslova vezanih uz prodaju Mitel proizvoda po specificiranim prodajnim kanalima, koji prema internoj raspodjeli posla, uključuju Mitelove prodajne kanale u RH, selekciju i izbor partnera distributera te zaključivanje novih i pregled i obnavljanje partnerskih ugovora za Mitelova poslovna rješenja, uspostavljanje takvih prodajnih kanala koji će osigurati dobru pokrivenost tržišta, praćenje razvoja tržišta u području poslovnih sustava i rješenja u regiji kao i djelatnosti partnera, te izvršavanje drugih dodatnih poslova prema nalogima nadređenih te drugih povremenih i/ili hitnih poslova u skladu sa svojim znanjima i vještinama.

10. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Sukladno odredbi članka 48. stavka 1. ZZTN-a, AZTN je strankama u postupku dostavio Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku od 29. svibnja 2020. (dalje u tekstu: Obavijest) kako bi im se osigurala mogućnost izjašnjavanja o svim

činjenicama i okolnostima kojima je preliminarno utvrđeno da su Ericsson NT, Steiner, Kodeks, Retel, Vatel, Lumiss i Mitel Austria sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. stavka 1. točki 1. i 3. ZZTN-a i članka 101. UFEU-a, na način da su podijelili tržište prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, te da su utvrđivali prodajne cijene navedenih proizvoda i usluga na mjerodavnom tržištu. Stranke su imale pravo u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti dostaviti primjedbe na Obavijest te predložiti saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

10.1. Uvidi u spis

Na temelju odobrenja AZTN-a, sukladno članku 47. stavku 5. ZZTN-a, stranka Ericsson NT je je 15. i 16. lipnja 2020., 24. srpnja 2020., 3. rujna 2021., 23. studenog 2023., 14. lipnja 2024., 17. srpnja 2024., 20. kolovoza 2024. te 10. prosinca 2024. izvršio uvid u spis predmeta, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

Na temelju odobrenja AZTN-a, sukladno članku 47. stavku 5. ZZTN-a, stranka Retel je 18. lipnja 2020., 27. listopada 2021. i 4. srpnja 2022. izvršila uvid u spis predmeta, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

Na temelju odobrenja AZTN-a, sukladno članku 47. stavku 5. ZZTN-a, stranka Mitel Austria je 17. lipnja 2020., 9. rujna 2021. i 6. rujna 2024. izvršila uvid u spis predmeta, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

Na temelju odobrenja AZTN-a, sukladno članku 47. stavku 5. ZZTN-a, stranka Vatel je 12. studenoga 2021. i 11. prosinca 2024. izvršila uvid u spis predmeta, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

Na temelju odobrenja AZTN-a, sukladno članku 47. stavku 5. ZZTN-a, stranka Kodeks je 10. studenoga 2015., 11. srpnja 2022. izvršila uvid u spis predmeta, klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

10.2. Očitovanja stranaka nakon Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

10.2.1. Lumiss

Podneskom od 29. lipnja 2020., zaprimljenim u AZTN-u 2. srpnja 2020., Lumiss je dostavio svoje primjedbe na Obavijest:

Lumiss je ocijenio neprihvatljivim utvrđenje AZTN-a da su subjekti koji su obuhvaćeni predmetnim postupkom »sklopili zabranjeni sporazum koji za cilj ima sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a i članka 101. UFEU-a, na način da su podijelili tržište prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, te su utvrđivali prodajne cijene navedenih proizvoda i usluga na mjerodavnom tržištu.«

Navodi kako je iz pripadajuće dokumentacije vidljivo da Lumiss nije sklapao nikakav »zabranjeni sporazum« s navedenim poduzetnicima, već se isključivo radilo o poslovnim odnosima i partnerima kako bi se poslovi obavili na što kvalitetniji i brži način polazeći prvenstveno od činjenice da na području djelovanja/rada Lumissa (Dubrovačko-neretvanska županija) drugi poduzetnici nemaju ekonomsku isplativost realizirati poslove radi izuzetno velikih troškova (osoblje, transport, smještaj i sl.).

U prilog svojih tvrdnji Lumiss je predložio saslušanje svjedoka ([...] i [...]), kao i uvid u dokumentaciju koju je dostavio 26. studenoga 2015. (popis kupaca/korisnika).

Lumiss dalje navodi kako je točno utvrđenje AZTN-a da je 1. listopada 2010. stupio na snagu važeći ZZTN pa je jasna i njegova primjena od tog datuma. Lumiss je naglasio kako nije sudjelovao ni u kakvim dogovorima o podjeli tržišta i utvrđivanju cijena te ne

može prihvatiti stav da se nešto što ne može biti ni predmet postupka jer se odnosi na navodna postupanja prije stupanja na snagu važećeg ZZTN-a u ovom konkretnom slučaju uzima kao nepobitna činjenica na kojoj AZTN zasniva svoja utvrđenja o postojanju »zabranjenog sporazuma«. Lumiss nema nikakvih postupanja za koja bi mogao biti odgovoran nakon 2010. tj. od stupanja na snagu važećeg ZZTN niti je sudjelovao u bilo kakvim radnjama tzv. »kartela« za koji Lumiss tvrdi da nije ni postojao niti je njegovo djelovanje imalo bilo kakvo usmjerenje na ograničavanje konkurencije.

Lumiss je naglasio kako ostaje pri iznesenom u dosadašnjem postupku te smatra da su dostatna razjašnjenja iskazana u očitovanjima Ericsson NT-a i Mitel Austria dovoljna da se sagledaju dopušteni odnosi.

Budući da Lumiss u promatranom razdoblju od 1. listopada 2010. nije počinio nikakve radnje koje bi ga činile odgovornim za ono što se navodi u predmetnoj Obavijesti, predložio je da se postupak protiv Lumissa obustavi i oslobodi ga svake odgovornosti.

10.2.2. Vatel

Podneskom od 3. srpnja 2020., zaprimljenim u AZTN-u 6. srpnja 2020., Vatel je dostavio svoje primjedbe na Obavijest, navodeći kako nisu pravilno utvrđene odlučujuće činjenice koje se odnose na poslovanje Vatel uopće, u odnosu na Ericsson NT, kao i u odnosu na predmet postupka, te je iznio sljedeće primjedbe:

Vatel navodi kako je registriran 3. ožujka 2003., dakle nakon dokumenata (»Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« i tablica »Područje lova«) koji AZTN navodi u točki 10.4. Obavijesti (Trajanje povrede) te u kojem AZTN spominje Vatel kao jednog od aktera sastanka i navodnih dogovora o podjeli tržišta što je potpuno netočno utvrđeno te o čemu Vatel doznaje tek iz Obavijesti.

Vatel je prodavao, ugrađivao i održavao robu drugih proizvođača kada bi to bilo poslovno i ekonomski opravdano.

Vatel navodi kako nije sklapao horizontalne sporazume, niti ugovore o podjeli tržišta, niti bilo kakve zabranjene sporazume, usmene ili pisane, koji bi za cilj imali sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, u smislu članka 8. ZZTN-a i članka 101. UFEU-a. S tim u vezi, Vatel navodi kako je iz dostavljene dokumentacije razvidno da se radilo isključivo o uobičajenim i dozvoljenim poslovnim odnosima kako bi se poslovi obavili što brže, kvalitetnije i ekonomski isplativije polazeći od činjenice da je, ekonomski opravdano, pretežito područje djelovanja rada Vatel bilo područje Splita i okolice.

Nadalje, Vatel navodi kako iz dostavljene dokumentacije neporno proizlazi kako je Vatel povremeno radio van Splitsko-dalmatinske županije, kao i da je povremeno radio za velika poduzeća i državna tijela te da nije sklapao sporazume o podjeli tržišta.

U prilog svojih tvrdnji, Vatel navodi kako je primjerice Retel, ali samo povremeno, znao angažirati Vatel za intervencije na telefonskoj centrali nekih poslovnica u Splitu za [...], a s kojima je imao ugovor o održavanju za područje cijele RH. S tim u vezi, Vatel navodi kako mu nije poznato je li Retel još nekog angažirao, u kolikom obimu posla i slično.

Kao primjer Vatel navodi i kako je nekoliko godina imao sklopljen ugovor o održavanju sa [...] te da potom na jednom natječaju nije prošao, već je ugovor [...] sklopila sa Steinerom.

Kao dokaz navedenim tvrdnjama Vatel je predložio saslušanje [...], uvid u poslovne knjige i uvid u dostavljenu dokumentaciju.

Vatel navodi da je surađivao s Ericsson NT duži niz godina na potpuno zakonit način, a već dugi niz godina, a svakako prije 2015. suradnja je radi uvjeta na tržištu i Vatelove poslovne politike goto-

vo u potpunosti prestala. Za vrijeme suradnje nije bilo nezakonitih radnji ili akcija nadzora od strane Ericsson NT kako se navodi u Obavijesti.

U svakom slučaju, Vatel navodi kako je imao dozvoljen poslovni odnos s Ericsson NT na način koji je štoviše i izuzet od opće zabrane sukladno članku 8. ZZTN-a jer je kumulativno, za vrijeme trajanja, ispunjavao sve u zakonu taksativno navedene uvjete: pridonosio unapređenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga, pridonosio promicanju tehnološkog i gospodarskog razvoja, pružao potrošačima razmjernu korist, nisu se nametala ograničenja koja nisu neophodna za postizanje navedenih ciljeva i nije se omogućavalo isključivanje znatnog dijela konkurencije s tržišta za robe i/ili usluge koje su predmetom sporazuma, niti se narušavalo tržišno natjecanje, a što se uvidom u poslovanje Vatel kao i pogledom na tržište u cjelini nesporno može utvrditi.

Nadalje, Vatel nije poznato je li među ostalim akterima bilo takvih djelovanja, niti je imao razloga sumnjati u isto, tim više što je bavljenje telekomunikacijama bilo samo manji i sporedni segment Vatelovog poslovanja te kao takvo nije bilo u centru njegovog interesa, a pogotovo ne na način na koji se Vatel neutemeljeno inkriminira, budući da poslovanje i poslovnu sliku gradi postepeno kroz godine naslanjajući se na kvalitetu i korektan odnos prema klijentima i dobavljačima te uredno ispunjavajući sve obveze prema državi.

Vatel navodi kako ga se tereti da je sklopio zabranjeni sporazum u smislu članka 8. ZZTN-a i članka 101. UFEU-a te se u točki 10. Obavijesti više puta spominje Vatel kao jedan od sudionika inkriminiranog udruživanja, ali se nigdje ne navodi, kako tvrdi, niti jedan dokaz koji bi ukazivao na to da je upravo Vatel zaista sudjelovao u tako nečemu, kao i da je znao ili morao znati za eventualne nedozvoljene dogovore između Ericsson NT i njihovih drugih partnera osim izvadaka iz e-mailova koji predstavljaju rečenice koje su izvučene iz konteksta te koje bi u poslovnoj komunikaciji mogle predstavljati puno toga različitog, ali svakako ne nužno i ono za što se Vatel okrivljuje.

S tim u vezi, Vatel navodi kako u jednom od e-mailova piše »ako želiš da ideš«, što je pak u koliziji s tvrdnjama AZTN-a da je Vatel morao »slušati« što mu Ericsson NT naloži te da je Ericsson NT bio u vladajućem položaju u odnosu na Vatel. U jednom od primjera u kojem se spominje Vatel naveden je izvadak iz e-mail koji se ne može pravilno razumjeti izvan konteksta, ali svakako ne smije utjecati na odlučivanje budući je navedeni primjer iz 2009. odnosno od istog je proteklo više od 5 godina.

Vatel navodi kako se cijeli postupak se temelji na indicijama i neprihvatljivim obrazloženjima. S tim u vezi, Vatel navodi kako je točno utvrđenje AZTN-a da je 2010. stupio na snagu važeći ZZTN pa je jasna i njegova primjena od tog datuma. No, neprihvatljiv je stav da se uzima kao »razvidno postojanje dogovora o podijeli tržišta i utvrđivanju cijena« te da je to po AZTN-u dovoljno da potvrdi svoj stav da su takvi odnosi nastavljeni i nakon stupanja na snagu ZZTN-a 1. listopada 2010. godine. Štoviše, Vatel navodi kako nije sudjelovao ni u kakvim eventualnim nedozvoljenim dogovorima, kao ni da nešto može biti predmet postupanja prije stupanja na snagu važećeg zakona.

Nadalje, Vatel navodi kako činjenice i dostavljeni dokumenti 23. studenoga 2015. (zaprimiti iz AZTN-u 27. studenoga 2015.) uopće nisu uzeti u obzir prilikom »utvrđenja činjenica« pa ni prilikom zaključka da »prestanak povrede AZTN nije utvrdio« što je samo po sebi netočno za Vatel. Naime, Vatel navodi kako se u Obavijesti navodi »u svrhu pravilnog utvrđivanja pravno-relevantnih činjenica te stjecanja cjelokupne slike predmetnog dogovora.« AZTN

razmatrao dokumente koji potječu iz razdoblja koje je značajno dugo prethodilo razdoblju koje je predmet postupka.

Vatel navodi kako je jasno i nije sporno da se u svrhu zaštite tržišnog natjecanja treba steći potpuna slika i ispitati eventualne nepravilnosti i nezakonite radnje, međutim nije dozvoljeno odluke temeljiti na dokumentima i radnjama za koje se postupak utvrđivanja povrede sukladno odredbama članka 71. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.) više ni ne smije pokrenuti.

Vatel navodi kako je postupak pokrenut 2015. na osnovu prijave iz 2015., ali dokumenata i radnji koji datiraju iz 2002., 2003., a za koje je prošao rok u kojem se postupak uopće smije pokrenuti dok se AZTN, štoviše u Obavijesti upravo poziva na dokument iz 2002. kao na »osnovni dokument« i to kao najrelevantniji pri odlučivanju.

Vatel u svemu ostaje pri iznesenom u dosadašnjem postupku te smatra dostatna razriješenja iskazana u očitovanjima Ericsson NT i Mitel Austrija dovoljna da se sagledaju dopušteni odnosi.

Nadalje, Vatel smatra kako AZTN svoje odluke temelji na nepotpuno i netočno utvrđenim činjenicama. S tim u vezi, dalje navodi kako se Vatel konstantno u svim navodima nabraja s ostalim strankama u postupku, i to ne vodeći računa ni o vrsti ugovora koje je Vatel zaključio s Ericsson NT, ni s poslovnim politikom, niti prethodno dostavljenom dokumentacijom i dokazima koji nedvojbeno pokazuju kad je i koliko i gdje Vatel pružao svoje usluge prodaje, ugradnje i održavanja opreme pa čak ni datumom registracije što navodi da je ovakva odluka Vijeća u odnosu na Vatel donesena potpuno paušalno i neutemeljeno te u suprotnosti s osnovnim načelima upravnog postupka.

S obzirom na navedeno, te s obzirom da Vatel nije počinio nikakve radnje koje bi ga činile odgovornim za ono što se navodi u predmetnoj Obavijesti, predlaže da se predmetni postupak u odnosu na Vatel, obustavi i oslobodi ga svake odgovornosti, a podredno da se istome omogućući sudjelovanje u ispitnom postupku na način da se saslušaju predloženi svjedoci te pregleda predložena dokumentacija u svrhu dodatnog dokazivanja Vatelovih tvrdnji.

10.2.3. Ericsson NT

Podneskom od 6. srpnja 2020., zaprimljenim u AZTN-u 8. srpnja 2020., Ericsson NT je dostavio svoje primjedbe na Obavijest:

Ericsson NT ustraje na svojim tvrdnjama kako je u predmetnoj stvari riječ o vertikalnim odnosima među poduzetnicima – strankama u predmetnom postupku, te kako ne postoje valjani razlozi/dokazi za tvrdnju AZTN-a da bi se uopće radilo o horizontalnom odnosu.

Pritom se Ericsson NT poziva na točku 50. Smjernica za vertikalna ograničenja iz 2000. godine (2000/C 291/01 – u daljnjem tekstu »Smjernice/2000«) prema kojoj EK, kako to tvrdi predmetni poduzetnik, je jasno navela da je dobavljaču dopušteno ograničiti »aktivnu prodaju svojih izravnih kupaca na područje ili na skupinu potrošača koja je isključivo dodijeljena drugom kupcu ili koju je dobavljač rezervirao za sebe. Područje ili skupina potrošača smatraju se isključivo dodijeljenima kada dobavljač pristane prodavati svoj proizvod samo jednom distributeru za distribuciju na određenom području ili određenoj skupini potrošača, a isključivi je distributer zaštićen od aktivne prodaje na svojem području ili svojoj skupini potrošača od strane dobavljača i svih ostalih kupaca tog dobavljača unutar Zajednice. Dobavljaču je dopušteno kombinirati dodjelu isključivog područja i isključive skupine potrošača na primjer tako da imenuje isključivog distributera za određenu skupinu potrošača na određenom području.«

Ericsson NT zaključuje kako nije sporno da je proizvođač Ericsson EA/Ericsson NT (kao *single entity*) bio taj »dobavljač« u smislu citiranih Smjernica.

Budući da je Ericsson NT tada bio dio Ericssona EA, nije imao pravni položaj kupca, nego je bio dio proizvođača, koji je tražio lokalne distributere na koje bi prenio neke svoje postojeće kupce, a u pogledu kojih je dotad kao proizvođač, bio jedini dobavljač na hrvatskom tržištu (ključne kupce je Ericsson NT kao dio Ericssona EA zadržao za sebe). Prema tome, u tom je trenutku Ericsson NT bio emanacija Ericsson EA kao proizvođača, te je bio potpuno ovlašten po svom nahodanju i procjeni, svoje zatečene kupce (koji su mu dakle i po prirodi stvari bili nužno pojedinačno poznati) povjeriti, na individualnoj osnovi i procjeni, onomu distributeru koji se činio za to najprihvatljiviji sa stajališta najboljeg interesa svakog pojedinačnog kupca, kojeg je dotad opskrbljivao i servisirao sam, a kojeg je Ericsson NT u funkciji dobavljača svakako, notorno, želio zadržati i nadalje. Riječ je o tipičnom primjeru geneze dvojne distribucije.

Stoga je Ericsson NT kao dio proizvođača, započeo s organizacijom distributerske mreže kako bi se proizvođač mogao baviti »lovom na kupce«. Kad je Ericsson NT pronašao distributere, prenio im je svoje non-key postojeće kupce, na način kako to AZTN i navodi: »izvršena je podjela točno određenih pojedinačno imenovanih kupaca«, s time da je konačnu odluku o tome donosio Ericsson EA/Ericsson NT. Naravno, Ericsson NT vodeći računa o osposobljenosti i lokaciji distributera te potrebama svakoga od pojedinačnih kupaca. No, u tomu, prema iznesenim navodima Ericsson NT-a nema ničega spornog sa stajališta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Proizvođač/ujedno i jedini dobavljač, odlučio je ustrojiti distribucijsku mrežu izvan svog poslovnog sustava.

S tim u vezi, Ericsson NT navodi, kako se u ekonomsko-pravnom smislu radilo, zapravo, o običnom *outsourcingu*. Nadalje, Ericsson NT navodi kako bi se valjalo složiti s time da bi svaki *outsourcing* bio nemoguć, a da se ne imenuju klijenti (u postojećim pravnim odnosima), budući da se u tom procesu već sklopljeni ugovori s izvornim dobavljačem prenose na novi pravni subjekt, ili pak se barem kupce obavještava o promjeni načina poslovanja, putem novog dobavljača, vodeći računa o tomu da oni to i prihvate. Nadalje, Ericsson NT također navodi kako bi valjalo primijetiti, da je Ericsson NT itekako sudjelovao u tom davnašnjem procesu, jer je svoje stranke iz ugovornog odnosa s Ericsson EA/ Ericsson NT, morao i uvjeriti u to da će im ranije pružena usluga i nadalje biti pružena putem pojedinačno određenog sudionika/novih distributera i to na razini koju je pružao sam Ericsson EA/ Ericsson NT, pa je bilo bitno i to da *outsourcing* bude obavljen na onog poduzetnika (novog distributera) koji je tom konkretnom kupcu bio u mogućnosti pružiti najbolju uslugu.

Ericsson NT je, naposljetku, po prirodi stvari (kao dio proizvođača), i nadalje imao kao primarni cilj, bez obzira na *outsourcing*, zadržati svoje ranije, izravne krajnje kupce, ali sada kao klijente svojih distributera, dakle posredno, ali svakako i nadalje, s ciljem zadržavanja svojih krajnjih kupaca.

U prilog tome, Ericsson NT navodi kako je već na prvi pogled jasno, čak i iz prijave poduzetnika Steinera AZTN-u, kako je posve nesporno da je Ericsson NT za sebe zadržao ključne stranke, pa tako i »velike korisnike, državne tvrtke i javna poduzeća«, što ni po čemu nije bilo sporno, jer je Ericsson NT bio dio proizvođača/dobavljača, koji je na to bio po ovlašten po važećim propisima u to doba, kao i danas.

Stoga, po čvrstom uvjerenju Ericsson NT, vrlo je razvidno da na sastanku iz 2003. ni po kojem pravnom mjerilu nije bio zasnovan

kartel, jer su svi navedeni poduzetnici zapravo svoja prava crpili od Ericsson EA/Ericsson NT-a kao proizvođača, koji je njima mogao i slobodno raspolagati u sklopu vertikalnih ugovornih odnosa.

Po mišljenju Ericsson NT-a, tadašnji *outsourcing* nipošto nije moguće smatrati horizontalnim kartelnim sporazumom.

Navodi kako »zabrinutost« AZTN-a zbog »izvršene podjele točno određenih pojedinačno imenovanih kupaca«, ne treba postojati jer je, zapravo riječ o podjeli koja je imanentna svrsi *outsourcinga*, pa je slijedom toga bila i legitimna. Ericsson NT je pritom namjeravao zaštititi svoj interes kao proizvođača, ali i interes svojih krajnjih kupaca, za što je bilo potrebno procijeniti koji bi od odabranih distributera bio najkvalitetniji izbor sa stajališta potreba svakog od tih konkretnih pojedinačnih i budućih »ulovljenih« kupaca o kojima je Ericsson NT želio povjeriti odnosno prenijeti brigu nekome od sudionika inicijalnog sastanka.

Nadalje, Ericsson NT obrazlaže smisao pojma »zaštite projekta« navodeći kako je taj pojam poniknuo iz europskih pravila o tržišnom natjecanju, odnosno konkretno još iz Smjernica/2000, u kojima je EK izrijekom navela da je: »isključivi distributer zaštićen od aktivne prodaje na svojem području ili svojoj skupini potrošača od strane dobavljača i svih ostalih kupaca tog dobavljača unutar Zajednice.« Prema navodima Ericsson NT pojam »zaštite isključivog distributera« EK je ponovila i u Smjernicama iz 2010. godine u točki 51.

Vezano uz prethodno navedeno, Ericsson NT ističe »važno pravno pitanje: tko je osoba koja štiti/jamči isključivom distributeru da će se njegovo legitimno, isključivo pravo i poštivati? Zatim navodi kako je to onaj tko je distributeru ili pod-distributeru dao isključivo pravo distribucije. Ako je isključivi distributer povrijeđen u svom ugovorno stečenom ekskluzivnom pravu osnovano se može obratiti dobavljaču od kojeg i jedan i drugi distributer crpe svoja (ekskluzivna), ali ni po čemu eventualno sporna prava.

U tom kontekstu, distributer čije je isključivo pravo povrijeđeno ili može biti povrijeđeno, svojom se pritužbom obraća »principalu«, a to je osoba na višoj razini vertikale, i to supstancijalno, jest, i jedino može biti shvaćeno kao legitimna vertikalna komunikacija, jer se radi o pitanju spora između konkretnog distributera i principala, o opsegu dodijeljenog ugovornog ovlaštenja na isključivu prodaju, koje se u nekom vidu preklapa s pretendiranim pravom drugog distributera istog principala.

Stoga Ericsson NT postavlja pitanje zašto bi se Ericsson NT ili Kodeks uopće obraćali Aastra/Mitelu, ako su sami, na horizontalnoj razini, zapravo željeli sklopiti zabranjeni horizontalni sporazum? Naime, što god bi se sudionici takvog (nepostojećeg) zabranjenog horizontalnog sporazuma u konačnici »dogovorili«, Aastra/Mitel bi u svakom slučaju naposljetku prodao svoju robu koja bi putem vertikalnog kanala došla do krajnjeg kupca. Drugim riječima, Aastra/Mitel, u ulozi facilitatora, u takvom se horizontalnom zabranjenom sporazumu ne bi uopće ukazivao kao potreban.

U tom smislu, aktualna tvrdnja AZTN-a da bi Ericsson NT i Kodeks sklopili zabranjeni horizontalni ugovor – kartel, u okolnostima kad je njihov zajednički dobavljač (Aastra/Mitel), i jednom i drugom distributeru povjerio određena ekskluzivna prava, ne odražava realnost vertikalnog odnosa ekskluzivne distribucije, koji je, po uvjerenju Ericsson NT, u konkretnom slučaju stoga nužan činjenični i pravni okvir i za odlučivanje u ovom postupku.

Ericsson NT pritom podsjeća na to da je Ericsson NT u razdoblju koje nije obuhvaćeno u ovom postupku kao razdoblje trajanja povrede, izvorno bio proizvođač opreme, koji se tek tijekom vremena, sveo na distributera Aastra/Mitelovih proizvoda, koji je ujedno sklopio sporazume s *resellerima* na nizvodnoj razini, kako je to

AZTN razmatrao u postupku klase: UP/I 034-03/15-01/032 u kojem je donio rješenje urbroj: 580-09/64-2016-070, u predmetu navodne zloporabe vladajućeg položaja, a u kojem je AZTN naposljetku odbacio inicijativu poduzetnika Steinera za pokretanje postupka po službenoj dužnosti. Navedeno razdoblje AZTN u svojoj Obavijesti na niz mjesta ističe kao razdoblje koje je ishodišna točka nastanka navodno zabranjenog sporazuma.

Ericsson NT navodi kako je u tom postupku AZTN konstatirao vertikalnu strukturu odnosa Aastra/Mitela s Ericsson NT-om i Kodeksom, te na nizvodnoj razini s drugim strankama u ovom postupku.

S tim u vezi, Ericsson NT navodi kako je AZTN naposljetku kao mjerodavno tržište u proizvodnom smislu odredio tržište prodaje, ugradnje, nadogradnje i održavanja kućnih telefonskih centrala, te je utvrdio da Ericsson NT na tom tržištu nije u vladajućem položaju, pa nije mogao počinuti ni zloporabu vladajućeg položaja.

AZTN, međutim, u Obavijesti definira mjerodavno tržište ponešto drukčije odnosno u smislu *intra-brand* natjecanja, te je isto prema mišljenju Ericsson NT-a sporno. Smatra kako bi AZTN trebao uzeti u obzir i okolnost da se EK bavi pitanjem *intra-brand* tržišnog natjecanja u sklopu vertikalnih odnosa, pozivajući se na točku 6. Smjernica za vertikalna ograničenja iz 2000. godine, te točke 102., 153., 154., 158. i 164. Smjernica za vertikalna ograničenja iz 2010.

Ericsson NT navodi, kako pritom treba uzeti obzir okolnost da se u točki 153. govori o položaju dobavljača i njegovih konkurenata na tržištu, te da se istodobno navodi da se rizik znatnog smanjenja *intra-brand* tržišnog natjecanja pojavljuje, »u slučaju tržišnog udjela koji premašuje prag od [...] %«.

Međutim, Ericsson NT navodi kako je u razdoblju trajanja navodne povrede bio u odnosu na svoje tržišne takmace, jako udaljen od tog praga, a što je AZTN-u poznato iz predmeta u kojem je odlučivao o zloporabi vladajućeg položaja.

Nadalje, Ericsson NT se tijekom ranijeg postupka pozivao na problem »slijepog putnika« *free-riding* problem, koji je također objašnjen i u točki 107. Smjernica iz 2010. S time u vezi, Ericsson NT napominje da AZTN u Obavijesti nije uzeo u obzir odredbu članak 7. stavak 2. Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije iz 2004. (»Narodne novine« broj: 51/04.), koja je bila na snazi do 2011., kad ju je zamijenila Uredba istog naziva objavljena u »Narodnim novinama«, broj 37/11., koja je stupila na snagu 7. travnja 2011. i po toj novoj Uredbi, tekst članka 7. stavka 2. sadržajno je gotovo istovjetan, te zaključuje kako se obje uredbe izriječno odnose na »vertikalne sporazume između poduzetnika koji se međusobno natječu«.

Pritom, Ericsson NT navodi kako je očito da je i ovo potonje nacionalno rješenje preuzeto iz Uredbe Komisije (EU) br. 330/2010 od 20. travnja 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. UFEU na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja. Naime, u članku 2. stavak 1. te Uredbe, vrlo je jasno propisano sljedeće:

»Na temelju članka 101. stavka 3. Ugovora i podložno odredbama ove Uredbe, članak 101. stavak 1. Ugovora se ne primjenjuje na vertikalne sporazume. Ovo izuzeće se primjenjuje ako takvi sporazumi sadrže vertikalna ograničenja.«

Međutim, potom se u članku 2. stavak 4. Uredbe navodi izuzeće u odnosu na dualnu distribuciju:

»4. Izuzeće iz stavka 1. ne primjenjuje se na vertikalne sporazume sklopljene između konkurentnih poduzetnika. Međutim, primjenjuje se u slučaju kada konkurentni poduzetnici sklope jed-

nostrani vertikalni sporazum i kada je; (a) dobavljač ujedno proizvođač i distributer robe, dok je kupac distributer, a ne konkurentni poduzetnik na razini proizvodnje: ili b) dobavljač davatelj usluga na nekoliko razina trgovine, dok kupac prodaje robu ili pruža usluge na razini maloprodaje i nije konkurentan poduzetnik na razini na kojoj kupuje usluge koje su predmet sporazuma.«

Stoga po mišljenju Ericsson NT u slučaju izuzetka iz članka 2. stavka 4. Uredbe 330/2010, ni po pravu EU, pa slijedom toga niti po hrvatskom pravu, odredba članka 101. stavka 1. UFEU, ne može se primijeniti u ovom konkretnom predmetu.

Pritom, Ericsson NT navodi kako nije sporno da su Ericsson EA/Ericsson NT bili u pravnom smislu »proizvođač« do 2008. godine.

S tim u vezi navodi, kako je taj poduzetnik bio, nakon *outsourcinga*, »ujedno proizvođač i prodavatelj tih za ključne kupce proizvoda«, te su njegovi kupci bili ti koji su »distribuirali«, ali svakako »nisu proizvodili zamjenske proizvode«. Dakle, ovdje je bilo posrijedi legitimno skupno izuzeće po Uredbi o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, donosno distribucije, u obje zakonske inačice.

Ericsson NT navodi kako bi to, zapravo, isključivalo, ne samo mogućnost zabranjenog horizontalnog, nego povijesno napose i zabranjenog vertikalnog sporazuma. Ericsson NT navodi kako bi se, naime činilo, da je naposljetku u svjetlu svih citiranih propisa svakako razvidno, kako se na sastanku 2003. nisu sastali »kartelisti«, jer nijedan od kandidata za karteliste, osim Ericsson EA/Ericsson NT-a nije bio proizvođač (pa stoga nikakve koluzije nije moglo ni biti na horizontalnoj razini), i svi su oni svoja prava crpili isključivo iz ovlaštenja koja im je dao baš Ericsson EA/Ericsson NT (u sklopu vertikalne osi: npr. ekskluzivna alokacija kupaca), pri čemu je neke kupce Ericsson EA/Ericsson NT zadržao za sebe.

Tek nakon 2008. Ericsson NT jest postao »dobavljač davatelj usluga na nekoliko trgovinskih razina«, ali i to je bilo sukladno relevantnoj pravnoj normi. To je također bilo sukladno izuzetku propisanom u članku 7. stavak 2. pod b). kako u Uredbi iz 2004., tako i Uredbi iz 2011. godine.

Po mišljenju Ericsson NT-a, AZTN na temelju preliminarno utvrđenih činjenica u prethodnom tijeku postupka, nije u dostatnoj mjeri uzeo u obzir ocjenu svih pravno relevantnih činjenica koje je dužan utvrditi u skladu s mjerodavnim pravom, kao ni činjenično i pravno stanje koje je prethodno već i bio utvrdio u predmetu zloporabe vladajućeg položaja.

Slijedom navedenoga, Ericsson NT predlaže da se utvrdi kako Ericsson NT svojim postupanjem nije narušio tržišno natjecanje sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a i temeljem članka 101. UFEU te da se predmetni postupak obustavi.

Ericsson NT je dostavio set dokumentacije koju je AZTN protumačio kao horizontalnu, a iz objašnjenja i grafičkih prikaza kako su priloženi u konkretnim primjerima, Ericsson NT navodi kako je vidljivo da je komunikacija isključivo vertikalna te je priložio:

– primjere komunikacije na koju se poziva AZTN u Obavijesti s nizom priloženih email poruka, uz objašnjenje te grafički prikaz tijeka komunikacije (pojedina cjelina se odnosi na određenog kupca) i to za : 1. [...], 2. [...], 3. [...], 4. [...], 5. [...].

– primjere druge komunikacije s priloženim nizom email poruka, uz objašnjenje te grafički prikaz tijeka komunikacije (pojedina cjelina se odnosi na određenog kupca) i to za : 1. [...], 2. [...], 3. [...], 4. [...].

Vezano uz navedeno, Ericsson NT je predložio na okolnost funkcioniranja vertikalnog ustrojstva distribucijske mreže saslušati svjedoke koji su sudjelovali u navedenoj prepisci i to: [...], [...] i [...]. Također Ericsson NT je predložio u pogledu snažnog inter-brand natjecanja na mjerodavnom tržištu priklopiti spis klase: UP/I 034-03/15-01/032 koji se vodio protiv Ericsson NT radi moguće zloporabe vladajućeg položaja.

10.2.4. Mitel Austria

Podneskom od 6. srpnja 2020., zaprimljenim u AZTN-u 13. srpnja 2020. Mitel Austria je dostavio svoje primjedbe na Obavijest:

Mitel Austria smatra da AZTN u svojoj Obavijesti nije ispravno utvrdio relevantne činjenice i okolnosti vezano uz Mitelovu ulogu kao predstavnika proizvođača opreme i njegovog odnosa s *first-tier* partnerima, odnos s Ericsson NT-om i Kodeksom, kao i da je u potpunosti ignorirao vertikalni aspekt položaja Mitel Austria u odnosu na *first-tier* partnere, ali i druge sudionike u selektivnom lancu distribucije što je dovelo do pogrešne kvalifikacije uloge Mitel Austria u predmetnoj stvari, nije analizirao značenje, svrhu i stvarnu provedbu Smjernica i procedura na razini Mitel grupe kojima se odobravaju posebni popusti za strateški bitne projekte u kontekstu odobravanja »zaštićenog projekta«, kako je prikazano iz perspektive Mitel Austria.

Mitel Austria smatra da je ovo izostavljanje od strane AZTN-a ključno u pogrešnom i nepotpunom utvrđivanju činjenica u ovom predmetu.

Mitel Austria dalje navodi kako AZTN nije ispravno utvrdio značenje i komercijalni aspekt »zaštićenog projekta« iz perspektive Mitel Austria kao i s obzirom na Smjernice i procedure kojima se odobravaju posebni popusti za strateški bitne projekte, te da nije ispravno utvrdio značenje korespondencije između [...], kao zaposlenika Mitel Austria i Mitelovih *first-tier* partnera. Mitel Austria smatra da je, s obzirom na navedene propuste, AZTN pogrešno utvrdio Mitel Austria kao facilitatora kartela.

Mitel Austria u potpunosti ostaje pri svojim stavovima i izjavama koje je komunicirao AZTN-u svojim podnescima od 2. studenog 2016. i 3. ožujka 2017. U tom kontekstu, utvrđenja AZTN-a sadržana u Obavijesti nisu promijenila ni izmijenila poziciju ni stav Mitel Austria prema njegovoj ulozi u predmetnom slučaju. Također smatra kako su ranija očitovanja Mitel Austria pogrešno protumačeni u Obavijesti.

Stoga, Mitel Austria ovim putem ponovno ističe prigovor pro-mašene pasivne legitimacije u predmetnom postupku, i to pozivajući se na sljedeće argumente.

Mitel Austria navodi kako ne djeluje na istoj razini distribucije kao Ericsson NT i Kodeks te ne može sudjelovati ni u kakvom horizontalnom sporazumu. Pozicija Mitel Austria kao predstavnika proizvođača u RH Isključivo je vertikalna, i na višem je stupnju proizvodnje i distribucije u odnosu na *first-tier* partnere, te mu kao takva dopušta alokaciju kupaca (naročito u sustavu selektivne distribucije) tako i odobravanje posebnih popusta.

Budući da je Mitel preuzeo poslovanje koje je predmet ovog postupka od Aastre, i to tek u 2014., jasno je razvidno da do sredine 2014., Mitel nije imao nikakvih aktivnosti na mjerodavnom tržištu. U cijelom predmetu AZTN-a ne postoje nikakvi dokazi da je Mitel Austria kao poduzetnik izvršio bilo koju od povreda koje mu se stavljaju na teret, i to od lipnja 2014. do 14. srpnja 2015. U Obavijesti se izričito navodi da je posljednja komunikacija između [...] koji u to vrijeme nije imao nikakve veze s Mitelom i predstavnika Kodeksa razmijenjena dana 2. srpnja 2013. što je bitno ranije od ulaska Mitela na hrvatsko tržište.

Nadalje, Mitel Austria navodi kako je nejasno zašto AZTN smatra Mitel Austriju odgovorom za radnje proizvođača Ericsson EA i/ili Aastra u periodu prije nego što je Mitel uopće poslovaao u Hrvatskoj. Aastra je 1. svibnja 2008. preuzela samo dijelove hrvatskog poslovanja Ericsson EA/Ericsson NT, dok su ostali dijelovi poslovanja ostali s Ericsson NT-om koji je nastavio postojati sve do danas. Stoga Mitel Austria nije ni pravni niti komercijalni sljednik Ericsson EA/Ericsson NT na hrvatskom tržištu. Mitel nije bio u mogućnosti da preuzme utjecaj na bilo kakve komercijalne dogovore ostalih sudionika u ovom postupku prije 2014. i nije imao mogućnost i zapravo uopće ikakav interes da djeluje kao facilitator kartela kako je navedeno u Obavijesti. U pokušaju da drži Mitel Austria odgovornim za postupke trećih osoba, AZTN ignorira načelo osobne odgovornosti kojeg je uspostavio Sud Europske Unije u predmetu C-279/98 P – Cascades protiv Komisije (točka 78.). U predmetnoj presudi, predmetni sud je presudio da fizička ili pravna osoba koja je vodila poduzetnika o kojem je riječ u trenutku kada je počinjena povreda u pravilu mora za nju odgovarati, iako je na dan donošenja odluke kojom se utvrđuje povreda, druga osoba preuzela odgovornost za poslovanje poduzetnika. U predmetnom je slučaju očito da je Ericsson NT bio sudionik navodnog sporazuma i djelovao u svoje ime ujedno i nakon prodaje dijela hrvatskog poslovanja Aastri. Stoga, ako je uopće došlo do kršenja prava tržišnog natjecanja, odgovornost bi se trebala pripisati samo Ericsson NT-u, ali ne i Mitelu Austria.

Nadalje Mitel Austria, navodi kako prema načelu ekonomskog kontinuiteta koji primjenjuje Sud EU, društvo može biti odgovorno za povrede »prethodnika« samo ako je društvo preuzelo sva prava i obveze društva koje je izvršilo povredu (vidjeti C-40/73 i dr. Suiker Unie (točka 84.)).

Nadalje, Mitel Austria navodi da je u predmetu C-49/92 P, Komisija protiv Anic Partecipazioni (stavak 145.), Sud presudio da se test ekonomskog kontinuiteta može primijeniti samo ako je pravna osoba odgovorna za vođenje poduzeća prestala postojati po zakonu nakon što je povreda počinjena. U predmetnom slučaju, Ericsson NT kao odgovorna osoba postoji i danas, a osim toga i dalje posluje na mjerodavnom tržištu čak i nakon prodaje dijelova društva Aastri. Stoga, ovaj slučaj ne ostavlja prostora za primjenu načela ekonomskog kontinuiteta. Zbog toga se Mitel Austria ne smije smatrati sljednikom Ericsson EA i ne može biti odgovoran za bilo kakve povrede koje su se dogodile prije nego što je Mitel Austria ušao na hrvatsko tržište 2014. godine.

Mitel Austrija, dalje navodi kako je Obavijest sastavljena kao da se sve činjenice i okolnosti mogu pripisati jednako svim strankama u postupku, dok je Mitel Austria preuzeo ovo tržište od Aastrae tek 2014. Kao što je gore objašnjeno, Aastra je 1. svibnja 2008. od Ericsson EA/Ericssona NT preuzela samo dijelove poslovanja i nije se mogla smatrati pravnim sljednikom Ericsson EA/ Ericssona NT-a, a u svrhu ovog postupka Mitel Austria se ne može tretirati kao univerzalni pravni sljednik Aastre. Zaključak je da Mitel Austria nije sudjelovao u stvaranju, provedbi i primjeni dokumenata pod nazivom »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« od 28. svibnja 2003. i odgovarajuće tablice, nazvane »Područje lova« ili »Tablica lova«. Mitel Austria nije bio svjestan postojanja takvih dokumenata i njihove potencijalne primjene na hrvatskom tržištu. AZTN nije predočio niti jedan dokaz u Obavijesti koji bi dokazao drugačije niti takvi dokazi postoje u predmetu spisa.

Jedina veza između Ericsson NT-a, Aastre i Mitel Austria je [...] koji je u prošlosti bio zaposlen u sva tri društva. Međutim, [...] nije bio prisutan na sastanku održanom na Brijunima 2002. niti je sudjelovao u kreiranju i usvajanju dokumenata pod nazivom »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« od 28. svibnja 2003. i odgovarajuće

tablice, pod nazivom »Područje lova« ili »Tablica lova«. Nadalje, Mitel Austria navodi kako ostaje otvorena mogućnost da je [...] bio svjestan postojanja ovih dokumenata, ali nakon što je bio zaposlen u Ericsson EA/Ericsson NT, te informacije nije prosljedio svojim daljnjim poslodavcima (Aastra i Mitel Austria). Zaključno na navedeno, Mitel Austria navodi kako nije imao saznanja o postojanju ova dva dokumenta, njihovom sadržaju i/ili njihovoj kontinuiranoj primjeni na hrvatskom tržištu od 2002. godine. Isto tako, Mitel Austria ne bi trebao biti odgovoran za postupke [...] za vrijeme dok je radio za Ericsson EA/Ericsson NT ili Aastru jer na te postupke nikako nije mogao utjecati.

U Obavijesti i pregledanim spisima u vezi s ovim predmetom koji su bili fizički dostupni u prostorijama AZTN-a, Mitel Austria navodi kako nije dokazano da su dokumenti pod nazivom »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« od 28. svibnja 2003. i odgovarajuća tablica, pod nazivom »Područje lova« ili »Tablica lova« ikada stupili na snagu ni bili primjenjivani od strane sudionika ovog postupka od 2002. Konkretno, nije dokazano da su važili tijekom trajanja povrede. AZTN je svoje tvrdnje u vezi s tim utemeljio samo na izjavama poduzetnika Steiner koji se pridružio pokajničkom programu AZTN-a u ovom predmetu. Nadalje, potrebno je napomenuti da su Steinerove izjave sadržane u samoj Prijavi i s prijavom povezanim podnescima pružile prilično subjektivno tumačenje situacije na mjerodavnom tržištu, te su bile izrazito opterećene njegovom teškom financijskom situacijom, značajnim dugom prema Ericsson NT-u. Što više, kada se pogleda Steinerova prijava i njezine naknadne dopune, proizlazi da je Steiner instruiran kako i u kom smjeru mora popravljati svoju inicijalnu Prijavu kako bi stvorio uvjete za optužbu sklapanja zabranjenog horizontalnog sporazuma, iako nikad nije bio na istoj razini distribucije kao Ericsson NT, a najmanje kao Mitel Austria.

Tvrđi da se Mitel Austria nikada nije miješao u odnos između Ericsson NT-a i njegovih *resellera*. Iz perspektive društva Mitel Austria, Mitel je imao samo dva odabrana *first-tier* partnera (Ericsson NT i Kodeks) koju su u sustavu Mitelovog Partnerskog programa, a koji je temeljito razrađen u Mitelovom podnesku od 3. ožujka 2017. Mitel Austria nikad nije izravno komunicirao s *resellerima*, već samo sa svojim *first-tier* partnerima. S druge strane, *reselleri* su se mogli pridružiti Mitelovom Partnerskom Programu na vlastiti zahtjev kada ispune kriterije za dobivanje status Mitel Partnera što je pojašnjeno u Mitelovom očitovanju od 2. ožujka 2017.

Isto tako, tvrdi da nema dokaza da je Mitel Austria ikad nametnuo bilo kakvu zabranu svojim *first-tier* partnerima (ili *resellerima*, ovisno o slučaju) u vezi sudjelovanja u davanju ponuda u raznim natječajima u RH. Mitel Austria svoje je partnere poticao da sudjeluju što većem broju natječaja. Mitel Austriju zanimala je pobjeda na tim natječajima s vlastitom opremom i uslugama u odnosu na tržišnu konkurenciju.

Nadalje, Mitel Austria navodi kako je nesporno da je Mitel Partner Program omogućavao određenu razinu dodjele odnosno alokacije kupaca. Naime, Ericsson NT je kao *Mitel Gold Partner* bio, s tehničkog i kadrovskog stajališta, opremljen za veće projekte i veće kupce, dok je Kodeks, kao *Mitel Silver Partner*, uglavnom bio zadužen za prodaju i pružanje usluga malim i srednjim kupcima. Međutim, smatra kako je takva alokacija kupaca u osnovi dopuštena i jedno je od izuzeća vertikalnih sporazuma detaljno razrađenih u Smjernicama o vertikalnim sporazumima. Mitel Austria nije odlučivao kojem partneru pripada koji kupac, a to je bilo jasno vidljivo iz dostupne dokumentacije u ovom predmetu. S tim u vezi, navodi kako je AZTN u ovom kontekstu potpuno pogrešno protumačio značenje pojma »zaštićeni projekti« tvrdeći u Obavijesti da je Mitelova

odluka o »zaštićenom projektu« zapravo odluka o dodjeli kupca jednom od Mitelovih partnera.

Prema mišljenju Mitel Austria, AZTN je u Obavijesti nejasno i nedorečeno iznio tvrdnju da su situacije u kojima je Mitel izjavio da je projekt »zaštićen« u korist jednog partnera, drugom partneru bilo zabranjeno sudjelovati u tom postupku nabave ili je trebao sudjelovati u njemu, ali sa znatno višim cijenama. Takva tvrdnja je definitivno netočna i do sada nije potkrijepljena niti jednim dokazom prikupljenim u ovom predmetu, a koji bi Mitel Austria teretili za takvo postupanje.

Mitel Austria navodi kako nikada nije zahtijevao takvu vrstu ponašanja od svojih hrvatskih partnera niti je podržavao takvo ponašanje. Također, nikada nije postavljao nikakve zahtjeve u pogledu razine cijena koja bi se mogla ponuditi krajnjim kupcima. Takvo ponašanje jednostavno nije bilo prihvatljivo niti se toleriralo sa strane Mitel Grupe na svjetskoj razini. Kao dokaz tome je i činjenica što je Kodeks prodavao u opremu drugih takmaca na tržištu (kao što je [...]), te se mogao javiti na takva natjecanja i s ponudom opreme drugih proizvođača.

Mitel Austria drži da je najveću zabunu u komunikaciji strana-ka izazvao pojam »zaštićeni projekt« koji je uvelike zbunjujući te su ga očito naslijedili Mitelovi zaposlenici ([...]) od svojih prijašnjih poslodavaca (Aastra i Ericsson EA/ Ericsson NT). Međutim, treba napomenuti da ni [...], niti bilo koji dužnosnik Mitela (ili Aastree) nisu izvorni hrvatski govornici. Stoga je lako došlo do toga da upotrebljavaju takav zbunjujući izraz misleći pri tom na potpuno drugačiji koncept. U ovom se konkretnom slučaju izraz »zaštićeni projekt« koristio tijekom provođenja modela odobravanja posebnih popusta za određeni projekt prema »Mitetovim smjernicama i procedurama za odobravanje posebnih popusta za projekte od strateške važnosti« (u daljnjem tekstu: »model popusta«). Mitel Austria smatra pogrešnim što se AZTN u potpunosti oslanjao na opis koncepta »zaštićenog projekta« kako su ga su opisali Steiner i Kodeks, a koji su ga očito i sami krivo shvaćali.

Mitel Austria navodi kako postoji mogućnost da je model »zaštićenog projekta« zaista primjenjivan na način opisan u Obavijesti prije nego što je Mitel neizravno ušao i započeo s poslovanjem na hrvatskom tržištu. Međutim, s Mitelovog stajališta, model popusta u praksi nije primijenjen na način kako je AZTN u Obavijesti opisao »zaštićeni projekt«, a uloga Mitel Austria u provedbi modela popusta u potpunosti je pogrešno protumačena te ju je AZTN pogrešno kvalificirao kao facilitatora kartela.

Nadalje, Mitel Austria pojašnjava da je stvarna svrha postojećeg modela popusta bila da se, za određene, strateški bitne projekte za Mitel, odobre dodatni popusti za partnere kako bi bili konkurentniji u usporedbi s tržišnim takmacima Mitela i da njihove ponude prihvate krajnji korisnici. Pri tome naročito skreće pozornost da Mitelov Partnerski Program poznaje tzv. Postupak za podnošenje zahtjeva za posebne popuste, a koji je jednako dostupan svim *first-tier* partnerima. Glavna svrha modela popusta je da se omogućiti učinkovito tržišno natjecanje Mitela s konkurentima kao što su [...], [...], [...] i [...], a ne podjela kupaca ili tržišta niti utvrđivanje cijena. Drugim riječima, tzv. »Zahtjev za zaštitu projekata« zapravo je »Zahtjev za posebne popuste« dostupan svim *first-tier* partnerima u slučajevima strateški važnih projekata. Mitel Austria navodi kako je imao diskrecijske ovlasti odlučivati hoće li prijavljeni projekti ući u okvir strateški bitnih projekata za Mitel. U nekim slučajevima, Mitel Austria navodi kako je Mitel Austria odbio prepoznati »Zahtjev za zaštitu projekata« (točnije: Zahtjev za zaštitu projekta) kao strateški važan projekt i, prema tome odbio odobriti posebne popuste za ta-

kve projekte. U nekim su slučajevima oba partnera dobivala određeni iznos posebnih popusta na temelju dokaza o njihovoj uključenosti u stvaranju ovih posebnih poslovnih prilika.

Navodi da je bilo slučajeva kada su oba partnera dobivala posebne popuste (bilo na istoj ili na različitim razinama), ovisno o njihovom doprinosu u stvaranju ove posebne poslovne prilike. Isto tako, bilo je slučajeva kada je samo jednom od partnera dodijeljen poseban popust, posebno kada drugi partner nije imao kapacitete za isporuku tog posebnog projekta, kada su unaprijed uloženi naponi i resursi partnera bili značajni i slično. Potonja je situacija očito dovela do internih sporova između partnera. Mitel Austria je uistinu imao diskrecijsku ovlast odlučivanja o razini popusta koji je svakom partneru dostupan u okviru modela popusta. Postavlja se pitanje zašto AZTN takvo postupanje smatra protupravnim. Mitel Austria navodi, čak i da se u konkretnom slučaju radi o alokaciji kupaca, ona se događala na vertikalnoj, a ne na horizontalnoj razini tako da se kvalifikacija Mitel Austrije kao facilitatora kartela u kontekstu modela popusta čini u potpunosti bespredmetnom.

Stoga, kada je [...] prosljedio zahtjeve za zaštitu projekata ili, točnije, zahtjeve za posebne popuste ostalim partnerima, to je zapravo bio poziv takvom drugom partneru da podnese vlastiti zahtjev za posebnim popustom (ako to želi). Mitel Austria navodi kako to sigurno nije značilo da se tom partneru daje »crveno svjetlo« u vezi sudjelovanja u tom natječaju, niti da mu se nalaže da se na drugi način suzdrži od davanja ponude u tom projektu, čak i s opremom Mitelovih konkurenata (Kodeks je u konačnici to i često činio). Sav asortiman proizvoda Mitel uvijek je dostupan obojici partnera po standardnom cjeniku partnera sa standardnim cijenama i standardnim popustima (isključujući posebne popuste).

Nadalje, Mitel navodi kako je bilo i drugih slučajeva u kojima je bilo očigledno da zbog toga što [...] ne razumije sve finese izvornog hrvatskog jezika (koji nije njegov materinji jezik), AZTN vjeruje da je on bio potpuno svjestan Mitelovog sudjelovanja u protupravnim radnjama. Primjerice u e-pošti od 2. srpnja 2013. u 10:36 koja završava na način da [...] navodi, citat: »prijetelju, od jučer dalje nema više mail komunikacije o bilo kakvim »dogovorima« i »zaštitama«.

Prema navodima Mitel Austria, ova izjava [...] zapravo je trebala okončati sve češće nesuglasice između Ericsson NT-a i Kodeksa prilikom traženja posebnih popusta za određene projekte. Aastra je u tom trenutku bila potpuno neovisna u određivanju posebnih popusta i [...] nije vidio nikakav smisao prepirke između partnera u tom pogledu.

Mitel Austria ovime opovrgava da je sudjelovao u navodnom zabranjenom horizontalnom sporazumu i da je djelovao kao facilitator kartela kako je opisano u Obavijesti. Također dovodi u pitanje trajanje razdoblja povrede koje se odnosi na Mitel Austriju. Naime, Mitel Austria je na hrvatsko tržište ušao 2014., dok posljednja raspoloživa komunikacija [...] (koja se koristi kao dokaz o ulozi Mitela/Aastre u kartelu) potječe od 2. srpnja 2013. Ovi argumenti također govore u prilog prigovoru Mitel Austria promašene pasivne legitimacije u ovom predmetu.

Osim prigovora na prirodu uloge Mitel Austria u potencijalnom kartelu kako je AZTN opisao u Obavijesti, Mitel Austria tvrdi da bilo kakvo potencijalno i/ili navodno ograničenje *intra-brand* tržišnog natjecanja koje bi moglo biti utvrđeno, nije imalo negativnog utjecaja na natjecanje između partnera (Ericsson NT i Kodeks) općenito i, svakako, nije naštetilo kupcima niti negativno utjecalo na njih. Konkurencija na relevantnom tržištu proizvoda bila je tako jaka da je dopušteno određeno smanjenje *intra-brand* konkurencije.

S obzirom na navedeno, Mitel Austria predlaže da AZTN obustavi postupak u ovom predmetu u odnosu na Mitel Austria, ali i druge sudionike budući da nema niti osnove, niti dokaza da su sudionici sudjelovali u bilo kakvoj vrsti horizontalnog sporazuma.

10.2.5. Retel

Podneskom od 14. srpnja 2020., zaprimljenim u spis 15. srpnja 2020., Retel je dostavio svoje očitovanje na Obavijest:

Retel citira e-mail prepisku navedenu u Obavijesti te zaključuje kako AZTN zaključke o postupanju Retela temelji na svega nekoliko mailova koje je poslao sam Retel, dok su svi drugi mailovi poslani od strane drugih sudionika ovog postupka, i to u većini slučajeva bez znanja ili bilo kakve involviranosti u iste.

Retel decidirano osporava da bi isti bio (su)kreator i/ili sudionik bilo kojeg oblika narušavanja tržišnog natjecanja, a osobito ne na način kako se to navodi u Obavijesti.

Retel se očitovao na svaki od dijelova Obavijesti, a koji ga terete za narušavanje tržišnog natjecanja ili u kojima se Retel spominje u bilo kojem kontekstu, te za svaki zaključuje kako nema dokaza o narušavanju tržišnog natjecanja od strane Retela:

a) stranica 24., navod: »Osim pojma »zaštita projekta«, koristili su se izrazi »prijava projekta« i

»partnerska podrška«. Primjeri takve komunikacije:... – u e-pošti naslova: [...], od 31. siječnja 2013. u 11:48 upućene [...] od strane Ericsson NT, navodi se, citat: Počeli smo razgovore s [...] oko poboljšanja njihove mreže. Molim te da zamoliš Kodeks za kooperativnost i da ne napravi specifikaciju za Retel.«

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– Retel je poslovni partner [...] preko 25 godina, točnije Retel s [...] kao poslovnim partnerom surađuje praktički od osnivanja Retela

– iz konteksta i sadržaja predmetnog maila vidljivo je kako Ericsson NT traži od Kodeksa da Kodeks ne proda Retelu robu (opremu), odnosno da Retelu ne da ponudu, a sve s ciljem da Retel ne bi mogao nastupiti prema [...]

– eventualni zaključak koji se može izvesti je kako su se Ericsson NT i Kodeks pokušali udružiti s ciljem da ometu suradnju Retela i [...];

b) stranica 24/25, navod: »Ericsson NT i Kodeks su ponekad e-poštu kojom se traži zaštita projekta, osim [...] istovremeno slali i jedan drugome, najčešće na način da bi prilikom slanja e-pošte [...] poslali kopiju (CC) drugoj strani. Također je bilo situacija i kad su Ericsson NT i Kodeks izravno komunicirali, neovisno o [...]. Primjeri takve komunikacije:... – e-pošta naslova: Zaštita projekta « [...], od 28. siječnja 2013 u 10:40 u kojoj Kodeks prihvata »prijavu projekta« Ericsson NT-a za korisnika [...], citat: »Prihvaćamo ovu »Prijavu projekta«. Tu nismo ništa spremali. Čini mi se da je »Retel« tamo jako pristupao. »nakon što je Ericsson NT isto zatražio (očito za Retel).«

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– Retel nije sudjelovao u razmjeni e-pošte kojom se navodno dogovarala podjela tržišta, dok isto tako Retel nije mogao utjecati na to što drugi pišu u mailovima

– osobito se osporava dio navoda Obavijesti u kojem se tvrdi kako je Ericsson NT tražio zaštitu »očito za Retel«.

Naime, Retel navodi kako nije točno da bi Ericsson NT u konkretnom slučaju tražio bilo što za Retel, već je vidljivo i jedini mogući zaključak kako je Ericsson NT zaštitu zatražio upravo za sebe.

Kodeks tu prijavu prihvaća, te informira Ericsson NT o tome da je Retel prisutan kod tog korisnika;

c) stranica 25/26, navod: »Ericsson NT je također *resellerima* dostavljao upute o tome da ne daju ponude određenom korisniku ili bi prosljedio ostalim *resellerima* komunikaciju s Kodeksom ili onim resellerom kojem je odobrena »zaštita projekta«. Primjeri takve komunikacije...

– u korespondenciji putem elektroničke pošte naslova: [...] i... koja se odvijala u razdoblju od 7. do 10. prosinca 2012. Retel je zatražio od Ericsson NT ponudu za opremu za natječaj [...], međutim kako je to »zaštićeni projekt« Kodeksa, 10. prosinca 2012. u 10:52, od Ericsson NT dobiva odgovor, citat: «... projekt je zaštićen. Moramo to poštivati. Nikom ne dati ponudu».

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– Retel je u konkretnom slučaju pokušao sudjelovati na predmetnom natječaju, no upravo djelovanja Ericsson NT-a mu isto nije bilo omogućeno; naime u konkretnom slučaju Ericsson NT je odbio Retelu prodati robu/opremu koja je Retelu bila potrebna za prijavu na predmetni natječaj, radi čega se Retel niti nije prijavio na isti natječaj jer nije imao mogućnosti. Nema elemenata nedopuštenog narušavanja tržišnog natjecanja od strane Retela.

d) stranica 25/26, navod: »Ericsson NT je također *resellerima* dostavljao upute o tome da ne daju ponude određenom korisniku ili bi prosljedio ostalim *resellerima* komunikaciju s Kodeksom ili onim resellerom kojem je odobrena »zaštita projekta«. Primjeri takve komunikacije... u e-pošti Naslova: tender za [...], od 18. travnja 2013. u 12:01, Ericsson NT obavještava Retel da Ericsson NT ide na taj natječaj, citat: »Poštovani, molim tvoju potvrdu vezanu za zaštitu projekta. Ericsson NT ide na ovaj tender«. Na navedeni zahtjev Retel je odgovorio 18. travnja 2013. u 13:41, citat: »Moram priznati da me jako privlači vrijednost ovog natječaja pa se već dugo lomim, ali dogovor je dogovor pa ćemo to ispoštovati a nadam se da će tu biti posla i za Retel«. Ericsson NT navedenu prepisku prosljeđuje Steineru na znanje u 13:44».

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– predmetni natječaj nije dobio Ericsson NT, već Steiner

– Retel u svojem odgovoru navodi sljedeće »nadam se da će biti posla i za Retel«, što, prema njegovom mišljenju, jasno ukazuje kako je Retel pokušavao na istom poslu sudjelovati kao podizvođač Ericsson NT-a u svojstvu kooperanta za izvođenje instalacijskih radova, odnosno kako se nadao da će Ericsson NT u slučaju dobivanja natječaja dio posla prenijeti na Retel kao podizvođača. Retel je bio svjestan da bez ponude za opremu i tehničke podrške distributera neće biti u stanju samostalno izvesti toliki posao;

e) stranica 26, navod: »Jedina iznimka je u odnosu na Retel koji je u veljači 2008. izgubio status Ericsson NT-ovog partnera i to iz razloga što se prema navodima Steinera oglasio na zabranu Ericsson NT i bez odobrenja sudjelovao u postupku jave nabave [...], koji je i dobio. Stoga mu je Ericsson NT ukinuo status partnera. Međutim, Retel je i dalje nastavio sudjelovati u predmetnom dogovoru, ali se od tada komunikacija odvijala izravno između Retela i Ericsson NT i/ili Kodeksa. Primjeri takve komunikacije:

– u e-pošti naslova: [...], natječaj, od 27. srpnja 2012., Retel od Ericsson NT traži ponudu za natječaj [...], ali mu Ericsson NT mailom od 11:46 odgovara da je projekt zaštićen i da na natječaj ide samo Ericsson NT, citat: Poštovani, projekt je zaštićen. Ide samo Ericsson NT.«

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– točna je i nesporna činjenica kako je Retel 2008. godine izgubio status Ericsson NT-ovog partnera,

– od 2008. godine Retel je u odnosu na Ericsson NT bio isključivo u statusu konkurentskog trgovačkog društva, kao što su primjerice bila trgovačka društva [...], [...] te [...], a od kojih niti jedno trgovačko društvo nije imalo status *resellera* kod Ericsson NT, no s druge strane je s vremena na vrijeme surađivalo s Ericsson NT

– netočno je da je Retel i nakon 2008. nastavio sudjelovati u dogovoru, s obzirom da Retel nije sudjelovao ni u kakvom dogovoru, a napose ne u nekom dogovoru nakon 2008. Pojašnjenja radi, navodi se kako je Retel nastavio poslovnu suradnju s Ericsson NT-om iz jednog jedinog razloga, a to što je jedino od Ericsson NT mogao nabavljati opremu koju je na područje Republike Hrvatske isključivo dobavljao Ericsson NT. Dakle, jedine alternative koje je Retel u konkretnom slučaju mogao birati su bile, ili da nastavi nabavljati robu od Ericsson NT-a, ili prestati s poslovanjem u tom segmentu.

– činjenica da Retel od Ericsson NT-a traži ponudu za natječaj za [...] može jedino značiti da je Retel od Ericsson NT htio kupiti opremu s kojom bi se prijavio na natječaj koji je objavio [...], no što mu je ponovno uskraćeno time što mu je Ericsson NT odbio prodati robu te u konačnici Retel nije mogao sudjelovati na predmetnom natječaju. Upravo i ovaj primjer pokazuje kako je Retel svojim upornim nastojanjima pokušao sudjelovati na više natječaja, no zbog razloga koji nisu na strani Retela u tome nije bio u mogućnosti;

f) stranica 27, navod: »u korespondenciji putem elektroničke pošte koja se odvijala 3. i 4. travnja 2012., Retel od Ericsson NT i Kodeksa traži »partnersku podršku« za četiri različita natječaja, Ericsson NT e poštom od 4. travnja 2012. u 10:43 odgovara samo Kodeksu, citat: »[...] partneru, ako želimo nered na tržištu ne moramo ovaj mail uvažiti – Ja sam za red, a ti? Fakat su to Retelovi kupci po staroj podjeli-« Kodeks odgovara isti dan u 10:48, citat: »Mislim ovako: ovo nisu moji kupci i ne želimo zbrku. U ovom slučaju striktno pratim tebe, tvoje odluke i naš dogovor«, nakon čega Ericsson NT obavještava Retel da je zaštita projekta prihvaćena.«

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi sljedeće:

– Retel osporava da bi pojam »partnerska podrška« u ovom konkretnom slučaju značio narušavanje tržišnog natjecanja. Naime, u konkretnom slučaju Retel je od Ericsson NT-a i Kodeksa tražio pomoć oko tehničke implementacije;

g) stranica 27, navod: »u e-pošti od 9. listopada 2012. Ericsson NT od Retela traži »zaštitu projekta« za [...]».

U odnosu na ovaj navod, Retel navodi kako se na isti mail oglasio te Ericsson NT-u nije dao nikakvu podršku.

Zaključno u odnosu na navode AZTN-a iz Obavijesti, Retel osporava da bi na bilo koji način sudjelovao u stvaranju ili organiziranju nedopuštenog oblika udruživanja, kao i da nije podržavao nedopušteno narušavanje tržišta, već upravo suprotno, navodi kako se Retel svim naporima borio kako bi zadobio što jaču poziciju na tržištu i što veći tržišni udio te pritom nije sudjelovao u bilo kakvoj podjeli tržišta, a što uostalom proizlazi i iz činjenice da su se ostali sudionici ovog postupka učestalo međusobno žalili jedni drugima na Retel u kontekstu da se Retel prijavljuje na sve natječaje. Da je tome tako, ponajbolje ukazuje činjenica da je Retel još 2008. izgubio status ovlaštenog *resellera*. S time u vezi, a ono što je ključno za ovaj postupak, Retel napominje kako od 2008. pa nadalje (sve do studenog 2015.) prema Ericsson NT-u/Aastri/Mitelu nije imao nikakav status: dakle niti status partnera, niti status *resellera*, već je bio u istom poslovnom odnosu kao i bilo koje drugo trgovačko društvo iz

RH – bez odnosa. Tek u studenom 2015. Retel je ponovno zatražio, a 2016. i dobio, status Mitelovog *resellera*.

Dodatno, Retel pojašnjava kako je svih ovih godina kupovao opremu i usluge od jedinih ovlaštenih distributera Ericsson/Aastra/Mitel, s obzirom na to da su isti jedini uvoznici/dobavljači za RH, čime je Retel bio potpuno ovisan o većim sudionicima tržišta. Primjerice, kod ozbiljnijih poslova Retel je naručivao kompletna rješenja putem ovlaštenih distributera (što se odnosilo na cjelokupni projekt, opremu, software i superviziju, tzv. partnersku podršku).

Pored EricssonEA/Aastre/Mitela, Retel je dugi niz godina ovlašteni partner i [...], [...], [...], [...], [...], te drugih distributera, što na jasan i nedvojbjen način ukazuje kako Retel nije isključivo radio sa Ericsson NT-om, već je na tržište paralelno nudio i distribuirao/implementirao proizvode većeg broja različitih proizvođača. U priloгу očitovanja dostavio je neke od navedenih certifikata i potvrda, a koje čine nespornim kako je Retel bio respektabilni poslovni partner većeg broja proizvođača telekomunikacijske opreme (najpoznatijih brandova), te kako je kod istih redovito obrazovao i usavršavao svoje zaposlenike, sve s ciljem što kvalitetnijeg nastupa na tržištu.

Retel dalje navodi više primjera i dokaza koji prema njegovom navodu na jasan i nedvojbjen način utvrđuju kako Retel nije sudjelovao u narušavanju tržišnog natjecanja, već upravo suprotno – svojim aktivnim sudjelovanjem na različitim natjecanjima sudjelovao je u uspostavi kompetitivnosti na tržištu.

Retel dostavlja dokument koji prikazuje tijek poslovne suradnje s [...] od 2014. nadalje, iz kojeg je vidljivo kako se Retel s drugim sudionicima tržišta (osobito Ericsson NT) borio za ovog poslovnog partnera, kako je navedeno državno tijelo tijekom godina mijenjalo izvršitelja usluge održavanja poslovnih telekomunikacijskih uređaja i centrala, te kako je time Retel sudjelovao u razvijanju tržišnog natjecanja što je u konačnici za navedenog poslovnog partnera dovelo do snižavanja cijene usluge, a čime se razvijalo tržišno natjecanje.

U konkretnom primjeru, Ericsson NT je pružao navedene usluge do 2013., Retel je preuzeo pružanje usluge 2014. i 2015., dok je 2016. i 2017. uslugu ponovno pružao Ericsson NT, a od 2018. do današnjeg dana (tj. do podnošenja primjedbi Retela na Obavijest) uslugu održavanja poslovnih telekomunikacijskih uređaja ponovno pruža Retel.

Retel navodi da ono što je osobito indikativno jest pad cijene usluge koji se događa kroz čitavo promatrano razdoblje, i to sve na način da je cijena temeljem prvog ugovora (2014.) bila [...] HRK bez PDV-a, a potom 2015. je bila [...] HRK bez PDV-a, 2016. je bila [...] HRK bez PDV-a (prema Odluci o odabiru kojom je odabran Ericsson NT), 2017. je bila [...] HRK bez PDV-a (prema Odluci o odabiru kojom je odabran Ericsson NT), 2018. je bila [...] HRK bez PDV-a, 2019. je bila [...] HRK bez PDV-a, 2020. je bila [...] HRK bez PDV-a, što sve u konačnici uslugu održavanja telekomunikacijskih centrala za naručitelja čini jeftinijom za [...] % kroz vremenski period od 6 godina.

Poduzetnika [...] Retel navodi kao još jedan primjer kod kojega je Retel pridonio razvoju tržišnog natjecanja. Naime, radi se o poslovnom parteru kojeg je Retel pridobio nižom cijenom svojih usluga nakon što je dugi niz godina ovo trgovačko društvo za usluge godišnjeg održavanja kućnih telefonskih centrala koristilo usluge Ericsson NT.

Inače, Retel navodi kako ovaj primjer i sam AZTN navodi kao razlog zbog kojeg je Retel izgubio status Ericsson NT partnera još 2008., pa je stoga na primjeru ovog naručitelja vidljivo kako je isti bio zanimljiv većem broju ponuditelja.

S tim u vezi, Retel navodi kako se u konkretnom slučaju radi o poslovnom partneru koji je dugi niz godina koristio usluge Ericsson NT-a, da bi 2016. Retel imao povoljniju ponudu. 2017. ponovno je temeljem jeftinije ponude odabran kao izvršitelj Ericsson NT, a nakon toga, 2018. i 2019. izvršitelj je ponovno bio Retel.

Retel navodi kako se i na ovom primjeru može se pratiti pad cijena usluga izvršitelja, pa je tako Retel svoje usluge za 2016. naplatio [...] HRK bez PDV-a, 2018. ju je naplatio [...] HRK bez PDV-a, a 2019. ju je naplatio [...] HRK bez PDV-a.

Nadalje, Retel navodi kako je daljnji primjer oko kojega su se sudionici tržišta međusobno natjecali i [...] u kojem je 2016. uslugu održavanja telefonske centrale pružao Retel po cijeni od [...] HRK bez PDV-a, zatim 2017. ponovno Retel po cijeni od [...] HRK bez PDV-a, 2018., Retel po cijeni od [...] HRK bez PDV-a, 2019., Ericsson NT po cijeni od [...] HRK bez PDV-a, te opet 2020., Retel po cijeni od [...] HRK bez PDV-a.

Retel navodi kako se prijavljivao u više navrata na natječaje [...], no nikada nije uspio ugovoriti posao s navedenim naručiteljem, a što u konačnici ukazuje na činjenicu da je Retel i u ovom slučaju djelovao u smjeru razvijanja tržišnog natjecanja i pridobivanja novih poslovnih partnera. Tako se Retel između ostaloga na natječaj prijavio i 2017., no i tada je izabran drugi ponuditelj (Ericsson NT), dok je Retel odbijen iz procesnih razloga te njegova ponuda niti nije razmatrana unatoč tome što je ponuda bila znatno jeftinija od odabrane ponude Ericsson NT. Konkretno, Retelova ponuda bila je jeftinija za čitavih [...] HRK bez PDV-a (Retelova ponuda – [...] HRK bez PDV-a, Ericsson NT ponuda – [...] HRK bez PDV-a).

S time u vezi, Retel navodi kako je ovaj primjer zanimljiv jer ukazuje i na činjenicu kako je Retel na isti natječaj poslao dvije ponude; jednu koja se odnosila na centrale Aastra, a drugu koja se odnosila na centrale [...]. Iz ovog primjera jasno proizlazi kako se Retel u svojem poslovanju bavi telefonskim centralama generalno, a ne samo telefonskim centralama marke Ericsson, pa je stoga i životno nelogično da bi Retel sudjelovao u nedopuštenom udruživanju i time potencijalno ugrožavao preostale segmente svojeg poslovanja. Kao dokaz dostavio je natječajnu dokumentaciju.

U vezi ovog pozivatelja, Retel također dostavlja i svoju internu korespondenciju iz 2014., i to konkretno e-maileve od 9. srpnja 2014., u kojoj najprije zaposlenik [...] navodi:

»Pozdrav,

s obzirom da se u natječajnoj dokumentaciji zahtijeva:

a) dokazi tehničke i stručne sposobnosti (članak 72. Zakona)

1. potvrda proizvođača (autorizacija) opreme [...] da je ponuditelj ovlašten za servis, održavanje i instalaciju telefonskih centrala i telekomunikacijske opreme – [...] i da [...] održava Ericsson NT od kojega nismo i prijašnjih godina dobili suglasnost i traženu Potvrdu, predlažem da ne sudjelujemo no natječaju.«

a na koji e-mail istog dana u 10:29 Retelov [...] odgovara:

»Slažem se«

Iz navedenoga Retel navodi kako proizlazi zaključak kako je Retelu u startu od strane Ericsson NT bilo onemogućeno sudjelovanje na natječaju uskraćivanjem potrebne natječajne dokumentacije (koju je jedino Ericsson NT mogao izdati), odnosno kako je Retel i ranijih godina od Ericsson NT tražio potrebnu dokumentaciju/potvrde, no kako mu je ista bila uredno uskraćivana.

Retel navodi kako je u više navrata pokušao dobiti posao održavanja sustava za upravljanje telefonskim centralama [...]. Međutim, unatoč tome što je Retel ponovno bio jeftiniji od drugih ponuditelja, Retel nije dobio predmetni posao već je odabran ponuditelj Ericsson

NT. U primjeru koji se odnosi na 2018., ponuda Retela iznosila je [...] HRK bez PDV-a, dok je ipak odabran Ericsson NT s cijenom od [...] HRK bez PDV-a.

S time u vezi, Retel navodi da je kao neopravdano odbijeni poduzetelj poduzeo daljnje radnje u cilju zaštite svojih prava i interesa, i to sve na način da je o nepravilnostima u postupku javne nabave izvjestio glavnog ravnatelja ove ustanove (budući da u postupku jednostavne nabave ne postoji žalba ili alternativno pravno sredstvo kojim bi se pobijala odluka o odabiru).

Međutim, Retel navodi kako na svoju pritužbu nikada nije dobio nikakav pisani niti usmeni odgovor ili očitovanje, dok u izostanku alternativnih sredstava zaštite nije mogao poduzeti druge korake koji bi doveli do zaštite prava.

Nadalje, Retel je dostavio daljnje dokaze koji prema njegovom mišljenju na jasan i nedvojben način ukazuju na činjenicu kako Retel nije sudjelovao u narušavanju tržišnog natjecanja: mail tadašnjeg direktora Ericsson NT – [...] od dana 11. listopada 2004. upućenog [...], a u kojem mailu [...] između ostalog navodi:

»U proteklom razdoblju (4 mjeseca) dogodilo se nekoliko nepotrebnih incidentnih situacija koje su nastale zbog nepoštivanja međusobnih dogovora oko nastupa na tržištu. Pri tome mislim na slučajeve [...], [...], [...], itd. Negativni učinci takvog ponašanja rezultirali su:

- direktnom materijalnom štetom koju su pretrpjeli Ericsson NT i Retel (zbog umanjivanja krajnjih prodajnih cijena)
- neprofesionalnog ponašanja pred kupcima s kojima Ericsson NT ima dugogodišnju suradnju,
- narušavanjem ugleda kompanije Ericsson NT i Ericssona u RH
- izazivanjem nezadovoljstva ostalih partera Ericsson NT u RH koji poštuju Ugovor o poslovnoj suradnji s Ericsson NT
- olakšavanje konkurentskim kompanijama preuzimanje poslova i kupaca.

Kako usprkos nekoliko sastanaka i pokušaja dogovora nisu rezultirali poboljšanju međusobnih

odnosa Ericsson NT i Retela, obavještavamo Vas o sljedećim mjerama koje mislimo poduzeti:

1. smanjenje bonusa koji ima Retel pri nabavi roba i usluga od Ericsson NT (prelazak iz kategorije »Zlatni« u kategoriju »Srebrni« partner na rok od 3 mjeseca
2. Ako se u sljedećem razdoblju dogodi bilo koji slučaj nepoštivanja Ugovora, prisiljeni smo raskinuti ugovor o poslovnoj suradnji između Ericsson NT i Retela.

Također, zbog izbjegavanja plaćanja računa za usluge 2. linije podrške za treći kvartal od strane Retela, prisiljeni smo ukinuti sve aktivnosti u Ericsson NT vezane za tu vrstu usluge. Ako račun ne bude plaćen do kraja mjeseca listopada 2004. godine, raskinuti ćemo ugovor sklopljen između Ericsson NT i Retela koji se odnosi na pružanje usluga održavanja (servisni ugovor). Kako je po tom ugovoru Retel nositelj 1. linije podrške, to znači da moramo i sve ugovore o održavanju koje je Ericsson NT sklopila s krajnjim korisnicima, a izvršitelj je Retel preraspodijeliti drugim ovlaštenim partnerima Ericsson NT.«

Kako navodi Retel, iz samog teksta maila vidljivo je kako je Ericsson NT u više navrata opominjao Retel, no kako se Retel prijavljivao na sve natječe za koje je smatrao da može konkurirati. Štoviše, Ericsson NT ne samo da je opominjao Retel, već je ujedno prijetio i ozbiljnim prvenstveno financijskim posljedicama.

S time u vezi, Retel navodi kako je ponovno potrebno dovesti daljnju nespornu činjenicu koju je AZTN pravilno utvrdio, a to da je Retel već 2008. izgubio status Ericsson NT partnera, i to iz razloga što se »...prema navodima Steinerja oglašio na zabranu Ericsson NT i bez odobrenja sudjelovao u postupku javne nabave [...], koji je i dobio. Stoga mu je Ericsson NT ukinuo status partnera...«.

Retel navodi kako se stoga kao jedini ispravan zaključak može izvesti da Retel niti nakon opomene iz 2004. nije popravio svoje postupanje, odnosno kako se i u periodu od 2004. do 2008. godine prijavljivao na sve natječe za koje je imao opravdani interes za sudjelovanjem.

Daljnji mailovi na koji Retel ukazuje ovim očitovanjem jesu e-mail [...], od 5. veljače 2014., upućen [...], sljedećeg sadržaja;

»[...], dobar dan.

Nije dobro. Opet uletavaš tamo gdje nisi bio. Sada i nama drugo ne preostaje.«

te e-mail od 13. veljače 2014. godine, koji je ponovno [...] uputio [...]:

»Dobar dan [...],

ne javljaš se na telefon pa ti pišem.

Vidjeli smo Vašu dokumentaciju na koju ćemo se žaliti jer MAF je falsificiran. Takav dokument nismo vam izdali ni mi a ni Kodeks. Preporučam ti da bi bilo bolje da nepravovaljanu ponudu povučеш.«

Na navedene mailove [...] [...] nije odgovorio, no zato je iste prosljedio svojim zaposlenicima uz riječi »Evo ih opet optužuju bez pokrića!«.

Isto tako, indikativno je kako Retel svoju ponudu, unatoč prijetnji Ericsson NT, nije povukao, već je štoviše predmetni posao dobio, a dok Ericsson NT nije uložio žalbu kako je najavio.

U povodu natječaja [...], u odnosu na ovog dobavljača Retel dostavlja i mail korespondenciju iz koje je vidljiv pritisak EKT na Kodeks zbog Kodeksove suradnje s Retelom nakon što je Ericsson NT Retelu raskinuo ugovor, a što, prema njegovom mišljenju, ponovno ukazuje na činjenicu kako se Retel za čitavo vrijeme svojeg poslovanja isto rukovodio isključivo gospodarskim interesima, odnosno motivom za stjecanjem dobiti, dok nije bio sudionik nikakvih dogovora (e-mail od dana 17. lipnja 2002.).

Slijedom svega navedenog, Retel predlaže saslušanje sljedećih svjedoka: [...], [...], [...] te [...].

Pozivajući se na navode AZTN-a na stranici 21. Obavijesti, pod točkom 10.1., Retel ističe kako AZTN u Obavijesti, unatoč tome što navodi kako se navedeno ne čini, stranke u postupku doista tereti i za radnje koje su počinjene prije 1. listopada 2010., odnosno na istim dokazima temelji samu Obavijest te tijekom ovog postupka. Smatra da u konkretnom slučaju takvo postupanje AZTN-a predstavlja nedopuštenu retroaktivnu primjenu propisa.

Isto tako, drži da je iz sadržaja Obavijesti vidljivo kako AZTN svoje zaključke također temelji na dokazima koji datiraju prije 1. listopada 2010., a što ponovno predstavlja nedopuštenu retroaktivnu primjenu propisa.

Naime, u konkretnom slučaju Retel je stava kako se ovaj postupak smije odnositi isključivo na činjenice, događaje i dokaze nastale nakon 1. listopada 2010., dok se niti jedan događaj nastao prije toga dana ne smije uzimati u obzir. Štoviše, Retel, navodi kako AZTN i sam navodi kako je razmatrao u Obavijesti događaje i radnje iz razdoblja prije 1. listopada 2010., što je prema pravnom tumačenju Retela nedopušteno.

Posljedično, Retel navodi kako je nesporna činjenica da je Retel još 2008. izgubio status Ericsson NT partnera, što također ukazuje

na zaključak da Retel doista nije mogao sudjelovati u bilo kojem obliku narušavanja tržišnog natjecanja nakon navedene godine odnosno navedenog događaja.

Retel ovime osporava i zaključke AZTN-a u dijelu u kojem navodi svoje tumačenje oko sadržaja i značenja termina »partnerska podrška«. Retel osporava da bi navedeno značilo suzdržavanje od davanja ponuda određenom kupcu. Upravo je svojim postupanjem kroz dugi niz godina Retel dokazao kako je ponude davao prema svojim poslovnim mogućnostima te vlastitim procjenama troškova i potencijalnih prihoda, odnosno kako je ponude davao uvijek kada je isto smatrao profitabilnim i oportunistim.

Naime, u slučaju Retela navedeni termin označavao je isključivo tehničku podršku te eventualni nadzor/superviziju od strane Ericsson NT-a kao izravnog proizvođača s boljim tehničkim i stručnim znanjem, dok su svi daljnji pokušaji tumačenja u smjeru navodnih nedopuštenih dogovora jednostavno neutemeljeni i promašeni u slučaju Retela.

Isto tako, a u odnosu na dokument koji AZTN naziva Tablica područja lova, Retel navodi kako ista tablica ne odražava stanje Retelovih kupaca i poslovnih partnera. Naime, lako je utvrdivo kako Retel s velikom većinom poslovnih subjekata koji su u navedenom dokumentu navedeni kao Retelovi, nikada nije imao uspostavljen niti odnos bilo kakve komunikacije, a niti je ikada bio u bilo kojoj vrsti poslovnog odnosa s istima.

Zaključno, Retel ističe kako smatra da u dosadašnjem tijeku postupka nije s dovoljnim stupnjem izvjesnosti utvrđeno da bi Retel sudjelovao u narušavanju tržišnog natjecanja, budući da svi do sada prikupljeni dokazi, kao i zaključci izneseni u Obavijesti, ne ukazuju da bi u postupanju Retela bilo elemenata protupravnosti, a napose elemenata narušavanja tržišnog natjecanja.

Retel predlaže AZTN-u po provedenom dokaznom postupku isti postupak u odnosu na Retel obustaviti, a budući da Retel nikada nije sudjelovao u zabranjenom sporazumu na tržištu prodaje kućnih telefonskih centrala.

10.2.6. Ericsson NT – stručno mišljenje [...]

Podneskom od 8. listopada 2020., zaprimljenog istog dana u AZTN-u, Ericsson NT dostavio je mišljenje [...].

[...] kao stručni pomagač Ericsson NT-a naglašava kako je pri razmatranju odnosa stranaka u predmetnom postupku bitno uzeti u obzir povijesni i aktualni kontekst u odnosu na razdoblje na koje se odnosi postupak pred AZTN-om, te eventualne gospodarske koristi koje je Ericsson NT imao zbog ponašanja koje je predmet, po mišljenju AZTN-a, spornog djelovanja, kao i koristi ili štete koju su imali distributeri, te u konačnici potrošači.

Stručni pomagač Ericsson NT-a također navodi da, iako Obavijest implicira postojanje ne samo vertikalnog odnosa između Ericsson NT i distributera, nego i horizontalnog između distributera međusobno u datom mišljenju to ne problematizira jer su pitanja Ericsson NT-a usmjerena na vertikalni aspekt odnosa Ericsson NT – distributeri. No, ističe da prema Obavijesti AZTN-a vrlo lako prelazi na taj horizontalni aspekt odnosa, makar je jasno da je odnos izvorno svakako bio vertikalni, a čak i da je dijelom postao horizontalan, ne bi smjelo biti spora o tome da su uključeni poduzetnici i dalje djelovali na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije.

U trenutku kada je, kao što navodi Ericsson NT u pitanjima stručnom pomagaču, Ericsson NT 2003. odlučio »obaviti *outsourcing* određene skupine svojih dotadašnjih kupaca, a za sebe zadržati brigu o velikim kupcima koji su premašivali operativne mogućnosti potencijalno raspoloživih, osposobljenih distributera na hrvatskom

tržištu«, on je to učinio, činjenično očito, samo u odnosu na dio kupaca jer je za sebe zadržao brigu o onim kupcima koje, po ocjeni Ericsson NT-a, distributeri nisu mogli operativno pratiti. Kao proizvođač, Ericsson NT je naravno bio ovlašten prodavati odnosno stavljati na tržište svoje proizvode kako god je smatrao primjerenim te mu u tome nisu postavljena ograničenja, osim dakako onih imanentnih tržišnom natjecanju.

Navodi kako je odnos između Ericsson NT-a i distributera vertikalni. Ericsson NT kao proizvođač i distributeri koji distribuiraju proizvode Ericsson NT djeluju na različitoj razini proizvodnje odnosno distribucije robe. To da Ericsson NT svoje proizvode prodaje i izravno nekim kupcima, po mišljenju stručnog pomagača Ericsson NT-a, ne mijenja vertikalnost odnosa između Ericsson NT i distributera. To je i pravna kvalifikacija odnosa Ericsson NT-a i distributera, ali zapravo i poslovna realnost.

Priznavanje ekskluziviteta određenim distributerima »u skladu s izvorno utvrđenim pravilom, poznato svakom distributeru, i u odnosu na onog distributera koji je uložio nenaplativi napor da pridobije novog kupca opreme proizvođača koji je s time u vezi notificirao svoje pravo proizvođaču i zatražio od proizvođača zaštitu svog ekskluzivnog prava u odnosu na druge distributere« shvaća kao zaštitu od »slobodnih strijelaca« (*»free riders«*) koja je i inače načelno dopuštena u tržišnom natjecanju, pod uvjetom da ne dovodi do potpunog i trajnog sprječavanja tržišnog natjecanja. Ovdje to nije slučaj; dapače, ovakvim pravilima se distributere potiče na natjecanje, a potom se »nagrađuje« one koji su najuspješniji. Konačno, ni ti odnosi nisu trajni: pokaže li se da bi neki drugi bio uspješniji, on će dobiti ekskluzivno pravo u odnosu na određenog kupca. To kupcima može koristiti jer je ideja da robu kupcima distribuiraju onaj tko kupca i njegove potrebe primjereno poznaje.

Nadalje, stručni pomagač Ericsson NT-a navodi kako nema sumnje da svaki ovakav odnos isključivosti (ekskluziviteta) predstavlja ograničenje tržišnog natjecanja, no jednako tako nije sporno da je ograničenje dopušteno uz ispunjenje točno određenih pretpostavki. No, sama okolnost postojanja ograničenja ne može biti temelj za tvrdnju da je tržišno natjecanje narušeno. Kao što je kazano, stručni pomagač Ericsson NT-a smatra da mora postojati šteta (učinak) za sudionike na tržištu.

U odnosu na pitanje sankcija zbog povrede ekskluzivnog odnosa, dojam je da se odgovor nameće iz prirode odnosa između Ericsson NT-a i distributera koji je vertikalni. Kako proizlazi iz točke 8. dokumenta »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« (str. 22. Obavijesti), čini se da sankcije za one distributere koji se ne ponašaju u skladu s dogovorenim, određuje proizvođač (Ericsson NT, a potom Aastra/Mitel) kao poduzetnik na vrhu distributivnog lanca. To bi, dakle, značilo da jedan od distributera ne bi mogao odrediti sankciju za drugog distributera. [...] smatra da je to logično i iz prirode odnosa između poduzetnika u ovom slučaju.

Pitanje o razmjeni informacija treba staviti u povijesni kontekst nastanka odnosa između proizvođača i distributera koji su postojali u razdoblju na koje se odnosi navodna povreda pravila tržišnog natjecanja. Ocijeni li se da je ekskluzivitet pojedinačnog distributera dopušten, a taj i svi drugi distributeri u mreži znaju za to, stručni pomagač Ericsson NT-a smatra da je logično da moraju postojati mehanizmi kojima se takva ekskluzivna prava (područja djelovanja, pojedini kupci) osiguravaju. Takav mehanizam može biti i razmjena informacija, ne kao apriorna obveza, nego kao reakcija na određeno ponašanje kupaca ili drugih distributera koje može dovesti do narušavanja ekskluziviteta. Dakako, o svim konkretnim okolnostima odnosa između distributera i proizvođača i konkretnim slučajevi-

ma komunikacije ovisi je li tom komunikacijom održana potrebna razina neovisnosti te da ona ne preraste u nedopušteno koluzivno djelovanje. Načelno, koliko god da je razgovor između konkurenata za tržišno natjecanje suspektan, svaki takav razgovor ne mora ipso facto biti i nedopušten, nego se poduzetnicima mora omogućiti da dokažu da nema elemenata zabranjenog sporazuma.

10.2.7. Dodatno očitovanje Vatel

Vatel je dostavio dodatna očitovanja podneskom od 9. studenoga 2021. u kojemu u bitnome navodi kako nije sudjelovao ni u kakvom horizontalnom odnosu s poduzetnicima strankama u predmetnom postupku, već da je bio u vertikalnom odnosu i to isključivo s Ericsson NT-om. Navodi kako je to ujedno bio i jedini odnos u koji je Vatel stupio u pogledu Enterprise programa.

Naglasio je da je njegov odnos s Ericsson NT-om vrlo jasno vertikalni i da na to ne utječe činjenica da se i Ericsson NT upuštao u neposrednu prodaju proizvoda iz Enterprise programa, da mu se ne može pripisivati nikakav odnos s Kodeksom jer za to ne postoje ni najmanje indicije, da mu se ne može pripisivati niti nikakav odnos s bilo kojim *resellerom* Ericsson NT koji bi poslovao na istoj razini na kojoj je poslovao Vatel, kao i da ne može biti odgovoran za bilo kakve odnose koje je Ericsson NT zasnivao s ostalim *resellerima* ili s Kodeksom.

Vertikalnost ukupnih odnosa na osobit se način ogleda u činjenici da AZTN ovaj postupak vodi i protiv Mitel Austrije, s kojim neupitno ne može postojati horizontalni odnos, kako Vatel, tako ni bilo koje druge stranke ovoga postupka, budući da se Mitel Austria nije upuštao u neposrednu prodaju konačnim kupcima na mjero-davnom tržištu.

Vatel navodi kako nije riječ o *intra-brand* kartelu kako je AZTN pravno kvalificirao odnose poduzetnika u predmetnoj stvari, već se prema mišljenju Vatel (a isto navodi unisoni stav svih sudionika u ovome postupku) u biti radi o isključivoj dodjeli kupaca, kao obliku vertikalnog ograničenja načelno dopuštenog prema Smjernicama o vertikalnim ograničenjima (točke 168-173.).

Vatel osporava navode AZTN-a o tome da se u isključivoj dodjeli kupaca, kupci i skupine kupaca dodjeljuju distributerima prema određenim kriterijima, poput teritorija ili vrste kupca, da se takvi kriteriji dodjele primjenjuju kroz ugovoreno razdoblje, da je u ovome slučaju izvršena podjela točno određenih pojedinačno imenovanih kupaca, koja se kasnije ad hoc nadopunjavala, te da se iz navedenih razloga radi o specifičnom, *intra-brand* kartelu, iz najmanje tri razloga.

Kao prvi razlog Vatel navodi da stav da se kod isključive dodjele kupci distributerima ne mogu dodijeliti konkretno – na način da se pojedinačno imenuju, već da to uvijek mora biti apstraktno – prema teritoriju ili vrsti, nije u skladu s tekstem i smislom Smjernica o vertikalnim ograničenjima. Navedene Smjernice u točki 168. izriječno navode da Uredba o skupnom izuzeću ne ograničava način na koji se utvrđuje ta skupina korisnika; to može biti primjerice skupina korisnika kojoj može biti zajedničko njihovo zanimanje ili pak popis specifičnih korisnika izabranih na temelju jednog ili više objektivnih kriterija. Prema tome, ne postoji ograničenje načina na koji se određuje skupina kupaca/korisnika koji se dodjeljuju distributerima te se to može provesti i kroz popis konkretnih korisnika.

Kao drugi razlog Vatel navodi kako predmetne Smjernice ne sadrže izričiti zahtjev za obveznim vremenskim ograničenjem trajanja isključive dodjele. Zbog toga se vremensko ograničenje ne može

smatrati nužnim konstitutivnim elementom dopuštenosti takvog vertikalnog ograničenja. Prema tome, pravna kvalifikacija nekog odnosa kao isključive dodjele kupaca ne može se odbaciti samo zato što ne postoji unaprijed izriječno predviđeno trajanje takvog ograničenja.

Kao treći razlog Vatel navodi da sve i kada bi se moglo utvrditi da je isključiva dodjela kupaca koja je provedena za Enterprise program u nekom svojem aspektu bila pretjerano ograničavajuća, to bi možda predstavljalo određenu povredu prava tržišnog natjecanja, ali ne bi moglo promijeniti pravnu kvalifikaciju tog odnosa, te bi se i dalje radilo o isključivoj dodjeli kupaca, ali koja ugrožava tržišno natjecanje.

Nadalje, Vatel smatra kako postoje najmanje tri skupine razloga koji ozbiljno dovode u pitanje pravnu kvalifikaciju *intra-brand* kartela i jedinstvene povrede u ovome postupku te sudjelovanje Vatel u takvom navodnom horizontalnom sporazumu:

Vatel navodi kako da bi teza o postojanju *intra-brand* kartela bila održiva, nužno je da svi navodni kartelisti budu svedeni na istu razinu distribucije – inače se ne bi radilo o horizontalnom sporazumu, što kartel po definiciji treba biti.

Prema mišljenju Vatel, Mitel Austria definitivno nije u horizontalnom odnosu ni s jednim od preostalih sudionika ovoga postupka. Mitel Austria nije neposredno poslovao s krajnjim kupcima pa se zato nikako ne može svesti na istu razinu distribucije kao Ericsson NT, Kodeks ili *reselleri* Ericsson NT-a. Mitel Austria, prema navodima Vatel, predstavlja krajnju gornju vertikalnu točku za sve ostale sudionike ovoga postupka.

Također, Vatel smatra kako se Mitel Austria ne može kvalificirati ni kao facilitator u predmetnoj stvari, budući se, prema navodima Vatel, nije u skladu s kriterijima koje je Sud EU razvio u svojoj praksi kada je definirao pojam facilitatora.

Prema njegovom shvaćanju, pojam facilitatora ponajbolje je opisan u predmetima AC-Treuhand i Icap2. U oba slučaja radi se o proširenju odgovornosti za protutržišna djelovanja i na poduzetnike konzultante, koji ne djeluju na tržištu na kojemu su realizirane povrede, ali su pružali konzultantske usluge drugim poduzetnicima koji djeluju na povrijeđenome tržištu, a te su konzultantske usluge tim drugim poduzetnicima omogućile izvođenje povreda.

Pojam facilitatora prema praksi Suda EU u biti podrazumijeva poduzetnika konzultanta koji ne djeluje na tržištu na kojemu dolazi do povrede, koji pruža nuzgredne usluge drugim poduzetnicima koji djeluju na povrijeđenom tržištu, koji za te usluge prima konzultantsku naknadu, a koje usluge su bitne jer omogućavaju tim drugim poduzetnicima izvršenje povreda.

Nadalje, prema dosadašnjoj praksi Suda EU, te nuzgredne usluge obuhvaćale su pribavljanje i razmjenu podataka, širenje pogrešnih informacija, organiziranje sastanaka, i moderiranje odnosa i poticanje na kompromise među ostalim sudionicima zabranjenog sporazuma.

S druge strane, prema navodima iz Obavijesti, Mitel Austria nije konzultant, ali je nositelj branda na koji se navodni *intra-brand* kartel odnosi, svoj benefit od navodne tržišne povrede ne ostvaruje kroz konzultantsku naknadu, već kroz zaštitu i bolju prodaju svojeg branda i ima centralnu ulogu i potpunu kontrolu nad cjelokupnim modelom koji se problematizira u ovome postupku: odobrava posebne popuste, arbitra i odlučuje o dodjeli kupaca pojedinom distributeru, ograničava poduzetnicima slobodno određivanje cijene, i odlučuje o dodjeli i oduzimanju partnerskog statusa distributerima.

Iz navedenoga, prema navodima Vatel, proizlazi da je Mitel Austria u biti ključni donositelj odluka i imatelj kontrole te da ostvaruje najveće benefite od navodne tržišne povrede, jer je nositelj branda radi kojega je prema stavu AZTN-a i došlo do povrede u smislu obustave *intra-brand* tržišnog natjecanja. Samim time, Mitel Austria se nikako ne uklapa u pojam facilitatora kartela, kako je taj pojam definiran u praksi Suda EU. Sve i da su navodi AZTN-a o protutržišnom djelovanju točni, Mitel Austria se nikako ne može smatrati facilitatorom kartelnog odnosa, već mu se jedino može pokušati dokazati glavna uloga u organizaciji i provedbi nekog potencijalno nedopuštenog vertikalnog ograničenja.

Vatel se u predmetnom podnesku pridružio ranijim navodima Ericsson NT-a o tome kako je AZTN u ranijem postupku vođenom radi utvrđivanja moguće zloporabe vladajućeg položaja (AZTN protiv Ericsson Nikola Tesla d.d., zloporaba vladajućeg položaja klasa: UP/I 034-03/15-01/032) mjerodavno tržište odredio znatno šire no što je to učinio u ovome postupku. U postupku radi utvrđivanja potencijalne zloporabe vladajućeg položaja, AZTN je utvrdio da prodaja, ugradnja i kasnija nadogradnja ili proširivanje kućnih telefonskih centrala čine jedno mjerodavno tržište na kojem se natječu Ericsson NT i veliki broj konkurenata s većim brojem robnih marki. Pri tome se mjerodavno tržište ne može, zbog svega gore navedenog, dalje dijeliti prema robnoj marki određenog proizvođača.

Za razliku od toga, mjerodavno tržište je u Obavijesti određeno vrlo usko, na način da tržišno natjecanje bude ograničeno samo na *intra-brand* segment Enterprise programa, a bez da je vidljiv razlog za različitu ocjenu sasvim usporedivih situacija. S obzirom da je ograničavanje mjerodavnog tržišta na tržište jednoga branda bila prva pretpostavka utvrđivanja *intra-brand* kartela, a da za takav pristup nije dano jasno obrazloženje, Vatel je stava kako i ta okolnost pokazuje neutemeljenost teze o postojanju kartela na razini jednog branda.

Prema mišljenju Vatel, AZTN u Obavijesti nije naveo dokaze niti iznio argumente koji bi pokazali da su ispunjeni kriteriji definirani u praksi Suda EU vezano uz sudjelovanje u zabranjenom sporazumu i odgovornost za kartel. AZTN se zaista pozvao na stav Suda EU izražen u više predmeta (Anic\AC-Treuhand, Icap), prema kojemu se o sudjelovanju poduzetnika u povredi i njegovoj za različite elemente od kojih se povreda sastoji može zaključivati samo ako je dokazano da je dotični poduzetnik svojim vlastitim ponašanjem namjeravao doprinijeti zajedničkim ciljevima koje su ostvarivali svi sudionici, da je bio svjestan materijalnih postupaka koje su zamislili/provodili drugi poduzetnici prilikom ostvarivanja istih ciljeva, ili da ih je razumno mogao predvidjeti i da je bio spreman preuzeti taj rizik.

Vatel navodi kako ne postoji niti jedan dokaz da je imao bilo kakav zajednički protutržišni cilj s bilo kojim sudionikom ovoga postupka, a osobito kada se uzme u obzir da Vatel nije imao nikakvu poveznicu s Kodeksom niti je bio povezan s drugim *resellerima* Ericsson NT-a, već je sva pitanja vezano uz Enterprise program rješavao isključivo s Ericsson NT-om, budući da je samo s Ericsson NT-om i bio u vertikalnom odnosu. Jedini cilj koji je Vatel imao, bio je poslovati uspješno, a uspješno poslovanje u segmentu Enterprise programa podrazumijevalo je pridržavanje pravila koja je Ericsson NT postavio Vatel u okviru njihova vertikalnog odnosa. Ta pravila jednostrano je promovirao Ericsson NT, a definitivno nisu predstavljala nikakav zajednički cilj Vatel, ostalih *resellera* i Kodeksa.

Nadalje, navodi kako Vatel nije bio svjestan nikakvih postupaka koje su provodili drugi sudionici ovoga postupka, niti ih je razumno

mogao predvidjeti. Jedino čega je Vatel bio svjestan i što je razumno očekivao proizlazilo je iz njegova vertikalnog odnosa s Ericsson NT, koji mu je dodijelio određene kupce i od kojega je zato očekivao da mu osigura dogovorene uvjete poslovanja s tim istim kupcima. Nasuprot tome, Vatel razumno nije mogao pretpostaviti ništa o postupcima drugih *resellera*, a još je manje mogao predvidjeti postupke Kodeksa, s kojim nije dijelio čak niti Ericsson NT-a kao dobavljača.

Konačno, navodi kako Vatel nije bio spreman prihvatiti nikakav rizik za radnje bilo kojeg sudionika ovoga postupka, kao niti za bilo kakav navodni (nepostojeći) zajednički dogovor. Jedini rizik koji je Vatel prihvatio bio je rizik za vlastito poslovanje i za vlastite poslovne odluke.

Na tom istom tragu, a u kontekstu teze o jedinstvenoj povredi koju je iznio AZTN, Vatel navodi kako želi upozoriti na vrlo jasan stav koji je Opći sud izrazio u predmetu Masco (T-378/10, odluka od 16. rujna 2013.), prema kojemu čak i da je poduzetnik izravno sudjelovao u jednom ili više djelovanja protivnih tržišnom natjecanju koja čine jedinstvenu povredu, ali pri čemu nije utvrđeno da je svojim vlastitim djelovanjem nastojao pridonijeti jedinstvenim zajedničkim ciljevima koje su željeli postići ostali sudionici i da je znao za ukupnost drugih nezakonitih djelovanja koja su planirali ili provodili navedeni sudionici za postizanje istih ciljeva ili ih je mogao razumno predvidjeti i pritom je bio spreman prihvatiti rizik, EK mu nema pravo pripisati odgovornost osim za ona djelovanja u kojima je izravno sudjelovao i za djelovanja koja su planirali ili provodili drugi sudionici za postizanje ciljeva jednakih onima koje je poduzetnik želio postići i za koje je dokazano da je za njih znao ili ih je mogao razumno predvidjeti te je bio spreman za njih prihvatiti rizik.

Sljedećom navedenog, Vatel smatra da bi se uopće moglo govoriti o odgovornosti Vatel, AZTN bi trebao dokazati da je sudjelovao u barem jednom djelovanju protivnom tržišnom natjecanju, a u Obavijesti, prema navodima Vatel, takav dokaz nije iznesen. Čak i u tom slučaju, Vatel bi mogao odgovarati samo za ona djelovanja u kojima je izravno sudjelovao ili koja je mogao razumno predvidjeti, a prema navodima Vatel, u Obavijesti nije iznesen nikakav konkretan dokaz u tom smislu. Vatel bi za navodnu jedinstvenu povredu u cjelini mogao odgovarati samo ako je svojim vlastitim djelovanjem nastojao pridonijeti jedinstvenim zajedničkim ciljevima koje su željeli postići ostali sudionici i da je znao za ukupnost drugih nezakonitih djelovanja koja su planirali ili provodili navedeni sudionici za postizanje istih ciljeva ili ih je mogao razumno predvidjeti.

Vatel je bio isključivo u odnosu s Ericsson NT-om. Sa stajališta Vatel, nesporno je njegovo sudjelovanje u vertikalnom odnosu s Ericsson NT. Pritom je također sasvim jasno da je Ericsson NT zbog svojeg položaja u lancu distribucije i općenite tržišne snage dominirao tim odnosom. U tom smislu poslovni model koji je implementiran između Vatel i Ericsson NT-a u biti predstavlja poslovno rješenje Ericsson NT-a, na koje Vatel nije mogao utjecati, već ga je mogao ili prihvatiti, ili odustati od poslovanja s Ericsson NT-om.

U svakom slučaju, Vatel navodi kako tijekom svoje poslovne suradnje nikada nije pristao na bilo kakve protutržišne radnje, a osobito nije pristao biti dio grupacije koja bi međusobno podijelila tržište ili određivala cijene.

Naveo je kako AZTN u Obavijesti ni na koji način nije obrazložio zašto točno smatra da je Vatel bio dio nekog horizontalnog sporazuma s drugim sudionicima ovoga postupka. Naime, jedino što je AZTN na tu temu naveo je kratka crtica o tome kako je, u odnosu na Ericsson NT, Steiner, Retel, Vatel i Lumiss, kao prvu komunikaciju o podjeli tržišta s kojom raspolaže, uzela u obzir e-poštu od 29. svibnja 2002. No, Vatel navodi kako je nejasno kako bi se ta

e-pošta mogla smatrati relevantnom za Vatel, budući da je izjava o osnivanju Vatela dana 14. veljače 2003. pa Vatel nije niti mogao biti sudionikom bilo kakvih odnosa prije toga datuma.

Vatel se osvrnuo na e-poštu od 25. studenog 2011., u vezi [...], navedenu u Obavijesti kao dokaz podnošenja viših ponuda na natječajima, a kako bi posao dobio onaj poduzetnik kojemu je taj konkretni kupac prethodno dodijeljen. U spomenutoj e-pošti Vatel navodno spominje kako je u dogovoru s naručiteljem digao cijene drugih poduzetnika za [...] % te moli Ericsson NT da o tome obavijesti ostale zainteresirane ponuđače.

Prema navodima Vatela, predmetna e-pošta nije dokaz o postojanju dogovora o cijenama ili o podjeli tržišta, već vrlo jasno pokazuje da je u trenutku odašiljanja te e-pošte [...] kao naručitelj već odabrala Vatel kao poduzetnika od kojega želi nabaviti traženu opremu ili uslugu te je s njime o tome postigla dogovor. No, vjerojatno zbog zadovoljenja formalnih internih pravila nabave, naručitelj je morao prikupiti više ponuda. Budući da je uložio znatne resurse u dobivanje posla, kao i da je postigao dogovor s naručiteljem o tom poslu, Vatel je imao opravdani razlog očekivati da mu taj posao zaista pripada. U tom smislu, ova se e-pošta može promatrati kao zaobilaženje internih pravila nabave [...] kao naručitelja, ali ni u kojem slučaju time ne potpada pod pravila o nedopuštenim povredama tržišnog natjecanja.

Prema navodima Vatela, u trenutku odašiljanja te e-pošte, tržišno natjecanje je bilo okončano, a Vatel odabran te je jedino preostalo formalno zadovoljiti interna pravila nabave naručitelja pa takvo postupanje nije moglo utjecati na tržišno natjecanje.

Vezano uz stav AZTN-a u Obavijesti kako se u ovome slučaju radi o sporazumu koji je zabranjen prema cilju pa da zato njegov učinak nije potrebno dokazivati, Vatel je istaknuo kako smatra da se ovi odnosi trebaju promatrati kao vertikalni. Pritom je od osobite važnosti činjenica da je ovim postupkom obuhvaćen i Mitel Austria, koji definitivno nije na istoj razini distribucije s ostalim sudionicima postupka, već je vertikalno iznad svih, a ne uklapa se niti u pojam facilitatora kartela.

Ako bi AZTN uvažio ovo shvaćanje, tada bi se na ove odnose primijenila pravila o isključivoj dodjeli kupaca, u kojoj glavnu ulogu igra Mitel Austria, i koja je načelno dopuštena prema Smjernicama o vertikalnim sporazumima. Samim time, ovi odnosi ne mogu biti zabranjeni prema cilju, već se eventualno može ispitati njihov učinak na tržišno natjecanje.

Slijedom navedenog, Vatel je zaključio kako su odnosi poduzetnika u predmetnoj stvari vertikalni, da u ovome postupku nije moguće koristiti koncept facilitatora kako je razvijen u praksi Suda EU, da nisu ispunjeni uvjeti da se problematizirani odnosi kvalificiraju kao kartel, a osobito da nema dokaza u sudjelovanju Vatela u takvom navodnom kartelu, da nema dokaza koji opravdavaju tezu o jedinstvenoj povredi za koju bi Vatel bio odgovoran, da nema dokaza da je Vatel sudjelovao u bilo kakvom zabranjenom sporazumu, te iz navedenih razloga Vatel predlaže da se utvrdi kako svojim postupanjem nije narušio tržišno natjecanje te da se ovaj postupak obustavi.

10.3. Obustava postupka u odnosu na poduzetnika Steiner

Podneskom od 21. rujna 2021. odvjetnica [...], stečajna upraviteljica i zakonska zastupnica poduzetnika Steiner, obavijestila je AZTN da je nad poduzetnikom Steiner u stečaju rješenjem zaključen stečajni postupak, a koje rješenje je postalo pravomoćno, kao i da je u tijeku brisanje društva iz sudskog registra. U privitku podneska je dostavila predmetno rješenje Trgovačkog suda u Bjelovaru poslovni broj: 5 St-684/2018-64 od 5. srpnja 2021. s klauzulom pravomoćnosti, odnosno datumom pravomoćnosti 19. kolovoza 2021.

AZTN je izvršio uvid sudski registar (dostupan na internetskim stranicama <https://sudreg.pravosudje.hr>), i utvrdio da je Trgovački sud u Zagrebu objavio upis brisanja poduzetnika Steiner po rješenju pod poslovnim brojem Tt-22/6591-1 od 16. veljače 2022., redni broj upisa 15, za subjekt upisa s matičnim brojem (MBS): 080467920, osobnim identifikacijskim brojem (OIB): 43596890786, europskim jedinstvenim identifikatorom (EUID): HRSR.080467920, pod tvrtkom/nazivom: STEINER TELEKOMUNIKACIJE d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge u stečaju, sa sjedištem u: Brezje (Grad Sveta Nedelja), Siget I 25.

Sukladno odredbi članka 466. stavka 1. točke 4. Zakona o trgovačkim društvima (»Narodne novine«, br.: 111/93., 34/99., 121/99., 52/00., 118/03., 107/07., 146/08., 137/09., 125/11., 152/11., 111/12., 68/13., 110/15., 40/19., 34/22., 114/22., 18/23., 130/23., 136/24.; dalje u tekstu ZTD) razlog za prestanak društva je između ostalog pravomoćna odluka registarskog suda kojom se određuje brisanje društva po službenoj dužnosti.

Na temelju odluke Vijeća s 2/2023. sjednice održane 13. siječnja 2023., rješenjem AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/64-2023-261 od istog dana, obustavljen je predmetni postupak narušavanja tržišnog natjecanja u odnosu na poduzetnika Steiner na temelju članka 30. točka 4. i 31. te članka 58. stavka 1. točke 13. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09., 80/13. i 41/21.) i članka 46. stavka 5. ZUP-a, budući je poduzetnik Steiner brisan iz sudskog registra i prestao postojati u smislu članka 466. stavka 1. točke 4. ZTD-a, slijedom čega je utvrđeno kako više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka protiv tog poduzetnika.

10.4. Usmena rasprava

Kako bi se strankama omogućilo iznošenje obrane, te u svrhu izvođenja dokaza radi utvrđivanja predmetne povrede ZZTN-a i utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje novčane kazne (ranije upravno – kaznene mjere), odnosno olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine novčane kazne propisane odredbama ZZTN-a, AZTN je sukladno odredbi članka 52. stavka 1. ZZTN-a, nakon isteka roka za dostavu pisane obrane stranaka na Obavijest, dostavio strankama pozive za usmenu raspravu.

Usmena rasprava u predmetnoj upravnoj stvari prvobitno je zakazana za 23. rujna 2021. Međutim, kako su u spis zaprimljene zamolbe poduzetnika Mitel Austrije i Ericsson NT-a, za odgovodom usmene rasprave, razlozi Mitel Austrije su ocijenjeni opravdanima te je usmena rasprava odgođena i zakazana za 20. listopada 2021., o čemu su stranke obavještene elektronskom poštom 21. rujna 2021., te su sve stranke potvrdile primitak navedene obavijesti.

Navedena usmena rasprava održana je na 8 (osam) od ukupno 10 (deset) zakazanih ročišta i to dana 20. listopada 2021., 9. studenoga 2021., 12. srpnja 2022., 20. lipnja 2024., 25. lipnja 2024., 5. rujna 2024., 12. rujna 2024., te 19. rujna 2024. (na kojem ročištu je predmetna usmena rasprava i zaključena), a na kojim ročištima je strankama omogućeno ispitivanje predloženih svjedoka od strane samih stranaka (koji su predloženi u iznesenim primjedbama na Obavijest), dok zakazana ročišta za 18. lipnja 2024. i 21. lipnja 2024. nisu održana, budući da nisu bile ispunjene procesne pretpostavke za održavanje predmetnih ročišta.

Na ročištima od 20. listopada 2021. i 9. studenoga 2021. u svojstvu svjedoka saslušan je [...], dok je na ročištu od 12. srpnja 2022. saslušan svjedok [...]. Saslušanje predmetnih svjedoka, predložio je Ericsson NT u svojim primjedbama na Obavijest od 6. srpnja 2020.

Kako su stranke na ročištu od 20. listopada 2021. obaviještene o prestanku postojanja poduzetnika Steiner, stranke Ericsson NT i

Retel istaknule su svoj usmeni zahtjev da AZTN proširi predmetni postupak i na poduzetnika [...]. U nastavku usmene rasprave od 20. listopada 2021., na ročištu održanom 9. studenoga 2021. i 12. srpnja 2022., predmetne stranke ostale su pri svojim navodima kako navedeni poduzetnik Steiner i dalje postoji, u smislu članka 4. relevantnog ZZTN-a i europske pravne stečevine, te kako je zbog sljedništva poduzetnika Steiner kroz poduzetnika [...], nužno predmetnim postupkom obuhvatiti i poduzetnika [...].

Raspravnim zaključkom od 12. srpnja 2022. odbijen je prijedlog poduzetnika Ericsson NT i Retela da se predmetni postupak proširi na poduzetnika [...].

Dodatno, Retel i Ericsson NT su i svojim pisanim podnescima dodatno obrazložili svoje zahtjeve da AZTN proširi predmetni postupak i na poduzetnika [...], i to Retel svojim podnescima od 16. studenoga 2021. te 18. srpnja 2022., te Ericsson NT svojim podneskom od 24. studenoga 2021.

S tim u vezi, AZTN je temeljem članka 77. stavku 4. ZUP-a, donio pisani obrazloženi zaključak klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/84-24-262 od 29. prosinca 2023. kojim je odbio zahtjeve predmetnih stranaka za proširenjem postupka na [...], kao neosnovane iz razloga koji su detaljno izloženi u točki 10.5.4. obrazloženja ovoga rješenja.

Raspravnim zaključkom od 12. srpnja 2022. odbijen je i prijedlog poduzetnika Ericsson NT-a da se ovom upravnom predmetu priklopi spis predmeta klasa: UP/I 034-03/15-01/032, a razlozi za takvu odluku detaljno su izloženi u točki 11.10.2. obrazloženja ovoga rješenja.

AZTN je sukladno odredbi članka 41. stavka 1. točke 1. ZZTN-a dopisom od 14. svibnja 2024. vezano uz iznesene prijedloge Ericsson NT-a, Retela, Vatel, Lumissa i Mitel Austrije tijekom ovog postupka za saslušanjem predloženih svjedoka iz dostavljenih primjedbi na Obavijest, s obzirom na protek vremena, zatražio očitovanje i dostavu podataka od Retela, Kodeksa, Vatel, Lumissa i Mitel Austrije o aktualnim adresama predloženih svjedoka. S tim u vezi, AZTN je vezano uz prijedlog Ericsson NT-a za saslušanjem [...], podatak o aktualnoj adresi zatražio od Kodeksa.

Podneskom od 21. svibnja 2024., [...], direktorica poduzetnika Lumiss, obavijestila je AZTN kako Lumiss odustaje od prijedloga za njezinim saslušanjem kao i prijedloga za saslušanjem svjedoka [...], te je navela kako isti više nije u radnom odnosu niti je suvlasnik Lumissa, kao niti da raspolaže podatkom o njegovoj aktualnoj adresi prebivališta.

Podneskom od 22. svibnja 2022., Kodeks se očitovao kako [...] (čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT) više nije u radnom odnosu s Kodeksom od 2021. Prema podacima dostupnim Kodeksu temeljem evidencije o radnicima (uključujući bivše radnike) koju je Kodeks dužan čuvati, dostavljena je posljednja Kodeksu poznata adresa [...] (odnosno ista adresa koja je AZTN-u dostavljena 2022.). Također, Kodeks je istaknuo kako [...] nije ovlaštena osoba Kodeksa, te navodi kako je isto vidljivo iz povijesnog izvotka iz sudskog registra za Kodeks, suprotno tvrdnjama Ericsson NT iz dostavljene primjedbe na Obavijest od 6. srpnja 2020.

Podneskom od 31. svibnja 2022., Mitel Austria je dostavio podatke o aktualnoj adresi predloženog svjedoka [...].

Podneskom od 3. lipnja 2024., Vatel je dostavio podatke o aktualnoj adresi predloženog svjedoka [...] u kojem je naveo kako odustaje od prijedloga za saslušanjem [...].

Podneskom od 21. svibnja 2024., Retel je dostavio podatke o aktualnim adresama predloženih svjedoka te ostao kod prijedloga za saslušanjem svjedoka [...], [...] te [...].

Slijedom navedenog, AZTN je podnescima od 3. lipnja 2024. uputio pozive za usmenu raspravu strankama kao i predloženim svjedocima radi sudjelovanja na ročištima zakazanim za 18. lipnja 2024. radi saslušanja svjedoka [...] i [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, 20. lipnja 2024. radi saslušanja svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel i svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Vatel, 21. lipnja 2024. radi saslušanja svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT, te 25. lipnja 2024. radi saslušanja svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Mitel Austria. S tim u vezi, predmetnim pozivom predviđeno je i zakazivanje ročišta i za 26. lipnja 2024. i 27. lipnja 2024. u prostorijama AZTN-a u slučaju potrebe.

Podneskom od 12. lipnja 2024. opunomoćenik Ericsson NT-a, kao i podneskom od 14. lipnja 2024. opunomoćenik Retela tražili su odgodu ročišta zakazanih za dan 18., 20., 21., 25. lipnja 2024. sukladno upućenom pozivu za usmenu raspravu od 3. lipnja 2024., koji prijedlog je odbijen raspravnim zaključkom od 18. lipnja 2024., budući da su bili ispunjeni uvjeti za održavanje ročišta sukladno članku 50. stavak 3. i 4. ZZTN-a.

Ročište zakazano za dan 18. lipnja 2024. nije održano, budući da na isto nisu pristupili pozvani svjedoci [...] i [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, zbog neuredne dostave poziva.

Na ročištu 20. lipnja 2024. saslušan je svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Vatel, a bez nazočnosti uredno pozvanog svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, koji je dopisom od 14. lipnja 2024. poslanim elektroničkim putem uredno obavijestio AZTN kako zbog unaprijed preuzetih poslovnih obveza neće moći prisustvovati usmenoj raspravi zakazanoj za taj dan, međutim o istome nije dostavio dokaz. Raspravnim zaključkom od 20. lipnja 2024. prihvaćen je prijedlog Retela za saslušanjem predloženog svjedoka [...].

Ročište zakazano za dan 21. lipnja 2024. nije održano, budući da na isto nije pristupio uredno pozvani svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT. Na predmetnom ročištu opunomoćenik Ericsson NT je predao podnesak od 18. lipnja 2024. kojim je predložio saslušanje dodatnih 8 (osam) svjedoka.

Na ročištu 25. lipnja 2024. saslušan je svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Mitel Austria koji je saslušan putem ovlaštenog sudskog tumača [...], Ministarstva pravosuđa i uprave RH, sukladno zahtjevu opunomoćenice Mitel Austrije od 31. svibnja 2024., budući se radi o [...] državljaninu.

Na ročištu od 5. rujna 2024. saslušan je svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, dok nije saslušan svjedok [...], zbog neuredne dostave poziva, čije je saslušanje predložila stranka također Retel.

Na ročištu od 12. rujna 2024. saslušani su uredno pozvani svjedoci [...] i [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel.

Na ročište od 19. rujna 2024., nije pristupio uredno pozvani svjedok [...], koji svoj nedolazak nije unaprijed ispričao, te nije dostavio bilo kakav dokaz kojim eventualno opravdava svoj nedolazak. S tim u vezi, raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. određeno je kako se neće se izvesti dokaz saslušanjem predloženog svjedoka [...].

Također, raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijen je ponovljeni zahtjev Retela od 12. rujna 2024. za saslušanjem predlo-

ženog svjedoka [...] zbog istih razloga koji su bili razlog za donošenje raspravnog zaključka od 5. rujna 2024.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijeni su dokazni prijedlozi Ericsson NT-a od 18. lipnja 2024. i Retela 4. srpnja 2024. za saslušanjem dodatnih 8 (osam) odnosno 11 (jedanaest) svjedoka budući da je ocijenjeno kako saslušanje istih nije nužno za donošenje odluke u predmetnom postupku.

Opunomoćenik Retela je na ročištu od 19. rujna 2024. (kao i podneskom od 11. rujna 2024.), predložio provođenje sveobuhvatnog ekonomskog vještačenja u ovom predmetu.

Na ročištu od 19. rujna 2024. opunomoćenik Ericsson NT-a priložio je u spis dva podneska od 19. rujna 2024. u kojima je predložio saslušanje dodatna 4 (četiri) svjedoka i to [...], [...], [...] te [...], kao i Zahtjev za proširenje postupka na poduzetnika [...].

Nadalje, opunomoćenik Ericsson NT-a, predložio je na ročištu 19. rujna 2024. saslušanje dodatna 3 (tri) svjedoka iz poduzetnika Kodeks [...]. Predmetni svjedoci predloženi su zbog odluke kojom je određeno kako se neće saslušavati predloženi svjedok [...]. Nadalje, opunomoćenik Ericsson NT-a predložio je saslušanje i bivše voditeljice postupka [...] na okolnosti pokajnika Steinera, s obzirom da ga je ona ispitivala u svojstvu službene osobe.

Predmetnom prijedlogu opunomoćenika Ericsson NT za saslušanje predstavnika Kodeksa pridružila se opunomoćenica Mitel Austrije (iz razloga što trenutna voditeljica postupka nije ispitala predmetnog svjedoka [...]), kao i prijedlogu opunomoćenika Retela za provođenjem ekonomskog vještačenja, dok se predmetnim prijedlozima usprotivila opunomoćenica Kodeksa.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. a nakon saslušanja stranaka, kao i iznesenih prijedloga Ericsson NT i Retela za saslušanjem dodatnih novih predloženih svjedoka u ovom postupku koje su iznijeli usmeno na ročištu od 19. rujna 2024., a na kojim je stranka Retel ujedno predložila i provođenje ekonomskog vještačenja te uvidom u podneske Ericsson NT od 19. rujna 2024. koji sadrži prijedlog za saslušanje dodatnih svjedoka te dva podneska Ericsson NT-a od 19. rujna 2024. kojim se zahtijeva proširenje postupka na [...], kao i nakon uvida u podnesak Retela od 11. rujna 2024., odbijeni su predmetni prijedlozi stranaka, budući je ocijenjeno kako je činjenično stanje dovoljno razjašnjeno i bez saslušanja predloženih svjedoka i provođenja ekonomskog vještačenja, slijedom čega je određeno kako se daljnji dokazi neće izvoditi.

S tim u vezi, raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. utvrđeno je kako je usmena rasprava dovršena, kao i da će odluku u navedenom predmetu donijeti Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja, sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, a na temelju utvrđenog činjeničnog stanja.

10.4.1. Ročište od 20. listopada 2021.

Na ročištu od 20. listopada 2021. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima, a na koje je naknadno pristupila za stranku Vatel, odvjetnička vježbenica, u svojstvu opunomoćenice. S tim u vezi, na predmetno ročište pristupio je radi saslušanja, uredno pozvani svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT.

Sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a, strankama je omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka i postavljanje pitanja svjedoku.

Svjedok [...], saslušan je u svojstvu svjedoka, [...].

U svom iskazu svjedok [...] u odnosu na upite opunomoćenika Ericsson NT-a navodi kako ostaje kod dosadašnjih navoda danih AZTN-u [...] u svojstvu [...] poduzetnika Steiner.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a, svjedok [...] u bitnome navodi kako se ne sjeća detalja da je poduzetnik Steiner podnio zahtjev za utvrđivanje zlouporabe i monopola u odnosu na Ericsson NT [...].

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome kakav je bio način komunikacije s AZTN-om vezano uz podnošenje prijave za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere svjedok navodi kako je komunikacija bila dvosmjerna, kao i da sve postoji u spisu. S tim u vezi, svjedok navodi kako su motivi poduzetnika Steiner za podnošenje prijave za oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere dokazi i činjenice koji se nalaze u spisu, kao i da je Ericsson NT bio »tata i mama« svima njima te da se bez Ericsson NT-a nije smjelo napraviti ništa, kao i da postoji 100-injak dokaza u spisu koji to potvrđuju u vidu elektroničke pošte.

[...].

[...].

[...].

[...].

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a što se tiče odnosa Ericsson NT-a prema svojim *resellerima*, svjedok navodi kako Ericsson NT nije postupao fer prema svojim *resellerima* uključujući poduzetnika Steiner, kao i da mu nije poznato da je u to vrijeme postojao [...].

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li na tržištu po njegovom viđenju bilo drugih proizvođača opreme koja bi imala iste funkcionalnosti kao PBX centrala te koji su to, svjedok navodi kako jest, kao i da se taj podatak o sudionicima može utvrditi iz javno dostupnih podataka, da ne poznaje druge sisteme, ali zna da postoje, npr. [...], svjetski partneri koji rade ravnopravno.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li mu poznata praksa u kojoj bi drugi Ericsson NT ravnopravni partneri poput [...] oblikovali svoje poslovanje na tržištu na način da posluju s klijentima putem partnera, dok zadržavaju mogućnost da s velikim klijentima posluju neposredno, svjedok navodi kako bi takva praksa bila protivna tržišnom poslovanju, da je protivno resellerskom ugovoru i zlouporaba.

S tim u vezi, svjedok navodi kako je [...] bio konkurent poduzetniku Steiner koji je branio »boje Ericssona« od svakog drugog proizvođača koji je bio konkurent Ericsson NT- u, pa tako i poduzetniku Steiner.

Na ročištu od 20. listopada 2024. prisutne stranke u bitnome su navele kako ostaju pri svim svojim navodima koje su iznijele u postupku, kao i kod dokaznih prijedloga koje su iznijele u svojim primjedbama na Obavijest. Opunomoćenik Ericsson NT-a pozvao je ostale stranke da razmotre dostavljena pravna mišljenja stručnih pomagača kao i primjedbe Ericsson NT-a na Obavijest. [...] navodi kako je na toj funkciji od 2014. te da nema saznanja o radnjama poduzetnika Retel vezano uz predmet ovog postupka te je predložio da se sasluša [...].

Opunomoćenica poduzetnika Vatel, navodi kako Vatel nije upoznat s pozivom na usmenu raspravu, odnosno koji su podaci traženi u postupku te će se na isto očitovati nakon izvršenog uvida u spis. Zakonska zastupnica poduzetnika Lumissa, predložila je da se obustavi postupak u odnosu na Lumiss i oslobodi od svake odgovornosti. Punomoćnica Mitel Austrije, navela je kako ostaje kod svih svojih dosadašnjih navoda, kao i kod dokaznih prijedloga navedenim tijekom ovog postupka od 2. studenoga 2016., 2. ožujka 2017. i 6. srpnja 2020. te je na ročištu 20. listopada 2021. predložila saslušanje [...].

10.4.2. Ročište od 9. studenoga 2021.

Na ročištu od 9. studenoga 2021. sudjelovale su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima, osim stranaka Lumiss i Mitel Austria.

Na ročištu od 9. studenoga 2021., nastavljeno je saslušavanje svjedoka [...], čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT te je strankama omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka odnosno postavljanje pitanja svjedoku sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a.

Opunomoćenik Ericsson NT-a na nastavku usmene rasprave na ročištu održanom 9. studenoga 2021. navodi kako smatra da nakon što su stranke na ročištu održanom 20. listopada 2021. bile obaviještene o prestanku postojanja poduzetnika Steiner u stečaju, kako taj poduzetnik i dalje postoji, sukladno odredbama relevantnim Zakona o tržišnom natjecanju i europskoj pravnoj stečevini, u svjetlu jednog od mogućih prava kažnjavanja, procesnog subjektiviteta i u svjetlu postavljanja mogućih odštetnih zahtjeva, te je postavio zahtjev da AZTN proširi postupak i na poduzetnika [...], te navodi kako će isto i pisano obrazložiti. Navedenom prijedlogu Ericsson NT-a se pridružio Retel.

Vezano uz navedeno, na poseban upit voditeljice postupka o tome kakva je bila veza poduzetnika Steiner koji je prestao postojati i svjedoka ([...]) osobno s poduzetnikom [...], svjedok [...] navodi kako sada nema nikakve veze, a sve ostalo će se vidjeti iz sudskog registra. Vezano za njegovu osobnu vezu s tim poduzetnikom, pojasnio je kako se ne sjeća detalja, bilo je više kombinacija, te da je slijed vidljiv u sudskom registru.

S tim u vezi, Retel je podneskom od 16. studenoga 2021., zaprimljenim u AZTN-u 22. studenoga 2021. obrazložio zašto smatra da se predmetni postupak treba proširiti na poduzetnika [...], te dokazne prijedloge za prethodno navedeno.

Ericsson NT je podneskom od 24. studenoga 2021., zaprimljenim u AZTN-u 26. studenoga 2021. obrazložio svoj prijedlog da se predmetni postupak proširi na poduzetnika [...].

Svjedok [...] u svom iskazu u bitnome navodi vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a kako je [...] imao saznanja i prije primanja Obavijesti o postojanju kartela na tržištu PBX centrala u RH, [...]. S tim u vezi, navodi kako u tom kartelu nisu sudjelovali poduzetnici [...], [...], [...], [...] itd., već da je prema njegovim saznanjima Ericsson NT pokrenuo navedeni kartel.

Nastavno na navedeno, svjedok [...] navodi kako je 1995. započela privatizacija tvornice Tesle i švedski LM je kupio Teslu, a od 1995. se koristi naziv Ericsson NT. Nakon preuzimanja Ericsson NT-a sva proizvodnja PBX centrala se gasi i od 1995., Ericsson NT postaje trgovac. Pojašnjava da se sve PBX centrale uvoze iz Švedske. Od 1995. do 2000. promet prodaje PBX-a u RH pada za [...] %, te je pokrenut *outsourcing*, što znači da je Ericsson NT preusmjerio svoje radnike na druge tvrtke kojima je bio osnivač, a to su tvrtke [...], koja je osnovana 1999. i tvrtka [...] koja je osnovana 2000. godine. S tim u vezi, navodi kako Ericsson NT nije imao svojih serviser, već su svi serviseri preusmjereni u prethodno navedene tvrtke [...], [...] i tzv. partnere, najviše u Retel, Steiner, Lumiss, Vatel. *Outsourcing* je uzrok i posljedica kartela koji je započeo Ericsson NT i to na sljedeći način: partneri Retel, Steiner, Lumiss, Vatel su preuzeli »veliki dio kolača«, što znači servis, održavanje i prodaju koju je prije radio Ericsson NT. Svi partneri su bili prethodnim ugovorom vezani s Ericsson NT i robu kupovali od Ericsson NT. S tim u vezi, Ericsson NT je preuzeo kontrolu nad svakim od tih partnera, te su sklopili ugovor za koji nisu znali da je kartelski, budući da je takav bio prijedlog Ericsson NT-a te svjedok smatra da je to lažni

prijedlog. Tada su započeli sastanci Ericsson NT s partnerima, na kojima je u detalje razrađeno što svaki partner smije, a što ne smije. Svjedok dodatno pojašnjava da je prvi sastanak bio na Brijunima 2002., a misli da je 2003. bio u Tuhelju, te navodi kako je bilo više predmetnih sastanaka.

Nadalje, svjedok navodi da je predmetni ugovor potpisao sa Ericsson NT jer je kao osoba bio za taj dio poslovanja vezan uz Ericsson NT od 1980., kao i da je imao radnike koji rade samo proizvode Ericsson NT-a. Pojašnjava da nije bilo naznaka niti sumnja da bi taj ugovor ikome nanosio štetu.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a, svjedok navodi da je Ericsson NT bio na vrhu piramide i da su mu svi bili podčinjeni, kao i da mu je poznat pojam Tablica lova. S tim u vezi, navodi kako predmetnu tablicu nije smislio Steiner niti jedan od partera, kao i da ista sadrži određene kupce i tko što smije.

Na poseban upit voditeljice postupka o tome tko je izradio Tablicu lova, svjedok navodi kako je istu izradio Ericsson NT. S tim u vezi, a vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a, o tome je li tko drugi osim Ericsson NT-a, određivao što se smije, je li možda Retel, svjedok navodi kako je Retel bio u istoj situaciji kao i Steiner, Vatel i Lumiss, te da isti nisu smjeli razgovarati bez prisutnosti predstavnika Ericsson NT-a.

S tim u vezi, svjedok navodi kako je Ericsson NT nametao svoju volju Steiner telekomunikacija i mimo ugovora, budući da mnoge stvari nisu bile u ugovoru. Nastavno na navedeno, svjedok navodi kako ima saznanja da je Ericsson NT to radio zbog prihoda i dominacije na tržištu. Pojašnjava da su bili podčinjeni Ericsson NT-u, odnosno »djeca koja su morala slušati Ericsson NT«. Svjedok navodi kako su to izjave pokojnog i [...] i [...].

Nadalje, svjedok navodi kako je Ericsson NT poslovno ucijenjivao Steineru te pojašnjava da je puno toga bilo regulirano, ali da je svako odstupanje bilo kažnjavanje odnosno raskidanje ugovora, kao što su napravili Retelu, jer nije slušao Ericsson NT, te da su bili ucijenjeni. Pojašnjava da su bili »manji od makova zrna« te da im je egzistencija ovisila o Ericsson NT-u. Pojašnjava da pritom »mi« znači sve partnere koji su bili partneri Ericsson NT-a.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li Ericsson NT nešto dobro napravio za poduzetnika Steiner, svjedok navodi kako su Steiner i Ericsson NT surađivali i radili dobre stvari jer inače ne bi bili zajedno.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li točno da je s jedne strane Ericsson NT, a s druge drugi partneri, svjedok navodi, da je točno, jer je ugovor dvostran, dakle, s jedne strane Ericsson NT, a s druge strane partner. Nadalje, svjedok navodi kako je upoznat s PBX tehnologijom, te da mu nije poznato da je Ericsson NT distribuirao [...] proizvode.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome tko je imao kvalitetniji PBX proizvod, Ericsson NT ili primjerice [...], za razdoblje koje je prethodno opisivao, pa do 2010., svjedok navodi kako su oba proizvoda vrhunska i da se razlikuju po obliku i dizajnu, ali da su podjednaki.

Nastavno na navedeno, svjedok navodi kako poduzetnik Steiner nije distribuirao [...] PBX proizvode, budući da je Steiner bio osposobljen jedino za Ericsson NT PBX proizvode i to jedan od najosposobljenijih Ericsson NT-ovih partnera u RH. S tim u vezi, svjedok navodi kako [...] u odnosu na Ericsson NT nije nimalo bitno rastao na tržištu, kao i da je kasnije počeo s PBX nego Ericsson NT.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome kako su bili određeni kupci u Tablici lova, zašto su neki kupci bili Steiner-

vi, svjedok navodi da kupci koji su prije kartelskog ugovora imali ugovor o održavanju, automatski su pripali tom partneru. To je bio jedan način, a drugi način da se upisao onaj partner koji se kod Ericsson NT-a više zalagao za tog kupca, radio određene prezentacije te je taj kupac pripao tom partneru. S tim u vezi, navodi kako je to bio subjektivni izbor Ericsson NT-a koji kupac će pripasti kojem partneru.

Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome tko je određivao koji kupac će otići kojem partneru, svjedok navodi kako je to određivao Ericsson NT.

Nadalje, svjedok navodi kako u situaciji kada bi dva partnera smatrala da je jedan kupac njihov, ključnu odluku o tome kome pripada bi donosio Ericsson NT. S tim u vezi, u slučaju ako bi koji od partnera bio nezadovoljan odlukom Ericsson NT-a, isti nije prihvaćao obrazloženja drugih partnera te se u takvim situacijama Ericsson NT ponašao samovoljno.

S tim u vezi, svjedok navodi ako se ne bi poslušala volja Ericsson NT-a isti je bio spreman raskinuti odnos sa parterom, što je slučaj sa Retelom. Nadalje, ako bi koji od partnera obavio određene prezentacije, savjetovanje ili konzultantske usluge prilikom prodaje PBX proizvoda kod potencijalnog kupca, tada bi imao prednost da mu taj kupac i pripadne.

Nakon opunomoćenika Ericsson NT-a, svjedoka je saslušavao opunomoćenik Retela. Vezano uz upit opunomoćenika Retela, svjedok navodi kako je Retel izgubio status partnera 2008. jer je protivno zabrani Ericsson NT-a da kupcu preda ponudu, Retel to ipak učinio. Svjedok navodi da se ne sjeća o kojem kupcu je točno bila riječ, ali misli da se ponuda odnosila na jedno od ministarstava. S tim u vezi, svjedok navodi kako prije 2008. nije bilo situacija da je Retel »uletavao« drugim kupcima, odnosno da bi drugim partnerima otimao kupce jer se to nije moglo učiniti. Pojašnjava da Retel nije mogao uzeti ništa mimo volje Ericsson NT-a. S tim u vezi, svjedok pojašnjava kako vjeruje da je Retel dobivao opomene tzv. »packe« od Ericsson NT-a, jer su ih svi dobivali zbog nepriдрžavanja Tablice lova. Nastavno na navedeno, svjedok navodi kako su postojale smjernice i dogovori na sastancima na kojima je uvijek bio predstavnik Ericsson NT-a.

Svjedok u svom iskazu navodi kako smatra da je bilo teško državati kupce Retelu nakon 2008. kada je izgubio status partnera. Navodi kako nema saznanja o tome da je Retel surađivao s [...], niti [...]. Međutim, poznato mu je da je Retel surađivao s [...] koji nije bio konkurentan proizvodu Ericsson NT-a, bar u počecima.

Nadalje, svjedok navodi kako poduzetnik Steiner nije bio u izravnom poslovnom odnosu s Retelom, dok je s nekim drugim parterima djelomično bio u izravnom poslovnom odnosu, znači, partnerski kao ispomoć, u smislu da si smanje međusobne troškove vezano uz udaljenje lokacije. Svjedok navodi kako poduzetnik Steiner nije surađivao s [...], [...] i [...], [...] ili [...].

Vezano uz poseban upit opunomoćenika Vatel, svjedok navodi kako poduzetnik Steiner nije bio u mogućnosti na neki način kazniti Ericsson NT-a ukoliko bi bili ugroženi interesi Steinera ili bilo kojeg partnera u tom odnosu.

Vezano uz dodatni upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome poznaje li i osobu imena [...], svjedok navodi kako ga poznaje, kao i da je bio veliki stručnjak za PBX centrale te da raspolaže informacijama te smatra da je bio jedan od [...] Ericsson NT-a. Vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome je li [...] bio zadužen za partnere i donošenje odluka u vezi s njima, svjedok navodi da je [...] bio zadužen za partnere u vrijeme kad je poduzetniku Steineru već raskinut ugovor i da je jako malo

komunicirao s njim. Svjedok nadalje navodi da u vrijeme [...] više nije ni bilo partnera, odnosno da su tada već svima raskinuli ugovore, ali da ne zna točno koje godine je to bilo. Nadalje, a vezano uz upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedok navodi kako smatra da u Ericsson NT-u nije postojao netko tko bi imao neki osobni animozitet prema poduzetniku Steiner.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, navodi kako se iskaz svjedoka [...] u odnosu na pokajništvo Steinera ima tumačiti kao pritužba na određeno zloporabno postupanje Ericsson NT-a te kao nikakva potvrda ili dokaz zabranjenog sporazuma te poziva Kodeks da još jednom valorizira svoju prijavu pogotovo u svjetlu današnjeg iskaza svjedoka.

Stranke u postupku ostale su kod svih svojih navoda iznesenih u dosadašnjem tijeku postupka.

Nakon saslušanja [...], usmena rasprava je prekinuta, te su u nastavku usmene rasprave pozvani drugi predloženi svjedoci i izvođeni daljnji dokazi.

10.4.3. Ročište od 12. srpnja 2022.

Na ročištu 20. listopada 2021. sudjelovale su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima, osim stranke Lumiss. S tim u vezi, na predmetno ročište pristupio je radi saslušanja, uredno pozvani svjedok [...], dok nije pristupio uredno pozvani svjedok [...], saslušanje kojih svjedoka je predložio Ericsson NT.

Raspravnim zaključkom od 12. srpnja 2022. odbijen je prijedlog stranak da se predmetnom spisu priklupi spis predmeta klasa: UP/1 034-03/15-01/032, a koji se vodio pred AZTN-om zbog moguće zloporabe vladajućeg položaja Ericsson NT-a.

Nadalje, raspravnim zaključkom od 12. srpnja 2022. odbijen je prijedlog Ericsson NT-a i Retela da se predmetni postupak proširi na poduzetnika [...].

Sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a, strankama je omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka i postavljanje pitanja svjedoku.

Na ročištu od 12. srpnja 2024. opunomoćenik Retela kao i opunomoćenik Ericsson NT-a tražili su pisani otpravak zaključka temeljem članka 77. ZUP-a kojim se odbija proširenje predmetnog postupka na poduzetnika [...].

Opunomoćenik Ericsson NT-a, također je istaknuo na ročištu od 12. srpnja 2024. kako smatra da je primjenom novog ZZTN-a iz 2021. godine na predmetni postupak, a s obzirom na činjenicu pokretanja predmetnog postupka u vrijeme važenja starog ZZTN-a strankama oduzeta cijela jedna procesna faza koja je bila uređena starim ZZTN-om, a u novom je više nema iz čega zaključuju da je identitet kazne promijenjen kao i da AZTN nema mogućnost izricanja novčane kazne u konkretnom slučaju.

Opunomoćenik Retela, je također predložio odgodu ročišta od 12. srpnja 2024. s obzirom na činjenicu da stranke Retel i Ericsson NT žele primiti pisani otpravak zaključka kojim se odbija njihov zahtjev za proširenjem postupka na [...]. S tim u vezi, traže i primjereni rok za pripremu daljnje obrane i eventualno pisano očitovanje na isti zaključak, a isto tako i razmatranje eventualnih mogućnosti za podnošenje izvanrednih pravnih lijekova i prijedloga za privremene i prethodne mjere u odnosu na predmetni zaključak.

U svom iskazu svjedok [...] vezano uz upit voditeljice postupka navodi kako je radio u Ericsson NT-u u razdoblju od 12. ožujka 1979. do 31. prosinca 2016., gdje se zaposlio na radnom mjestu inženjera za razvoj ispitnih metoda na računalu upravljanim ispitnim sustavima. S tim u vezi, svjedok navodi kako je na prvom radnom mjestu inženjera za razvoj ispitnih metoda na računalu upravlja-

nim ispitnim sustavima bio do 90-ih, a do 2000. je vodio Jedinicu za razvoj, testiranje i prodaju specijalnih sustava, a poslije 2010. se pridružio ekipi »Industrija i društvo« koja se bavila tehnologijom u zdravstvu i informatizaciji katastra i zemljišnih knjiga, zatim Schengen i slično, kućne centrale. Svjedok naglašava da su kućne centrale bile minorni dio njegovog posla. Na upit voditeljice postupka o tome je li radio s kućnim centralama Enterprise, svjedok odgovara da je, da su to male kućne centrale.

Na daljnji poziv voditeljice postupka svjedoku da opiše suradnju Ericsson NT-a s ostalim poduzetnicima koji su stranke u ovom postupku navodeći iste kao u nazivu predmeta, s pozicija na kojoj je svjedok radio, svjedok navodi kako je pitanjem obrnutim redoslijedom objašnjena hijerarhija odnosa. Pojašnjava kako je na vrhu tog distribucijskog lanca prvo bio Ericsson, pa Aastra, danas Mitel Austria, Ericsson NT je bio glavni distributer za svoje poddistributere, a i sam je obavljao prodaju tih istih uređaja i rješenja. Dodatno pojašnjava da je taj segment krenuo iz Ericssona EA/Ericsson NT, Aastra odnosno Mitel Austria koji su Ericsson NT-u principal. Kada je Ericsson EA odustao od tog segmenta, isti je preuzela Aastra, a zatim Mitel Austria. Dodaje kako su sve promjene bile samo formalne, organizacija i ljudi ostali su identični, promijenio se samo naziv. Svjedok nadalje navodi da je sve bilo bazirano na poslovnim potrebama za koje je Ericsson NT bio najviša razina komunikacije sa svojim principalom. Prema potrebama tržišta su od Ericsson NT-a zatražili ponudu za projekt koji je bio u tijeku, Ericsson NT je pribavljao proizvode od principala i dalje prodavao svojim distributerima odnosno onome tko je trebao.

Na upit voditeljice postupka tko su bili distributeri, svjedok navodi da su to bili Steiner, Vatel, misli da se Lumiss 2010. prestao baviti time i prešao na solarne panele, a Retel u to vrijeme nije imao distributerski ugovor s Ericsson NT. Pojašnjava da se kasnije pojavila firma [...] preko koje je Steiner obavljao poslove i pojavljivao se na natječajima. S tim u vezi, navodi kako to ne može potvrditi dokumentima ali navodi kako je bila bliska suradnja [...] i Steinera, postojala je neka rodbinska veza ta dva poduzetnika. Dodatno pojašnjava kako je Steiner bio u financijskim obavezama i pronalazio načine da ostane uključen u posao. Navodi kako se pojavljivao [...] na nekim natječajima, a Steiner nije, pa je ta veza logičan zaključak.

Na poseban upit voditeljice postupka o tome je li Ericsson NT nakon 2010. surađivao s Lumissom, svjedok navodi da, ako je, da je to bilo zanemarivo. Vezano uz suradnju Ericsson NT-a s Retelom nakon 2010., svjedok navodi da nije bilo formalnih odnosa. Vezano uz suradnju Ericsson NT-a s Kodeksom, svjedok navodi kako je postojala suradnja. Napominje da je bez obzira na tu mogućnost, Kodeks u odnosu na svoj način poslovanja bio u istom položaju kao drugi distributeri, s obzirom da se nije mogao baviti većim ili složenijim poslovima, te navodi kako je ponekad obavljao neke servisne poslove za Ericsson NT. Navodi kako je Kodeks po svojim mogućnostima mogao prihvatiti poslove manje složenosti.

Na upit voditeljice postupka svjedoku da nabroji tko su bili poddistributeri Ericsson NT-a nakon 2010., svjedok odgovara da je to bio Steiner, Lumiss je bio kratko vrijeme, s Retelom više nisu imali ugovor i Vatel je bio još neko vrijeme, ali s malim udjelom u njihovom poslovanju.

Predmetnom načinu ispitivanja svjedoka prigovorio je opunomoćenik Vatel, budući da je riječ o činjenicama koje je moguće utvrditi dokumentacijom, a svjedok navodi kako misli u svim svojim odgovorima, dakle ne može sa sigurnošću potvrditi navedeno, što je razumljivo budući da je riječ o stvarima koje su se događale prije 12 godina.

Na upit voditeljice postupka svjedoku o tome je li postojala podjela klijenata s poddistributerima, svjedok navodi da su svi imali jednaka prava, oni koji su ulagali u poslovanje priznavalo im se u kompenzaciju, to je bila njihova poslovna prednost, njima su bili identični.

Na upit voditeljice postupka svjedoku tko je napravio podjelu, svjedok navodi kako nije bilo podjele.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome je li prije nenajavljene pretrage u kojoj je sudjelovao imao kakva saznanja o postojanju kartela na tržištu PBX centrala na hrvatskom tržištu, svjedok navodi kako apsolutno nije. S tim u vezi, navodi kako on osobno nije sudjelovao ili imao saznanja da se Ericsson NT dogovarao s [...] vezano za PBX proizvode. Nadalje, navodi kako on osobno nije sudjelovao ili imao saznanja da se Ericsson NT dogovarao sa [...], [...], [...], [...], te da se nisu nikada dogovarali s nijednim poduzetnikom koji im je bio konkurent.

Svjedok nadalje navodi kako je sa strateške razine Ericsson NT-a sa svojim poddistributerima na tržištu RH vodio razgovore kako poboljšati prodaju PBX proizvoda, s razine nekoga tko je želio poboljšati svoj položaj u odnosu na konkurenciju. Dodaje da treba imati na umu da se to radilo s oprezom jer su distributeri Ericsson NT-a poslovali i s konkurencijom, te navodi kako je primjerice poduzetnik Steiner osim Ericssona prodavao i [...] i [...], možda još nešto, imali su široki dijapazon konkurentnih proizvoda.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku da navede konkurente Ericssona NT-a u to vrijeme na tržištu PBX centrala, svjedok navodi da osim poddistributera Ericsson NT-a kada su prodavali proizvode konkurencije, konkurenti su bile kuće koje su se počele baviti konvergiranim komunikacijskim sustavima ([...], [...], [...]), tradicionalna komunikacijska rješenja više nisu bila dovoljna i nove platforme i novi načini komunikacije su postajali konkurencija. Pojašnjava da je tehnologija koju je Ericsson NT prodavao bila sve manje tražena. Svjedok dodatno pojašnjava da su tradicionalni konkurenti oni koji je ranije naveo počevši od [...] nadalje. U odnosu na prethodno navedeno, svjedok navodi kako su rasli [...] i [...], ali se ne sjeća točno tko je bio novi lider na tržištu. U vrijeme tehnološkog odumiranja PBX-a svjedok navodi kako im taj segment nije bio više bitan, nikakve investicije nisu bile potrebne, te navodi da su zbog lojalnosti prema kupcima održavali visoku razinu kvalitete usluga, ali generalno to nije bio segment u koji bi se ulazilo s većim investicijama te nije bilo potrebno napraviti nešto za bolji odnos s kupcem.

Svjedok navodi da je poddistributer unutar svog prodajnog angažmana radio prezentaciju ili simulaciju tehničkog rješenja, prema potencijalnom kupcu, jer im je bio zadatak osigurati kvalitetu prema istima bez obzira s kim dogovarali, npr. certifikati, edukacija, oprema, imali su tu brigu te s tim u vezi navodi kako se to smatralo prodajnom investicijom u smislu ulaganja u budući posao. S tim u vezi, svjedok navodi kako su i Ericsson NT i poddistributer željeli prodati proizvod.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome koja bi bila posljedica da poddistributer napravi investiciju, a da Ericsson NT kaže da ne želi prodati, neka posao dobije [...], svjedok navodi da bi tada drastično pala prodaja.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome je li u interesu Ericsson NT-a bilo u slučaju arbitriranja da posao dobije onaj poddistributer koji je investirao u posao ili onaj koji nije, svjedok navodi kako onaj koji je investirao, a razlog za to je da bi svi bili u jednakoj poziciji, te da je u takvim situacijama logično prepustiti kupca onom poddistributeru koji je napravio investiciju. Svjedok navodi kako nije na području PBX proizvoda distribuirao

[...] proizvode ili druge konkurentske proizvode, kao i da mu nije poznato zašto je [...] na tom tržištu rastao kao brend.

Nadalje, svjedok navodi kako je u odnosu Ericsson NT-a i poddistributera Ericsson NT-a on bio taj koji će odrediti kojem će od poddistributera pripasti pojedini kupac. S tim u vezi, svjedok navodi da u slučaju kada bi dva poddistributera smatrali da je jedan kupac njihov Ericsson NT bi donio odluku o tome čiji je kupac.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome je li Ericsson NT učinio nešto dobro za poduzetnika Steiner, svjedok navodi kako jest te da se Ericsson NT ponekad trudio izvan svake poslovne logike pomoći poduzetniku Steineru da opstane.

Na zahtjev opunomoćenika Ericsson NT-a, AZTN-a je odobrio i na predmetnom ročištu predočio dio iskaza svjedoka [...] iz zapisnika s rasprave od 9. studenog 2021. te je svjedoku dan na uvid sljedeći sadržaj sa stranice 4. zapisnika s rasprave od 9. studenog 2021.:

»Punomoćnik Ericsson NT, [...] postavlja pitanje svjedoku da li mu je poznat pojam Tablica lova, svjedok odgovara da je.

Punomoćnik Ericsson NT, [...] postavlja pitanje svjedoku da li su Steiner Telekomunikacije smislile Tablicu lova, svjedok odgovara da nisu, kao niti jedan od partnera.

Punomoćnik Ericsson NT, [...] postavlja pitanje svjedoku zašto je Steiner telekomunikacije pristao na Tablicu lova, ako je nije stvorio. Svjedok odgovara da tablica sadrži određene kupce i tko što smije.«

te je predmetni opunomoćenik tražio da svjedok citirani dio iskaza komentira. Svjedok navodi kako zapravo nema komentara jer Tablica lova je dokument za koji je isti saznao tek kada je AZTN pokrenuo predmetni postupak.

Na upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedoku o tome što u njegovoj struci znači termin »lov«, svjedok navodi da u njihovoj struci postoji puno termina kojima se opisuje koji su zapravo poslovni sleng, kao i da radi se o aktivnostima ili terminologiji kojom se opisuju normalne radnje na neobičan način ako se te riječi izvlače iz konteksta. Pojašnjava pri tome da kada bi njemu netko kao menadžeru rekao pojam »Područje lova«, on bi ga preveo kao stanje tržišta.

Na upit opunomoćenika Retela svjedoku, s obzirom da je ranije naveo kako nakon 2010. Retel više nije bio ugovorni partner Ericsson NT-a, da navede koji su razlozi i koja saznanja ima o tome, svjedok navodi da je to bilo njegovo zatečeno stanje i jedino što može reći da pretpostavlja da se radi o nezadovoljstvu u odnosima.

Na upit opunomoćenice Mitel Austrije, svjedoku sjeća li se kada je Mitel Austria preuzeo PBX poslovanje od Astre, svjedok navodi između 2010. i 2020., ali da se ne može sjetiti.

Stranke u postupku ostale su kod svih svojih navoda iznesenih u dotadašnjem tijeku postupka.

Opunomoćenik Retela predložio je na ročištu da AZTN ponovno razmotri prijedlog proširenja predmetnog postupka na poduzetnika [...] uzimajući u obzir iskaz upravo saslušanog svjedoka.

10.4.4. Ročište od 20. lipnja 2024.

Na ročište od 20. lipnja 2024. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima kao i uredno pozvani svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Vatel. Na predmetno ročište nije pristupila stranka Lumiss i uredno pozvani svjedok [...], saslušanje kojeg je predložila stranka Retel.

Podneskom od 14. lipnja 2024., uredno pozvani svjedok [...] elektroničkim putem obavijestio je AZTN kako zbog unaprijed preuzetih poslovnih obveza neće moći prisustvovati na predmetnoj usmenoj raspravi.

Raspravnim zaključkom od 20. lipnja 2024. prihvaćen je dokazni prijedlog Retela za saslušanjem [...] na okolnost stanja i odnosa na tržištu PBX telefonskih centrala u vremenskom periodu 2010.–2015.

Na predmetnom ročištu opunomoćenik stranke Ericsson NT-a uvodno je tražio od voditeljice postupka pojašnjenje o tome koji su to sporni elementi inter brand utakmice odnosno natjecanja, odnosno natjecanja između različitih proizvođača opreme, a da bi se ispitivao distributer jedne vrste opreme, ako je točno da se radi o predmetu koji za cilj ima inkriminirati kartel kao oblik zabranjenog ponašanja između konkurenata, a ne distributera. [...].

Voditeljica postupka konstatirala je kako se u konkretnom slučaju radi o specifičnom tzv. *intra brand* kartelu gdje se poduzetnici ne dogovaraju općenito u svezi određene vrste proizvoda i/ili usluga već se dogovor odnosi isključivo na proizvod jednog proizvođača, dakle na jedan brand. Voditeljica postupka navodi kako se u konkretnom slučaju provodi dokazni postupak u okviru općeg upravnog postupka te se slijedom navedenog utvrđuju činjenice i okolnosti u tom postupku.

Nastavno na navod voditeljice postupka opunomoćenik Ericsson NT tražio je voditeljicu postupka sukladno članku 52. stavka 2. ZUP-a da stranke na cjelovit način upozna s dosadašnjim rezultatom izvođenja dokaza, a kako bi se mogli izjasniti o potrebi dodatnih dokaznih sredstava. Nadalje, posebno je tražio da voditeljica postupka navede kako ista doživljava svjedočenje [...], posebno s obzirom da nije sudjelovala u tom ispitivanju, a da je iskaz takav da stavlja izvan svake sumnje da se radilo o distribucijskom odnosu.

Voditeljica postupka očitovala se strankama u pogledu dosadašnjeg tijeka izvođenja dokaza u ovom predmetu.

Usmenoj raspravi pristupio je svjedok [...], koji je i saslušan.

Sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a, strankama je omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka i postavljanje pitanja svjedoku.

Svjedok [...]u svom iskazu uvodno navodi na poseban upit opunomoćenika Vatel kako je Vatel djelovao na geografskom tržištu područja Splita i Dalmacije, te da je malo djelatnosti bilo izvan tog područja budući da su to bili realni dometi tog društva i da je to bila njegova poslovna odluka.

Na poseban upit opunomoćenika Vatel, s kim je Vatel imao poslovne odnose, dogovore, sporazume, u bilo kojoj formi, vezano za proizvode kućne telefonske centrale svjedok navodi kako je Vatel imao ugovor iz prosinca 2003. s Ericsson NT, da je imao poslovne odnose s Kodeksom, te od slučaja do slučaja u smislu nabave opreme. Svjedok navodi kako Vatel u to vrijeme nije imao nikakve poslovne sporazume ili dogovore sa sudionicima ovog postupka izuzev Ericsson NT-a. Nadalje, svjedok navodi kako u vrijeme obuhvaćeno ovim postupkom nije imao apsolutno nikakvih saznanja da bi postojali tajni sporazumi između sudionika ovog postupka.

U odnosu na upit opunomoćenika Vatel je li mu poznat odnos između Vatel i [...] zasnovan krajem 2011. i je li [...] time postala klijent Vatel, svjedok navodi kako u to vrijeme [...] nije imala riješenu telekomunikacijsku strukturu odnosno telefonske centrale na tehničkoj razini kao [...] i [...]. Pojašnjava kako su prije 2011.

za [...] ugrađivali Ericsson telefonske centrale u nekoliko njihovih poslovnica izvan sjedišta [...]. Zbog svih tih okolnosti [...] je bila meta odnosno dobra poslovna prilika Ericsson NT-a, [...], [...] i drugih Ericsson NT partnera. Svjedok pojašnjava da je Vatel cijelo to vrijeme »obrađivao« [...] a to znači da su s Ericsson NT-om imali u nekoliko navrata prezentaciju Ericsson NT rješenja i predložili im sve prednosti. Odluka odgovornih ljudi u [...] je bila da to za njih radi lokalna firma koja je prisutna u Splitu zbog potreba podrške servisa i održavanja sustava, a tome su pridonijela njihova dotadašnja pozitivna poslovna iskustva s Vatelom kao i činjenica da je Vatel u to vrijeme bio ovlašten partner Ericsson NT što je banci dalo dodatnu sigurnost za izvedbu tako složenog rješenja.

Na upit opunomoćenika Vatel sjeća li se svjedok kada i kako je saznao da je odabran kao partner za [...], svjedok navodi da je saznao na sastanku s odgovornima u [...] koji je uslijedio nakon prezentacija i rješenja i nakon inicijalnih i revidiranih ponuda koje su kasnije uslijedile. Pojašnjava da su dobili usmenu potvrdu da su izabrani izvođač nakon čega je zbog internih pravila [...] djelatnicima koji su radili u nabavi bilo potrebno pribaviti barem još jednu ponudu, zbog obaveza službe nabave prema upravi [...]. Nakon što je dobio potvrdu da je odabrani izvođač tražili su od Ericsson NT-a da dostave ponudu s višom cijenom. Navodi kako misli da se radilo o oko [...] % višoj cijeni.

Na poseban upit opunomoćenika Vatel svjedoku je li dodatna ponuda bila potreba i zahtjev [...] ili prijedlog Vatel, navodi da je to bio zahtjev [...] nakon što je Vatel već bio odabran, kao i da je [...] imala i druge ponude.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome jesu li to bile ponude s drugim tehnologijama ili ne, svjedok navodi kako mu nije poznato koje su tehnologije nudene, ali je poznato kako različiti ponuđači imaju različite tehnologije.

Na poseban upit opunomoćenika Vatel svjedoku o tome može li potvrditi da je [...] razmatrala i poslovna rješenja drugih proizvođača koji nemaju veze s Ericsson NT-om, svjedok odgovara da jeste, primjerice proizvođača [...], [...], [...]. Pojašnjava kako [...] u to vrijeme nije bila javni naručitelj.

Na poseban upit opunomoćenika Retel o tome je li postojao ikakav direktni ili indirektni odnos između Vatel i Retela u periodu od 1. listopada 2010. nadalje, svjedok navodi da se njihov poslovni odnos svodio na povremeno pružanje usluga koje je Vatel radio na zahtjev Retela na području Splitsko-dalmatinske županije. Isto tako, vrijedilo je i obrnuto i to vrlo rijetko, zbog smanjenja troškova. Svjedok napominje kako nije siguran za koji je to vremenski period bilo u odnosu na period koji je naveo opunomoćenik Retela, dakle od 1. listopada 2010. nadalje.

Na poseban upit opunomoćenika Retel je li mu poznato kakav je bio status Retela u odnosu na Ericsson NT nakon 2008., svjedok navodi da mu je bilo poznato kako je Retel bio partner Ericsson NT-a kao i Vatel, ali mu nije poznat podatak otkada do kada. Također napominje kako mu nije poznat razlog niti kada, niti zašto je Ericsson NT raskinuo Retelu poslovni odnos.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austria o tome je li Vatel izravno komunicirao u poslovnom smislu s Mitel Austria i tražio od istog ponude, svjedok navodi kako nije. S tim u vezi, navodi kako Vatel nije prodavao nikakve druge telefonske centrale osim Ericssona koje je nabavljao isključivo od Ericsson NT ili Kodeksa.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome postoji li PBX još uvijek kao rješenje na tržištu svjedok navodi kako postoji. S tim u vezi, svjedok navodi kako teško može odgovoriti je li u odnosu na druge dostupne tehnologije PBX i dalje konkurentan.

Pojašnjava kako je primjena predmetne tehnologije u padu, međutim ista se još uvijek prodaje. Nadalje pojašnjava kako je cjenovno konkurentna, ali tehnološki nije.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome tko su glavni konkurenti na tom tržištu, odnosno tko su donositelji novih tehnologija, svjedok navodi da su konkurenti razni, financijski su to no-name brendovi, a tehnološki je [...] puno napredniji. Također napominje kako je [...] jedan od jeftinijih konkurenata, tehnološki neusporediv.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a svjedok navodi kako nema saznanja da bi Mitel Austria sklopio kartelni dogovor, sporazum, s [...], podredno s [...]. S tim u vezi, a nastavno na navedeno, navodi kako nema saznanja na isto u odnosu na [...], [...], [...] i druge proizvođače opreme. Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome na koje razdoblje se odnosi njegov nedostatak informacija i svijesti o nepostojanju kartela na tržištu proizvođača predmetne opreme, svjedok navodi kako mu nije poznato, odnosno za cijelo razdoblje postupka kada je i Ericsson NT bio na tržištu da nema informaciju o kartelu.

Voditeljica postupka pozvala je stranke da se izjasne o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, a o kojima se stranke do sada nisu očitovale.

Opunomoćenik Vatel navodi da za razliku od parničnog postupka ovaj postupak ima snažna obilježja inkvizitornog postupka i u ovom postupku vrijedi načelo materijalne istine iz ZUP-a, što znači da je tijelo koje vodi postupak dužno aktivno utvrđivati sve činjenice i tragati za stvarnim i istinitim činjeničnim stanjem, a ne može samo prepustiti ostalim sudionicima postupka da pokušavaju utvrditi sve okolnosti bitne za donošenje konačne odluke.

Nadalje iskazuje da je stranka Vatel svojim podneskom od 9. studenog 2021. na stranici 8., upozorio na potpuni izostanak bilo kakvih indicija ili dokaza koji bi upućivali na nedopušteno postupanje Vatel. Navodi kako je na današnjoj raspravi svjedok [...] u potpunosti svojim iskazom otklonio bilo kakve sumnje u nedopušteno ponašanje Vatel. Navodi da pri tome tijelo koje vodi postupak nije postavilo niti jedno jedino pitanje iako je poduzetnik Vatel u ranije spomenutom podnesku iz studenog 2021. upozorio na niz spornih pitanja, a za koja ne postoje nikakvi dokazi. Nadalje navodi kako iz svega proizlazi da je poduzetnik Vatel ovim postupkom očito pausalno obuhvaćen samo zato što je imao poslovni odnos s Ericsson NT-om, a tijelo koje vodi postupak ne raspolaže nikakvim dokazima u odnosu na Vatel, pa čak nema niti ambiciju uopće utvrđivati bilo kakve relevantne okolnosti u odnosu na Vatel. Da je tijelo koje vodi postupak namjeravalo utvrditi bilo koju relevantnu okolnost, danas bi svjedoka [...] podvrgnulo unakrsnom ispitivanju, ali se to nije dogodilo. S obzirom na sve navedeno, predlaže se bez odgode obustaviti ovaj postupak u odnosu na poduzetnika Vatel. Dodatno s obzirom na današnji iskaz, opunomoćenik Vatel navodi kako je očito da je u ovome postupku mjerodavno tržište u proizvodnom smislu bilo definirano potpuno neprikladno i preusko jer se iz iskaza svjedoka [...] u odnosu na [...] jasno vidi da je tržišna utakmica bila vođena znatno šire te da su u njoj sudjelovali i drugi proizvođači s drugim očito zamjenjivim tehnologijama. Zbog toga se predlaže obustaviti ovaj postupak u cijelosti.

Opunomoćenik Retela pridružio se navodima opunomoćenika Vatel te nastavno na navedeno ukazuje na odredbu članka 9. stavka 1. ZUP-a prema kojem službena osoba u javnopravnom tijelu samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti u postupku te na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti rješava upravnu stvar. Poduzetnik Retel

pridružuje se u cijelosti prijedlogu poduzetnika Vatel za obustavom ovog postupka obzirom da nikome od sudionika u ovom postupku više nije jasno niti koje činjenice je uopće potrebno utvrditi niti koje činjenice se utvrđuju.

Opunomoćenica Mitel Austrije ukazala je kako iz iskaza svjedoka [...] jasno proizlazi da se u konkretnom predmetu sudionici nalaze u vertikalnom odnosu distribucije te da je Vatel kao i poduzetnik Retel tzv. *second tier* partner te da nikako sudionici nisu mogli biti u horizontalnom sporazumu zbog kojeg se terete u ovom postupku te se pridružuje navodima zastupnika Vatel te predlaže da se postupak obustavi.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, izjavio je prigovor na provođenje usmene rasprave.

10.4.5. Prijedlog Ericsson NT-a za saslušanjem dodatnih svjedoka

Opunomoćenik Ericsson NT-a je podneskom od 18. lipnja 2024. predložio saslušanje dodatnih 8 (osam) svjedoka, pozivajući se na Zaključak AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/64-2018-119 od 24. siječnja 2018. kojim je AZTN dopunio Zaključak o pokretanju postupka protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel i Lumiss, od 1. srpnja 2015., te zaključak o pokretanju postupka protiv Mitel Austrije od 25. svibnja 2016., na način da se postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a protiv navedenih poduzetnika vodi i radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 101.UFEU.

S tim u vezi, opunomoćenik Ericsson NT-a predložio je saslušanje sljedećih svjedoka:

- [...],
- [...],
- [...],
- [...],
- [...],
- [...],
- [...].

10.4.6. Ročište od 25. lipnja 2024.

Na ročište od 25. lipnja 2024. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima, kao i uredno pozvani svjedok [...], čije saslušanje je predložila stranka Mitel Austria, dok na predmetno ročište nisu pristupile uredno pozvane stranke Lumiss i Vatel.

Svjedok [...] saslušan je putem ovlaštenog sudskog tumača [...] prema popisu ovlaštenih sudskih tumača [...], Ministarstva pravosuđa i uprave RH, sukladno zahtjevu opunomoćenice Mitel Austrije od 31. svibnja 2024.

Na poseban upit voditeljice postupka, svjedok [...] izjavio je kako djelomično razumije hrvatski jezik.

[...]

Voditeljica postupka uvodno postavlja svjedoku pitanje da pojasni Partnerski program unutar Ericsson/ Aastre / Mitel Austria u okviru Mitel Austria Grupe na području RH te svjedok pojašnjava kako partnerski program proizlazi iz potrebe da se na telekomunikacijskom tržištu djeluje preko partnerske mreže. Taj program je objavljen na mrežnim stranicama. Za partnere se potpisuju ugovori o suradnji s njihovih kompetencijama i mogućnostima zastupanja Mitel Austria proizvoda na tržištu. Dodatno pojašnjava kako su na području RH na prvoj razini partneri bili Ericsson NT i Kodeks.

Voditeljica postupka postavlja svjedoku pitanje da pojasni funkciju i poslove koje je obavljao unutar Ericsson/ Aastre / Mitel Austria

u okviru Mitel Austria Grupe te svjedok pojašnjava kako je bio zadužen za vođenje prodaje u sva 3 (tri) poduzetnika, te je obavljao iste poslove.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da opiše način prodaje proizvoda vezano uz Enterprise program te svjedok pojašnjava kako su partneri u skladu sa cjenikom kupovali od principala opremu i licence. Nastavno pojašnjava kako je cjenik bio individualan za svakog partnera u skladu s partnerskim statusom koji se zasnivao na količini prometa i kompetencijama koje se dokazuju certifikatom, odakle su dalje partneri prodavali svojim kupcima, dodavali usluge samostalno i preko svoje preprodavačke mreže.

Voditeljica postupka postavlja svjedoku pitanje o tome je li mu poznato da je postojala razlika između prve razine partnera Ericsson NT i Kodeksa u razdoblju 2010. – 2015., te svjedok navodi kako se ne sjeća detalja za to razdoblje, ali koliko se može sjetiti nivo partnerstva je bio različit. Svjedok nastavno navodi kako se nivo partnerstva razlikovao kroz broj certifikata kao i nivo prodaje. Dodaje kako je jedna firma imala 3000 zaposlenih otprilike, dok je druga imala 30.

Voditeljica postupka postavlja svjedoku pitanje vezano uz razdoblje 2010. – 2015. da pojasni je li korisnik koji već ima kućnu telefonsku centralu ili sustav centrala jednog proizvođača Ericsson/ Aastra/Mitel Austria, mogao isti nadograđivati, proširivati i održavati uređajima i programima drugih proizvođača odnosno je li postojala u tom smislu kompatibilnost i zamjenjivost različitih robnih marki kućnih telefonskih centrala te pojedinih njihovih komponenti, svjedok navodi kako je odgovor pozitivan kao i da su predmetni poduzetnici svoje proizvode razvijali i dizajnirali u skladu s otvorenim standardima i zbog toga su ti proizvodi povezivi odnosno kompatibilni s proizvodima drugih proizvođača.

Voditeljica postupka postavlja svjedoku pitanje o tome koliko su po njegovoj procjeni u razdoblju 2010. – 2015., PBX sustavi Aastra/Erricson/Mitel Austria bili konkurentni i traženi na tržištu telefonskih centrala, svjedok navodi kako se u tom vremenskom razdoblju više ne govori o PBX sustavima. Svjedok pojašnjava da to što se nekada zvalo PBX sustav trenutno je u sklopu UC on premise. Pored UC-a se poslovne komunikacije korisnicima mogu kao usluge osigurati preko privatnog oblaka i javnog oblaka i u kombinaciji to troje navedeno. Pojašnjava kako se navedeno odnosi na poslovne korisnike.

Na poseban upit voditeljice postupka da pojasni jesu li PBX sustavi bili konkurentni u razdoblju od 2010. – 2015., svjedok pojašnjava kako se u navedenom razdoblju ne može govoriti o PBX sustavima nego o UC on premise rješenjima.

Svjedok dodatno pojašnjava kako je bilo više tipova konkurenata na tržištu. Jedan tip su teleoperateri, sa svojim centrex ili oblak rješenjima – cloud, primjerice HT, Optima. Drugi tip su tradicionalni konkurenti npr. [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...]. Zatim, konkurenti s rješenjima koji se temelje na softverskom rješenju, npr. [...], [...] te konkurenti koji svoja rješenja temelje na rješenjima otvorenog koda, [...].

Voditeljica postupka postavlja pitanje svjedoku o tome je li mu poznat pojam »zaštićeni projekt«, kao i da isti pojasni, svjedok navodi da u njihovom poslovanju »zaštićeni projekt« ne postoji. Nastavno navodi da se susreo s tim pojmom u mail komunikaciji koja mu je bila poslana.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da pojasni da li mu je poznat pojam »tablica lova« kao i da isti pojasni, svjedok odgovara da je čuo za »tablicu lova«, ali u njegovom poslovanju ju nisu koristili niti mu je poznat sadržaj.

Voditeljica postupka postavlja pitanje svjedoku kada je čuo za »tablicu lova« odnosno u kojem kontekstu je taj pojam korišten, svjedok odgovara da je isto čuo u neformalnim razgovorima.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 24.) putem elektroničke pošte od 14. srpnja 2011. u kojoj Ericsson NT obavještava svjedoka [...] kako će izaći natječaj za [...] te navodi u mailu u 11:32, citat: »Molim te da ovu obavijest prosljediš a za sva pitanja neka se kolege iz Kodeksa jave [...]«. [...] prosljeđuje navedeno Kodeksu.« Vezano uz navedeno, voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje o razlozima zašto mu se Ericsson NT obraćao vezano uz predmetni natječaj te svjedok pojašnjava kako na isto ne može odgovoriti budući je njegov mail javan i bilo tko mu može poslati bilo koji mail.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 24.) putem elektroničke pošte naslova: [...], od 31. siječnja 2013. u 11:48 upućene [...] od strane Ericsson NT, navodi se, citat: »počeli smo razgovore s [...] oko poboljšanja njihove mreže. Molim te da zamoliš Kodeks za kooperativnost i da ne napravi specifikaciju za Retel« te poziva svjedoka da se očituje o razlozima zašto se Ericsson NT obraćao svjedoku vezano uz predmetni natječaj. Svjedok odgovara da je to još jedan od mailova koji je primio i na njega nije reagirao.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 24.), putem elektroničke pošte naslova: [...], od 24. rujna 2012. u 10:24 koju je Kodeks poslao [...], i na znanje Ericsson NT-u. Kodeks navodi kako je za projekt korisnika [...] od Ericsson NT-a zatražio zaštitu projekta, međutim Steiner je dao ponudu sa »dumping« cijenama, te stoga Kodeks upozorava [...] na »nedozvoljeno ponašanje«, citat: »Zamolili smo [...] za zaštitu projekta. Prema informacijama, koje smo prikupili firma Steiner je dala ponudu u [...] sa čistom »dumping« cijenom (cca [...] % rabat na osnovni end user price).« »U svakom slučaju nisu poštovali zaštićeni projekt, koji je izradio Kodeks od samog početka. Molimo Vas da Ericsson NT upozorite na nedozvoljeno ponašanje »Resellera« na tržištu – narušavanje prijave projekta i demolanje nivoa cijena. Uz to molimo da reseller »Steiner« odmah povuče/korigira ponudu uz bilo koje objašnjenje.« te poziva svjedoka da se očituje o razlozima zašto se Kodeks obraćao svjedoku vezano uz predmetni natječaj. Svjedok odgovara da mu je još netko poslao mail te je vidljivo da u vezi s tim mailom nije ništa učinio.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 24. i 25.) putem elektroničke pošte naslova: [...] od 28. siječnja 2013. u 10:40 u kojoj Kodeks prihvaća »prijavu projekta« Ericsson NT-a za korisnika [...], citat: »Prihvaćamo ovu »Prijavu projekta«. tu nismo ništa pripremali. Čini mi se da je »Retel« tamo jako prisutan.«, nakon što je Ericsson NT istu zatražio (očito za Retel) te poziva svjedoka da se očituje o razlozima zašto se Kodeks obraćao svjedoku vezano uz predmetni natječaj. Svjedok odgovara da je to još jedan od mailova koje je on primio.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 25. i 26.) putem elektroničke pošte naslova [...] i..., koja se odvijala u razdoblju od 7. do 10. prosinca 2012. Retel je zatražio od Ericsson NT ponudu za opremu za natječaj [...], međutim kako je to »zaštićeni projekt« Kodeksa, 10. prosinca 2012. u 10:52, od Ericsson NT dobiva odgovor, citat: »... projekt je zaštićen. Moramo to poštivati. Nikom ne dati ponudu«. Kodeks 10. prosinca 2012. u 10:52 dodatno prosljeđuje navedenu e-poštu Steineru te navodi, citat: »Nisam siguran dali ste dobili informaciju od [...], te Vam dostavljam kopiju e-maila o »zaštiti projekta«. Molimo Vas da i Vi pošaljete našu prijavu, koja je potvr-

đena od strane »AASTRA« gospo. [...]«. Steiner 10. prosinca 2012. u 12:16 na to odgovara, citat: »Nismo ni tražili ponudu, znamo da je to Vaš kupac.« te poziva svjedoka da se očituje o razlozima zašto se Kodeks obraćao svjedoku vezano uz predmetni natječaj. Svjedok odgovara kako mu navedeni mail niti sadržaj istoga nije poznat te da nije bio u isti uključen.

Voditeljica postupka poziva svjedoka da se očituje na korespondenciju navedenu u Obavijesti (stranica 25.) putem elektroničke pošte naslova: [...] koja se odvijala 1. i 2. srpnja 2013. između [...] i Kodeksa. Naime, korespondencija koja se odnosila na natječaj [...] za koju je Ericsson NT zatražio zaštitu, a Kodeks tvrdio kako je to njegov projekt, završava e-poštom od 2. srpnja 2013. u 10:36 na način da [...] navodi, citat: »prijatelju, od jučer dalje nema više mail komunikacije o bilo kakvim »dogovorima« i »zaštitama«, te poziva svjedoka da se očituje o navedenom mailu i pojasni navedenu izjavu. Svjedok pojašnjava kako taj mail može objasniti. Taj mail odgovara vremenu kada je još bila Aastra, a prilikom prijave projekta i molbe za sniženu cijenu koja se negdje u tom razdoblju prebacila iz ručnog na online mrežni alat. Pojašnjava kako je otprilike 2013. Aastra premjestila način prijave projekta iz ručnog putem maila u automatiziranu prijavu putem online alata ili obrasca.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome je li svjedoku poznat dokument koji se zove »Ericsson NT uređenje tržišta«, svjedok odgovara da zna za njegovo postojanje, ne poznaje sadržaj dokumenta, nije bio prisutan prilikom kreiranja ili njegove primjene.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome što je zapravo »zaštita projekta« i kako se on realizirao u praksi, svjedok odgovara da »zaštita projekta« kao termin se najčešće upotrebljava pod navodnicima jer je to pogrešan termin za proces koji se zove prijava projekta.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije od čega se sastoji prijava, svjedok odgovara da je to proces u kojem partner moli principala za sniženu cijenu u obliku dodatnog popusta na njegovu standardnu cijenu, s namjerom konkurentnosti u odnosu na druge konkurente na tržištu odnosno za kompenzaciju marketinških troškova ili troškova povezanih s prodajnim aktivnostima.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome je li svjedok bio osoba koja je odobravalu popuste unutar Aastre odnosno Mitel Austria, svjedok odgovara da je bio osoba koja je predlagala odobravanje ili odbijanje dodatnog popusta odnosno njegove visine.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije jesu li svi partneri imali pravo na dodatne popuste, svjedok navodi kako su svi imali pravo zatražiti popust u istim ili različitim projektima, ali njihovo je diskrecijsko pravo bilo koga ili koliko nagraditi.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome je li svjedoku poznato da bi Ericsson NT ili bilo koji partner bili u nekom sporazumu kojim su podijelili kupce i tržište, svjedok navodi kako mu nije poznato.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije je li njezina stranka ikada zabranjivala u bilo kojem trenutku bilo kojem od partnera da se javlja na bilo kakve natječeaje i podnosi ponude, svjedok navodi kako nije.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome je li Mitel Austria kao principalu bilo bitno tko će dobiti posao tako dugo dok uspiju prodaju njegovu opremu, svjedok navodi kako nije. Pojašnjava kako je njegova zadaća bila profitabilnost Mitel Austria na tržištima za koja je bio zadužen.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije o tome je li njezinoj stranci u bilo kojem trenutku bilo kojem od partnera odbila dati ponudu za svoju opremu, svjedok odgovara kako nije. Pojašnjava kako Mitel Austria to nikada nije učinila niti je mogla učiniti jer Mitel Austria nikada nije izrađivala ponude za svoje partnere, već su oni sami izrađivali ponude uz pomoć online konfiguracijskog alata i onda ono što je bilo uz pomoć tog alata konfigurirano, ako su htjeli po želji su naručili.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije tome je li njezina stranka ikada kažnjavala partnere ili mu je poznato da su partneri kažnjavani zbog toga što su podnijeli ponude određenim kupcima, svjedok navodi kako nije, koliko mu je poznato, više puta se dogodilo da je više partnera dalo ponudu istom kupcu.

Na poseban upit opunomoćenice Mitel Austrije u vezi navodne korespondencije navedene u Obavijesti (stranica 24.) putem elektroničke pošte od 14. srpnja 2011. u kojem Ericsson NT obavještava svjedoka [...] kako će izaći natječaj za [...] te navodi u mailu u 11:32, citat: »Molim te da ovu obavijest prosljediš a za sva pitanja neka se kolege iz Kodeksa jave [...]« [...] prosljeđuje navedeno Kodeksu, o tome zašto je prosljedio mail Kodeksu, svjedok navodi da se konkretnog maila ne sjeća i može iznijeti samo svoju pretpostavku koja bi bila da je taj mail prosljedio Kodeksu svjestan da je i Kodeks radio na tom projektu i pozvao ga je da podnese svoju prijavu.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome je li poduzetnik Mitel Austria ikada bilo u izravnom poslovnom odnosu s poduzetnikom Retel, svjedok navodi kako nije, nikada.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li svjedok neposredno komunicirao s krajnjim kupcima, svjedok navodi kako nije.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome jesu li svjedok [...] i Mitel Austria neposredno radili promidžbu kod krajnjih kupaca, primjerice dizajnom rješenja telefonskih centrala, svjedok navodi kako nisu.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome može li svjedok [...] zaključiti obzirom na školovanje i posao koji radi da su promidžba kod krajnjeg kupca (primjerice dizajn rješenja telefonske centrale), trošak za distributera odnosno partnera, a da pri tome doprinose uspješnosti prodaje, svjedok navodi naravno da jesu, partner je taj koji snosi troškove unapređivanje prodaje prema kupcu koje Mitel Austria u slučaju pravovremene prijave projekta i dobivenog projekta djelomično pokriva.

Voditeljica postupka pozvala je stranke da se izjasne o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, a o kojima se stranke do sada nisu očitovale.

Opunomoćenica Mitel Austrije istaknula je prigovor promašene pasivne legitimacije u odnosu na njezinu stranku te poriče postojanje i bilo kakvo sudjelovanje Mitel Austria u horizontalnom sporazumu, kao i ulogu njezine stranke kao facilitatora kartela koju je AZTN utemeljio na nekoliko e-mailova upućenih danas ispitanim svjedoku [...]. Nadalje, opunomoćenica Mitel Austria, opunomoćenik Retela te opunomoćenik Ericsson NT-a u bitnome su prigovorili načinu na koji je ispitani svjedok od strane AZTN-a vezano za određenu e-mail korespondenciju iz Obavijesti budući da istome nisu predloženi originalni e-mail korespondencije.

10.4.7. Prijedlog Retela za saslušanjem dodatnih svjedoka

Podneskom od 4. srpnja 2024., zaprimljenim u AZTN-u 10. srpnja 2024., Retel je dostavio posljednje poznate adrese predloženih i prihvaćenih svjedoka, i to za [...], [...], [...], te [...], sukladno raspravnom zapisniku od 18. lipnja 2024. te odobrenom produljenju

roka od strane AZTN-a za dostavom predmetnih podataka sukladno molbi Retela od 26. lipnja 2024.

Predmetnim podneskom Retel je predložio i saslušanje dodatnih 11 (jedanaest) svjedoka, i to: [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...]. Predmetne svjedoke Retel je sukladno članku 48. stavku 3. ZZTN-a predložio na iste okolnosti kao i prethodno predložene te prihvaćene svjedoke, i to na okolnost stanja/odnosa na tržištu PBX centrala u periodu 2010. do 2015. godine.

10.4.8. Ročište od 5. rujna 2024.

Na ročište od 5. rujna 2024. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima i uredno pozvani svjedok [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, dok na predmetno ročište nisu pristupile uredno pozvane stranke Lumiss i Vatel, kao ni svjedok [...], čije je saslušanje također predložila stranka Retel, zbog neuredne dostave poziva radi nemogućnosti dostave poziva.

Raspravnim zaključkom od 5. rujna 2024. određeno je kako se u dokaznom postupku u ovom predmetu neće saslušati predloženi svjedok [...] zbog nemogućnosti provedbe saslušanja predloženog svjedoka.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, poziva voditeljicu postupka, odnosno AZTN da ga sukladno članku 11., 51., 52 i 84. ZUP-a, upozna sa stanjem predmeta. S tim u vezi, opunomoćenik Ericsson NT-a navodi kako pri tome ne misli da ih se upoznaje s datumima poziva strankama što su i sami saznali uvidom u spis, već da im tijelo kaže koje činjenice u ovom postupku smatra spornima (a očigledno AZTN smatra određene činjenice spornima tj. prijepornima jer ne bi provodilo ispitni postupak) kao i da strankama naznači koje daljnje dokaze AZTN namjerava prihvatiti. S tim u vezi navodi, sve to u svjetlu činjenice da se danas pristupa ispitivanju svjedoka, a da je teško ispitati svjedoka ako ne znaju koje su činjenice sporne.

Nadalje, opunomoćenik Ericsson NT-a moli da se voditeljica postupka očituje koji od predloženih dokaznih sredstava, svjedoka, od strane Ericsson NT su prihvaćeni, odnosno ako nisu prihvaćeni koji su razlozi.

Opunomoćenik Retela pridružuje se navodima opunomoćenika Ericsson NT-a, vezano uz svjedoke predložene podneskom od 4. srpnja 2024.

[...]

S tim u vezi voditeljica postupka se očitovala kako je u konkretnom slučaju AZTN donio Obavijest temeljem koje je odredbama ZZTN-a osigurana mogućnost strankama da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima. U tu svrhu strankama je omogućeno da mogu u postupku predložiti saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

Nadalje, navodi kako AZTN vodi postupak radi utvrđivanja sklapanja zabranjenog sporazuma te se u okviru tog postupka saslušavaju predmetni svjedoci. Odredbama ZUP-a propisano je o kojim okolnostima svjedok nije dužan svjedočiti sukladno čemu je zakonska dužnost službene osobe istoga o tome upozoriti.

[...]

Vezano uz iznesene navode opunomoćenika Retela i Ericsson NT-a o predloženim svjedocima, u predmetnom postupku te nakon saslušanja do sada pozvanih svjedoka te ocjene voditeljice postupka s obzirom na iznesene dokazne prijedloge, kao i rezultate dosadašnjih dokaza, donijeti će se odluka o daljnjim predloženim svjedocima kako Retela tako i Ericsson NT-a.

Nakon iznesenih primjedbi, opunomoćenika Ericsson NT-a i opunomoćenika Retela, saslušan je svjedok [...].

Sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a, strankama je omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka i postavljanje pitanja svjedoku.

Na poseban upit opunomoćenika Retela svjedoku da ukratko objasni čime se poduzetnik Retel bavi od svog osnivanja do danas, svjedok navodi kako je 1986. preuzeo obrt koji se bavio telekomunikacijama jer je na tom tržištu uglavnom djelovala PTT. Navodi kako se 1990. Retel registrirao kao poduzetnik, te su se bavili isključivo telekomunikacijama. Svjedok navodi kako je Retel i kao obrt, a osobito kao poduzetnik imao svoje partnere te osobito ističe Ericsson NT, [...]. Tijekom 90-ih poslovanje Retela se razvijalo te su u sklopu svog poslovanja imali poslovne odnose s brojnim ministarstvima kao klijentima i s drugim gospodarskim subjektima, upravo zbog promjene tehnologije na digitalnu u to vrijeme što je širilo mogućnost za poslovanje Retelu. Svjedok navodi kako je krajem 90-ih bio prvi certificirani partner Ericsson NT.

Na poseban upit opunomoćenika Retela da objasni kakav je bio odnos Retela u odnosu na Ericsson NT od kraja 90-ih do 2010., svjedok navodi kako je početkom 2000. kao i tijekom, došlo do promjene tehnologije te je Retel u to vrijeme počeo surađivati s [...], [...] te su se poslovne kompetencije njihovih ljudi proširile slijedom čega su poslovali i s opremom drugih proizvođača. Međutim, i dalje su ostali partneri s Ericsson NT-om do 2008. godine. Svjedok nadalje navodi da je tijekom tog razdoblja Ericsson NT bio »gazda« kao i Kodeks kao distributeri jer bez njih nisu mogli doći do opreme. Navodi kako je dolazilo do sukoba na tržištu s Ericsson NT-om, slijedom čega je i došlo do raskida partnerskog odnosa između Ericsson NT-a i Retela jer je, kako navodi, Retel, sve jače ulazio na tržište telekomunikacija i s opremom drugih proizvođača. Međutim, svjedok navodi kako je i nakon 2008. nastavio povremeno kupovati i naručivati opremu od Ericsson NT-a i Kodeksa, ovisno o tome tko je bio povoljniji i tko je htio prodati.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome što je bio povod sukobima s Ericsson NT-om do 2008., svjedok navodi da se u to vrijeme tijekom trajanja partnerskog odnosa radilo o ozbiljnim projektima u koje je Retel ulagao vrijeme, rad i trud te se zna što sve sa sobom nosi razvijanje posla. Događale su se situacije u kojima bi se pojavio Ericsson NT i svojatao te poslove na način da je smatrao da se radi o kupcima Ericsson NT-a, odnosno da se po mišljenju Ericsson NT radilo o prevelikim projektima za Retel, iako svjedok navodi da je Retel imao sve potrebne kompetencije i certifikate za obavljanje tih poslova. Svjedok navodi kako je Retel između ostalog radio za [...], [...], [...], ministarstva i tijela državne uprave. Svjedok navodi kako je Ericsson NT imao svoj udio u tim poslovima na način da bi naplaćivali Retelu superviziju da bi se uopće Retelu dalo dopuštenje da radi. S tim u vezi navodi da su se osjećali u tom partnerskom odnosu kao »mala djeca«, odnosno odnos »mrkva i batina«. Međutim, kako se smanjivao udio Ericsson NT-a na tržištu jer su rasle druge tvrtke, Retel se orijentirao na suradnju s drugim proizvođačima odnosno dobavljačima opreme.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome na koji način je Retel bio opominjan od strane Ericsson NT-a tijekom trajanja partnerskog odnosa, svjedok navodi da su bile česte situacije u kojima je Retel bio opominjan i da je to bio jedan od razloga otkaza ugovora Retelu od strane Ericsson NT-a. Nadalje, navodi kako je do svađe došlo u odnosu na projekt koji je bio vezan uz [...], a koji je Ericsson NT uzeo, kao i [...] za koji je Retel preuzeo održavanje temeljem odabira na javnom natječaju, a na kojim projektima je Retel i godina radio. Nadalje navodi kako je poduzetnika Retel vezano uz posao s [...] Ericsson NT optužio da je krivotvorio dokumente što se pokazalo netočnim, te se Retel nije povukao iz tog posla i radio

je na održavanju sustava godinama. Svjedok navodi kako je vezano uz projekt s [...] Retel implementirao i održavao telekomunikacijski sustav te su o tome imali ugovor o održavanju u periodu od jedne do tri godine, svjedok se ne može točno sjetiti, kada im je Ericsson NT preuzeo ugovor o održavanju telekomunikacijskog sustava. Ista stvar je bila s [...]. Svjedok navodi da je od strane dopredsjednika uprave Ericsson NT-a, [...], tijekom trajanja partnerskog odnosa dobivao prijetnje da će im smanjiti rabate, odnosno da će im raskinuti partnerski odnos ako nastave konkurirati Ericsson NT-u.

Na poseban upit voditeljice postupka o tome što to znači ako nastave konkurirati Ericsson NT-om da će im prestati partnerski odnos u smislu znači li to da ne smiju podnositi ponude određenim kupcima i za određene projekte koje je Ericsson NT smatrao svojim, svjedok navodi kako smatra da za svaki javni natječaj je bio ovlašten podnijeti svoju ponudu te nije dijelio kupce na takav način, odnosno »bila je borba«. Svjedok napominje kako se u konkretnom slučaju radi o sofisticiranim softverima do kojih je Retel dolazio isključivo preko principala. Principali su imali toliko alata u smislu softvera, tako da su na tržištu diktirali cijene. Retel je bio povoljniji u montaži te je na takav način mogao konkurirati principalima. Svjedok nadalje navodi da kada je raspisan javni natječaj, tada je otvorena tržišna utakmica.

Na poseban upit opunomoćenika Retela koliko je bio postotak prihoda Retela od suradnje s Ericsson NT-om tijekom 2000-ih godina, svjedok navodi kako je najbolje vrijeme tj. za trajanja partnerskog odnosa taj postotak bio oko cca [...] %, kao i da je taj postotak polako padao te je danas zanemariv.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome kakav je bio odnos Retela s Mitel Austrijom, u odnosu na liniju prema Ericsson NT i Kodeksu, svjedok navodi kako su Ericsson NT i Kodeks kao distributeri ključni u lancu trgovine te su bili jedini naručitelji projekata opreme i softvera te navodi kako Retel s Mitel Austrijom nije imao nikakvu suradnju.

Na poseban upit voditeljice postupka o odnosu Retela s Ericsson NT-om i Kodeksom u razdoblju od 2010. do 2015., svjedok navodi kako nije postojao nikakav partnerski odnos, međutim i u tom razdoblju je kupovao opremu od predmetnih poduzetnika i navodi kako se u tom razdoblju opseg poslovanja znatno smanjio u odnosu na Ericsson NT kao i da se Ericsson NT »ljutio« zato jer se Retel okrenuo prema drugim dobavljačima.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome tko je i što znači »gazda« vezano uz iskaz svjedoka, odnosno da li »gazda« određuje li se s »gazdom« dogovara, svjedok odgovara da je »gazda« bio Ericsson NT i da je Ericsson NT određivao.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li teoretski bilo moguće da Ericsson NT u poslovnom smislu ne posjeduje vlastitu distribucijsku mrežu, već da samostalno distribuira i servisira opremu na hrvatskom tržištu, svjedok navodi da je moguće, da je Ericsson NT mogao što je htio.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome kada je li »gazda«, Ericsson NT, kada već može što hoće, mogao odrediti kupce za svog pojedinog podizvođača odnosno distributera, svjedok odgovara da je mogao što je htio.

Na poseban upit voditeljice postupka ima li svjedok što dodatno za iskazati, svjedok izjavljuje kako vezano uz natječaj za [...] nije mogao zadovoljiti uvjete za predmetni natječaj, odnosno nije imao DNA certifikat te se zbog toga nije prijavio na natječaj, a ne zato što mu je [...] iz Ericsson NT-a tako naložio u mailu.

10.4.9. Ročište od 12. rujna 2024.

Na ročište 12. rujna 2024. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima kao i uredno pozvani svjedoci [...] i [...], čije je saslušanje predložila stranka Retel, dok na predmetno ročište nisu pristupile uredno pozvane stranke Vatel i Lumiss.

Sukladno odredbi članka 52. stavka 2. ZUP-a, strankama je omogućeno neposredno sudjelovanje u izvođenju dokaza saslušavanjem svjedoka i postavljanje pitanja svjedoku.

S tim u vezi, stranke su pristupile pojedinačnom saslušanju svjedoka [...]. Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome kada je svjedok zaprimio poziv za ročište, svjedok navodi kako je predmetni poziv zaprimio 9. rujna 2024. u sandučiću. S tim u vezi, navodi kako je predmetni poziv bio negdje vani jer je zgužvan, kao i da je bio mokar u trenutku kada je pronašao poziv. Svjedok navodi kako nije potpisao primitak poziva.

Na poseban upit opunomoćenika Retela u kojem razdoblju i koju funkciju je svjedok obavljao za Ericsson NT, svjedok navodi kako je za Ericsson NT obavljao poslove u razdoblju od 2001. do 2005., kao *Super key account manager* (Super KAM) te navodi kako je obavljao u pravilu supervizijske poslove, reorganizaciju te da je u spektru svojih poslova imao 6 do 7 direktora koji su njemu odgovarali. Pojašnjava kako je njegova funkcija bila nadzor te se nije uplitaio u operativne poslove.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome koje su osobe bile zadužene za telefonske centrale, svjedok navodi kako su to bili [...] te njegova desna ruka [...] i [...]. Svjedok pojašnjava kako je [...] vodio operativne poslove, dok je [...] uključivao kada je trebalo dogovarati detalje oko partnera.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome je li [...] operativno vodio poslovanje Ericsson NT-a, svjedok navodi kako je isti bio u svakodnevnom kontaktu s partnerima te je vodio operativne poslove.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome ima li svjedok saznanja da su Ericsson NT i drugi sudionici predmetnog postupka sklopili zabranjeni sporazum i dogovarali cijene kao i dijelili kupce, svjedok odgovara kako mu isto zvuči »suludo«. Navodi da su on, predsjednik i tadašnji financijski direktor [...] iz [...] nastojali voditi Ericsson NT na švedski način, odnosno transparentno budući da su obavljali poslove u novoj zemlji te su morali paziti na svaki korak.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o odnosu Ericsson NT-a s drugim sudionicima, Retelom, Vatelom, Lumissom i Steinerom, odnosno poddistributerima, svjedok navodi da je on bio principal te da su isti bili njegove produžene ruke na tržištu, budući da je Ericsson NT htio što više partnera u svakoj regiji RH, budući da se od »lokalnog čovjeka« najprije kupuje te je Ericsson NT stalno tražio nove partnere. Navodi kako je Retel bio jedan od prvih poddistributera, da se bunio, međutim da je Ericsson NT na tržištu stalno tražio mogućnosti ekspanzije u vidu novih partnera. Međutim, što se tiče te »mreže« to nije nešto što je on napravio. Pojašnjava kako je u svakoj regiji bio barem po jedan partner. S tim u vezi, opunomoćenik Retela upitao je svjedoka tko je od navedenih poddistributera pokrivao koje regije, svjedok navodi kako se ne sjeća budući da nije sklapao ugovore, već više informacija o tome ima [...] kao i [...] koji su obavljali više operativne poslove.

Opunomoćenik Retel čita svjedoku dio zapisnika s rasprave od 20. listopada 2021., stranica 4, odlomak 10, citat [...] da je »Ericsson NT bio tata i mama svima nama te da bez njega nisu smjeli napraviti ništa«, na što svjedok navodi da su poddistributeri u toj relaciji

nekada bili »zločesta djeca« za koje je trebalo urediti pravila igre da bi se držali dogovora budući da nisu mogli ići na tržište s niskom cijenom. Pojašnjava kako nisu mogli ići ispod najniže cijene jer bi uništili reputaciju firme i proizvode, odnosno da ne ugroze Ericsson NT. Svjedok dodaje kako se svatko držao svoje regije i borio za svoj dio kolača, odnosno da su mogli napraviti nešto na svoju ruku, ali da bi onda »dobili po prstima«. Dodatno pojašnjava kako je između predmetnih stranaka u njegovo vrijeme kada je radio za Ericsson NT bilo više borbe nego dogovora.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome je li Ericsson NT svima diktirao cijene, svjedok navodi kako ne zna, ali da su postojala pravila tipa da se ne može ići s damping cijenama ili s previsokim cijenama, što ne bi bilo normalno za taj proizvod, međutim s time je upravljao [...]. On je odredio koje trebaju biti cijene. Svjedok navodi kako se on u to nije uplitaio. Na dodatno pitanje opunomoćenika Retela je li [...] bio upoznat i uključen u to, svjedok odgovara kako misli da je, obzirom da je bio u svakodnevnom kontaktu s partnerima.

Na poseban upit opunomoćenika Retela da svjedok pojasni zašto se Retel bunio tijekom svoje suradnje s Ericsson NT-om, svjedok navodi kako je prema njegovom mišljenju Retel smatrao da ima previše konkurencije na tržištu zbog novih partnera, da su neki partneri bili privilegirani, kao npr. Steiner koji je imao veliki dug prema Ericsson NT-u kada je svjedok došao u Ericsson NT i smatrali su, koliko se sjeća, da se Steineru daje više mogućnosti nego Retelu koji je bio prvi partner iz razloga što je Steiner bio dužan Ericssonu NT i to je jedino što se može sjetiti. Jednostavno, smatrali su da je Steiner bio više privilegirani. Konkretno, pojašnjava, kada je bilo premalo robe, ista je išla Steineru prije nego Retelu upravo zbog dugovanja kojeg je Steiner imao prema Ericsson NT-u.

Na poseban upit opunomoćenika Retela sjeća li se svjedok da je on osobno opominjao Retel, svjedok navodi da ne zna točno u kojem smislu, ali da je opominjao Retel jer se previše bunio te je Retel opomenuo i putem maila u kojem navodi kako se mora Retel držati pravila igre, u suprotnom će prema Retelu nastupiti posljedice. S tim u vezi navodi kako je Retel bio klasificiran kao zlatni partner, dok je razina partnerstva u pravilu značila tko će prvi dobiti robu. Isti status zlatnog partnera imao je i Steiner.

Svjedok pojašnjava na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a, o tome jesu li pravila igre ovisila o statusu partnera, isti navodi da jesu.

Na poseban upit opunomoćenika Retela svjedoku je li mu poznato da je Retel nakon njegovog odlaska 2005. izgubio status partnera, svjedok navodi da ne zna.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome kako je svjedok iskazao da je Ericsson NT, 1. klasificirao partnere, 2. organizirao partnere, 3. disciplinirao partnere, ovisno o okolnostima, 4. raspoređivao robu partnerima, s tim u vezi je postavljeno pitanje svjedoku o kojoj se to radi i koja je to vrsta robe koja je srce tog odnosa, svjedok navodi da je to bila roba od Ericsson NT-a i da se radilo o Ericssonu kao proizvođaču robe, a PBX telefonskim centralama.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a, obzirom na njegovo iskustvo, bi li bilo poslovno moguće da Ericsson NT samostalno distribuira robu krajnjim korisnicima, pritom ne angažirajući partnersku mrežu (partnere), svjedok navodi da je bitno uvijek imati lokalnog partnera. Dodatno pojašnjava da je to bilo moguće.

Vezano na poseban upit voditeljice postupka je li poslovno zamislivo, odnosno faktički i organizacijski moguće da sve te poslove

Ericsson NT sam obavlja bez angažiranja lokalnih partnera, svjedok odgovara da nema ništa nadodati.

Na poseban upit opunomoćenika Ericsson NT-a o tome je li odnos između Ericsson NT i partnera, temeljem iskazanog, onda vertikalni ili horizontalni, svjedok navodi kako je odnos isključivo vertikalni.

Nakon saslušanja [...], prešlo se na pojedinačno saslušanje svjedoka [...], sukladno članku 52. stavku 2. ZUP-a.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome otkada je svjedok zaposlen u Retelu i na kojim radnim mjestima, svjedok navodi kako je zaposlen od 1999. na poslovima [...] odnosno [...], a od 2011. je [...]. Na poseban upit opunomoćenika Retela u odnosu na natječaj prema kupcima na koja se prijavljivao i Retel, u smislu koja je bila njegova uloga vezano uz predmetne natječaje, svjedok navodi kako nije imao posebnu ulogu, već je obavljao poslove tehničke podrške, implementacije i konfiguriranja opreme. Svjedok pojašnjava kako je njegova uloga bila tehnička specifikacija opreme vezano uz predmetne natječaje.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome koju je opremu nudio Retel svojim kupcima u periodu od 2010. do 2015., svjedok navodi kako je Retel nudio opremu Ericssona, [...], [...], [...] i ostalih brendova u svijetu telekomunikacije.

Na poseban upit opunomoćenika Retela kakav je bio odnos Retela i Ericsson NT-a u periodu od 2010. do 2015., svjedok odgovara kako nisu bili partneri, međutim Retel je na Ericsson NT slao upite za opremom te su u tom smislu imali poslovni odnos.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome kada je i zašto Retel izgubio status partnera kod Ericsson NT-a, svjedok navodi kako je partnerski odnos prestao 2008. godine. Smatra da je do toga došlo iz razloga što je Retel nudio opremu drugih proizvođača, odnosno zato što pretpostavlja da Retel nije poštivao odredbe ugovora s Ericsson NT-om.

Na poseban upit voditeljice postupka da svjedok pojasni što bi po njemu značilo da Retel nije poštivao odredbe ugovora s Ericsson NT-om, svjedok navodi kako je Retel nudio proizvode drugih proizvođača da bi konkurirao sa cijenom što kao partner Ericsson NT nije baš smio raditi.

Na poseban upit opunomoćenika Retela kakva je bila poslovna politika Retela glede prijave na natječaje vezano uz period od 2010. do 2015., svjedok navodi da se za svaki natječaj specifikirala oprema koja se traži, a ako su nudili opremu od Ericsson NT tada je Retel slao upit na Ericsson NT koji bi potom dao službenu ponudu sa cijenama te su se na temelju tako dobivene ponude prijavljivali na natječaje.

Na poseban upit opunomoćenika Retela kako bi Ericsson NT reagirao kada bi se Retel htio prijaviti na natječaje koji nisu bili namijenjeni za Retel, svjedok navodi kako u tom slučaju Ericsson NT nije odgovarao na upit ili bi dao ponudu za cijenama koje bi bile ekonomski neprihvatljive.

Opunomoćenik Retela čita svjedoku dio zapisnika s rasprave od 20. listopada 2021., stranica 4, odlomak 10, citat [...] da je »Ericsson NT bio tata i mama svima nama te da bez njega nisu smjeli napraviti ništa«, svjedok navodi kako se predmetni odnos gleda s profesionalne strane te da je Ericsson NT bio glavni i da je normalno da kada se naručuje oprema da se ista uzima iz »prve, a ne iz pete ruke«.

Na poseban upit opunomoćenika Retela o tome je li svjedoku poznato da je Retel sklopio zabranjeni sporazum te dogovarao cijene i dijelio kupce, svjedok navodi kako mu isto nije poznato.

Voditeljica postupka pozvala je stranke da se izjasne o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, a o kojima se stranke do sada nisu očitovale.

Za stranku iskazuje opunomoćenik Retela, koji navodi kako poduzetnik Retel ostaje kod svih do sada iznesenih navoda i dokaznih prijedloga te u svjetlu današnjeg iskaza svjedoka [...], koji je apostrofirao ulogu [...], i dalje ostaje kod dokaznog prijedloga za njegovim saslušanjem pri čemu se ponovno ističe kako navedeni svjedok u dosadašnjem tijeku postupka niti jednom nije bio uredno pozvan, dok s druge strane očigledno ima bitna neposredna saznanja koja su od utjecaja za ovaj postupak te se stoga ovom tijelu ponovno predlaže da se istog svjedoka pozove, pa makar i neposredno putem dostavljača od strane ovog tijela te poštujući pritom zakonski rok iz članka 62. stavka 2. ZUP-a.

Za stranku iskazuje opunomoćenik Ericsson NT, navodeći kako poziva AZTN da im dostavi odluku o tome koji od predloženih dokaznih sredstava u dosadašnjem tijeku postupka su prihvaćeni, odnosno ako su isti odbijeni da tu informaciju zajedno s obrazloženjem dobiju čim prije kako bi mogli organizirati njihovu procesnu poziciju u smislu predlaganja novih činjenica i dokaznih sredstava. S tim u vezi, a pozivajući se na ekonomičnost postupka, poziva se AZTN da im dostavi i informaciju o tome što se u ovom postupku smatra prijepornim činjenicama koje nisu razjašnjene do ovog trenutka, odnosno kakav je stav tijelo zauzelo o njima. Slijedom toga, a ovisno o tome što je ostalo prijeporno, odnosno što se smatra dokazanim, zadržavaju pravo da odustanu od već predloženih dokaznih sredstava ili da predlože nova.

10.4.10. Prijedlog Retela za provođenjem ekonomskog vještačenja

Retel je u svom podnesku od 11. rujna 2024. predložio provođenje sveobuhvatnog ekonomskog vještačenja u ovom predmetu, razloge za koje je obrazložio u 14 (četnaest) točaka.

S tim u vezi, Retel u bitnome smatra kako je predmetno vještačenje konkretnog predmeta potrebno radi utvrđenja relevantnih ekonomskih pokazatelja u svrhu pravilne primjene prava i donošenja zakonite odluke, kao i radi pregleda ključnih okolnosti mjerodavnog tržišta u ovom predmetu.

S tim u vezi, Retel u bitnome smatra kako je radi pregleda ključnih okolnosti mjerodavnog tržišta u ovom predmetu potrebno, između ostaloga, odrediti položaj na tržištu svake pojedine stranke u postupku (proizvođač i/ili prodavatelj i/ili distributer) te s obzirom na utvrđeni položaj na tržištu djeluje li svaka od tih stranaka na istoj razini na tržištu (uključujući i situaciju kada formalno imaju isti položaj), udio na tržištu svake pojedine stranke u postupku kako u odnosu na proizvode koji su predmet postupka (Ericsson kućne telefonske centrale i sustavi iz Enterprise programa) tako i u odnosu na proizvode konkurentne proizvodima (npr. [...], [...], [...] itd.).

10.4.11. Prijedlog Ericsson NT-a za saslušanjem dodatnih svjedoka

Opunomoćenik Ericsson NT-a je podneskom od 19. rujna 2024. predložio saslušanje dodatnih 4 (četiri) svjedoka, pozivajući se na Zaključak AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/64-2018-119 od 24. siječnja 2018. godine. S tim u vezi, opunomoćenik Ericsson NT-a predložio je saslušanje slijedećih svjedoka:

- [...],
- [...],
- [...],
- [...].

10.4.12. Zahtjev Ericsson NT-a za proširenje postupka na trgovačko društvo [...]

Ericsson NT je podneskom od 19. rujna 2024. obavijestio AZTN kako je od usmene rasprave održane 5. rujna 2024. u ovom postupku došlo do statusne promjene poduzetnika [...].

[...].

S obzirom na sve navedeno, Ericsson NT izložio je sljedništvo poduzetnika Kodeks [...] i ukazao na nužnost obuhvaćanja potonjeg poduzetnika, ali i poduzetnika [...] predmetnim postupkom u vidu zakonitosti postupanja AZTN-a i zaštite procesnih prava ostalih stranaka.

Ericsson NT navodi kako je Europski sud već ranije u svojoj praksi odredio da kada se utvrđuje odgovornost određenog poduzetnika u postupku, koji u međuvremenu prestane postojati, drugi subjekt koji nastavlja njegovo poslovanje će odgovarati.

Sintagma »nastavlja njegovo poslovanje« je ponekad u praksi teško određiva, ali Europski sud je već prethodno u svojim odlukama naveo određene segmente na koje bi se trebala obratiti pažnja prilikom određivanja radi li se o jednom poduzetniku tj. sljedništvu prethodnog poduzetnika.

Primjerice, u presudi Suiker Unie (Coöperatieve Vereniging »Suiker Unie« UA and others v Commission of the European Communities.) novi poduzetnik je preuzeo imovinu, prava i obveze četiri druga subjekta »kooperative«. Europski sud je utvrdio kako je Suiker odgovoran za kršenja kooperativa jer je novi subjekt preuzeo funkcije, određenu imovinu i zaposlenike prethodnih.

Teorija je poznata pod nazivom teorija gospodarskog kontinuiteta. Ericsson NT smatra kako poduzetnik [...] odgovara i ovom slučaju.

Pritom, Ericsson NT ističe kako treba uzeti u obzir da [...]. Na taj način [...] izvršava kontrolu nad [...] temeljem čega ih se treba klasificirati kao jedinstvenog poduzetnika u smislu uspostavljene prakse u području tržišnog natjecanja.

Shodno gore navedenom, izvođenje dosega pojma poduzetnika iz prakse Suda EU-a povodom primjene članka 101. UFEU-a, ima za posljedicu i primjenu predmetnog načela o gospodarskom kontinuitetu poduzetnika razvijenog također i u kontekstu vođenja postupka te izricanja novčanih kazni u javnopravnoj provedbi prava tržišnog natjecanja. Nadležno tijelo koje je suočeno s pitanjem odgovornosti pravnih sljednika za kršenje prava tržišnog natjecanja pravnih prednika, ne može se osloniti samo na domaća pravila o odgovornosti koja mogu proizlaziti iz Zakona o trgovačkim društvima ili pak iz Zakona o obveznim odnosima, već Ericsson NT navodi kako mora usmjeriti svoju pažnju i na praksu Suda EU-a. S tim u vezi, navodi kako je upravo ovo sukus presude Suda EU-a u predmetu Skanska od 14. ožujka 2019.

Sud je istaknuo da bi koristan učinak EU pravila o zaštiti tržišnog natjecanja i njegov cilj bili ugroženi, ako bi poduzetnici koji su odgovorni za štetu prouzročenu povredom tih pravila tržišnog natjecanja mogli izbjeći svoju odgovornost izmjenom identiteta uslijed restrukturiranja, prijenosa ili drugih pravnih ili organizacijskih promjena.

Stoga, sukladno utvrđenju Suda, članak 101. UFEU-a treba tumačiti na način da se društva preuzimatelji mogu smatrati odgovornima za štetu prouzročenu zabranjenim sporazumom u kojem su sudjelovala društva koja su preuzeta. Pritom se takav pojam »preuzimatelja« treba tumačiti ekstenzivno.

Navedeno se temelji na sljedećem shvaćanju Suda EU-a: »Kada je subjekt koji je počinio takvu povredu predmet pravne ili orga-

nizacijske promjene, učinak te promjene nije nužno nastanak novog poduzetnika koji je oslobođen od odgovornosti za ponašanja protivna pravilima tržišnog natjecanja prethodnog subjekta ako s gospodarske točke gledišta postoji bitna istovjetnost između njega i novog subjekta«.

Međutim, Ericsson NT navodi kako u slučaju društava Kodeks i [...] postoje sasvim neposredne poveznice.

U bitnome, smatra da se kod Kodeks, [...] i [...], radi *de iure* i *de facto* o jednom poduzetniku te bi AZTN, radi zakonitosti postupanja, trebao proširiti postupak na [...] i [...] kao dodatne dvije stranke u postupku.

Ukazuje kako je iz sudskog registra vidljivo da postoji povezanost u smislu (i) prijenosa dijela gospodarske cjeline temeljem statusne promjene podjele s osnivanjem ([...] i [...]) te (ii) u smislu imatelja udjela i kontrole navedenog društava ([...] i [...]).

Ericsson NT napominje ponovno kako subjekti koji prema okolini djeluju jedinstveno, predstavljaju zapravo jedan gospodarski subjekt. Riječ je o dva ili više ekonomska subjekta, pravno neovisna, ali za koje se može tvrditi da s ekonomskog gledišta nastupaju zajednički na određenom tržištu. Tu također uzima u obzir i nemogućnost drugog poduzetnika da vodi svoju samostalnu politiku jer je primjerice ili putem uprave ili većinskim udjelom u glasovima na Skupštini društva, pod kontrolom drugog poduzetnika.

Ericsson NT smatra da u ovom slučaju postoje jasni dokazi koji govore da su [...] i [...] faktički jedan gospodarski subjekt – poduzetnik – s obzirom da među njima postoje takve ekonomske i personalne veze koje su dostatne za utvrđenje jedinstvenosti gospodarskog subjekta.

Slijedom svega navedenog, Ericsson NT smatra kako je AZTN obavezan provesti odgovarajuću detaljnu analizu i donijeti samostalni zaključak budući da o ovom pitanju ovise procesna prava na obranu svih strana u postupku.

Ericsson NT navodi i važnost koju ima određivanje možebitnog štetnika u predmetnom postupku za daljnje zahtjeve za naknadu štete koji bi mogli proizaći nakon ovog postupka.

Nadalje, Ericsson NT navodi da kao što je prethodno navedeno, kada provode EU pravila o tržišnom natjecanju, tijela nadležna za tržišno natjecanje primjenjuju načelo gospodarskog kontinuiteta kao pomoć pri određivanju osoba odgovornih za povrede tih pravila. S obzirom na široko tumačenje pojma »poduzetnik« u pravu zaštite tržišnog natjecanja, odgovornost nije ograničena samo na pravnu osobu koja je sudjelovala u protutržišnom ponašanju.

U slučaju restrukturiranja ili drugih promjena u strukturi poduzeća, novčanu kaznu je moguće, primjerice, izreći svakom subjektu koji je u gospodarskom smislu jednak ili slijedi subjekt koji je povrijedio neko EU pravilo o tržišnom natjecanju.

S obzirom da u postupcima naknade štete odlučuju nacionalni sudovi, postavilo se pitanje trebaju li se oni voditi nacionalnim pravom ili primijeniti načelo gospodarskog kontinuiteta kako ga poznaje europska pravna stečevina, prilikom određivanja pojma poduzetnika (predmet Skanska C-724/17). Europski sud je rekao kako su postupci za naknadu štete uzrokovane protutržišnim ponašanjem sastavni dio provedbe EU prava tržišnog natjecanja.

Općenito govoreći, Ericsson NT navodi kako smisao tumačenja odgovornosti i u odnosu na subjekt koji je nastavio djelatnost prethodnog subjekta, koji je povrijedio EU pravo tržišnog natjecanja, je taj da bi poduzetnici u suprotnom mogli izbjeći novčane kazne tako da restrukturiranjem, prijenosom ili drugim pravnim i organizacijskim promjenama izmijene svoj identitet. To bi ugrozilo privatno

pravnu zaštitu koja služi očuvanju pravila tržišnog natjecanja. Dakle, upravo onakvim »kombinacijama« o kojima je svjedok govorio.

Stoga, Ericsson NT je mišljenja da se članak 101. UFEU-a mora tumačiti na način da pri određivanju osobe odgovorne za naknadu štete uzrokovane povredom te odredbe treba primijeniti načelo gospodarskog kontinuiteta te se u prilog svojih navoda pozvao na praksu europskih sudova.

10.4.13. Zahtjev Ericsson NT-a za proširenje postupka na trgovačko društvo [...]

Podneskom od 19. rujna 2024. Ericsson NT detaljnije elaborira procesne prigovore koje je već djelomično iznosio u Primjedbi na Obavijest o kao i tijekom cijelog postupka pred AZTN-om.

Ericsson NT navodi kako je tijekom posljednjih nekoliko mjeseci 2024., AZTN u vrlo kratkom roku zakazivao usmene rasprave za ispitivanje svjedoka, i to na način da je određen ne jedan, već nekoliko termina za raspravu (okvirno pet ili šest termina svaki put). Konkretno, za rujna 2024. godine je AZTN zakazao uzastopne termine za raspravu 5. (održano), 12. (održano), 19., 24. i 26. rujna.

Pritom, AZTN je identično postupio već i ranije te godine, 3. lipnja 2024. Naime, AZTN je sastavio Poziv na usmenu raspravu (urbroj: 580-09/13 2-24-280) u kojem je odredilo čak šest uzastopnih termina za usmenu raspravu i to u vremenskom periodu od niti deset dana (rasprave su bile raspoređene u periodu od 18. do 27. lipnja 2024.). Taj poziv je AZTN Ericsson NT-u dostavio 5. lipnja 2024., a nekim strankama u postupku čak i kasnije. Na taj je način AZTN strankama u postupku ostavio tek dva tjedna za pripremu za sigurno četiri, a eventualno i šest rasprava, nakon što je posljednja usmena rasprava prije toga održana u ljeto 2022. (dakle gotovo dvije godine prije).

Ericsson NT smatra kako se takvim postupanjem manifestira namjera da AZTN pokušava skraćivanjem vremena utjecati na kvalitetu pripreme argumentacije od strane Ericsson NT-a te na taj način krši načelo pravičnog postupanja, odnosno njegov element jednakosti oružja.

S tim u vezi, Ericsson NT navodi kako je načelo jednakosti oružja uvedeno i potvrđeno u judikaturi Europskog suda za ljudska prava kao osnovni element pojma odnosno prava na pravični postupak. Načelo jednakosti oružja podrazumijeva da svaka stranka u postupku: »mora imati razumnu mogućnost da izloži svoj predmet sudu pod uvjetima koji je znatno ne prikraćujući u odnosu prema protivnoj stranci«.

Ericsson NT navodi kako je takvo stajalište potvrđeno u mnogobrojnim odlukama Europskog suda za ljudska prava, kako u građanskim tako i u kaznenim predmetima.

Konkretno, u kaznenim predmetima, a čija bi se temeljna načela morala primjenjivati u postupcima pred AZTN-om, postupak ne bi bio pravedan ako bi se odvijao u uvjetima takve prirode da neopravdano okrivljenika stavljaju u nepovoljniju situaciju u odnosu prema tužitelju.

Načelo jednakosti oružja u biti pretpostavlja odsutnost razlike u tretiranju, odnosno znači da nijedna strana ne smije biti prikraćena u odnosu prema drugoj stranci kad je riječ o prakticiranju osnovnih procesnih prava.

Ericsson NT navodi kako je razvidno kako se Ericssonu NT-u ostavlja minimalno vrijeme za pripremu obrane bez mogućnosti produljenja rokova.

Ericsson NT napominje i kako je ovako kratkim rokom ostavljenim za pripremu obrane dovedeno u pitanje i pravo na pravično suđenje. Ericsson NT navodi da je svjestan činjenice da tijelo mora

voditi računa i o dovršetku postupka u razumnom roku, međutim ne na uštrb prava stranaka u postupku.

[...]. Naime, načelo pružanja pomoći (neukoj) stranci znači dužnost tijela koje vodi upravni postupak da se brine da neznanje i neukost stranke i drugih osoba koje sudjeluju u postupku ne bude na štetu prava koja im pripadaju po zakonu i drugim propisima.

Ericsson NT navodi kako je to je u svojoj esenciji, dužnost službene osobe koja vodi postupak i ne odnosi se samo na procesna prava stranke i drugih sudionika u postupku, npr. ukazivanje stranci na pravo dopune zahtijeva, razgledavanja spisa i sl., već i na ukazivanje na prava koja im pripadaju prema materijalnim propisima u vezi s predmetom koji se rješava npr. upozorenje na štetne posljedice koje mogu nastati prema nekom materijalnom propisu (dakle ne ograničava se pravo na informiranje stranke na određene materijalne propise) ako u postupku koji se vodi poduzme ili ne poduzme određene radnje ili ispuni/ne ispuni određene obveze.

[...]

Prije same elaboracije ovog načela, Ericsson NT uvodno napominje ako bi se postupci koji se provode prema odredbama ZZTN-a, a posebno oni koji se vode radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma prema članku 8. trebaju smatrati postupcima koji imaju kazneno-pravnu prirodu prema članku 29. Ustava RH (»Narodne novine«, broj: 56/90, 135/97, 8/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14, dalje u tekstu: Ustav) i članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine«, Međunarodni ugovori, broj: 6/99, dalje u tekstu: Konvencija).

S tim u vezi, Ericsson NT navodi da je tako Europski sud za ljudska prava u presudi donesenoj 27. rujna 2011. u predmetu *Menarini Diagnostics SRL protiv Italije*, povodom pritužbe br. 43509/08, potvrdio kako se članak 6. Konvencije, u pogledu prava na pošteno suđenje u kaznenim predmetima, treba primijeniti i na postupke koji proizlaze iz prava zaštite tržišnog natjecanja, gdje je posebno istaknuto kako »u demokratskom društvu u smislu Konvencije, pravo na pošteno suđenje ima takvo istaknuto mjesto da restriktivno tumačenje članka 6. ne bi odgovaralo cilju i svrsi te odredbe«.

Spomenutom odlukom potvrđeno je kako postupak pokrenut u talijanskoj jurisdikciji, a koji je istovjetan hrvatskim postupcima koji se pokreću temeljem odredbe članka 8. ZZTN-a, ima »kaznenu prirodu« u smislu članka 6. Konvencije.

Stoga, u ovom obliku upravnog postupka u pravilu može doći do opasnosti kršenja ljudskih prava u opsegu u kojem je to moguće i u kaznenom postupku, iz čega proizlazi kako su se Ericsson NT-u morali osigurati svi uvjeti za ostvarivanje prava na pošteno suđenje u smislu striktnog kazneno-pravnog aspekta Konvencije i Ustava, priznajući Ericsson NT-u statusni položaj i pripadajuća prava osumnjičenika, odnosno optuženika.

Imajući u vidu procesna jamstva koja se optuženiku garantiraju u sklopu kaznenog postupka, Ericsson NT ističe i načelo neposrednosti koje, *inter alia*, osigurava strankama pravo na pravično suđenje.

Prema načelu neposrednosti, odluke u kaznenim predmetima donose suci koji su bili prisutni tijekom čitavog postupka, ali u situacijama izmjene vijeća, načelo neposrednosti zahtijeva poduzimanje mjera radi osiguranja da suci koji vode predmet imaju odgovarajuće razumijevanje dokaza i tvrdnji.

Tako Europski Sud za ljudska prava u Zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Bari (Sud u Bariju, Italija), odlukom od 10. listopada 2017., u postupku protiv *Massima Gambina* i

Shpetima Hykea, navodi kako načelo neposrednosti, u dijelu u kojem se shvaća kao načelo izravnog i neposrednog poznavanja predmeta, proizlazi iz načela nepromjenjivosti suda. To načela podrazumijeva da su sudovi nadležni za donošenje presude u načelu dužni stvoriti svoje uvjerenje o dokazima koji su pred njih izneseni izravno.

U skladu sa svime prethodno navedenim, a s obzirom da je tijekom postupka došlo do čak nekoliko promjena voditelja postupka, osim potrebe za novim čitanjem spisa, došlo je i do potrebe za ponovnim izvođenjem dokaza iskazivanjem svjedoka koja trenutna voditeljica postupka nije mogla neposredno promatrati. Dapače, upravo je kod izvođenja dokaza iskazivanjem svjedoka jako bitno da voditelji postupka tome neposredno prisustvuju. Iskaz svjedoka je više od izrečene riječi – osobito je bitan kontekst kako je svjedok nešto rekao i sveukupni dojam kako je to učinio.

Ericsson NT nadalje navodi kako se može tvrditi kako novčane kazne nemaju isti identitet (mjere kažnjavanja) kao i upravno-kaznene mjere.

Člankom 29. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ukinulo se institut Obavijesti o utvrđenom činjeničnom stanju, uz obrazloženje AZTN-a da se radi o »nesvrshodnoj procesnoj radnji koja nepotrebno odugovlači postupak«.

Dakle, navedene izmjene ZZTN-a dovode do procesno teške situacije da se stranka morati unaprijed očitovati o činjenicama i okolnostima za izricanje upravno-kaznene mjere (novčane kazne) koje uopće nisu poznate jer 1. još nema nikakve utvrđene povrede, pa tako 2. nema ni konačnih podataka na kojem je mjerodavnom tržištu počinjena i 3. u kojem vremenskom razdoblju, što je presudno za utvrđivanje 1. ima li uopće uvjeta za izricanje novčane kazne, a ako ima 2. koji se osnovni iznos uzima kao osnovica njenog izračuna i 3. koliko je njeno trajanje i pripadajući multiplikator osnovnog iznosa. Naime, prihod s mjerodavnog tržišta, narav povrede i njeno trajanje predstavljaju varijable za izračun upravno-kaznene mjere prema Uredbi o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Drugim riječima, sukladno navodima Ericsson NT navedena situacija dovodi stranku u poziciju da u tijeku postupka mora predviđati nepovoljan ishod (rješenje o utvrđenju povrede) i unaprijed davati očitovanja o nepoznatim okolnostima o kojima izravno ovisi iznos potencijalne novčane kazne. Takav bi se stav stranke, koji je nužan ako se želi imati bar kakva-takva učinkovita obrana, sa strane AZTN-a mogao, ako ništa drugo onda bar latentno, dijelom protumačiti i kao priznanje počinjenja povrede ZZTN-a, što je protivno presumpciji nevinosti i može znatno utjecati na formiranje stava službenih osoba AZTN-a o meritumu stvari.

Dakle, prema Ericsson NT-u navedene izmjene ZZTN-a dovode do procesno teške situacije da se stranka morati unaprijed očitovati o činjenicama i okolnostima za izricanje upravno-kaznene mjere (novčane kazne) koje uopće nisu poznate jer 1. još nema nikakve utvrđene povrede, pa tako 2. nema ni konačnih podataka na kojem je mjerodavnom tržištu počinjena i 3. u kojem vremenskom razdoblju, što je presudno za utvrđivanje 1. ima li uopće uvjeta za izricanje novčane kazne, a ako ima 2. koji se osnovni iznos uzima kao osnovica njenog izračuna i 3. koliko je njeno trajanje i pripadajući multiplikator osnovnog iznosa. Naime, prihod s mjerodavnog tržišta, narav povrede i njeno trajanje predstavljaju varijable za izračun upravno-kaznene mjere prema Uredbi o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Sukladno navodima Ericsson NT navedena situacija dovodi stranku u poziciju da u tijeku postupka mora predviđati nepovoljan ishod (rješenje o utvrđenju povrede) i unaprijed davati očitovanja o nepoznatim okolnostima o kojima izravno ovisi iznos potencijalne novčane kazne.

10.4.14. Ročište od 19. rujna 2024.

Na ročište od 19. rujna 2024. pristupile su uredno pozvane stranke sa svojim opunomoćenicima, osim stranaka Vatel i Lumiss. S tim u vezi, na predmetno ročište nije pristupio uredno pozvani svjedok [...], čije saslušanje je predložio Ericsson NT, koji svoj nedolazak nije unaprijed ispričao, te nije dostavio bilo kakav dokaz kojim eventualno opravdava svoj nedolazak.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. određeno je kako se dokaznom postupku u ovom predmetu neće se izvesti dokaz saslušanjem predloženog svjedoka [...].

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijen je ponovljeni zahtjev Retela od 12. rujna 2024. za saslušanjem predloženog svjedoka [...] zbog istih razloga koji su bili razlog za donošenje raspravnog zaključka od 5. rujna 2024.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijeni su dokazni prijedlozi Ericsson NT-a od 18. lipnja 2024. i Retela 4. srpnja 2024. za saslušanjem dodatnih 8 odnosno 11 svjedoka, jer je ocijenjeno kako saslušanje predmetnih svjedoka nije nužno za donošenje odluke u predmetnom postupku.

S obzirom na to da na ročište 19. rujna 2024. nije pristupio uredno pozvani svjedok [...], voditeljica postupka pozvala je stranke da se izjasne o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, a o kojima se stranke do tada nisu očitovale te se pristupilo saslušanju stranaka.

Opunomoćenik Ericsson NT-a na ročištu od 19. rujna 2024. postavio je upit voditeljici postupka o tome je li od strane AZTN-a sukladno članku 67. ZUP-a, svjedok [...] bio upozoren da ako bez opravdanog razloga izostane s ročišta može biti novčano kažnjen i time snositi troškove izazvane propustom nedolaska. Nadalje, traži izjašnjenje o tome je li takva sankcija izrečena toga dana svjedoku, ako nije, zašto nije. Opunomoćenik Ericsson NT-a, pretpostavlja da nije jer je »današnje ročište unaprijed izrežirano da se dokazni postupak nastoji okončati«.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, nadalje navodi kako je voditeljica postupka čitala s papira unaprijed pripremljeni tekst o tome što se smatra dokazanim i utvrđenim na ročištu od 19. rujna 2024.

Budući da se svjedok [...] nije pojavio na ročištu od 19. rujna 2024., a s obzirom da se radi o poduzetniku koji je pokajnik u ovom postupku Kodeks, opunomoćenik Ericsson NT, poziva Kodeks da se izjasni o tome [...].

U tom smislu, opunomoćenik Ericsson NT-a dostavlja izvadak iz sudskog registra za društva [...], podatke za upis u glavnu knjigu sudskog registra za Kodeks te drugu relevantnu dokumentaciju te traži da voditeljica postupka odnosno tijelo donese zaključak u pisanom obliku i otpisak.

Nadalje opunomoćenik Ericsson NT-a iznosi kako je u predmetnom postupku narušeno načelo kontradiktornosti te su grubo povrijeđena prava stranaka u smislu jednakosti oružja u pogledu utvrđivanja činjeničnog stanja.

Nadalje, opunomoćenik Ericsson NT-a iznosi kako je u predmetnom postupku narušeno načelo neposrednosti koje je u ZUP-u snažno iskazano putem ovlasti koje ima voditelj postupka budući da u postupku imamo svjedoke koji su ispitani od strane tadašnje voditeljice postupka, a koja nije sadašnja voditeljica postupka, kao

i da je strankama onemogućeno da ispituju svjedoke, postavlja se pitanje kako bi oni trebali utvrđivati činjenice.

S obzirom da je očigledno kako tijelu nedostaju novi dokazi, a da argumentacija u prilog vertikalnog odnosa je odbačena od strane voditeljice postupka, opunomoćenik Ericsson NT-a, predlaže saslušanje 4 (četiri) nova krunski svjedoka koji bi trebali ukazati upravo na postojanje vertikalnosti postupka, koje je naveo u svom podnesku od 19. rujna 2024., priloženom na ročištu od 19. rujna 2024.

Također, opunomoćenik Ericsson NT navodi da s obzirom da tijekom dosadašnjeg postupka nisu imali priliku ispitati pokajnika Kodeksa, a navodi da je tijelo nezakonito donijelo odluku kojom na današnjoj raspravi odbija ispitati svjedoka [...] kao osobi koja je imala ovlasti u društvu Kodeksa, predlažu 3 (tri) nova svjedoka iz društva [...] kao ovlaštene osobe koje bi mogle imati saznanja te doprinijeti utvrđenju činjeničnog stanja, a radi se o [...], [...], [...], čiji podaci o stanovanju su vidljivi sa sudskog registra koji je tijelu danas dostavljen.

Opunomoćenik Ericsson NT-a predlaže saslušanje bivše voditeljice postupka [...] na okolnosti pokajnika Steinerja, s obzirom da ga je ona ispitivala u svojstvu službene osobe, voditeljice postupka, tijekom održane usmene rasprave i s obzirom da je opći zaključak bio da je pokajnik iskazivao o vertikalnosti i snažnim obilježjima i zakonitostima distribucijske mreže te ponekad napetim odnosima između principala i distributera, a što je danas rečeno da se nije uspjelo dokazati tijekom postupka pa da pojasni kako je glavni izvor informacija AZTN-a iskazivao što je rekao i koje zaključke se moglo izvesti iz njegovih navoda. To posebno u vezi s tim da trenutna voditeljica postupka nije ispitala navedenog svjedoka pa moguće temeljem nedostatka informiranosti o predmetu i relevantnim činjenicama donosi zaključke što je dokazano, a što nije.

Opunomoćenik Retela predlaže prisilno dovođenje danas izostalog svjedoka [...] obzirom da isti svjedok sukladno članku 63. stavku 1. ZUP-a, je dužan odazvati se i svjedočiti, tim više što se radi o svjedoku koji je radio kod stranke u ovom postupku Kodeksa, koja je pokajnik u ovom postupku, sukladno načelu kontradiktornosti. Sukladno odbijanju navedenog dokaznog prijedloga, poduzetnik Retel sukladno članku 77. stavku 4. ZUP-a, traži izdavanje zaključka u pisanom obliku, time da ukazuje kako je svjedok [...] do sada u ovom postupku bio pozivan dva puta, a ne tri puta kako je to uvodno konstatirala voditeljica postupka i to dana 21. lipnja i 19. rujna 2024.

U svezi s tim dokaznim prijedlogom, traže i očitovanje voditeljice postupka je li dostava poziva svjedoku bila u skladu sa člankom 85. stavkom 2. i 3. ZUP-a, dok navedeno očitovanje traži i u odnosu na svjedoka [...], čije je saslušanje danas voditeljica postupka ponovno odbila. Stoga, u odnosu na tog svjedoka, poduzetnik Retel traži pisani zaključak, tim više kako do danas nije zaprimio pisani zaključak u odnosu na prethodno odbijenog svjedoka [...]. Naime, u svezi s pozivanjem svjedoka potrebno je utvrditi, a kako predmetni svjedok nikada nije bio uredno pozvan, je li dostavljač u poštanskom pretincu svjedoka ostavio pisanu obavijest da u određeni dan i sat bude na mjestu dostave radi primanja pismena i gdje do tog dana sami svjedok može podići pismo, ili na vratima svjedoka ili drugom primatelju vidljivom mjestu ostavio obavijest. Retel ostaje kod ranije iznesenih dokaznih prijedloga koje je voditeljica postupka danas odbila te traže pisani otpis zaključka kojim se navedeno odbija iz podneska od 4. srpnja 2024., sukladno članku 77. stavku 4. ZUP-a, obzirom da su navedeni svjedoci predloženi na sve iste okolnosti na koje su saslušani neki drugi svjedoci, te se ponovno postavlja opravdano pitanje temeljem kojeg kriterija voditeljica po-

stupka se odlučuje koje dokazne prijedloge provesti, a druge odbiti unatoč tome što su predloženi na iste okolnosti.

Konačno, poduzetnik Retel je na ročištu od 19. rujna 2024. sukladno članku 65. i 66. ZUP-a predložio provođenje ekonomskog vještačenja na okolnosti koje su detaljno specificirane u istome u 14 točaka, kako to proizlazi iz podneska Retela od 11. rujna 2024., a sve kako je u ovom postupku do sada provedeno samo istraživanje tržišta od strane samog ovog tijela, što se zasigurno ne može smatrati dokaznim prijedlogom u smislu prethodno navedenih članaka. Retel se pridružuje prethodno navedenom od stranke opunomoćenika Ericsson NT-a

Opunomoćenica Mitel Austrije, navodi da se preliminarna obavijest u velikoj mjeri temelji na pokajničkoj izjavi svjedoka Kodeksa i na velikom broju korespondencije danas odbijenog svjedoka [...]. Navodi da budući da iz tijeka dosadašnjeg postupka, a naročito navoda voditeljice postupka tijekom današnje rasprave, proizlazi da stranke u ovom postupku nisu uspjele osporiti odnosno dokazati suprotno niti jednu činjenicu iz preliminarne obavijesti, nedvosmisleno proizlazi da je povrijeđeno, i to u velikoj mjeri, načelo kontradiktornosti saslušanja svjedoka u ovom postupku, a niti je strankama dana mogućnost da ispituju svjedoka [...] i barem dokažu suprotno od dosadašnjeg utvrđenog od strane AZTN-a.

Opunomoćenica Mitel Austrije pridružila se prijedlogu Ericsson NT-a za saslušanje predstavnika Kodeksa te prijedlogu poduzetnika Retela za ekonomskim vještačenjem.

U odnosu na Mitel Austriju, ističe da ostaje kod svih dosadašnjih navoda, a naročito ukazuje na činjenicu da se članak 101. UFEU primjenjuje od 1. srpnja 2013., a da nakon tog datuma u odnosu na Mitel Austriju ne postoji u predmetu spisa niti jedan jedini dokaz o sudjelovanju u bilo kakvom zabranjenom sporazumu. Poriče sudjelovanje Mitel Austrije i njegovu ulogu facilitatora kartela u potpunosti i predlaže da se u odnosu na Mitel Austria postupak obustavi.

[...].

Opunomoćenica Kodeksa, ističe vezano uz drugo pitanje o tome [...].

Također, na prijedlog za saslušanje dodatnih svjedoka iz Kodeksa, opunomoćenica Kodeksa navodi kako se Kodeks protivi saslušanju tih svjedoka.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, izjavljuje kako slijedi.

Odgovor na navode stranke Kodeksa vezano uz nerelevantnost podjele, ističe kako podjela trgovačkog društva u kojoj god formi da se dogodila, a kako predviđa Zakon o trgovačkim društvima je podjela s osnivanjem ili podjela s preuzimanjem koja ima uvijek nekoliko korporativno pravno neprijepornih učinaka, a to su da je potrebno izraditi bilancu podjele te odrediti učinke od kojeg trenutka ta bilanca djeluje prema 2 subjekta koji sudjeluju ili koji su obuhvaćeni podjelom. Štoviše, Zakon o trgovačkim društvima predviđa da takva bilanca ne bi smjela biti starija od 9 mjeseci do trenutka podnošenja. Ergo, oba subjekta, koja se smatraju univerzalnim sukcesorima društva koje se razdvaja, određuju interne učinke takve podjele. Sporazum o internim učincima takve podjele nije vidljiv trećim stranama te se o takvom datumu ne može zaključiti iz sudskog registra već se može zaključiti samo o datumu upisa subjekta što su dvije različite stvari. Druga posljedica korporativno pravna takve podjele što je neprijeporno dokazano ne samo unisonim stavom judikature i akademskim tekstovima već i samim razumijevanjem AZTN-a o takvim korporativno pravnim učincima što je bilo vidljivo i u zaključku što je AZTN donio u ovom postupku vezano uz poduzetnika Steiner. Iako, slučaj podjele društva poduzetnika Steiner je obilovao posebnostima, u slučaju Kodeksa je nesporno

da je podjela nastupila recentno, da imamo univerzalnu sukcesiju društava i da samim time u ovom konkretnom postupku svi nastali subjekti imaju procesni položaj stranke. Naime, kako je predviđeno ZUP-om, stranka jest individualno određena pravna osoba, a u konkretnom slučaju i u ovom postupku ta pravna osoba se podijelila što smo saznali tijekom pripreme za ispitivanje svjedoka koji je bio povezan s Kodeksom te obje te stranke kao univerzalni sukcesori trebaju uživati procesni stranke, moraju biti prisutni na raspravi te se drugim strankama u postupku mora omogućiti da zaštite svoja prava u odnosu na oba društva kako su nastala podjelom, a to se odnosi na mogućnost postavljanja pitanja, traženja potrebne dokumentacije te uspostavljanja odgovornosti. Traži naknadu troškova svih održanih ročišta i pravnih zastupanja od stranke Kodeks koja ih nije obavijestila o provedenoj podjeli. Ostatak od argumentacije od kakvog je utjecaja provedena podjela je obrazložen u podnesku koji su danas podnijeli AZTN-u, dok niz pitanja koji se odnose na učinke te podjele te posljedicama funkcioniranja i organizacije tih subjekata, a koja su namjeravali uputiti danas predviđenom svjedoku, Ericsson NT više nije u mogućnosti uputiti.

Kao drugu točku opunomoćenik Ericsson NT-a navodi da je dosadašnji tijek postupka uistinu bremenit u dokaznom smislu i teško razumljiv te u tom smislu prilaže kratki podnesak u kojem navodi objašnjenja vezana kako ih Ericsson NT vidi za načela pomoći stranci da samostalnosti i ono što je posebno bitno i ono što su prije nekoliko godina istaknuli voditeljici postupka [...] da im da odgovor na koji način ZZTN, a s obzirom da je ovaj postupak pokrenut po službenoj dužnosti utječe na ovaj postupak, a koje odgovore nisu dobili do danas.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, u spis predaje podnesak od 19. rujna 2024. i to zahtjev za proširenje postupka na [...] te pojašnjava kako je to vezano uz razumijevanje Ericsson NT univerzalne sukcesije odnosno trenutno procesnog položaja stranke i ostalih stranaka u postupku.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, izjavljuje da je vidljivo da se treba preotvoriti onaj dio usmene rasprave i ispitivanje onih svjedoka i ispitati one svjedoke koje nije izvela te ostale dokaze sadašnja voditeljica postupka.

Opunomoćenik Ericsson NT-a, upućuje pitanje voditeljici postupka o tome je li vezano uz prigovor u odnosu na stanje predmeta koje su podnijeli na ročištu 5. rujna 2024., o istome odluku donio čelnik tijela. Voditeljica postupka očituje se kako je odluka donesena u smislu da je ista bila predmet razmatranja predsjednice Vijeća, odnosno i Vijeća, međutim voditeljica postupka navodi kako još nije dobila radi otpravka predmetnu odluku.

Vezano uz to, opunomoćenik Ericsson NT-a, ističe kako traži uvid u zapisnik Vijeća u odnosu na predmetnu točku kako bi mogao vidjeti što je bio predmet raspravljanja, koja je odluka donijeta te je li bilo izdvojenih mišljenja.

Opunomoćenik Ericsson NT, nadalje navodi kako slijedi.

Nadalje, tijelo je odbilo ispitati svjedoke i dopustiti strankama da putem njih utvrđuju činjenice, iako ih je samo imalo prilike ispitivati i to u inkvizitornom dijelu postupka, a ne raspravno. Nadalje, tijelo je odbilo ispitati predloženog svjedoka iz pokajnika u postupku Kodeks, dok je samo tijelo obavljalo razgovore s pokajnikom i crpilo određena saznanja koja im u ovoj fazi postupka nisu poznata. Također, svjedok Steiner koji također predstavlja inicijalnog pokajnika jest bio saslušan, ali se iz njegovog iskaza na kojem je bio prisutan opunomoćenik Ericsson NT, a nije bila prisutna voditeljica postupka, nepobitno moglo zaključiti kako u konkretnom slučaju ne postoji nikakav horizontalan sporazum već tipični vertikalni odnos.

Ujedno, opunomoćenik Ericsson NT-a navodi kako je to u savršenom suglasju sa svim navodima i iskazima ostalih ispitanih svjedoka o tome da se radi o dopuštenom tipičnom vertikalnom odnosu, a nikako o horizontalnom odnosu. Dodatno, opunomoćenik Ericsson NT-a ističe kako i iz svih drugih materijalnih dokaza proizlazi vertikalnost odnosa. Konačno, najcjenjeniji pravni eksperti u RH za prava tržišnog natjecanja su se detaljno i iscrpno očitovali o kvalifikaciji predmetnih odnosa te su utvrdili da se radi o vertikalnim odnosima, a ne o horizontalnim odnosima. Ako bi tijelo imalo kakve sumnje o tome o kakvom odnosu se radi nakon dokaznog postupka, onda bi moglo imenovati vještaka koji bi mu pomogao shvatiti o kakvoj vrsti odnosa se uistinu radi. Napominje, kako je ESLJP i to u postupku koji se vodio protiv RH naveo da svi predloženi nalazi i mišljenja se moraju objektivno tretirati i da ne postoji nešto što se zove stranački dokaz već da voditelj postupka mora tražiti istinu, sagledavati sve dostupne činjenice i prema njima se ponašati nepristrano, a ako bi dovodio u sumnju tako kredibilne dokaze, onda bi i sam morao detaljno obrazložiti zašto ih dovodi u pitanje, ponuditi jednaka dokazna sredstva te dopustiti strankama da se o njima izjasne, te na koncu zauzeti svoj konačan stav.

Slijedom navedenoga, opunomoćenik Ericsson NT-a navodi kako traži pouku kao očigledno neuka stranka temeljem ZUP-a, da ga se uputi koji bi to dokazi bili relevantni, koje bi se činjenice smatrale bitnima, kako bih dokazao ono za što sam do ovog ročišta smatrao da je nepobitno dokazano, a to je da se radi o vertikalnom odnosu, a ne o nikakvom horizontalnom odnosu. Opunomoćenik Ericsson NT-a navodi kako zadržava pravo, ali se ne obvezuje da se pisanim putem naknadno i dodatno očituje u pogledu iznijetih argumentata koji su doveli do ovog zahtjeva.

Opunomoćenik Ericsson NT-a navodi kako se slaže s navodima te podržava navode i pridružuje se navodima opunomoćenika Retela i opunomoćenice Mitel Austrije.

Opunomoćenik Retela i opunomoćenica Mitel Austria, pridružuju se navodima opunomoćenika Ericsson NT.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. sukladno članku 35. ZZTN-a, u vezi sa člankom 3. ZUP-a te člankom 48. ZZTN-a, kao i člankom 8. i 9. u vezi sa člankom 51. stavak 2. ZUP-a, a nakon saslušanja stranaka, te uvida u podneske Ericsson NT-a od 19. rujna 2024. koji sadrži prijedlog za imenovanje dodatnih novih svjedoka te dva podneska Ericsson NT od 19. rujna 2024. kojim se zahtijeva proširenje postupka na [...], kao i uvida u podnesak Retela od 11. rujna 2024. koji je priložen na današnje ročištu, kao i ostalim predloženim svjedocima na ročištu od 19. rujna 2024., kao i prijedlogu Retela za provođenjem ekonomske analize konkretnog predmeta na ročištu od 19. rujna 2024. temeljem podneska od 11. rujna 2024., odbijeni su dokazni prijedlogu stranaka na predmetnom ročištu budući da je ocijenjeno kako je činjenično stanje dovoljno utvrđeno te je određeno kako se daljnji dokazi neće izvoditi.

S tim u vezi, raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. utvrđeno je kako je usmena rasprava dovršena, kao i da će odluku u navedeno predmetu donijeti Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja, sukladno ovlastima iz članka 30. ZZTN-a, a na temelju utvrđenog činjeničnog stanja.

Voditeljica postupka poučila je stanke kako imaju pravo sve do donošenja navedene odluke davati izjave i objašnjenja te iznositi činjenice i okolnosti koje smatraju bitnim za rješavanje ove upravne stvari.

Opunomoćenik Ericsson NT stavio je primjedbu na zapisnik od 19. rujna 2024. i to na dio koji glasi: »nisu posebno obrazložili dokazne prijedloge za saslušanje dodatnih 8 odnosno 11 svjedoka,

podnesene nakon više od 4 godine od donošenja predmetne obavijesti« odnosno nakon »1554 dana aktivne obrane, iznošenja činjenica, dokaza, predlaganja dokaznih prijedloga te davanja stručnih činjenica u predmetnom postupku« te navodi kako isto nije točno jer je to obrazložio pismenim putem, a i usmenim putem uključujući danas na zapisnik, a radi se o svjedocima koje je AZTN ispitao.

Opunomoćenik Retela u bitnome stavio je primjedb u na zapisnik od 19. rujna 2024. te je ujedno tražio i izuzeće službene osobe sukladno članku 24. stavku 3. točke 3. i 4. ZUP-a, navodeći kako je službena osoba prema Retelu prilikom vođenja ovog postupka postupala diskriminirajuće kao i da postoje i drugi razlozi koji dovode u sumnju nepristranost službene osobe, koji zahtjev je pisanim obrazloženim Zaključkom AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/132-24-355, od 16. listopada 2024. odbijen.

10.5. Zahtjev Ericsson NT-a i Retela za proširenjem postupka na [...]

10.5.1. Zahtjev Retela za proširenjem postupka na [...]

Svoj zahtjev da AZTN proširi predmetni postupak na [...], Retel je dodatno obrazložio podneskom od 16. studenog 2021. zaprimljenim u AZTN-u 22. studenog 2021.

Retel u bitnome navodi kako je poduzetnik Steiner, [...], *de facto* i *de iure* prenio cjelokupno poslovanje navedenog poduzetnika na poduzetnika [...], i to sve na način da su na istog poduzetnika preneseni svi ugovori o poslovnoj suradnji, svi ugovori o radu i cjelokupno poslovanje poduzetnika Steiner.

Retel smatra kako je razvidno da je poduzetnik Steiner doista prenijelo cjelokupno poslovanje na poduzetnika [...], s obzirom na to da je isto vidljivo kako iz povijesnog izvotka iz sudskog registra tako i iz plaćenih, odnosno sponzoriranih članaka [...] i [...] od [...], u kojima se navodi da je [...] sustav zajednički inovativni razvojni hrvatski proizvod te da ga zajedno pružaju tvrtke [...] (sada [...]) i Steiner.

10.5.2. Zahtjev Ericsson NT-a za proširenjem postupka na [...]

Svoj zahtjev da AZTN proširi predmetni postupak na [...], Ericsson NT je dodatno obrazložio podneskom od 24. studenog 2021., zaprimljenim u AZTN-u 26. studenog 2021.

Ericsson NT u bitnome navodi kako su stranke u predmetnom postupku, na usmenoj raspravi koja je održana 20. listopada 2021., obaviještene o prestanku postojanja jedne od stranaka, poduzetnika Steiner, a Ericsson NT želi ukazati kako navedeni poduzetnik i dalje postoji, u svijetlu članka 4. ZZTN-a i europske pravne stečevine, te kako je zbog sljedništva poduzetnika Steiner kroz poduzetnika [...], nužno predmetnim postupkom obuhvatiti i poduzetnika [...].

Ericsson NT uvodno ističe kako je tijekom perioda navodnog inkriminiranog postupanja, poduzetnik Steiner bilo osnivač te usko personalno povezan s poduzetnikom [...], čime su ta društva tvorili jednog poduzetnika u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Kako je poduzetnik [...] i dalje aktivan na tržištu, predmetni postupak treba proširiti i na njega. Međutim, čak i ako navedena činjenica AZTN-u ne bi bila dostatna za proširenje predmetnog postupka na [...], Ericsson NT navodi kako bi, promatrajući praksu u pogledu pravnog kontinuiteta koja se razvila unutar Europske unije, AZTN trebao proširiti predmetni postupak na [...].

Ericsson NT navodi kako je Sud EU već ranije u svojoj praksi odredio da će, kada se utvrđuje odgovornost određenog poduzetnika u postupku, koji u međuvremenu prestane postojati, odgovarati drugi subjekt koji nastavlja njegovo poslovanje.

Sintagma »nastavlja njegovo poslovanje« je ponekad u praksi teško određiva, ali Sud EU je već prethodno u svojim odlukama

naveo određene segmente na koje bi se trebala obratiti pažnja prilikom određivanja je li riječ o jednom poduzetniku tj. sljedništvu prethodnog poduzetnika.

Primjerice, u presudi Suiker Unie novi poduzetnik je preuzeo imovinu, prava i obveze četiri druga subjekta »kooperative«. Sud EU je utvrdio kako je Suiker odgovoran za kršenja kooperativa jer je novi subjekt preuzeo funkcije, određenu imovinu i zaposlenike prethodnih. Teorija je poznata pod nazivom teorija gospodarskog kontinuiteta. Ericsson NT smatra kako poduzetnik [...] odgovara i ovom slučaju, iako postoji i očigledna vlasnička povezanost sa Steinerom.

S tim u vezi, Ericsson NT navodi kako izvođenje dosega pojma poduzetnika iz prakse Suda EU povodom primjene članka 101. UFEU-a, ima za posljedicu i primjenu predmetnog načela o gospodarskom kontinuitetu poduzetnika razvijenog također i u kontekstu vođenja postupka te izricanja novčanih kazni u javnopravnoj provedbi prava tržišnog natjecanja. Nadležno tijelo koje je suočeno s pitanjem odgovornosti pravnih sljednika za kršenje prava tržišnog natjecanja pravnih prednika, ne može se osloniti samo na domaća pravila o odgovornosti koja mogu proizlaziti iz Zakona o trgovačkim društvima ili pak iz Zakona o obveznim odnosima, već mora usmjeriti svoju pažnju i na praksu Suda EU-a. Upravo je navedeno sukus presude Suda EU u predmetu Skanska od 14. ožujka 2019.

Stoga Ericsson NT navodi kako, sukladno utvrđenju Suda EU, članak 101. UFEU-a treba tumačiti na način da se društva preuzimatelji mogu smatrati odgovornima za štetu prouzročenu zabranjenim sporazumom u kojem su sudjelovala društva koja su preuzeta. Pri tome se takav pojam preuzimatelja treba tumačiti ekstenzivno. Navedeno se temelji na sljedećem shvaćanju Suda EU: »Kada je subjekt koji je počinio takvu povredu predmet pravne ili organizacijske promjene, učinak te promjene nije nužno nastanak novog poduzetnika koji je oslobođen od odgovornosti za ponašanja protivna pravilima tržišnog natjecanja prethodnog subjekta ako s gospodarske točke gledišta postoji bitna istovjetnost između njega i novog subjekta«.

Ericsson NT ističe kako u konkretnom slučaju, između društava Steiner i [...] postoje sasvim neposredne poveznice. Riječ je *de iure* i *de facto* o jednom poduzetniku te bi AZTN, radi zakonitosti postupanja, trebao proširiti predmetni postupak na [...] kao jednu od stranaka u postupku.

Naime, iz sudskog registra vidljivo je kako postoji povezanost u smislu imatelja udjela i kontrole navedenih poduzetnika. Osim toga, [...] je tijekom svog svjedočenja na usmenoj raspravi od 9. studenog 2021. izjavio kako »Steiner telekomunikacije nemaju sada nikakve veze s [...], a sve ostalo će se vidjeti iz sudskog registra.« Što se tiče njegove osobne povezanosti s [...], [...] izjavio je kako se »ne sjeća detalja, da je bilo više kombinacija i da je slijed vidljiv u sudskom registru.«

Ericsson NT napominje kako subjekti koji prema okolini djeluju jedinstveno, predstavljaju zapravo jedan gospodarski subjekt. Riječ je o dva ili više ekonomska subjekta, pravno neovisna, ali za koje se može tvrditi da s ekonomskog gledišta nastupaju zajednički na određenom tržištu. Tu se također uzima u obzir i nemogućnost drugog poduzetnika da vodi svoju samostalnu politiku jer je primjerice ili putem uprave ili većinskim udjelom u glasovima na Skupštini društva, pod kontrolom drugog poduzetnika. U konkretnom slučaju postoje jasni dokazi koji govore da su Steiner i [...] faktički jedan gospodarski subjekt – poduzetnik – s obzirom na to da među nji-

ma postoje takve ekonomske i personalne veze koje su dostatne za utvrđenje jedinstvenosti gospodarskog subjekta.

Prema navodu Ericsson NT-a, potrebno je uzeti u obzir i to da su oba navedena poduzetnika djelovala na istom mjerodavnom tržištu u istom vremenskom periodu za koje se utvrđuje kršenje pravila tržišnog natjecanja u predmetnom postupku. S obzirom da su istovremeno djelovali na istom mjerodavnom tržištu, pod personalnim »vodstvom« istih osoba, ne može se tvrditi kako je riječ o različitim gospodarskim subjektima ili poduzetnicima među kojima ne postoje značajne gospodarske (ekonomske) poveznice.

Ericsson NT ističe i važnost koju ima određivanje možebitnog štetnika u predmetnom postupku za daljnje zahtjeve za naknadu štete koji bi mogli proizaći nakon postupka. S obzirom na široko tumačenje pojma »poduzetnik« u pravu tržišnog natjecanja, odgovornost nije ograničena samo na pravnu osobu koja je sudjelovala u protutržišnom ponašanju. U slučaju restrukturiranja ili drugih promjena u strukturi poduzeća, novčanu kaznu moguće je, primjerice, izreći svakom subjektu koji je u gospodarskom smislu jednak ili slijedi subjekt koji je povrijedio neko EU pravilo o tržišnom natjecanju.

Zaključno, Ericsson NT naglašava formalnu važnost pravilnog određivanja stranaka u predmetnom postupku i to kako bi se zaštitila daljnja procesna prava ostalih stranaka u istom postupku te kako bi AZTN proveo sveobuhvatan postupak i utvrdio sve bitne i značajne elemente određenog postupanja, a što može samo ako u postupku sudjeluju sve stranke koje su navodno sudjelovale u sporom postupanju.

10.5.3. Podnesak Retela kojim ponavlja zahtjev za proširenjem postupka na [...]

Nakon saslušanja svjedoka [...] na ročištu održanom 12. srpnja 2022. koji je u svom iskazu između ostalog naveo kako je Steiner obavljao poslove i pojavljivao se na natječajima preko poduzetnika [...], Retel je, s obzirom na iskaz navedenog svjedoka, ponovio svoj zahtjev da se postupak proširi na poduzetnika [...], i navedeno je dodatno obrazložio podneskom od 18. srpnja 2022., koji je u AZTN zaprimljen 20. srpnja 2022. (u bitnome se pozvao na navode iz podneska od 16. studenog 2021.).

U predmetnom podnesku, poduzetnik Retel se očitovao kako ustraje pri prijedlogu da se predmetni postupak proširi i na poduzetnika [...]. Retel navodi kako je razvidno je da je poduzetnik Steiner doista prenijelo cjelokupno poslovanje na [...] s obzirom da je isto vidljivo kako iz povijesnog izvotka iz sudskog registra tako i iz plaćenih, odnosno sponzoriranih članaka [...] od dana [...] te [...] od dana [...], a u kojima se navodi da je [...] sustav zajednički inovativni razvojni hrvatski proizvod te da ga zajedno pružaju tvrtke [...] (sada [...]) i Steiner.

10.5.4. Zaključak kojim se odbija zahtjev Ericsson NT i Retela za proširenjem postupka na poduzetnika [...]

Svoj zahtjev da AZTN proširi predmetni postupak na [...], istaknut na nastavku usmene rasprave od 20. listopada 2021., koji je održan 9. studenog 2021., Ericsson NT je dodatno obrazložio podneskom od 24. studenog 2021., a Retel podnescima od 16. studenog 2021. i 18. srpnja 2022. godine. S tim u vezi, Ericsson NT je predmetni zahtjev ponovio i na ročištu od 12. srpnja 2024.

AZTN je temeljem zahtjeva poduzetnika Ericsson NT-a i Retela u smislu članka 77. stavka 4. ZUP-a, pisanim i obrazloženim Zaključkom, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/84-24-262, od 29. prosinca 2023. odbio zahtjeve poduzetnika Ericsson NT-a i Retela, za proširenje predmetnog postupka na poduzetnika [...] u kojem je naveo jasne i relevantne razloge za o istome.

Prilikom ocjene osnovanosti zahtjeva Ericsson NT-a i Retela za proširenje predmetnog postupka na poduzetnika [...], AZTN je na odgovarajući način primijenio kriterije koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, a koji se sukladno članku 74. ZZTN-a primjenjuju u primjeni ZZTN-a, osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa.

Poduzetnikom se u smislu članka 3. stavka 4. ZZTN-a i društvo majka i njegova povezana društva kada čine jedinstvenu gospodarsku cjelinu, čak i ako se ista sastoji od više pravnih ili fizičkih osoba, te pravni i gospodarski sljednici, sukladno tumačenju pojma poduzetnika prema sudskoj praksi Suda EU.

Pojam poduzetnika prema sudskoj praksi Suda EU

Pojam poduzetnika obuhvaća svaki subjekt koji se bavi gospodarskom djelatnošću, neovisno o pravnom statusu tog subjekta i načinu njegova financiranja, čak i ako se, s pravnog stajališta, ta gospodarska cjelina sastoji od nekoliko fizičkih ili pravnih osoba (presuda Akzo Nobel C-97/08 P, t. 54. i 55., i presuda Akzo Nobel, C-516/15 P, t. 47. i 48.). Ta gospodarska jedinica sastoji se od jedinstvene organizacije osobnih, materijalnih i nematerijalnih elemenata kojom se trajno želi postići konkretni gospodarski cilj i kojom se može pridonijeti počinjenju povrede iz članka 101. stavka 1. UFEU-a (presuda Knauf Gips/Komisija, t. 84. i 86.).

Ako takav gospodarski subjekt povrijedi pravila tržišnog natjecanja, taj subjekt prema načelu osobne odgovornosti odgovara za tu povredu (presuda ArcelorMittal, t. 95.).

Pripisivanje odgovornosti društvu majci za protutržišno ponašanje društva kćeri

Ni članak 23. stavak 2. točka (a) Uredbe br. 1/2003, ni sudska praksa ne određuju koju je pravnu ili fizičku osobu Komisija obvezna smatrati odgovornom za povredu i kazniti novčanom kaznom (presuda Team Relocations, t. 159.).

Za utvrđivanje odgovornosti bilo kojeg pravnog subjekta gospodarske cjeline potreban je dokaz da je barem jedan pravni subjekt koji pripada toj gospodarskoj jedinici povrijedio članak 101. stavak 1. UFEU-a, tako da se za poduzetnika koji se sastoji od navedene gospodarske cjeline smatra da je počinio povredu te odredbe i da se ta okolnost navede u Komisijinoj odluci koja je postala konačna (presuda Akzo Nobel, C-516/15 P, t. 60.).

Upravo u takvom kontekstu Sud se pozvao na potpuno izvedeno narav odgovornosti društva majke nastale zbog same činjenice izravnog sudjelovanja društva kćeri u povredi (presuda Tomkins, t. 34., 38., 43. i 49.). Naime, u takvom slučaju odgovornost društva majke proizlazi iz protupravnog ponašanja njegova društva kćeri, koje se pripisuje društvu majci s obzirom na gospodarsku jedinicu koju ta društva čine. Posljedično, odgovornost društva majke nužno ovisi o činjenicama koje predstavljaju povredu koju je počinilo njegovo društvo kći s kojima je njegova odgovornost neodvojivo povezana (presuda Akzo Nobel, C-516/15 P, t. 61.).

Iz sudske prakse proizlazi da se ponašanje društva kćeri može pripisati društvu majci osobito u slučaju kada društvo kći, iako ima vlastitu pravnu osobnost, ne odlučuje autonomno o svojem ponašanju na tržištu u trenutku počinjenja povrede, već u bitnome provodi upute koje mu daje društvo majka, posebno uzimajući u obzir gospodarske, organizacijske i pravne veze koje spajaju ta dva pravna subjekta, tako da u takvoj situaciji ona čine istu gospodarsku jedinicu i prema tome čine jednog poduzetnika koji je odgovoran za protupravno ponašanje (presuda Akzo Nobel, C-97/08 P, t. 58. i 59. i presuda Akzo Nobel, C-516/15 P, t. 52. i 53.).

U tom smislu, u specifičnoj situaciji kada društvo majka drži sav ili gotovo sav kapital svojega društva kćeri koje je povrijedilo pravila tržišnog natjecanja Unije, postoji oboriva presumpcija prema kojoj spomenuto društvo majka stvarno izvršava takav odlučujući utjecaj nad društvom kćeri (presuda *Groupe Gascogne*, t. 38.).

Takva presumpcija podrazumijeva, osim ako se obori, da se stvarno izvršavanje odlučujućeg utjecaja društva majke na svoje društvo kćer smatra dokazanim i omogućuje Komisiji da društvo majku smatra odgovornim za ponašanje društva kćeri, bez potrebe za podnošenjem ikakva dodatnog dokaza (presuda *Evonik Degussa* i *AlzChem*, t. 30.).

Društvo majka kojemu je pripisano protupravno ponašanje svojeg društva kćeri, osobno je odgovorno za povredu pravila Unije o tržišnom natjecanju koju je samo počinilo, zbog odlučujućeg utjecaja koji je izvršavalo na društvo kćer i koji mu je omogućavao određivanje ponašanja potonjeg na tržištu (presuda *Imperial Chemical Industries*, t. 140. i 141. i presuda *Metsa-Serla*, t. 28. i 34.).

Komisija ne može pripisivanje društvu majci ponašanja društva kćeri temeljiti na samoj sposobnosti društva majke da izvršava odlučujući utjecaj na ponašanje svojeg društva kćeri, a da pritom ne ispita je li taj utjecaj bio stvarno izvršen (presuda *El du Pont de Nemours*, t. 44., presuda *Dow Chemical Company*, t. 55. i presuda *Toshiba*, t. 95.).

U konkretnom slučaju, nesporno je da [...] nije izravno sudjelovao u kršenju propisa o zaštiti tržišnog natjecanja sklapanjem preliminarno utvrđenog predmetnog sporazuma, što proizlazi iz utvrđenog činjeničnog stanja u predmetnom postupku, kao i predmetnih zahtjeva *Ericsson NT-a* i *Retela*.

Primjenom na odgovarajući način kriterija koji proizlaze iz gore navedene prakse Suda EU, [...] bi se mogao smatrati odgovornim za protutržišno ponašanje *Steinera*, ako su [...] i *Steiner* bili dio iste gospodarske cjeline i time tvorili istog poduzetnika u razdoblju počinjenja preliminarno utvrđene predmetne povrede.

U tom smislu, odgovornost za protutržišno ponašanje *Steinera* mogla bi se pripisati [...]u kao odgovornost društva majke koja proizlazi iz protutržišnog ponašanja njegova društva kćeri (*Steiner*), zbog stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja društva majke na društvo kćer u razdoblju počinjenja preliminarno utvrđene predmetne povrede koji joj je omogućavao određivanje ponašanja društva kćeri na tržištu.

Za utvrđivanje takve potpuno izvedene odgovornosti [...] a kao društva majke, bilo bi potrebno dokazati da je [...] kao društvo majka imao sposobnost izvršavati odlučujući utjecaj na *Steinera* kao društvo kćer te da je taj utjecaj bio stvarno izvršen u razdoblju počinjenja preliminarno utvrđene predmetne povrede.

Na temelju podataka iz sudskog registra, nije utvrđeno da je [...] držao cijeli ili gotovo cijeli kapital *Steinera* u razdoblju počinjenja preliminarno utvrđene predmetne povrede, pa [...], prema kriterijima iz sudske prakse Suda EU, u istom razdoblju nije niti mogao stvarno izvršavati odlučujući utjecaj na *Steinera* kao društvo kćer i stoga mu se ne može pripisati odgovornost za ponašanje *Steinera*.

Naime, za pripisivanje protutržišnog ponašanja društva kćeri društvu majci koje nije izravno sudjelovalo u povredi, presudno je stvarno izvršavanje odlučujućeg utjecaja koji je društvu majka izvršavalo na društvo kćer, a ne povezanost u smislu »kontrolne« navedenih društava ili njihovo istovremeno djelovanje na istom mjero-

davnom tržištu »pod personalnim vodstvom istih osoba«, kako to navodi *Ericsson NT*.

Članak 4. Z7TN-a na koji se poziva *Ericsson NT*, odnosno povezanost društva [...] i *Steinera* u smislu kontrole, definira pojam poduzetnika pod kontrolom u postupcima ocjene koncentracija prema kriterijima iz Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 24, 29. siječnja 2004.) kao poduzetnika u kojemu drugi poduzetnik izravno ili neizravno ima više od polovine udjela ili dionica, ili može ostvarivati više od polovine glasačkih prava, ili ima pravo na postavljanje više od polovine članova uprave, nadzornog odbora ili odgovarajućeg tijela za upravljanje te vođenje poslova ili na drugi način ima pravo na upravljanje poslovanjem poduzetnika na temelju posebnog ugovora o funkcioniranju samog poduzetnika kojim se stječe mogućnost ostvarivanja prevladavajućeg utjecaja na trajnijoj osnovi.

U skladu sa sudskom praksom Suda EU, EK se ne može, kako bi primjenom članka 81. UEZ-a (sada članak 101. UFEU-a) protutržišno ponašanje jednog društva pripisala drugom, temeljiti na samoj sposobnosti izvršavanja odlučujućeg utjecaja, kako može u okviru primjene Uredbe br. 139/2004 prilikom utvrđivanja kontrole, a da pritom ne ispita je li taj utjecaj bio stvarno izvršen (presuda *General Technic Otis*, t. 69.).

Pojam poduzetnika pod kontrolom može se koristiti samo za potrebe ocjene koncentracija, za razliku od pojma stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja, koji se primjenjuje u postupcima utvrđivanja zabranjenih sporazuma, u slučaju kada društvo majka drži cijeli ili gotovo cijeli kapital društva kćeri.

Vezano uz navod *Ericsson NT-a* o tome da su se tijekom godina mijenjale osobe u svojstvu osnivača i direktora, kod društva [...] i kod *Steinera*, međutim uvijek se radilo o krajnjem pretežitom utjecaju istih fizičkih osoba: [...], [...], [...] i [...], bilo kroz simultano svojstvo članova osnivača u oba društva ili u svojstvu direktora društava, potrebno je istaknuti kako činjenica da kapital dva zasebna društva drži ista osoba ili ista obitelj, nije dovoljna, sama po sebi, kako bi se utvrdilo da ta dva društva čine jedinstvenu gospodarsku cjelinu, što bi za posljedicu imalo da se, na temelju prava tržišnog natjecanja Unije, radnje jednog društva mogu pripisati drugom društvu (presuda *Aristrain*, t. 99.).

Pripisivanje odgovornosti pravnom i gospodarskom slijedniku

Kada je riječ o situaciji restrukturiranja poduzetnika poput one u pitanju u glavnom postupku u kojoj je subjekt koji je počinio povredu prava tržišnog natjecanja Unije prestao postojati, valja podsjetiti da, kada je subjekt koji je počinio takvu povredu predmet pravne ili organizacijske promjene, učinak te promjene nije nužno nastanak novog poduzetnika koji je oslobođen od odgovornosti za ponašanja protivna pravilima tržišnog natjecanja prethodnog subjekta, ako s gospodarske točke gledišta postoji istovjetnost između njega i novog subjekta (presuda *ETI*, t. 42., presuda *SNIA/Komisija*, t. 22., presuda *Parker Hannifin Manufacturing* t. 40., presuda *Skanska*, t. 38.).

Stoga nije nespojivo s načelom osobne odgovornosti pripisati odgovornost za povredu društvu u njegovu svojstvu društva preuzimatelja društva koje je počinilo povredu, kada je potonje prestalo postojati (presuda *SNIA/Komisija*, t. 23., presuda *Skanska*, t. 39.).

Ako poduzetnici mogu izbjeći odgovornost tako što jednostavno promijene svoj identitet uslijed restrukturiranja, prijenosa ili drugih pravnih ili organizacijskih promjena, cilj kažnjavanja ponašanja koje je protivno pravilima tržišnog natjecanja i sprječavanja njegova po-

navljanja putem odvrćajućih sankcija bio bi ugrožen (presuda ETI, t. 41. i 42. i presuda Parker Hannifin Manufacturing, t. 40).

Osim pozivanja na sudsku praksu Suda EU u gore navedenim predmetima i predmetu Suiker Unie, te teoriju gospodarskog kontinuiteta, Ericsson NT u predmetnom zahtjevu nije ničime potkrijepio svoje navode o sljedništvu poduzetnika Steiner kroz poduzetnika [...].

Sudska praksa Suda EU na koju se poziva Ericsson NT odnosi se na slučajeve u kojima su poduzetnici nastojali izbjeći odgovornost za protutržišno ponašanje promjenom identiteta uslijed restrukturiranja, prijenosa ili drugih pravnih ili organizacijskih promjena, primjerice na način da su sve dionice društava koja su sudjelovala u zabranjenom sporazumu stekla druga društva koja su likvidirala prvo navedena društva i nastavila njihove poslovne djelatnosti (presuda Skanska).

U konkretnom slučaju, Steiner je prestao postojati nakon zaključenja stečajnog postupka i brisanja iz sudskog registra pravomoćnom odlukom registarskog suda.

U smislu odredbi ZTD-a [...] nije pravni sljednik Steinera jer nije došlo do pripajanja Steinera [...]u, odnosno kupovine (preuzimanja) Steinera od strane poduzetnika [...], kao što niti [...] nije nastao podjelom poduzetnika Steiner u smislu članka 550a stavka 1. ZTD-a (podjela razdvajanjem ili odvajanjem društva), odnosno nije preuzeo dio ili dijelove poduzetnika Steiner nastale podjelom društva. Isto tako, [...] nije nastao preoblikovanjem ili statusnom promjenom poduzetnika Steiner.

Retel nije ničime potkrijepio svoje navode u predmetnom zahtjevu o tome kako je Steiner, odnosno [...], *de facto* i *de iure* prenio cjelokupno poslovanje navedenog društva na društvo [...], i to sve na način da su na isto društvo preneseni svi ugovori o poslovnoj suradnji, svi ugovori o radu i cjelokupno poslovanje društva Steiner.

Suprotno navodima Retela, prijenos cjelokupnog poslovanja Steinera na [...] nije vidljiv iz povijesnog izvataka iz sudskog registra za društvo [...] niti iz plaćenih, odnosno sponzoriranih članaka [...] i [...] od 12. srpnja 2013., u kojima se navodi da je [...] sustav zajednički inovativni razvojni hrvatski proizvod te da ga zajedno pružaju tvrtke [...] (sada [...]) i Steiner.

Činjenica da je određeni proizvod rezultat zajedničke inovacije i razvoja dva ili više poduzetnika koji taj proizvod zajednički nude na tržištu, sama po sebi, eventualno može ukazivati na prijenos posebnih znanja i iskustava, tehnologija i si., a ne na prijenos cjelokupnog poslovanja jednog društva na drugo.

Zastara pokretanja postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma

Sukladno odredbama članka 71. stavka 1. i 2. ZZTN-a, postupak utvrđivanja povrede ZZTN-a ili članka 101. UFEU-a i izricanja novčane kazne zbog počinjenja te povrede, ne može biti pokrenut kada protekne rok od 5 godina od dana počinjenja povrede. U slučaju kontinuirane ili ponavljane povrede ZZTN-a ili članka 101. UFEU-a, vrijeme zastare računa se od dana kad je prestala povreda.

Okolnost da se određenim društvima više ne mogu izreći sankcije zbog zastare, ne protivi se tomu da se pokrene postupak protiv drugog društva, koje se smatra odgovornim osobno i solidarno s njima za ista protutržišna djelovanja, a u odnosu na koje zastara nije nastupila (presuda Akzo Nobel, C-516/15 P, t. 71.).

U predmetnom postupku, trajanje preliminarno utvrđene predmetne povrede sklapanjem zabranjenog sporazuma, utvrđeno je u vremenskom razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.

Zahtjevi Ericsson NT-a i Retela za proširenje predmetnog postupka na [...], podneseni su na nastavku usmene rasprave od 20. listopada 2021., koji je održan 9. studenog 2021.

Dakle, čak i u situaciji kada bi se odgovornost za protutržišno ponašanje Steinera mogla pripisati [...] u kao odgovornost društva majke koja proizlazi iz protutržišnog ponašanja njegova društva kćeri (Steiner), zbog stvarnog izvršavanja odlučujućeg utjecaja društva majke na društvo kćer u razdoblju počinjenja preliminarno utvrđene predmetne povrede koji joj je omogućavao određivanje ponašanja društva kćeri na tržištu, ili kao odgovornost pravnog i gospodarskog sljednika Steinera, predmetni postupak ne bi se mogao 9. studenog 2021. proširiti odnosno pokrenuti protiv [...] a zbog primjene pravila o zastari i proteka 6 godina, 3 mjeseca i 27 dana od dana kada je prestala preliminarno utvrđena predmetna povreda.

11. Utvrđivanje sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja

11.1. Pojmovi zabranjenog sporazuma i usklađenog djelovanja

Člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se:

- izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti,
- ograničava ili nadzire proizvodnja, tržište, tehnološki razvoj ili ulaganje,
- dijele tržišta ili izvori nabave,
- primjenjuju nejednaki uvjeti na istovrsne poslove s različitim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljniji položaj u odnosu na konkurenciju,
- uvjetuje sklapanje ugovora prihvaćanjem od drugih ugovorih strana dodatnih obveza, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi s predmetom tih ugovora.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Sukladno članku 74. ZZTN-a, u primjeni ZZTN-a, a osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, primjenjuju se na odgovarajući način kriteriji koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU.

Slijedom navedenog, cjelokupna pravna stečevina EU (*acquis communautaire*) koju čini primarno i sekundarno zakonodavstvo EU, ali i sudska praksa, prvenstveno praksa Suda EU, važan je interpretativni instrument za primjenu hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa.

U skladu s ustaljenom praksom Suda EU, da bi postojao »sporazum«, u smislu članka 101. stavka 1. UFEU-a (koji sadržajno odgovara članku 8. stavku 1. ZZTN-a), dovoljno je da su predmetni poduzetnici izrazili zajedničku volju da se na tržištu ponašaju na

određeni način (presuda ACF Chemiefarma, t. 112.), dok oblik u kojem se ta sukladnost ispoljava nije sam po sebi od odlučujućeg značenja (presuda Volkswagen, točka 37.).

Pojam usklađenog djelovanja odnosi se na oblik usklađivanja između poduzetnika koji, iako nije došao do stadija ostvarenja sporazuma u pravom smislu riječi, svjesno nadomješta stvarnu suradnju između njih čime ugrožava tržišno natjecanje (presuda Anic t. 115., presuda Hüls AG, t.158.).

Pojam »usklađenog djelovanja« razlikuje se od pojmova »sporazuma« i »odluke udruženja poduzetnika« s isključivom namjerom da obuhvati različite oblike suradnje među poduzetnicima koji, sa subjektivnog gledišta, imaju istu narav te se razlikuju samo po svojem intenzitetu i oblicima u kojima se očituju (presuda Anic, t. 112. i presuda T Mobile Netherlands, t. 23.).

Kriterije koordinacije i suradnje koji su konstitutivni za »usklađeno djelovanje« treba tumačiti u skladu s koncepcijom inherentnom odredbama ugovora koje se odnose na tržišno natjecanje, prema kojoj svaki gospodarski subjekt mora samostalno odrediti politiku koju namjerava slijediti na zajedničkom tržištu (presuda Anic, točka 116., presuda Suiker Unie, t. 173. i presuda Ahlström, t. 63.).

Pojmovi »sporazum« i »usklađeno djelovanje« komplementarni su instituti te nije niti potrebno strogo razgraničavati ta dva instituta od strane tijela koje provodi postupak (presuda Anic, t.131., 132., 133.).

Kako bi bili obuhvaćeni zabranom propisanom člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a, koji sadržajno odgovara članku 101. UFEU-a, sporazum ili usklađeno djelovanje između dva ili više neovisnih poduzetnika mora imati za cilj ili posljedicu narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu.

U tom smislu, iz sudske prakse Suda EU proizlazi da su neke vrste koordinacije između poduzetnika toliko štetne za tržišno natjecanje da se može smatrati da ispitivanje njihovih posljedica nije potrebno (presuda LTM, t. 359 i 360, presuda BIDS, t. 15., i presuda Allianz Hungária Biztosító i dr., t. 34.).

Ta sudska praksa proizlazi iz činjenice da se određeni oblici koordinacije između poduzetnika mogu smatrati po svojoj naravi štetnima za dobro funkcioniranje uobičajenog tržišnog natjecanja (presuda Allianz Hungária Biztosító i dr., t. 35. i navedena sudska praksa).

U slučaju da analiza neke vrste koordinacije između poduzetnika ne pokaže dovoljan stupanj štetnosti za tržišno natjecanje, treba ispitati njezine posljedice i, kako bi ih se zabranilo, zahtijevati ispunjenje svih elemenata koji dokazuju da je tržišno natjecanje bilo osjetno spriječeno, ograničeno ili narušeno (presuda Allianz Hungária Biztosító i dr., t. 34. i navedena sudska praksa).

11.2. Načela ocjene dokaza

U skladu s ustaljenom praksom Suda EU, EK mora dokazati povredu koju utvrđuje te ponuditi dokaze koji mogu, s dovoljnim stupnjem izvjesnosti, dokazati postojanje činjenica koje čine povredu (presuda Baustahlgewebe, t. 58. i presuda Dresdner Bank i dr./Komisija, t. 59. i navedena sudska praksa).

S obzirom na narav povreda o kojima je riječ, kao i na narav i stupanj težine sankcija koje se uz njih vežu, načelo pretpostavke nedužnosti primjenjuje se osobito na postupke u pogledu povreda pravila tržišnog natjecanja koja se primjenjuju na poduzetnike, na temelju kojih je moguće odrediti novčane kazne ili periodične penale (vidjeti u tom smislu presudu Dresdner Bank, t. 35. *supra*, t. 61. i navedenu sudsku praksu).

Stoga EK treba ponuditi precizne i podudarajuće dokaze za utvrđenje postojanja povrede. Međutim, važno je naglasiti kako nije nužno da svaki od dokaza koji je iznijela EK ispunjava te kriterije za svaki element povrede. Dovoljno je da krug indicija na koji se poziva institucija, ukupno gledajući, odgovara tom zahtjevu (vidjeti presudu Dresdner Bank, t. 35. *supra*, t. 62. i 63. i navedenu sudsku praksu).

Također valja istaknuti da je EK u praksi često dužna dokazati postojanje povrede u uvjetima koji su jedva pogodni za tu zadaću, jer može proteći i nekoliko godina od događaja koji čine povredu i da više poduzetnika koji su predmet istrage ne surađuje aktivno s njom. Premda je nužno na EK da utvrdi da je sklopljen nezakonit sporazum o određivanju cijena, bilo bi pretjerano usto još i zahtijevati da dostavi dokaz o posebnom mehanizmu kojim je taj cilj trebao biti postignut. Naime, poduzetniku koji je kriv za povredu bilo bi previše lako izbjeći svaku sankciju ako bi svoj argument mogao temeljiti na neodređenosti informacija koje su dostavljene u vezi s funkcioniranjem zabranjenog sporazuma u situaciji u kojoj je ipak dovoljno utvrđeno postojanje sporazuma i njegov protutržišni cilj. Poduzetnici se mogu primjereno obraniti u takvoj situaciji ako se mogu očitovati o svim dokazima na koje se EK poziva na njihov teret (presuda JFE Engineering, t. 203.).

U pogledu dokaza koji se mogu predložiti u svrhu utvrđivanja povrede članka 81. UEZ-a (koji sadržajno odgovara članku 101. UFEU-a i članku 8. ZZTN-a), načelo koje prevladava u pravu EU jest načelo slobode izvođenja dokaza (presuda Dalmine, t. 72.).

Što se tiče dokazne snage različitih dokaza, jedini kriterij relevantan za ocjenu podnesenih dokaza jest njihova vjerodostojnost (presuda Dalmine/Komisija, t. 42. *supra*, t. 72.).

Prema općim pravilima u području dokazivanja, vjerodostojnost i time dokazna vrijednost dokumenta ovise o njegovom podrijetlu, okolnostima njegovog sastavljanja, njegovom adresatu i njegovom sadržaju (presuda Cimenteries CBR, t. 1053. i 1838.).

U slučajevima kada se EK oslanja na dokaze u pisanom obliku, na predmetnim je poduzetnicima da ne dostave samo prihvatljivu alternativu njezinoj tezi, nego da također utvrde da su dokazi korišteni u pobijanoj odluci nedovoljni za utvrđivanje postojanja povrede (presuda JFE Engineering, t. 41. *supra*, t. 187.). Takvo izvođenje dokaza ne povremeno je načelo pretpostavke nedužnosti (vidjeti u tom smislu presudu Montecatini, t. 181.).

Budući da su zabrana sudjelovanja u protutržišnim djelovanjima i sporazumima kao i sankcije koje mogu snaći prekršitelja općepoznati, uobičajeno je da se radnje obuhvaćene takvim djelovanjima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum. Stoga se ne može zahtijevati od EK da dostavi dokumente koji izričito dokazuju uspostavljanje kontakta gospodarskih subjekata o kojima je riječ. O postojanju protutržišnog djelovanja ili sporazuma može se stoga zaključiti iz određenog broja podudarnosti i indicija koje, promatrane kao cjelina i u nedostatku drugog dosljednog objašnjenja, mogu tvoriti dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja (presuda Aalborg Portland, t. 55. do 57.; vidjeti također presudu Dresdner Bank, t. 35. *supra*, t. 64. i 65. i navedenu sudsku praksu).

11.3. Postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma

U nastavku se navode dokazi promatrani kao cjelina na temelju kojih je utvrđeno da su Ericsson NT, Retel, Kodeks, Vatel, Lumiss i Mitel Austria sudjelovali u zabranjenom horizontalnom sporazumu

u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, kojim je podjelom navedenog tržišta i utvrđivanjem prodajne cijene navedenih proizvoda i usluga.

11.3.1. Izravni dokazi o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma

Komunikacija putem elektroničke pošte između sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma koja predstavlja izravne dokaze o postojanju istog sporazuma, navedena je pod točkama 11.6.1.1 i 11.6.1.2. obrazloženja ovog rješenja.

11.3.2. Izjave sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma u okviru pokajničkog programa

Prema ustaljenoj praksi Suda EU, nijedna odredba niti opće načelo prava EU ne zabranjuju EK da se protiv poduzetnika oslanja na izjave drugih poduzetnika kojima se stavlja na teret da su sudjelovali u zabranjenom sporazumu (presuda Eni, točka 46.).

Vrlo povišena dokazna vrijednost može se priznati izjavama koje su, kao prvo, pouzdane, kao drugo, učinjene u ime poduzetnika, kao treće, potječu od osobe kojoj je profesionalna dužnost postupati u interesu toga poduzetnika, kao četvrto, idu protiv interesa osobe koja ih izjavljuje, kao peto, potječu od izravnog svjedoka okolnosti na koje se odnose i koje su, kao šesto, dostavljene u pisanom obliku, s namjerom i nakon pomnog razmišljanja (presuda Eni, točka 47.).

Svakako valja smatrati da, kada osoba priznaje činjenicu da je počinila povredu i time priznaje postojanje činjenica koje nadilaze one o čijem se postojanju može izravno zaključiti iz dokumenata o kojima je riječ, to, u nedostatku posebnih okolnosti koje mogu upućivati na suprotno, *a priori* znači da je ta osoba odlučila reći istinu. Stoga izjave koje idu protiv interesa osoba koje ih daju treba načelno smatrati osobito pouzdanim dokazima (presuda Eni, točka 50.).

Osim toga, iako je općenito potreban određeni oprez u pogledu dobrovoljnih iskaza glavnih sudionika u nezakonitom zabranjenom sporazumu jer je moguće da ti sudionici žele što više umanjiti važnost svojeg doprinosa povredi i uvećati onaj drugih, ipak je činjenica da zahtijevanje pogodnosti na temelju Obavijesti o suradnji iz 2002. radi dodjele oslobođenja od kazni ili smanjenja novčane kazne ne potiče nužno na dostavljanje iskrivljenih dokaza što se tiče sudjelovanja drugih članova zabranjenog sporazuma. Naime, svaki pokušaj obmane EK može dovesti u pitanje iskrenost i potpunost suradnje podnositelja zahtjeva pa stoga i ugroziti mogućnost da u potpunosti iskoristi pogodnosti koje nudi Obavijest o suradnji iz 2002. (vidjeti u tom smislu presudu *Peróxidos Orgánicos*, t. 70.).

Nadalje, rizik da će netočni podaci biti otkriveni i dovesti do navedenih posljedica, povećava se činjenicom da te izjave moraju biti potvrđene drugim dokaznim sredstvima (presuda *Siemens i dr./Komisija*, t. 138.).

Izjava društva kojom se priznaje da je to društvo počinilo povredu sa sobom povlači znatne pravne i ekonomske rizike, među kojima je, među ostalim, rizik od podizanja tužbi za naknadu štete pred nacionalnim sudovima u sklopu kojih je moguće pozvati se na povredu koju je počinilo društvo, a koju je utvrdila EK (presuda *Siemens i dr./Komisija*, t. 152. *supra*, t. 140. i 141. i navedena sudska praksa).

U okviru utvrđivanja povreda članka 101. UFEU a, EK je uspostavila pokajnički program koji nudi povoljniji tretman poduzetnicima koji s EK surađuju u istragama o tajnim zabranjenim sporazumima koji utječu na Uniju (presuda *Deltafina*, t. 103.).

Poduzetnici koji sudjeluju u pokajničkom programu pružaju aktivnu i dobrovoljnu suradnju u istrazi te olakšavaju zadaću EK koja se sastoji u utvrđivanju i suzbijanju povreda pravila tržišnog natjecanja (vidjeti u tom smislu *Danone*, t. 505., i presuda *BASF i UCB/Komisija*, t. 90.). U zamjenu za tu suradnju mogu ostvariti povoljniji tretman glede novčanih kazni koje bi im u protivnom bile izrečene ako zadovoljavaju uvjete propisane u primjenjivoj obavijesti o suradnji (presuda *Deltafina*, t. 109. *supra*, t. 108.).

Pokajnički program predviđa mogućnost da EK dodijeli potpuno oslobođenje od novčanih kazni prvom poduzetniku koji surađuje u istrazi, te da odobri smanjenje novčane kazne poduzetnicima koji surađuju naknadno. U prvom slučaju, dotični će poduzetnik uživati potpuno izuzeće od načela osobne odgovornosti, temeljem kojeg je poduzetnik koji povrijedi pravila tržišnog natjecanja dužan snositi odgovornost za tu povredu (vidjeti u tom smislu presudu *Erste Group Bank*, t. 77). U drugom slučaju, stupanj primjene te iznimke ovisit će o vremenskom redoslijedu podnošenja zahtjeva za suradnju i o kvaliteti pružene suradnje (presuda *Deltafina*, t. 109.).

Sukladno odredbi članka 65. ZZTN-a, AZTN može osloboditi od plaćanja novčane kazne onog sudionika zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) ili tajnog kartela koji prvi obavijesti AZTN o zabranjenom horizontalnom sporazumu (kartelu) ili tajnom kartelu i dostavi mu podatke, činjenice i dokaze koji AZTN-u omogućuju pokretanje postupka i provođenje ciljane nenajavljene pretrage povezane s tajnim kartelom, pod uvjetom da AZTN još ne raspolaže dostatnim dokazima za pokretanje postupka i provođenje ciljane nenajavljene pretrage ili još nije proveo takvu pretragu ili koji su, prema mišljenju AZTN-a dostatni kako bi mogao utvrditi povredu obuhvaćenu pokajničkim programom iz članka 8. ZZTN-a i/ili članka 101. UFEU-a, pod uvjetom da AZTN još ne raspolaže dostatnim dokazima kojima bi se ta povreda mogla utvrditi i da nijedan drugi poduzetnik nije prethodno ispunio uvjete za odobrenje oslobođenja od novčanih kazni u vezi s tim tajnim kartelom.

Poduzetnik predmetnu prijavu članka može podnijeti kao punu ili skraćenu prijavu za oslobođenje od novčane kazne.

Oslobođenje od plaćanja novčane kazne ne može se primijeniti na poduzetnika koji je svojim djelovanjem prisilio druge poduzetnike da se pridruže zabranjenom horizontalnom sporazumu (kartelu) ili tajnom kartelu ili da u njemu ostanu.

Novčanu kaznu u umanjenom iznosu AZTN može izreći onim sudionicima zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) ili tajnog kartela koji ne ispunjavaju uvjete za oslobođenje od novčane kazne, ali su AZTN-u dostavili dodatne valjane dokaze koji predstavljaju znatnu dodanu vrijednost za dokazivanje povrede obuhvaćene pokajničkim programom, u odnosu na dokaze kojima AZTN već raspolaže u vrijeme podnošenja prijave.

Podnositelju prijave za umanjenje novčane kazne – pokajniku koji AZTN-u dostavi dokaze kojima se dokazuju dodatne činjenice, a koje za posljedicu imaju povećanje novčanih kazni u usporedbi s novčanim kaznama koje bi se inače izrekle sudionicima u zabranjenom horizontalnom sporazumu (kartelu) ili tajnom kartelu, AZTN neće uzeti u obzir takve dodatne činjenice pri utvrđivanju novčane kazne koju treba izreći tom podnositelju prijave.

S tim u vezi, Uredbom o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere, a koja je i dalje na snazi sukladno članku 76. ZZTN-a razrađeni su kriteriji za oslobođenje ili za umanjenje novčane kazne (ranije upravno – kaznene mjere), sukladno

kriterijima koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskoj uniji, u smislu članka 74. ZZTN-a.

Uredbom o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere uređeni su kriteriji koje je AZTN dužan uzeti u obzir prije nego što u okviru pokajničkog programa donese odluku o oslobođenju poduzetnika od plaćanja novčane kazne te kriteriji koje je AZTN dužan uzeti u obzir prije nego što donese odluku o umanjeњу novčane kazne sudionicima zabranjenog horizontalnog sporazuma. Cilj oslobođenja poduzetnika od plaćanja novčane kazne ili umanjeња novčane kazne jest potaknuti sudionike zabranjenog horizontalnog sporazuma na njegovo otkrivanje, odnosno prijavu AZTN-u.

U konkretnom slučaju, Steiner je 1. lipnja 2015. [...] podnio AZTN-u Prijavu za oslobođenje od plaćanja novčane kazne u smislu Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere i pisanu izjavu o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma, njegovim ciljevima i aktivnostima, djelovanju i trajanju, inicijatoru, sudionicima te sudjelovanju i ulozi Steiner a u istom sporazumu, što je detaljnije navedeno pod točkom 1. obrazloženja ovog rješenja.

Steiner je u privitku Prijave dostavio dokumentaciju koja se odnosi na predmetni zabranjeni sporazum i kojom potkrepljuje svoje navode.

Budući da su podaci, činjenice i dokazi dostavljeni uz Prijavu Steiner a bili dostatni za pokretanje predmetnog postupka i provedbu nenajavljene pretrage, AZTN je rješenjem od 11. lipnja 2015. Steineru uvjetno odobrio oslobođenje od plaćanja novčane kazne radi mogućeg narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem predmetnog zabranjenog sporazuma, uz obvezu potpune, kontinuirane i promptne suradnje s AZTN-om (koja podrazumijeva obvezu dostave točnih, potpunih i nezavaravajućih podataka) tijekom cjelokupnog trajanja predmetnog postupka i zabranu uništavanja, krivotvorenja ili prikrivanja dokaza o predmetnom zabranjenom sporazumu, te obznanjivanje činjenice ili sadržaja Prijave prije objave Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku.

Kodeks je 24. studenog 2015. putem punomoćnika dostavio AZTN-u prijavu za odobrenje umanjeња novčane kazne u smislu Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjeње upravno-kaznene mjere, što je detaljnije navedeno pod točkom 3. obrazloženja ovog rješenja.

Budući da je Kodeks u privitku svoje prijave dostavio dokumentaciju koja se odnosila na isti zabranjeni sporazum i koja je imala značajnu dodatnu vrijednost za utvrđivanje njegovog postojanja, AZTN je rješenjem od 17. prosinca 2015. Kodeksu uvjetno odobrio umanjeње novčane kazne, uz obvezu potpune, kontinuirane i promptne suradnje s AZTN-om (koja podrazumijeva obvezu dostave točnih, potpunih i nezavaravajućih podataka) tijekom cjelokupnog trajanja predmetnog postupka i zabranu uništavanja, krivotvorenja ili prikrivanja dokaza o predmetnom zabranjenom sporazumu, te obznanjivanje činjenice ili sadržaja njegove prijave prije objave Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku. Istim rješenjem Kodeksu je naložen prekid sudjelovanja u predmetnom zabranjenom sporazumu.

Primjenom na odgovarajući način kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, navedenih u ovoj točki obrazloženja rješenja, a koji se sukladno članku 74. ZZTN-a primjenjuju u primjeni ZZTN-a, osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, AZTN je u pogledu njihove vjerodostojnosti i dokazne vrijednosti utvrdio kako su predmetne prijave Steiner a i Kodeksa učinjene u ime poduzetnika, potječu od

osobe kojoj je profesionalna dužnost postupati u interesu toga poduzetnika, idu protiv interesa poduzetnika koji ih izjavljuju, potječu od izravnih sudionika okolnosti na koje se odnose i dostavljene su u pisanom obliku s namjerom, pa stoga imaju vrlo povišenu dokaznu vrijednost i smatraju se osobito pouzdanim dokazima.

Predmetne prijave odnosno izjave Steiner a i Kodeksa dane su neovisno i odgovaraju utvrđenom cilju i načinu provođenja predmetnog zabranjenog sporazuma, njegovim sudionicima, te proizvođača, uslugama i zemljopisnom području koje obuhvaća, a njihov sadržaj upotpunjuju i potkrepljuju drugi materijalni dokazi navedeni pod točkama 11.3.1. i 11.3.3. obrazloženja ovoga rješenja, što još više povećava njihovu vjerodostojnost i dokaznu vrijednost.

Slijedom svega navedenog, predmetne prijave odnosno izjave Steiner a i Kodeksa, prema ocjeni AZTN-a, čine dio niza dokaza na temelju kojih je utvrđeno postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma.

11.3.3. Dokazi izvan utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede

U skladu s ustaljenom praksom Suda EU, u slučaju protutržišnih praksi koje je sve teže otkriti, EK osobito može uzeti elemente utvrđene izvan razdoblja povrede ako su ti elementi dio skupa indicija na koje upućuje kako bi dokazala navedenu povredu. Također se može pozvati na činjenične okolnosti koje prethode protutržišnom ponašanju kako bi potvrdila sadržaj objektivnog dokaza (vidjeti u tom smislu presudu Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals, t. 188.) ili čak okolnosti koje su uslijedile nakon tog ponašanja (presuda FSL i dr., t. 178.).

U tom pogledu, treba istaknuti da Komisija može voditi računa o dokazima koji se ne odnose na razdoblje trajanja povrede ako ti dokazi čine skup dokaza na koji se Komisija poziva kako bi dokazala navedenu povredu (vidjeti u tom smislu presudu Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals, t. 193.) te da se Komisija može pozvati na činjenične okolnosti nakon protutržišnog ponašanja kako bi potvrdila sadržaj objektivnog elementa dokaza (presuda Guardian Industries i Guardian Europe, t. 55.).

Slijedom navedenog, AZTN je u konkretnom slučaju uzeo u obzir sadržaj dokumenata »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i pripadajuće tablice tzv. »Područje lova«, te komunikaciju putem elektroničke pošte između sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma prije 1. listopada 2010., kao dokaze koji se ne odnose na utvrđeno razdoblje trajanja predmetne povrede (1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.).

Prema općim pravilima u području dokazivanja, vjerodostojnost i time dokazna vrijednost dokumenta ovise o njegovu podrijetlu, okolnostima njegova sastavljanja, njegovu adresatu i o smislenosti i vjerodostojnosti njegova sadržaja (presuda Cimenteries CBR, t. 1053.). Osobito veliku važnost treba pridati okolnosti da je dokument sastavljen na temelju svoje neposredne veze s činjenicama (presude Ensidesa, t. 312. i presuda od 16. prosinca 2003., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied i Technische Unie/Komisija, T 5/00 i T 6/00, Zb., str. II 5761., t. 181.) ili putem neposrednog svjedoka tih činjenica.

Primjenom na odgovarajući način kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, prethodno navedenih u ovoj točki obrazloženja rješenja, a koji se sukladno članku 74. ZZTN-a primjenjuju u primjeni ZZTN-a, osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, AZTN ocjenjuje kako u pogledu njihove vjerodostojnosti i dokazne vrijednosti, dokumenti »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i »Tablica lova« te komunikacija putem elektroničke pošte između sudionika pred-

metnog zabranjenog sporazuma prije 1. listopada 2010., promatrani kao cjelina zajedno s dokazima unutar utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede (1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.) koji su navedeni pod točkama 10.3.1. i 10.3.2. obrazloženja ovoga rješenja, dokazuju postojanje protutržišnog kontakta i zabranjenog sporazuma o podjeli tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel te utvrđivanju cijena navedenih proizvoda i usluga.

Zbog zabrane retroaktivnosti djelovanja zakona, AZTN u predmetnom postupku nije mogao utvrđivati narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem predmetnog zabranjenog sporazuma u smislu članka 8. ZZTN-a u razdoblju prije 1. listopada 2010., kada je ZZTN stupio na snagu.

Međutim, iz dokumenata »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i »Tablica lova« te postupanja sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma prije 1. listopada 2010., razvidno je postojanje i primjena njihovog dogovora o podjeli tržišta i utvrđivanju cijena, kao i odnosi sudionika tog dogovora od njegova sklapanja nadalje, te pregled istih doprinosi razumijevanju odnosa i postupanja stranaka u razdoblju nakon 1. listopada 2010. odnosno unutar utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015. Drugim riječima, iz dokumenata i postupanja Ericsson NT-a, Steinerja, Retela, Kodeksa, Vatela, Lumissa i Mitela Austrija prije 1. listopada 2010., razvidan je utjecaj istih na postupanja tih poduzetnika nakon 1. listopada 2010.

U pogledu dokazne vrijednosti dokumenata »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i »Tablica lova«, AZTN je uzeo u obzir i kako, prema ustaljenoj praksi Suda EU, prilikom ocjene dokazne vrijednosti dokaza u pisanom obliku, veliku važnost treba pridati okolnosti da je dokument bio sastavljen u neposrednoj vezi s činjenicama (presuda Ensidesa, t. 312. i presuda od 16. prosinca 2003., *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied i Technische Unie/Komisija*, T 5/00 i T 6/00, Zb., str. II 5761., t. 181.).

Osnovni dokument kojim su određena pravila ponašanja sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma jest dokument Ericsson NT-a pod nazivom »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, od 28. svibnja 2003. i pripadajuća tablica tzv. »Područje lova« (dalje u tekstu: Tablica lova). Navedene dokumente dostavio je Steiner uz svoju Prijavu.

U točki 2. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« navodi se kako je cilj istog dokumenta utvrđenje pravila ponašanja i odnosa između članova ETK/K obitelji koju čine »salesmani« (djelatnici Ericsson NT-a) i Enterprise partneri (Retel, Vatel, Lumiss, [...], [...] i [...]).

U točki 3. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« navodi se kako međusobnim neusklađenim djelovanjem na »Enterprise« tržištu u RH, članovi ETK/K obitelji značajno ruše cijene rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja te time sebi nanose štetu kratkoročno, a kupcu dugoročno. Dalje se navodi kako je namjera Ericsson NT-a da navedenim dokumentom detaljno odredi odgovornost za pojedine kupce, kako bi se spriječio rat cijenama unutar ETK/K obitelji.

U točki 4. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« opisuje se Tablica lova kojom se precizno određuje koji kupac pripada kojem poduzetniku. Navodi se kako je tablica zaštićena lozinkom i odgovornost za njezino održavanje ima samo jedna osoba u Ericsson NT-u, ovlaštena od strane direktora, a čime se postiže puna zaštita od neovlaštenog mijenjanja podataka.

Tablica lova sastoji se od niza listova, koji opisuju pojedine segmente tržišta, te jednog sumarnog lista. U svakom listu jedan redak

određuje jednog kupca, označenog kraticom i/ili nazivom, sjedištem i adresom. Stupci u listu određuju kupca, djelatnika Ericsson NT-a ili partnera koji je odgovoran za sve komercijalne aktivnosti prema kupcu (prodajna odgovornost), partnera kome je uz znanje osobe s prodajnom odgovornošću dozvoljena u pravilu sitna prodaja prema kupcu (preferirani prodajni partner), partnera kome je dozvoljena prodaja usluga prema kupcu (preferirani servisni partner), te stupac u kojem se navodi prisutnost konkurencije.

Povijest Tablice lova navedena je u točki 5. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, iz čega proizlazi kako je inicijalna verzija Tablice napravljena 24. veljače 2003., a službena verzija 26. veljače 2003.

U točki 6. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« naveden je način popunjavanja Tablice lova te procedure njezine izmjene. Navodi se kako su svi članovi ETK/K obitelji bili slobodni dodavati odgovornosti na inicijalni prijedlog Tablice lova, čija je primjena postala obvezujuća za sve članove ETK/K obitelji nakon sastanka na Brijunima od 26. veljače 2003., kada je postignut prvi konsenzus oko sadržaja »Uređenje ETK Enterprise tržišta«.

Što se tiče izmjene Tablice lova, navodi se kako u slučaju postojećeg (već dodijeljenog) kupca, prodajna odgovornost se mijenja jedino na zahtjev kupca ili ako se kupca pridobilo kvalitetom ili nekom drugom tehničkom prednošću, pri čemu cijena mora biti barem [...] % viša za »box moving« i [...] % viša za usluge. Također za dodjeljivanje novih kupaca je definirano pravilo »tko prvi njemu djevojka«, pri čemu poduzetnik koji želi da mu se dodijeli novi kupac treba poslati e-poštu ovlaštenoj osobi (zaposlenik Ericsson NT-a ovlašten od strane direktora), a poželjno i svim ostalim članovima ETK/K obitelji. Krajnju odluku o tome donosi ovlaštena osoba, a ako nema nikakve reakcije unutar 48 sati, smatra se da je ovlaštena osoba donijela pozitivnu odluku o tom zahtjevu. Ukoliko je prodajna odgovornost za nekog kupca označena kao konfliktna, omogućena je borba za tog kupca, sve do razrješenja konflikta, o čemu odlučuje ovlaštena osoba.

U točki 7. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« pod nazivom »Tumačenje tablice »Područje lova« uređuje se prodajna odgovornost za kupca, pa se tako, primjerice, navodi kako neupitna prodajna odgovornost podrazumijeva ukupnu odgovornost za nekog kupca te nitko drugi iz ETK/K obitelji ne smije pristupiti tom kupcu bez znanja odgovornog, a pogotovo ne s nižom cijenom na natjecanju za neki posao. Upitna ili konfliktna prodajna odgovornost podrazumijeva nepostojanje odgovornosti za nekog kupca, te su dozvoljena sva sredstva za pridobivanje tog kupca. Navodi se kako preferirani prodajni partner i preferirani servisni partner ovise o odlukama osobe odgovorne za prodaju te sve svoje aktivnosti usklađuju s tom osobom, s time da je preferirani servisni partner, ukoliko korektno ispunjava svoje obveze, zaštićen od toga da odgovorna osoba prebaci servisnu odgovornost na drugog partnera.

Točkom 8. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« definirane su sankcije za one sudionike (»članove ETK/K obitelji«) koji ne postupaju u skladu s utvrđenim pravilima, pa su tako definirane tri vrste povrede: blaži, teži i najteži prekršaj:

- blaži prekršaj je pokušaj neovlaštenog pristupanja kupcu (promoviranje, prezentacija, marketinško pismo), te se sankcionira opomenom,

- teži prekršaj je natjecanje protiv Ericsson NT-a ili partnera odgovornog za prodaju bez njihove suglasnosti, a pogotovo s nižom cijenom, te se sankcionira zamrzavanjem ili degradiranjem partner-skog statusa,

– najteži prekršaj je sklapanje ugovora s kupcem, za kojeg se nema odgovornost za prodaju, te se sankcionira degradiranjem ili prestankom partnerskog statusa.

Također se navodi kako je za sankcioniranje odgovorna ovlaštena osoba.

Uvidom u Tablicu lova, AZTN je utvrdio kako je ista podijeljena na segmente prema vrstama kupaca (javne ustanove, ministarstva, bolnice, fakulteti, industrija, banke, hoteli i dr.), te je za svakog pojedinog kupca navedeno kojem poduzetniku taj kupac »pripada«.

U nastavku se navodi sadržaj komunikacije putem elektroničke pošte između sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma prije 1. listopada 2010., iz koje je razvidan kontinuitet i način sudjelovanja stranaka u predmetnom zabranjenom sporazumu o podjeli tržišta i cijenama od njegova sklapanja, odnosno za Kodeks od 2004. i Mitel Austria od 2008. nadalje, te radi pojašnjenja odnosa sudionika tog sporazuma koji su trajali prije i poslije 1. listopada 2010., kao i navodja koje su koristili (primjerice naziv »miterica«). Primjeri takve komunikacije:

– elektronička pošta od 31. listopada 2006. u 13:53, naslova: Ponudbeni list za 112, Ericsson NT od Steinera traži da izradi »mitericu« na način da [...] ponudi cijene Ericsson NT-a, ali bez popusta, citat: »[...] u skladu s dogovorom molim izradite mitericu. Ponudite naše cijene, ali bez popusta ([...] %).«

– elektronička pošta od 17. travnja 2008. u 2:06, naslova: Prijava NOVOG projekta »Key accounta« Kodeks ([...]) [...] (Mitel Austria) »prijavljuje projekt« korisnika [...], te od [...] (Mitel Austria) traži »zaštitu«, citat: »Molimo Vas da zaštitite ovu bezgranično vjerodostojnu i dokazanu prijavu projekta, te zabranite bilo kakav pokušaj sudjelovanja na natječaju ostalim »Ericsson« partnerima«. Navedenu elektroničku poštu [...] (Mitel Austria) prosljeđio je 22. travnja 2008. u 12:05 pm Ericssonu NT, a koji je navedeno prosljeđio 22. travnja u 12:14 Steineru navodeći, citat: »ovo je zahtjev Kodeksa, pogledajte pa se javite, ako nismo ništa radili možda ih je bolje pustiti.«

– elektronička pošta od 30. prosinca 2009. u 16:42, naslova: [...], Ericsson NT obavještava Steinera, Vatel i Lumiss da se ne javljaju na natječaj [...], citat: »[...] me zamolio da vas obavijestim da je izašao natječaj za [...] [...] na kojem je on radio te vas molim da to uzmete u obzir i ne javljate se.«

– elektronička pošta od 21. srpnja 2010. u 9:57, naslova: [...], iz koje je vidljivo da Ericsson NT traži od Steinera da ne sudjeluje na natječaju kojeg provodi [...], citat: »Nadam se da ne idete na taj natječaj«, koji u elektroničkoj pošti od 21. srpnja 2010. u 10:30 na to pristaje, citat: »Ne, ne idemo«. Ericsson NT navedenu elektroničku poštu 21. srpnja 2010. u 11:15 prosljeđuje Kodeksu navodeći, citat: »Ja sam uvjerio našeg partnera. Na tebi je da isto učiniš s Retelom«.

– elektronička pošta Kodeksa naslova: [...] javni natječaj, koju je uputio 21. srpnja 2010. u 10:42 svojim suradnicima u Kodeksu, citat: »Ovo je Ericsson NT projekt od početka (i zato što je [...], gdje Ericsson NT ima krovni ugovor). Ipak sam dogovorio sa [...] da kupi robu kod nas cca KN [...] da Kodeks ne ide na natječaj«.

11.4. Kvalifikacija predmetnog zabranjenog sporazuma kao horizontalnog sporazuma

Člankom 8. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika koji kao »cilj ili posljedica« imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu.

Kvalifikacija da sporazum između poduzetnika ima za »cilj ili za posljedica« narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tr-

žištu stoga pretpostavlja postojanje tržišnog natjecanja koje može biti spriječeno, ograničeno ili narušeno.

Budući da je predmetni zabranjeni sporazum obuhvaćao prodaju, ugradnju, održavanje i nadogradnju kućnih telefonskih centrala i sustava i to isključivo kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel, u konkretnom slučaju riječ je o narušavanju tzv. *intra-brand* tržišnog natjecanja u pogledu proizvođača istoga branda (Ericsson/Aastra/Mitel).

U predmetnom postupku utvrđeno je da su Ericsson NT i Kodeks, u utvrđenom razdoblju trajanja predmetne povrede (1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.), imali status partnera za Enterprise program u RH. Oba poduzetnika su imali sklopljene ugovore s poduzetnikom Ericsson Enterprise Aktiebolag, Stockholm, Švedska. Nakon što je Aastra preuzela Enterprise program, Ericsson NT i Kodeks su nastavili poslovati kao Enterprise partneri, (s tim što je Ericsson NT sklopio poseban ugovor s Aastrom 10. ožujka 2013.), a što se nije promijenilo niti preuzimanjem Aastre od strane Mitela Austrije.

Steiner, Retel, Vatel i Lumiss, temeljem ugovora s Ericsson NT-om, imali su status pod-distributera (*resellera*) za Ericsson/Aastra/Mitel kućne telefonske centrale i sustave.

Iako je točno da se Ericsson NT u promatranom razdoblju nalazio u vertikalnom odnosu sa Steinerom, Retelom, Vatelom i Lumissom, gdje Ericsson NT nastupa kao njihov dobavljač za Ericsson/Aastra/Mitel proizvode, Ericsson NT je bio istovremeno i njihov konkurent na tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda, s obzirom na to da i Ericsson NT također obavlja navedenu djelatnost.

Snažan pokazatelj postojanja i narušavanja tržišnog natjecanja između Ericsson NT-a i njegovih pod-distributera (*resellera*) za Ericsson/Aastra/Mitel proizvode na navedenom tržištu, predstavlja dokument Ericsson NT-a pod nazivom »Uređenje ETK Enterprise tržišta«.

Cilj navedenog dokumenta, čiji su sadržaj i dokazna vrijednost detaljnije navedeni pod točkom 10.3.3. obrazloženja ovoga rješenja, bio je »utvrđenje pravila ponašanja i odnosa između članova ETK/K obitelji koju čine salesmani (djelatnici Ericssona NT) i Enterprise partneri (Retel, Vatel, Lumiss, [...], [...] i [...])«, koji »međusobnim neusklađenim djelovanjem na »Enterprise« tržištu u RH značajno ruše cijene rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja te time sebi nanose štetu kratkoročno, a kupcu dugoročno«, a namjera Ericsson NT-a bila je »da navedenim dokumentom detaljno odredi odgovornost za pojedine kupce, kako bi se spriječio rat cijenama unutar ETK/K obitelji«. Točkom 8. dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« definirane su sankcije za »one sudionike (»članove ETK/K obitelji«) koji ne postupaju u skladu s utvrđenim pravilima«.

Dakle, dokumentom »Uređenje ETK Enterprise tržišta« ograničena je neovisnost »Enterprise partnera« u postupanju na »Enterprise« tržištu u RH i određivanju cijena rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja, te je izričito zabranjeno njihovo natjecanje protiv Ericsson NT-a, pogotovo »s nižom cijenom«, uz prijetnju sankcijom zamrzavanja ili degradiranja partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (teži prekršaj) kao i sklapanje ugovora s kupcem, za kojeg se nema odgovornost za prodaju, uz prijetnju sankcijom degradiranja ili prestanka partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (najteži prekršaj).

Izrada takvog dokumenta od strane Ericsson NT-a znači da je Ericsson NT priznao činjenicu da su mu pod-distributeri (*reselleri*) za Ericsson/Aastra/Mitel proizvode, konkurenti u pogledu pružanja

usluga prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda u RH. U slučaju kada navedeni pod-distributeri (reselleri) ne bi bili konkurenti Ericsson NT-u na istom tržištu, izrada dokumenta »Uređenje ETK Enterprise tržišta« kojim se zabranjuje tržišno natjecanje navedenih pod-distributera (*resellera*) s Ericsson NT-om uz prijetnju sankcijama, bila bi protivna zdravom razumu i pravnoj logici.

Nadalje, iz komunikacije putem elektroničke pošte između sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma također je utvrđeno postojanje i narušavanje tržišnog natjecanja između Ericsson NT-a i njegovih pod-distributera za Ericsson/Aastra/Mitel proizvode na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda u RH. Primjeri takve komunikacije:

– elektronička pošta naslova: tender za [...], od 18. travnja 2013. u 12:01, Ericsson NT obavještava Retel da Ericsson NT ide na taj natječaj, citat: »Poštovani, molim tvoju potvrdu vezanu za zaštitu projekta, etk ide na ovaj tender.« Na navedeni zahtjev Retel je odgovorio 18. travnja 2013. u 13:41, citat: »Moram priznati da me jako privlači vrijednost ovog natječaja pa se već dugo lomim, ali dogovor je dogovor pa ćemo to ispoštovati a nadam se da će tu biti posla i za Retel.« Ericsson NT navedenu prepisku prosljeđuje Steineru na znanje u 13:44.

– elektronička pošta naslova: [...], natječaj, od 27. srpnja 2012., Retel od Ericsson NT-a traži ponudu za natječaj [...], ali mu Ericsson NT mailom u 11:46 odgovara da je projekt zaštićen i da na natječaj ide samo Ericsson NT, citat: »Poštovani, projekt je zaštićen. Ide samo etk.«

Postojanje i narušavanje tržišnog natjecanja između Ericsson NT-a i njegovih pod-distributera za Ericsson/Aastra/Mitel proizvode na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda u RH, proizlazi i iz navoda Steinera u Prijavi o tome da je iz Tablice lova vidljivo da je Ericsson NT zadržao za sebe velike korisnike, državne tvrtke i javna poduzeća, gdje se partneri, sudionici kartela nisu smjeli pojaviti na natječaju, niti su smjeli išta ponuditi bez znanja i odobrenja Ericsson NT-a, a i kad bi dobili dozvolu za prodaju tom kupcu, smjeli su prodati samo »sitnu robu«. Vjerodostojnost i dokazna vrijednost predmetne Prijave detaljnije je navedena pod točkom 10.3.2. obrazloženja ovoga rješenja.

Nesporno je kako između Ericsson NT-a i Kodeksa ne postoji nikakav aspekt međusobnog vertikalnog odnosa, kao niti između Kodeksa s jedne strane te Steinera, Retela, Vatel i Lumissa s druge strane.

Kodeks uopće nije bio dio partnerske mreže Ericsson NT-a, već je bio njegov konkurent i na uzlaznom tržištu s obzirom da je i Kodeks bio partner za Enterprise program u RH, a također je i obavljao djelatnost prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava iz navedenog programa.

Unatoč nesporno nadmoćnoj poziciji Ericsson NT-a u odnosu na poddistributere, i na Kodeks i formalno i iz perspektive potrošača, Ericsson NT i Kodeks su nakon 2008. poslovali na istoj razini distribucije.

Slijedom svega navedenog, AZTN je u predmetnom postupku utvrdio postojanje i narušavanje tržišnog natjecanja između Ericsson NT-a, Steinera, Retela, Vatel, Lumissa i Kodeksa na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda u RH, pa su u konkretnom slučaju primijenjeni propisi o zaštiti tržišnog natjecanja koji uređuju horizontalne sporazume.

S tim u vezi, AZTN nije prihvatio navode Ericsson NT-a i [...], njegove stručne pomagačice kao i [...] o tome kako je u predmetnoj stvari riječ o vertikalnom odnosu i ekskluzivnoj alokaciji kupaca koja se smatra dopuštenim vertikalnim ograničenjem koje je izuzeto od zabrane temeljem članka 9. stavka 2. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno da je, ukoliko nisu ispunjeni uvjeti iz navedene Uredbe, moguće izuzeti sporazum od zabrane primjenom odredbi članka 8. stavka 3. ZZTN-a.

Naime, u ekskluzivnoj alokaciji kupaca, kupci odnosno skupine kupaca dodjeljuju se distributerima prema određenim kriterijima, kao što je teritorij ili vrsta kupaca, te se ti kriteriji primjenjuju kroz ugovoreno razdoblje, za razliku od predmetnog slučaja u kojemu je izvršena podjela točno određenih pojedinačno imenovanih kupaca (»Tablica lova« i popis kupaca koje je Ericsson NT dao Kodeksu u proljeće 2004. koji sadrže tvrtke poduzetnika i nazive institucija), koja se kasnije dopunjavala i dogovarala (komunikacija putem elektroničke pošte sa »zaštitama projekata«) ad hoc, po objavi pojedinog natječaja ili traženju ponude od strane pojedinog kupca.

11.5. Protutržišni cilj predmetnog zabranjenog sporazuma

Kako bi sporazum bio obuhvaćen zabranom iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, mora imati za cilj ili posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja.

Sukladno ustaljenoj praksi Suda, alternativnost te pretpostavke, označena veznikom »ili«, dovodi ponajprije do nužnosti razmatranja samog cilja sporazuma (presuda Maxima Latvija, t. 16. i presuda Toshiba Corporation, t. 24.).

Stoga, kada je utvrđen protutržišni cilj nekog sporazuma, nije potrebno istraživati njegove učinke na tržišno natjecanje (presuda Maxima Latvija, Ct. 17. i presuda Toshiba Corporation, t. 25.).

Naime, iz sudske prakse Suda proizlazi da su određeni oblici usklađenog djelovanja među poduzetnicima dovoljno štetni za tržišno natjecanje kako bi se kvalificirali ograničenjem s obzirom na cilj da se može smatrati da ispitivanje njihovih učinaka nije nužno. Ta sudska praksa proizlazi iz činjenice da se određeni oblici usklađenog djelovanja između poduzetnika mogu smatrati po samoj svojoj naravi štetnima za dobro i uobičajeno funkcioniranje tržišnog natjecanja (presuda MasterCard, t. 184. i 185. i presuda Toshiba Corporation, t. 26.).

Stoga je utvrđeno da se za određena koluzivna ponašanja, poput onih koja vode do toga da karteli horizontalno određuju cijene, može smatrati da po svojoj naravi mogu imati negativne učinke osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu proizvoda i usluga, tako da bi se moglo smatrati nepotrebnim, u svrhu primjene članka 101. stavka 1. UFEU a, dokazivati da imaju konkretne učinke na tržište. Naime, iskustvo pokazuje da takvo ponašanje uzrokuje smanjenje proizvodnje i povećanje cijena, koje dovodi do loše raspodjele sredstava osobito na štetu potrošača (presuda CB, t. 51. i presuda Maxima Latvija, t. 19.).

Sporazumi o podjeli tržišta sami po sebi imaju za cilj ograničiti tržišno natjecanje te su obuhvaćeni kategorijom koja je izričito zabranjena člankom 101. stavkom 1. UFEU a, s obzirom na to da se takav cilj ne može opravdati analizom ekonomskog konteksta u kojem je smješteno predmetno protutržišno postupanje (presuda Siemens i dr./Komisija, t. 218.).

Temeljni kriterij za određivanje sadrži li sporazum ograničenje tržišnog natjecanja »prema cilju« je dakle utvrđenje da takav sporazum sam po sebi predstavlja dovoljan stupanj štetnosti u odnosu na tržišno natjecanje kako bi se smatralo da nije potrebno istraživati njegove učinke (presuda Maxima Latvija, t. 20. i navedena sudska praksa).

Primjenom na odgovarajući način navedenih kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, uzimajući u obzir ciljeve koje su sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma htjeli postići, prirodu obuhvaćenih proizvoda i usluga te stvarne uvjete funkcioniranja i strukture predmetnog tržišta, AZTN je ocijenio kako predmetni zabranjeni sporazum o podjeli tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel te utvrđivanju cijena navedenih proizvoda i usluga, sam po sebi predstavlja dovoljan stupanj štetnosti u odnosu na tržišno natjecanje na navedenom tržištu i ima negativne učinke, osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu predmetnih proizvoda i usluga, odnosno ima za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja pa stoga nije potrebno utvrđivati njegove učinke.

Kako bi se opravdala kvalifikacija da sporazum ima za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, a da se pritom ne nalaže analiza njegovih posljedica, mora postojati dovoljno čvrsto i uvjerljivo iskustvo kako bi se moglo smatrati da je taj sporazum sam po sebi štetan za dobro funkcioniranje tržišnog natjecanja (presuda C-228/18, t. 76.)

AZTN ističe kako postoji dovoljno čvrsto i uvjerljivo iskustvo odnosno dosljedna sudska praksa Suda EU koja podupire stajalište da su horizontalni sporazumi kojima se dijele tržišta i utvrđuju cijene, poput predmetnog sporazuma, sami po sebi štetni za dobro funkcioniranje tržišnog natjecanja.

Kada je riječ o sporazumima koji ograničavaju tržišno natjecanje s obzirom na cilj, analiza ekonomskog i pravnog konteksta u koji je smješteno postupanje može se ograničiti samo na analizu koja je nužna kako bi se utvrdilo postojanje ograničavanja tržišnog natjecanja prema cilju (presuda Toshiba Corporation, t. 29.)

Analizom ciljeva koje su njegovi sudionici htjeli postići te ekonomskog i pravnog konteksta u koji je bio smješten predmetni zabranjeni sporazum, AZTN nije utvrdio postojanje nikakvih specifičnih okolnosti koje bi mogle dovesti u pitanje pretpostavljenu štetnu narav predmetnog zabranjenog sporazuma.

11.6. Način provođenja predmetnog zabranjenog sporazuma

Sukladno definiciji iz članka 2c. točka 3. ZZTN-a pojam kartela se definira kao sporazum ili usklađeno djelovanje između dva ili više konkurenata kojem je cilj usklađivanje njihovih postupanja na tržištu ili utjecaj na relevantne parametre tržišnog natjecanja putem praksi poput, ali ne ograničujući se na, dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uvjeta, među ostalim u pogledu prava intelektualnog vlasništva, određivanja kvota proizvodnje ili prodaje, dijeljenja tržišta i kupaca, uključujući manipuliranje postupkom podnošenja ponuda, ograničenja uvoza ili izvoza ili protutržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata.

Nadalje, sukladno definiciji iz Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznenih mjera, karteli su u pravilu tajni i zabranjeni horizontalni sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika ili odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje poduzetnika koji svi djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije, a imaju za cilj narušavanje tržišnog natjecanja između konkurenata, putem međusobnog utvrđivanja kupovnih ili prodajnih cijena, podjele tržišta i kupaca, ograničavanjem proizvodnje i/ili prodaje i tehnološkog razvoja, dogovorom o sudjelovanju u postupcima javne nabave i slično, a posljedica kartelnih sporazuma je štetan učinak

na potrošače, u vidu povećanja cijena i smanjivanju izbora robe i/ili usluga.

U konkretnom slučaju riječ je o specifičnom, tzv. *intra-brand* kartelu u okviru kojega se zabranjeni sporazum konkurenata na tržištu odnosi isključivo na proizvod jednog proizvođača, dakle na jedan brand (Ericsson/Aastra/Mitel).

Ericsson NT, Steiner, Kodeks, Retel, Vatel, Lumiss i Mitel Austrija sudjelovali su u predmetnom zabranjenom sporazumu koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, na način da su podijelili navedeno tržište i utvrđivali cijene navedenih proizvoda i usluga.

Ericsson NT i Kodeks imali su u utvrđenom razdoblju trajanja predmetne povrede (1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.) status partnera za Enterprise program u RH. Oba poduzetnika imali su sklopljene ugovore s poduzetnikom Ericsson Enterprise Aktiebolag, Stockholm, Švedska. Nakon što je Aastra preuzela Enterprise program, Ericsson NT i Kodeks nastavili su poslovati kao Enterprise partneri, (s tim što je Ericsson NT sklopio poseban ugovor s Aastrum 10. ožujka 2013.), a što se nije promijenilo niti preuzimanjem Aastre od strane Mitela Austrije.

Steiner, Retel, Vatel i Lumiss, temeljem ugovora s Ericsson NT-om, imali su status pod-distributera (*reseller*) za Ericsson/Aastra/Mitel kućne telefonske centrale i sustave.

11.6.1. Podjela tržišta i dogovor o cijenama

Već iz samog dokumenta pod nazivom »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, sastavljenom od strane Ericsson NT-a, čiji je cilj bio »utvrđenje pravila ponašanja i odnosa između članova ETK/K obitelji koju čine salesmani (djelatnici Ericssona NT) i Enterprise partneri (Retel, Vatel, Lumiss, [...], [...] i [...])«, koji »međusobnim neusklađenim djelovanjem na »Enterprise« tržištu u RH značajno ruše cijene rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja te time sebi nanose štetu kratkoročno, a kupcu dugoročno«, a namjera Ericsson NT-a bila je »da navedenim dokumentom detaljno odredi odgovornost za pojedine kupce, kako bi se spriječio rat cijena unutar ETK/K obitelji«, razvidan je protutržišni cilj predmetnog zabranjenog sporazuma.

Navedenim dokumentom ograničena je neovisnost »Enterprise partnera« u postupanju na »Enterprise« tržištu u RH i određivanju cijena rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja, te je izričito zabranjeno njihovo natjecanje protiv Ericsson NT-a, pogotovo »s nižom cijenom«, uz prijetnju sankcijom zamrzavanja ili degradiranja partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (teži prekršaj) kao i sklapanje ugovora s kupcem, za kojeg se nema odgovornost za prodaju, uz prijetnju sankcijom degradiranja ili prestanka partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (najteži prekršaj).

Tablicom lova koja je pripadajuća dokumentu »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, podijeljeni su kupci među sudionicima predmetnog zabranjenog sporazuma, na način da je bilo precizno određeno koji kupac pripada kojem sudioniku sporazuma.

Uvidom u Tablicu lova, AZTN je utvrdio kako je ista podijeljena na segmente prema vrstama kupaca (javne ustanove, ministarstva, bolnice, fakulteti, industrija, banke, hoteli i dr.), te je za

svakog pojedinog kupca navedeno kojem sudioniku predmetnog zabranjenog sporazuma taj kupac »pripada«.

Kodeks je u proljeće 2004. od Ericsson NT-a primio popis važnih kupaca na temelju kojeg se usmeno tražilo da im Kodeks ne smije samostalno davati ponude. Navedeni popis kupaca je Kodeks dostavio u privitku svoje prijave.

Tablica lova sastojala se od niza listova, koji su opisivali pojedine segmente tržišta, te jednog sumarnog lista. U svakom listu jedan redak određivao je jednog kupca, označenog kraticom i/ili nazivom, sjedištem i adresom. Stupci u listu određivali su kupca, djelatnika Ericsson NT-a ili partnera koji je bio odgovoran za sve komercijalne aktivnosti prema kupcu (prodajna odgovornost), partnera kome je uz znanje osobe s prodajnom odgovornošću bila dozvoljena u pravilu sitna prodaja prema kupcu (preferirani prodajni partner), partnera kome je bila dozvoljena prodaja usluga prema kupcu (preferirani servisni partner), te stupac u kojem se navodila prisutnost konkurencije.

Preferirani prodajni partner i preferirani servisni partner ovisili su o odlukama osobe odgovorne za prodaju, te su sve svoje aktivnosti usklađivali s tom osobom, s time da je preferirani servisni partner, ukoliko je korektno ispunjavao svoje obveze, bio zaštićen od toga da odgovorna osoba prebaci servisnu odgovornost na drugog partnera.

»Neupitna prodajna odgovornost« u Tablici lova podrazumijevala je ukupnu odgovornost za nekog kupca te nitko drugi iz ETK/K obitelji nije smio pristupiti tom kupcu bez znanja odgovornog, a »pogotovo ne s nižom cijenom na natjecanju za neki posao«.

»Upitna ili konfliktna prodajna odgovornost« u Tablici lova podrazumijevala je nepostojanje odgovornosti za nekog kupca, te su bila dozvoljena sva sredstva za pridobivanje tog kupca.

Za sve nove kupce sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma dogovarali su se kome će taj kupac pripasti, najčešće po načelu da kupac pripada prvom sudioniku sporazuma koji to zatraži, odnosno onom koji je radio na pripremi projekta za tog kupca. Dodjeljivanje kupaca najčešće se vršilo putem »zaštite projekta«, što je podrazumijevalo da se ostali sudionici sporazuma suzdrže od davanja ponuda tom kupcu ili da ponude više cijene od onog sudionika sporazuma kojemu taj kupac »pripada«.

Ericsson NT, Kodeks, Steiner, Retel, Vatel i Lumiss međusobno su podijelili tržište na način da su odredili koji kupac »pripada« kojem sudioniku sporazuma, odnosno dogovorili su tko će kojem kupcu pružati uslugu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel, a sve u svrhu kako ne bi međusobno konkurirali i time »rušili« cijene jedni drugima. U slučajevima kada navedeni poduzetnici nisu među sobom uspjeli postići sporazum o tome kome će pripasti pojedini kupac (točno određeni poduzetnik) u pojedinom slučaju, Mitel Austria bi kao facilitator rješavao sukob, sudjelovao kao moderator sporazuma, prosljeđujući poruke među sudionicima sporazuma, a u nekim slučajevima i odlučujući kome će pripasti kupac u određenom natječaju odnosno poslu.

U nastavku se navodi komunikacija putem elektroničke pošte nakon 1. listopada 2010. između Ericsson NT-a, Kodeksa, Steinera, Retela, Vatel i Lumissa te između Ericsson NT-a, Kodeksa i Mitela Austria, koja predstavlja izravne dokaze o postojanju i načinu provedbe predmetnog zabranjenog sporazuma.

11.6.1.1. Komunikacija između Ericsson NT-a, Kodeksa, Steinera, Retela, Vatel i Lumissa

Komunikaciju i dogovore sa Steinerom, Retelom, Vatelom i Lumissom obavljao je Ericsson NT s obzirom na to da su navedeni poduzetnici bili njegovi *reselleri*. Uobičajeni način komunikacije bio je taj da bi *reselleri* od Ericsson NT-a tražili »zaštitu projekta«. Ericsson

NT je također *resellerima* dostavljao upute o tome da ne daju ponude određenom korisniku ili bi prosljeđio ostalim *resellerima* komunikaciju s Kodeksom ili onim *resellerom* kojemu je odobrena »zaštita projekta«. Primjeri takve komunikacije:

– u komunikaciji putem elektroničke pošte naslova: [...] i... koja se odvijala u razdoblju od 7. do 10. prosinca 2012. Retel je zatražio od Ericsson NT-a ponudu za opremu za natječaj [...], međutim kako je to bio »zaštićeni projekt« Kodeksa, 10. prosinca 2012. u 10:52, od Ericsson NT-a dobiva odgovor, citat: »...projekt je zaštićen. Moramo to poštivati. Nikom ne dati ponudu«. Kodeks 10. prosinca 2012. u 10:52 dodatno prosljeđuje navedenu e-poštu Steineru te navodi, citat: »Nisam siguran dali ste dobili informaciju od [...], te Vam dostavljam kopiju e-maila o »zaštiti projekta«. Molimo Vas da i Vi poštuju našu prijavu, koja je potvrđena od strane »AASTRA« gospo. [...]«. Steiner 10. prosinca 2012. u 12:16 na to odgovara, citat: »Nismo ni tražili ponudu, znamo da je to Vaš kupac.«

– u komunikaciji putem elektroničke pošte, naslova: [...], koja se odvijala u razdoblju od 12. do 19. srpnja 2012. Vatel traži i dobiva od Ericsson NT-a »zaštitu projekta« za jedan [...]. U elektroničkoj pošti od 16. srpnja 2012. u 12:48, Ericsson NT navodi citat: »Projekt zaštićen, ponuda uskoro.«

– elektronička pošta od 8. i 9. listopada 2012. naslova: Zaštita projekta – [...], u kojoj 8. listopada 2012. u 20:55, Ericsson NT traži zaštitu projekta, citat: »Ovih dana izlazi javni natječaj za drugu fazu »Rekonfiguracije dijela postojećeg telekomunikacijskog sustava« [...] i [...], pa molim zaštitu projekta. Molim tvoju potvrdu.« Elektroničkom poštom od 9. listopada 2012. u 10:07 Kodeks prihvaća zatraženu »zaštitu projekta« od strane Ericsson NT-a, citat: »Prihvaćamo pravovremenu prijavu projekta. Molim te izvijesti tvoja 2 Zg-reselera«, o čemu Ericsson NT elektroničkom poštom od 9. listopada 2012. u 20:28 obavještava Steinera

– elektroničku poštu istog naslova (Zaštita projekta – [...] i [...]) i sadržaja koju je Ericsson NT uputio Kodeksu 8. listopada 2012. u 20:55 sati, Ericsson NT je istog dana u 20:56 uputio i Retelu.

– u komunikaciji putem elektroničke pošte naslova: [...] koja se odvijala u razdoblju od 7. do 11. lipnja 2013., Steiner elektroničkom poštom od 7. lipnja 2013. u 14:57, od Ericsson NT-a traži ponudu i zaštitu projekta za korisnika [...], citat: »Ujedno bih ovim putem zatražio zaštitu projekta, pošto je navedeni projekt produkt našeg višemjesečnog prezentiranja i educiranja djelatnika [...]«. Dobiva zatraženu zaštitu projekta od Ericsson NT-a.

– u elektroničkoj pošti naslova: tender za [...], od 18. travnja 2013. u 12:01, Ericsson NT obavještava Retel da Ericsson NT ide na taj natječaj, citat: »Poštovani, molim tvoju potvrdu vezanu za zaštitu projekta, etk ide na ovaj tender.« Na navedeni zahtjev Retel je odgovorio 18. travnja 2013. u 13:41, citat: »Moram priznati da me jako privlači vrijednost ovog natječaja pa se već dugo lomim, ali dogovor je dogovor pa ćemo to ispoštovati a nadam se da će tu biti posla i za Retel.« Ericsson NT navedenu prepisku prosljeđuje Steineru na znanje u 13:44.

Retel je u veljači 2008. izgubio status partnera Ericsson NT-a i to iz razloga što se prema navodima Steinera, oglašio na zabranu Ericsson NT-a i bez odobrenja sudjelovao u postupku javne nabave [...], koji je i dobio. Stoga mu je Ericsson NT ukinuo status partnera. Međutim, Retel je i dalje nastavio sudjelovati u predmetnom zabranjenom sporazumu, ali se od tada komunikacija odvijala izravno između Retela i Ericsson NT-a i/ili Kodeksa. Primjeri takve komunikacije:

– u elektroničkoj pošti naslova: [...], natječaj, od 27. srpnja 2012., Retel od Ericsson NT-a traži ponudu za natječaj [...], ali mu

Ericsson NT elektroničkom poštom u 11:46 odgovara da je projekt zaštićen i da na natječaj ide samo Ericsson NT, citat: »Poštovani, projekt je zaštićen. Ide samo etk.«

– u komunikaciji putem elektroničke pošte koja se odvijala 3. i 4. travnja 2012., Retel od Ericsson NT-a i Kodeksa traži »partnersku podršku« za četiri različita natječaja, Ericsson NT elektroničkom poštom od 4. travnja 2012. u 10:43 odgovara samo Kodeksu, citat: »[...] partneru, ako želimo nered na tržištu ne moramo ovaj mail uvažiti. Ja sam za red, a ti? Fakat su to Retelovi kupci po staroj podjeli.« Kodeks odgovara isti dan u 10:48 citat: »Mislim ovako: ovo nisu moji kupci i ne želimo zbrku. U ovom slučaju striktno pratim TEBE, Tvoje odluke i naš dogovor.«, nakon čega Ericsson NT obavještava Retel da je zaštita projekta prihvaćena.

– u elektroničkoj pošti od 9. listopada 2012. Ericsson NT od Retela traži »zaštitu projekta« za natječaj [...] i [...].

Iako se najčešće od sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma tražilo suzdržavanje od davanja ponude nekom kupcu ili sudjelovanja u nekom postupku javne nabave, ponekad se od sudionika sporazuma tražilo i podnošenje tzv. »miterice« – fiktivne ponude koja je morala biti viša (ili na neki drugi način nepovoljnija) od ponude onog sudionika sporazuma kojemu je dodijeljen kupac. Također, bilo je slučajeva u kojima bi jedan sudionik sporazuma, dostavljao drugim sudionicima cijenu koju trebaju ponuditi kupcu. Primjeri takve komunikacije:

– u elektroničkoj pošti od 25. studenog 2011. u 15:33, naslova: [...], Vatel dostavlja Ericsson NT-u cijene koje Ericsson NT u slučaju upita treba ponuditi [...], a ujedno Vatel traži od Ericsson NT-a da o tome obavijesti Kodeks i Steinera, citat: »Vaše cijene sam, u dogovoru s naručiteljem, digao za [...] % pa te molim da u slučaju upita dajete ove cijene bez ikakvih popusta. Obavijesti o tome i ostale zainteresirane ponuđače, prije svega Kodeks i Steiner, da postupe isto.«

– u korespondenciji putem elektroničke pošte naslova: [...], [...] – Upit, u razdoblju od 27. do 30. studenog 2012., Steiner elektroničkom poštom od 27. studenoga 2012. u 2:46 pm, obavještava Ericsson NT o zaprimljenom upitu, te pita citat: »Molim info da li nudimo i s kojom cijenom ići?«. Ericsson NT elektroničkom poštom od 27. studenog 2012. u 2:50 obavještava Steinera, citat: »...dobit ćete od nas cijenu s kojom idete.«, te elektroničkom poštom od 30. studenog 2012. u 11:28 dostavlja cijene koje Steiner treba ponuditi [...].

– u elektroničkoj pošti od 12. veljače 2013. u 12:36, naslova: »[...] održavanje telefona, Kodeks traži od Ericsson NT-a da popuni cijene za ponudu održavanja za [...] koji nije Kodeksov kupac, koje cijene će onda Kodeks poslati kao svoju ponudu, citat: »Poštovani! Primili smo zahtjev za ponudu održavanja [...]. Kako to nije »Kodeks« Key Account (predpostavljam Steiner), molim popunite sve cijene u traženom privitku – I takve ćemo poslati Vašem klijentu – kao »Kodeks« ponudu«.

– u elektroničkoj pošti naslova: ponuda, moli se, od 23. srpnja 2013., Vatel prosljeđuje Ericsson NT-u upit [...] u svezi određene opreme, pri čemu pita Ericsson NT što učiniti s tim upitom. Ericsson NT elektroničkom poštom od 23. srpnja 2013. u 15:43 odgovara Vatel, citat: »...dobit ćeš cijene sa kojima ideš, naravno ako želiš da ideš«.

– u elektroničkoj pošti naslova: ponuda [...] za [...], od 18. srpnja 2011. u 18:51 Kodeks poziva Ericsson NT da istome dostavi cijene koje će ponuditi kupcima, citat: »Imamo zahtjeve sa nekoliko strana! Kupi robu kod mene! Pošalji cijenu, koju da dajemo okolo!«

– u komunikaciji putem elektroničke pošte naslova: Upit za preseljenje komunikacijskog sustava [...], Kodeks 7. studenog 2011. u 12:40 prosljeđuje Ericssonu NT upit stranke [...] i navodi, citat:

»Zahtjev u privitku! Molim žurno cijene!«. Ericsson NT elektroničkom poštom od 8. studenog 2011. u 12:55 dostavlja ponudu, na što Kodeks odgovara elektroničkom poštom od 8. studenoga 2011. u 2:42 pm, citat: »Mislim da su Tvoje cijene razlog zašto se navedena firma obratila nama. Preseliti malu centralu tipa [...] vrijednu cca KN [...] za iznos od KN [...] je stvarno malo previše. KN [...] = cca [...] radni sat. Mi ćemo se pokušati suzdržati od davanja bilo kakve ponude!!«

– u elektroničkoj pošti naslova: Ponuda AASTRA, koju je 19. srpnja 2013. u 9:51 Ericsson NT poslao Kodeksu, Ericsson NT dostavlja cijene koje Kodeks treba ponuditi na natječaju, citat: »Izvolite cijene sa kojima Vi idete.«

11.6.1.2. Komunikacija između Ericsson NT-a, Kodeksa i Mitela Austrije

Dio komunikacije i dogovora između Ericsson NT-a i Kodeksa odvijao se putem poduzetnika Mitel Austria, konkretno [...], zaposlenika Mitel Austrije, odnosno ranije Aastre.

Primjerice, Kodeks bi zatražio »zaštitu projekta« na način da bi podatke o određenom kupcu i projektu poslao putem elektroničke pošte [...] koji bi to prosljeđio Ericsson NT-u. »zaštita projekta« podrazumijevala je da se ostali sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma suzdrže od davanja ponuda tom kupcu ili da ponude više cijene od Kodeksa. Jednako je funkcioniralo i obratno, u slučajevima kada je Ericsson NT tražio zaštitu projekta u odnosu na Kodeks. Osim pojma »zaštita projekta«, koristili su se izrazi »prijava projekta« i »partnerska podrška«. Primjeri takve komunikacije:

– putem elektroničke pošte od 14. srpnja 2011. Ericsson NT obavještava [...] (Mitel Austria) kako će izaći natječaj za [...] te navodi u elektroničkoj pošti u 11:32, citat: »Molim te da ovu obavijest prosljediš a za sva pitanja neka se kolege iz Kodeksa jave [...]«. [...] (Mitel Austria) prosljeđuje navedeno Kodeksu.

– u elektroničkoj pošti naslova: [...], od 31. siječnja 2013. u 11:48 upućene [...] (Mitel Austria) od strane Ericsson NT-a, navodi se, citat: »počeli smo razgovore s [...] oko poboljšanja njihove mreže. Molim te da zamoliš Kodeks za kooperativnost i da ne napravi specifikaciju za Retel«.

Ericsson NT i Kodeks ponekad su elektroničku poštu kojom se traži zaštita projekta, osim [...] (Mitel Austria) istovremeno slali i jedan drugome, najčešće na način da bi prilikom slanja elektroničke pošte [...] (Mitel Austria) poslali kopiju »CC« drugoj strani. Također je bilo slučajeva kada su Ericsson NT i Kodeks izravno komunicirali, neovisno o [...] (Mitel Austria). Primjeri takve komunikacije:

– u elektroničkoj pošti naslova: [...], od 24. rujna 2012. u 10:24 koju je Kodeks poslao [...] (Mitel Austria), i na znanje Ericssonu NT, Kodeks navodi kako je za projekt korisnika [...] od Ericsson NT-a zatražio zaštitu projekta, međutim Steiner je dao ponudu s »dumping« cijenama, te stoga Kodeks upozorava [...] (Mitel Austria) na »nedozvoljeno ponašanje«, citat: »Zamolili smo [...] za zaštitu projekta. Prema informacijama, koje smo prikupili firma Steiner je dala ponudu u [...] sa čistom »dumping« cijenom (cca [...] % rabat na osnovni end user price).« »U svakom slučaju nisu poštovali zaštićeni projekt, koji je izradio Kodeks od samog početka. Molimo Vas da ETK upozorite na nedozvoljeno ponašanje »Resellera« na tržištu – narušavanje prijave projekta i demolanje nivoa cijena. Uz to molimo da reseller »Steiner« odmah povuče/korigira ponudu uz bilo koje objašnjenje.«

– elektronička pošta naslova: Zaštita projekta [...] od 28. siječnja 2013. u 10:40, u kojoj Kodeks prihvaća »prijavu projekta« Ericsson NT-a za korisnika [...], citat: »Prihvaćamo ovu »Prijavu projekta«

ta«, tu nismo ništa pripremali. Čini mi se da je »Retel« tamo jako prisutan«, nakon što je Ericsson NT istu zatražio (očito za Retel).

Uloga Mitela Austria/Aastre nije bila samo razmjena informacija između sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma, nego je ponekad i odlučivao o tome kome će pripasti koji kupac, odnosno odobravanje »zaštite projekta« od strane [...] bilo je presudno i odlučujuće za dodjelu kupaca pojedinom sudioniku sporazuma. Primjer takve komunikacije:

– u komunikaciji putem elektroničke pošte naslova: [...] i... koja se odvijala u razdoblju od 7. do 10. prosinca 2012. Retel je zatražio od Ericsson NT-a ponudu za opremu za natječaj [...], međutim kako je to bio »zaštićeni projekt« Kodeksa, 10. prosinca 2012. u 10:52, od Ericsson NT-a dobiva odgovor, citat: »...projekt je zaštićen. Moramo to poštivati. Nikom ne dati ponudu«. Kodeks 10. prosinca 2012. u 10:52 dodatno prosljeđuje navedenu e-poštu Steineru te navodi, citat: »Nisam siguran dali ste dobili informaciju od [...], te Vam dostavljam kopiju e-maila o »zaštiti projekta«. Molimo Vas da i Vi poštuju našu prijavu, koja je potvrđena od strane »AASTRA« gospo. [...].« Steiner 10. prosinca 2012. u 12:16 na to odgovara, citat: »Nismo ni tražili ponudu, znamo da je to Vaš kupac.«

11.6.2. Odgovornost Mitel Austrije zbog sudjelovanja u predmetnom zabranjenom sporazumu

U tekstu članka 101. stavka 1. UFEU a koji sadržajno odgovara članku 8. stavku 1. ZZTN-a ništa ne ukazuje na to da se u njemu navedena zabrana odnosi samo na stranke takvih sporazuma ili usklađenih djelovanja koje su aktivne na tržištima na koje oni utječu (presuda AC Treuhand, t. 27.).

Kada je, kao u konkretnom slučaju, riječ o sporazumu koji ima protutržišni cilj, iz prakse Suda EU proizlazi da EK, kako bi se moglo zaključiti o sudjelovanju poduzetnika u povredi i njegovoj odgovornosti za sve različite elemente od kojih se ona sastoji, mora dokazati da je dotični poduzetnik svojim vlastitim ponašanjem namjeravao doprinijeti zajedničkim ciljevima koje su ostvarivali svi sudionici, i da je bio svjestan materijalnih postupaka koje su zamislili ili provodili drugi poduzetnici prilikom ostvarivanja istih ciljeva, ili da ih je razumno mogao predvidjeti i da je bio spreman preuzeti taj rizik (u tom smislu vidjeti presude Anic t. 86. i 87., kao i presudu Aalborg Portland t. 83., presuda AC Treuhand, t. 27.).

Iako je Sud EU već istaknuo da »sporazum« u smislu članka 101. stavka 1. UFEU a obuhvaća sukladnu izjavu volje stranaka da se na tržištu ponašaju na određeni način i da kriterije koordinacije i suradnje koji su konstitutivni za »usklađeno djelovanje«, u smislu navedene odredbe, treba tumačiti u skladu s koncepcijom inherentnom odredbama ugovora koje se odnose na tržišno natjecanje, prema kojoj svaki gospodarski subjekt mora samostalno odrediti politiku koju namjerava slijediti na zajedničkom tržištu, iz tih razmatranja ne proizlazi da pojmovi sporazuma i usklađenog djelovanja pretpostavljaju međusobno ograničavanje slobode djelovanja na istom tržištu na kojem su prisutne sve stranke (vidjeti presudu AC Treuhand, t. 32. i 33.).

Nadalje, iz prakse Suda EU ne može se izvesti zaključak prema kojemu se članak 101. stavak 1. UFEU a odnosi isključivo ili na poduzetnike koji su aktivni na tržištu koje je obuhvaćeno ograničenjima tržišnog natjecanja ili na tržištima koja su u odnosu na njega uzlazna, silazna ili susjedna ili pak na poduzetnike koji ograničavaju svoju samostalnost ponašanja na danom tržištu na temelju sporazuma ili usklađenog djelovanja. Naime, iz ustaljene prakse Suda proizlazi da se tekst članka 101. stavka 1. UFEU a općenito odnosi na sve sporazume i usklađena djelovanja koji – bilo u horizontalnim bilo u vertikalnim odnosima – narušavaju tržišno natjecanje na za-

jedničkom tržištu, neovisno o tržištu na kojem su stranke aktivne, sve i da predmetni dogovori utječu samo na ponašanje na tržištu jedne od njih (vidjeti presudu AC Treuhand, t. 34. i 35. i navedenu sudsku praksu).

Također valja istaknuti da je glavni cilj zabrane iz članka 101. stavka 1. UFEU a osigurati održavanje neometanog tržišnog natjecanja unutar zajedničkog tržišta i da njegova puna učinkovitost podrazumijeva sprječavanje aktivnog doprinosa poduzetnika ograničavanju tržišnog natjecanja, čak iako se taj doprinos ne odnosi na gospodarsku djelatnost koja potpada pod relevantno tržište na kojem se to ograničavanje ostvaruje ili se treba ostvariti (vidjeti presudu AC Treuhand, t. 36. i navedenu sudsku praksu).

U okviru prava tržišnog natjecanja, u slučaju spora zbog postojanja povrede, EK mora iznijeti dokaze o povredama koje utvrđuje i kojima se u dovoljnoj mjeri može dokazati postojanje činjenica koje predstavljaju povredu (vidjeti presudu E.ON Energie, t. 71. i navedenu sudsku praksu).

Primjenom na odgovarajući način navedenih kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, a koji se sukladno članku 74. ZZTN-a primjenjuju u primjeni ZZTN-a, osobito u slučajevima postojanja pravnih praznina ili dvojbi pri tumačenju propisa, AZTN je ocijenio kako komunikacija putem elektroničke pošte navedena pod točkom 11.6.1.2. obrazloženja ovog rješenja u dovoljnoj mjeri dokazuje da je Mitel Austria vlastitim ponašanjem namjeravao doprinijeti zajedničkim ciljevima koje su ostvarivali svi sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma (podjela tržišta i utvrđivanje cijena) i da je bio svjestan materijalnih postupaka koje su zamislili ili provodili drugi sudionici sporazuma prilikom ostvarivanja istih ciljeva.

U prilog navedene ocjene govori i izjava Kodeksa u njegovoj prijavi za odobrenje umanjena upravno – kaznene mjere o tome kako je tipični slijed događaja bio taj da bi Ericsson NT najavio potencijalni posao (»prijava projekta«) [...] (Mitel Austria), tvrdeći ili da je taj posao pripremio u suradnji s korisnikom ili npr. da je to korisnik s kojim je već radio i da je to samo nastavak te suradnje. [...] (Mitel Austria) bi elektroničku poštu prosljeđio Kodeksu nakon čega bi Kodeks potvrdio da se sa takvim prijedlogom slaže ili bi ga osporio. Mitel partner koji bi na taj način bio »nominiran« za taj posao bio bi na tom projektu zaštićen već samom činjenicom da ostali Mitel partneri neće sudjelovati u nuđenju ili će sudjelovati sa dogovorenim cijenama, a osim toga za veće ili značajnije projekte dobio bi od Mitela Austria posebne komercijalne uvjete za nabavu opreme za taj posao, obično povoljnije od standardnih uvjeta definiranih redovnim cjenikom Mitela Austria, ovisno o veličini posla ili njegovoj važnosti. Na taj način drugi partneri koji bi se natjecali na tom poslu, automatski bi bili u poziciji da je njihova ponuda nepovoljnija.

Vjerodostojnost i dokazna vrijednost izjava Kodeksa odnosno njegove prijave za odobrenje umanjena upravno – kaznene mjere (sada novčane kazne) ocijenjena je pod točkom 11.3.2. obrazloženja ovoga rješenja.

Dodatno, iz komunikacije putem elektroničke pošte naslova: [...] koja se odvijala 1. i 2. srpnja 2013. između [...] (Mitel Austria) i Kodeksa, vidljiva je svijest [...] o protupravnosti postupanja sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma. Naime, komunikacija koja se odnosila na natječaj [...] za koju je Ericsson NT zatražio zaštitu, a Kodeks tvrdio kako je to njegov projekt, završava elektroničkom poštom od 2. srpnja 2013. u 10:36, na način da [...] navodi, citat: »prijatelju, od jučer dalje nema više mail komunikacije o bilo kakvim »dogovorima« i »zaštitama«. Nakon navedene izjave AZTN

nije utvrdio postojanje druge komunikacije putem elektroničke pošte između [...] i stranaka, a koja bi se odnosila na »zaštitu projekta« odnosno dogovore o podjeli kupaca.

11.6.3. Jedinstvena i trajna povreda

Iz ustaljene sudske prakse Suda EU proizlazi da povreda članka 101. stavka 1. UFEU a (koji sadržajno odgovara članku 8. stavku 1. ZZTN-a) može biti posljedica ne samo izdvojenog djela, nego također niza djela ili čak trajnog ponašanja, iako jedan ili više elemenata tog niza djela ili tog trajnog ponašanja može isto tako sâm po sebi i zasebno predstavljati povredu te odredbe. Stoga, ako različite radnje čine »sveobuhvatni plan« jer njihov istovjetni cilj narušava tržišno natjecanje na zajedničkom tržištu, EK može pripisati odgovornost za te radnje na temelju sudjelovanja u cjelokupnoj povredi (presuda Verhuizingen Coppens, t. 41. i navedena sudska praksa, presuda Sony Optiarc i Sony Optiarc America, t. 59. i navedena sudska praksa, presuda Fresh Del Monte Produce, t. 156. i navedena sudska praksa).

Poduzetnik koji je u takvoj jedinствenoj i trajnoj povredi sudjelovao vlastitim ponašanjem, obuhvaćenim pojmom »sporazum« ili »usklađeno djelovanje« s protutržišnim ciljem u smislu članka 101. stavka 1. UFEU a i usmjerenim na pridonnošenje počinjenju povrede u cjelini, tako može biti odgovoran i za ponašanja drugih poduzetnika u okviru te povrede tijekom čitavog razdoblja svojeg sudjelovanja u navedenoj povredi. Takav je slučaj kad se utvrdi da je navedeni poduzetnik vlastitim ponašanjem nastojao pridonijeti zajedničkim ciljevima svih sudionika i da je znao za protupravna ponašanja koja su drugi poduzetnici planirali ili izvršavali pri ostvarivanju istih ciljeva, ili koje je mogao razumno predvidjeti, te da je bio spreman snositi povezani rizik (vidjeti u tom smislu presudu Fresh Del Monte Produce, t. 157. i navedenu sudsku praksu).

Poduzetnik je stoga mogao izravno sudjelovati u svim protutržišnim ponašanjima koja čine jedinственu i trajnu povredu, u kojem slučaju mu EK može pripisati odgovornost za sva ta ponašanja i prema tome za tu povredu u cijelosti. Poduzetnik je također mogao izravno sudjelovati samo u dijelu tih ponašanja, ali pritom biti svjestan svih drugih protutržišnih ponašanja koja planiraju ili izvršavaju drugi sudionici zabranjenog sporazuma pri ispunjavanju istih ciljeva ili ih razumno predvidjeti ili biti spreman snositi povezani rizik. U takvom slučaju EK također može pripisati tom poduzetniku odgovornost za sva protutržišna ponašanja koja čine takvu povredu i, slijedom toga, za tu cjelokupnu povredu (presuda Verhuizingen Coppens, t. 43. i presuda Fresh Del Monte Produce t. 158).

Sudskom praksom Suda EU nekoliko je kriterija utvrđeno kao relevantno za ocjenu jedinственosti povrede, i to istovjetnost ciljeva predmetnih djelovanja, istovjetnost predmetnih proizvoda i usluga, istovjetnost poduzetnika koji su sudjelovali u povredi te istovjetnost načina njezine provedbe. Osim toga, istovjetnost fizičkih osoba uključenih za račun poduzetnika i istovjetnost zemljopisnog područja primjene predmetnih djelovanja također su elementi koji se mogu uzeti u obzir za potrebe tog ispitivanja (presuda Trelleborg Industrie i Trelleborg, t. 60.).

Primjenom na odgovarajući način navedenih kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, AZTN je u konkretnom slučaju, na temelju dokaza o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma (točka 11.3. obrazloženja), njegovog protutržišnog cilja (točka 11.5. obrazloženja) i načina provođenja (točka 11.6. obrazloženja), ocijenio kako predmetni zabranjeni sporazum predstavlja jedinственu i trajnu povredu obuhvaćenu člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a.

Sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma u okviru protutržišnih kontakata slijedili su sveobuhvatni plan koji je kao jedinствeni protutržišni cilj imao ograničavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH. Taj je cilj postignut podjelom navedenog tržišta i utvrđivanjem cijene navedenih proizvoda i usluga, čime je uklonjen stupanj neizvjesnosti u pogledu funkcioniranja predmetnog tržišta.

Postojanje sveobuhvatnog plana s jedinственим protutržišnim ciljem proizlazi iz činjenice da su se protutržišni kontakti sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma odnosili na iste proizvode i usluge, da su ti kontakti bili međusobno povezani sadržajem, otvorenim upućivanjem jednih na druge i razmjenom informacija, da su priroda i cilj kontakata u bitnome ostali isti tijekom cijelog trajanja zabranjenog sporazuma, te da su u kontakte bile uključene gotovo iste fizičke osobe koje su postupale za račun poduzetnika sudionika sporazuma, usmjeravajući ili nadzirući (različita) ponašanja koja su dio utvrđene jedinствене povrede.

Postojanje sveukupnog plana s jedinственим protutržišnim ciljem proizlazi i iz dokumenta pod nazivom »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, sastavljenom od strane Ericsson NT-a, čiji je cilj bio »utvrđenje pravila ponašanja i odnosa između članova ETK/K obitelji koju čine salesmani (djelatnici Ericsson NT-a) i Enterprise partneri (Retel, Vatel, Lumiss, [...], [...] i [...])«, koji »međusobnim neusklađenim djelovanjem na »Enterprise« tržištu u RH značajno ruše cijene rješenja i proizvoda iz Ericssonovog Enterprise portfelja te time sebi nanose štetu kratkoročno, a kupcu dugoročno«, a namjera Ericsson NT-a bila je »da navedenim dokumentom detaljno odredi odgovornost za pojedine kupce, kako bi se spriječio rat cijena unutar ETK/K obitelji«.

Navedenim dokumentom ograničena je neovisnost »Enterprise partnera« u postupanju na »Enterprise« tržištu u RH i određivanju cijena rješenja i proizvoda iz Ericsson Enterpriseovog portfelja, te je izričito zabranjeno njihovo natjecanje protiv Ericsson NT-a, pogotovo »s nižom cijenom«, uz prijetnju sankcijom zamrzavanja ili degradiranja partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (teži prekršaj) kao i sklapanje ugovora s kupcem, za kojeg se nema odgovornost za prodaju, uz prijetnju sankcijom degradiranja ili prestanka partnerskog statusa u slučaju povrede takve zabrane (najteži prekršaj).

Tablicom lova koja je pripadajuća dokumentu »Uređenje ETK Enterprise tržišta«, podijeljeni su kupci među sudionicima predmetnog zabranjenog sporazuma, na način da je bilo precizno određeno koji kupac pripada kojem sudioniku sporazuma. Kodeks je u proljeće 2004. od Ericsson NT-a primio popis važnih kupaca na temelju kojeg se usmeno tražilo da im Kodeks ne smije samostalno davati ponude. Navedeni popis kupaca je Kodeks dostavio u privitku svoje prijave.

Tablica lova sastojala se od niza listova, koji su opisivali pojedine segmente tržišta, te jednog sumarnog lista. U svakom listu jedan redak određivao je jednog kupca, označenog kraticom i/ili nazivom, sjedištem i adresom. Stupci u listu određivali su kupca, djelatnika Ericsson NT-a ili partnera koji je bio odgovoran za sve komercijalne aktivnosti prema kupcu (prodajna odgovornost), partnera kome je uz znanje osobe s prodajnom odgovornošću bila dozvoljena u pravilu sitna prodaja prema kupcu (preferirani prodajni partner), partnera kome je bila dozvoljena prodaja usluga prema kupcu (preferirani servisni partner), te stupac u kojem se navodila prisutnost konkurencije.

Preferirani prodajni partner i preferirani servisni partner ovisili su o odlukama osobe odgovorne za prodaju, te su sve svoje aktivnosti usklađivali s tom osobom, s time da je preferirani servisni partner, ukoliko je korektno ispunjavao svoje obveze, bio zaštićen od toga da odgovorna osoba prebaci servisnu odgovornost na drugog partnera.

»Neupitna prodajna odgovornost« u Tablici lova podrazumijevala je ukupnu odgovornost za nekog kupca te nitko drugi iz ETK/K obitelji nije smio pristupiti tom kupcu bez znanja odgovornog, a »pogotovo ne s nižom cijenom na natjecanju za neki posao«.

»Upitna ili konfliktna prodajna odgovornost« u Tablici lova podrazumijevala je nepostojanje odgovornosti za nekog kupca, te su bila dozvoljena sva sredstva za pridobivanje tog kupca.

Za sve nove kupce sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma dogovarali su se kome će taj kupac pripasti, najčešće po načelu da kupac pripada prvom sudioniku sporazuma koji to zatraži, odnosno onom koji je radio na pripremi projekta za tog kupca. Dodjeljivanje kupaca najčešće se vršilo putem »zaštite projekta«, što je podrazumijevalo da se ostali sudionici sporazuma suzdrže od davanja ponuda tom kupcu ili da ponude više cijene od onog sudionika sporazuma kojemu taj kupac »pripada«.

Svi kasniji međusobni dogovori odnosno »zaštite projekata« koji su najčešće funkcionirali na dvostranom ili trostranom kontaktu stranaka, proizašli su iz tog inicijalnog dogovora, odnosno predstavljaju samo daljnje radnje u svezi provođenja sveobuhvatnog plana s jedinstvenim protutržišnim ciljem.

Ericsson NT, Kodeks, Steiner, Retel, Vatel i Lumiss međusobno su podijelili tržište na način da su odredili koji kupac »pripada« kojem sudioniku sporazuma, odnosno dogovorili su tko će kojem kupcu pružati uslugu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel, a sve u svrhu kako ne bi međusobno konkurirali i time »rušili« cijene jedni drugima. U slučajevima kada navedeni poduzetnici nisu među sobom uspjeli postići sporazum o tome kome će pripasti pojedini kupac (točno određeni poduzetnik) u pojedinom slučaju, Mitel Austria bi kao facilitator rješavao sukob, sudjelovao kao moderator sporazuma, proslijeđujući poruke među sudionicima sporazuma, a u nekim slučajevima i odlučujući kome će pripasti kupac u određenom natječaju odnosno poslu.

Slijedom svega navedenog i uzimajući u obzir dokaze o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma (točka 11.3. obrazloženja), njegov protutržišni cilj (točka 11.5. obrazloženja) i način provođenja (točka 11.6. obrazloženja), AZTN je ocijenio da su svi sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma izravno sudjelovali u svim relevantnim aspektima tog sporazuma odnosno protutržišnim ponašanjima koja čine predmetnu jedinstvenu i trajnu povredu, zbog čega im je pripisana odgovornost za predmetnu povredu u cijelosti.

11.7. Ericsson NT kao inicijator predmetnog zabranjenog sporazuma

Sukladno odredbi članka 2. stavka 1. točke c) Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere, inicijator je poduzetnik koji je aktivno sudjelovao u organiziranju, usmjeravanju djelovanja i izvršenju kartela. Poduzetnici koji su sudjelovali u razgovorima o udruživanju u kartel ili su nagovarali druge poduzetnika na udruživanje u kartel neće se, u smislu navedene Uredbe, smatrati inicijatorima kartela.

Uzimajući u obzir navode Steinera u njegovoj Prijavi (točka 1. obrazloženja ovoga rješenja), izravne dokaze o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma (točka 11.3.1. obrazloženja ovoga rješenja), te dokaze izvan utvrđenog razdoblja trajanja predmetne

povrede (dokument »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i pripadajuća tablica tzv. »Područje lova«, točka 11.3.3. obrazloženja), čija je vjerodostojnost i dokazna vrijednost navedena pod točkama 11.3.1., 11.3.2. i 11.3.3. obrazloženja ovog rješenja, AZTN je utvrdio kako je Ericsson NT bio inicijator predmetnog zabranjenog sporazuma.

Ericsson NT je inicirao podjelu tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH te utvrđivanje cijena navedenih proizvoda i usluga, između sebe i svojih *resellera*, te je u dogovor uključio i Kodeks. Ericsson NT je izravno ili preko Aastre/Mitel Austrie s Kodeksom dogovarao kojem sudioniku predmetnog zabranjenog sporazuma će koji kupac pripasti, te je također »dodjeljivao« kupce svojim *resellerima*.

11.8. Trajanje predmetnog zabranjenog sporazuma

AZTN je u odnosu na sve stranke u postupku utvrdio sudjelovanje u predmetnom zabranjenom sporazumu u smislu članka 8. ZZTN-a u vremenskom razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.

Pitanje trajanja povrede, u konkretnom slučaju, potrebno je objasniti u odnosu na vremensku dimenziju pravilne primjene relevantnog pravnog propisa.

AZTN je predmetni postupak pokrenuo i isti vodi sukladno odredbama ZZTN-a koji je stupio na snagu 1. listopada 2010.

Iako je Steiner u svojoj Prijavi naveo kako predmetni dogovor o podjeli tržišta i utvrđivanju cijena postoji od 2000. godine, AZTN prvi pisani trag tog dogovora nalazi u e-pošti od 29. svibnja 2002. koju je Ericsson NT poslao Lumissu, Steineru, [...], [...], [...], [...] i [...]. U navedenoj e-pošti se iznosi rekapitulacija sastanka koju su navedeni poduzetnici održali na Brijunima te se, između ostalog, navodi kako su ciljevi sastanka definiranje donje razine cijena usluga instaliranja i testiranja ispod kojih se ne želi ići u rušenje cijena između partnera, definiranje donje razine cijene radnog sata, koordinacija u poslovanju i utvrđivanje parametara za zaštitu djelovanja Partnera na vlastitom području.

S obzirom na to da nije vidljivo kada se točno održao sastanak na Brijunima, na koji se odnosi e-mail od 29. svibnja 2002., a koji je prethodio onom kasnijem sastanku na Brijunima održanom 26. veljače 2003., AZTN je, u odnosu na Ericsson NT, Steiner, Retel, Vatel i Lumiss, kao prvu komunikaciju o podjeli tržišta s kojom raspolaže, uzeo u obzir e-poštu od 29. svibnja 2002.

U odnosu na Kodeks, AZTN je kao početak sudjelovanja navedenog poduzetnika u predmetnom dogovoru među poduzetnicima utvrdio proljeće 2004. kada mu je Ericsson NT dao popis kupaca kojima ne smije samostalno davati ponude.

Uzimajući u obzir kako je Mitel Austria pravni slijednik Aastre odnosno Ericsson EA-a, u pogledu Enterprise programa, AZTN je kao početak sudjelovanja u predmetnom dogovoru za Mitel Austria uzeo u obzir 17. travnja 2008., kada je Kodeks poslao e-mail [...] s prijavom novog projekta, u kojemu traži zaštitu istog, i zahtijeva zabranu »bilo kakvog pokušaja sudjelovanja na natječaju ostalim »Ericsson« Partnerima.«.

Slijedom navedenog, kako AZTN raspolaže dokumentima koji sadrže snažne indicije da su Ericsson NT, Steiner, Retel, Vatel i Lumiss kršili propise o tržišnom natjecanju još od 2002., Kodeks od 2004. godine, a Mitel od 2008., važno je za naglasiti kako je postupanje stranaka opisano u predmetnoj Obavijesti, predstavljalo mogući zabranjeni sporazum i sukladno zakonima koji su bili na snazi u vrijeme nastanka tog dogovora i sve vrijeme njegove primjene.

Naime, Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja iz 1995. (»Narodne novine«, br. 48/95., 52/97. i 89/98.) koji je bio na snazi od 22. srpnja 1995. do 30. rujna 2003., člankom 7. je zabranjivao sporazume kojima je cilj, posljedica ili mogući učinak ograničavanje ili sprečavanje slobodnog tržišnog natjecanja, a osobito sporazume kojima se 1. izravno ili neizravno utvrđuju cijene robe i usluga, visina i vrijeme snižavanja ili povećavanja cijena ili kojima se dovodi potrošače u nejednak položaj glede cijena, 2. među poduzetnicima dijeli tržište ili izvori nabave robe i usluga, 3. uvjetuje sklapanje ugovora kupnjom robe i usluga ili preuzimanjem drugih obveza, koje po svojoj prirodi ili prema običajima u trgovini nemaju neposredne veze s predmetom ugovora, 4. ograničava ili nadzire obujam proizvodnje, prodaje ili kupnje robe i pružanje ili korištenje usluga, 5. poduzetnicima koji nisu sudionici sporazuma ograničava i sprečava istraživačka i inovacijska djelatnost i primjena rezultata tih djelatnosti, ograničava i sprečava tehnološki razvitak i investiranje u te svrhe, 6. ograničava pristup tržištu ili isključuje s tržišta poduzetnike koji nisu sudionici sporazuma.

S tim u vezi, prethodno navedeni zakon kao i Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja iz 2003. koji je bio na snazi od 1. listopada 2003. do 30. rujna 2010., pitanje zabranjenog sporazuma u članku 9. stavku 1. istog zakona, sadržajno jednako definira, kao i danas važeći ZZTN iz 2009. (»Narodne novine« br. 79/09., 80/13., 41/21., 155/23.), koji je stupio na snagu 1. listopada 2010., u svom članku 8. stavku 1.

Jedina razlika u odnosu na ZZTN iz 2003. sadržana je u tome što je sada važećim ZZTN-om uspostavljen djelotvorniji sustav zaštite tržišnog natjecanja, odnosno uvedeni su snažniji mehanizmi u borbi protiv ponašanja poduzetnika na tržištu kojima se narušava tržišno natjecanje u smislu da se povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja po ZZTN-u iz 2003. više ne smatraju prekršajima već povredama sui generis. To znači da se za povrede ZZTN-a izriču pravno-kaznene mjere i na taj način u jedinstvenom postupku utvrđuje istodobno i povredu i sankciju za tu povredu, odnosno novčane kazne sukladno članku 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine« broj 41/21.) koji je stupio je na snagu 24. travnja 2021.

Slijedom navedenoga, a u svrhu pravilnog utvrđivanja pravno-relevantnih činjenica, te stjecanja cjelokupne slike predmetnog dogovora među strankama koji se primjenjivao kontinuirano dugi niz godina, AZTN je razmatrao i dokumente koji potječu iz razdoblja od 2002. nadalje, međutim kao početak trajanja povrede isti je utvrdilo 1. listopada 2010., budući da je važeći ZZTN, sukladno članku 79. ZZTN-a, stupio na snagu 1. listopada 2010., te nema mogućnosti retroaktivne primjene ZZTN-a.

S druge strane, prestanak povrede AZTN nije utvrdio, odnosno imajući u vidu prirodu povrede koja se prvenstveno očituje u podjeli kupaca, te dogovoru o cijenama, koje su se stranke u znatnoj mjeri pridržavale od sklapanja istog dogovora pa na dalje, može se zaključiti kako je povreda kontinuirano trajala kroz cijelo promatrano razdoblje, a trajala je najmanje do saznanja stranaka za predmetni postupak, dakle do 14. srpnja 2015. kada je AZTN proveo nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Steinera, Kodeksa i Retela.

Kako je AZTN, sukladno članku 74. stavku 2. ZZTN-a, danom pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, 1. srpnja 2013., postao ovlašteno tijelo za primjenu članka 101. i 102. UFEU-a, a nije moguća retroaktivna primjena navedenih članaka ugovora, narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a utvrđuje se u predmetnom postupku počevši od 1. srpnja 2013.

Primjenom na odgovarajući način kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, navedenih u točki 11.3.3. obrazloženja ovog rješenja, AZTN je ocijenio kako u pogledu njihove vjerodostojnosti i dokazne vrijednosti, dokazi koji datiraju prije utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede (točka 11.3.3. obrazloženja), promatrani kao cjelina zajedno s dokazima unutar utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015. (točke 11.3.1. i 11.3.2. obrazloženja), dokazuju postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma o podjeli tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel te utvrđivanju/dogovaranju cijena navedenih proizvoda i usluga kao i trajanje navedene povrede.

Međutim, zbog zabrane retroaktivnosti djelovanja zakona, AZTN je u predmetnom postupku mogao utvrđivati narušavanje tržišnog natjecanja sklapanjem predmetnog zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a samo u razdoblju nakon 1. listopada 2010., kada je ZZTN stupio na snagu.

Što se tiče završetka trajanja predmetnog zabranjenog sporazuma, AZTN je u Obavijesti preliminarano utvrdio kako je sporazum kontinuirano trajao kroz cijelo promatrano razdoblje, a najmanje do saznanja stranaka za predmetni postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, dakle do 14. srpnja 2015. kada je AZTN proveo nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Steinera, Kodeksa i Retela.

11.8.1. Prigovor zastare

Stranke u postupku u svojim očitovanjima na Obavijest i kasnije u postupku sve do zaključenja usmene rasprave 19. rujna 2024., nisu osporavale preliminarano utvrđeno trajanje predmetnog zabranjenog sporazuma do 14. srpnja 2015.

U svojim podnescima od 26. rujna 2024., 15. i 29. studenog 2024., Ericsson NT istaknuo je kako iz svih činjenica u spisu, kao i Obavijesti, nesporno proizlazi da je zastara za vođenje predmetnog postupka nastupila 23. srpnja 2023. budući da je »kronološki posljednja činjenica i okolnost na kojoj AZTN temelji svoja utvrđenja, komunikacija koja se odvijala putem elektroničke pošte 23. srpnja 2013.« i da »AZTN tijekom ispitnog postupka nije istaknuo a kamoli dokazao niti jedan naknadni datum počinjenja«, te je zatražio hitnu obustavu predmetnog postupka zbog nedostatka pretpostavki za njegovo daljnje vođenje.

Prema navodu Ericsson NT-a, AZTN i sam potvrđuje u svojim javno dostupnim odlukama da se »trajanje sporazuma utvrđuje u odnosu na zadnju utvrđenu činjenicu i dokaz naveden u Obavijesti o preliminarano utvrđenim činjenicama« i da je to »dosljedno primijenjen standard« (odluke u predmetima Gorenje Zagreb i Keindl sport).

U svojim podnescima od 26. i 30. rujna 2024. Retel je istaknuo prigovor zastare i prijedlog za obustavu predmetnog postupka, budući da je u Obavijesti posljednja navodno utvrđena povreda Retela bila u mjesecu travnju 2013. te kako nakon toga više nije bilo nikakvih povreda.

AZTN uvodno ističe kako se utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma, sudionika sporazuma, vrste sporazuma, robe i/ili usluge na koje sporazum ima ili može imati učinak, zemljopisnog područja na kojem sporazum ima učinak, trajanja sporazuma, te cilja i načina provođenja sporazuma, provodi prema utvrđenim činjenicama i okolnostima svakog pojedinog slučaja.

Dakle, ne postoji bilo kakvo pravilo ili standard koji se dosljedno primjenjuje prilikom utvrđivanja trajanja zabranjenog sporazuma, kako to Ericsson NT nastoji prikazati.

Dodatno, predmetni zabranjeni sporazum očito se razlikuje od zabranjenih sporazuma koji su utvrđeni u predmetima Gorenje Zagreb i Keindl sport na koje se Ericsson NT poziva, osobito u pogledu vrste sporazuma, proizvoda i usluga obuhvaćenih sporazumom, te protutržišnog cilja i načina provođenja sporazuma.

Trajanje sudjelovanja poduzetnika u zabranjenom sporazumu činjenično je pitanje, a nedostatak dokaza o protutržišnim kontaktima tijekom određenog razdoblja, nije sam po sebi dostatan da bi se utvrdio prekid sudjelovanja u tom zabranjenom sporazumu.

Naime, zabrana sudjelovanja u protutržišnim postupanjima i sporazumima kao i sankcije koje mogu snaći prekršitelje jesu općepoznati, pa je uobičajeno da se radnje obuhvaćene takvim postupcima i sporazumima odvijaju potajno, da se sastanci održavaju daleko od očiju javnosti i da je dokumentacija s tim u vezi svedena na minimum.

U konkretnom slučaju, nema nikakvih dokaza o tome da je predmetni zabranjeni sporazum okončan prije saznanja stranaka za predmetni postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, odnosno prije 14. srpnja 2015. kada je AZTN proveo nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Steinera, Kodeksa i Retela.

Također, nema nikakvih dokaza o tome da je predmetni zabranjeni sporazum trajao i nakon saznanja stranaka za predmetni postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja, odnosno nakon 14. srpnja 2015. kada je AZTN proveo nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Steinera, Kodeksa i Retela.

AZTN nije prihvatio argumentaciju Ericsson NT-a i Retela o tome da je predmetni zabranjeni sporazum okončan 23. srpnja 2013. odnosno u travnju 2013., kao posljednjim datumom u odnosu na koji u spisu predmeta i u Obavijesti postoje dokazi o protutržišnim kontaktima sudionika sporazuma.

Naime, u skladu s ustaljenom praksom Suda EU, u slučaju u kojem nije riječ o tajnom sastanku, javno distanciranje od tog djelovanja ili njegovo prijavljivanje upravnim tijelima nisu jedina sredstva obaranja pretpostavke o sudjelovanju nekog poduzetnika u povredi, već se u tom pogledu mogu podnijeti i drugi dokazi (presuda Eturas, t. 46).

Čak i ako javno distanciranje nije jedino sredstvo kojim poduzetnik sudionik zabranjenog sporazuma može dokazati prestanak svojeg sudjelovanja u tom sporazumu, ipak je takvo distanciranje važna činjenica kojom se može dokazati prestanak protutržišnog ponašanja. Izostanak javnog distanciranja predstavlja činjeničnu situaciju na koju se EK može osloniti kako bi dokazala nastavak protutržišnog ponašanja poduzetnika (presuda C 634/13 P, toč. 28.).

U svojim odlukama AT.39258 od 17. ožujka 2017., AT.40018 od 8. veljače 2017. i AT.39965 od 6. travnja 2016., EK prilikom utvrđivanja završetka trajanja zabranjenih horizontalnih sporazuma s protutržišnim ciljem, kao što je predmetni zabranjeni sporazum, nije prihvatila argumentaciju sudionika sporazuma koji su, kao Ericsson NT i Retel u konkretnom slučaju, smatrali da je trajanje zabranjenog sporazuma okončano s posljednjim datumom u odnosu na koji u spisu predmeta postoje dokazi o protutržišnim kontaktima sudionika sporazuma.

EK se u navedenim odlukama oslonila na izostanak javnog distanciranja kako bi dokazala nastavak protutržišnog ponašanja sudionika sporazuma nakon posljednjeg datuma u odnosu na koji su u spisu predmeta postojali dokazi o protutržišnom kontaktu sudionika sporazuma, do datuma provedbe nenajavljene pretrage njihovih poslovnih prostorija, koji je od strane EK utvrđen kao završetak trajanja sporazuma.

Prema stajalištu Suda EU u predmetu *Ventouris Group Enterprises SA protiv EK*, u nedostatku bilo kakvog dokaza ili prijedloga koji bi se mogli protumačiti kao želja podnositelja zahtjeva da se distancira od svrhe sporazuma sklopljenog u studenom 1993., Sud nalazi da je EK imala pravo zaključiti da je bila u posjedu dokaza o nastavku tog sporazuma do srpnja 1994., kada su, prema EK, obavljene prve nenajavljene pretrage i kada je povreda prestala. (*Ventouris v Commission T-59/99, ECLI:EU:T:2003:334, toč. 193.*)

Slijedom svega navedenog, primjenom na odgovarajući način navedenih kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU i uzimajući u obzir da se do 14. srpnja 2015. Ericsson NT i Retel nisu javno distancirali od predmetnog zabranjenog sporazuma, da njegovo postojanje nisu prijavili AZTN-u i da nisu podnijeli druge dokaze o prestanku svojeg sudjelovanja u tom sporazumu, AZTN je konačno utvrdio kako je predmetni zabranjeni sporazum u odnosu na sve stranke u postupku trajao do 14. srpnja 2015., kada su provedene nenajavljene pretrage poslovnih prostorija Ericsson NT-a, Steinera, Kodeksa i Retela.

11.9. Osvrt AZTN-a na mišljenje stručnih pomagača Ericsson NT-a

Na ročištu od 20. listopada 2021., opunomoćenik Ericsson NT je izjavio kako smatra da stranke u postupku nisu iskoristile svoje pravo uvida u spis kako bi bile upoznate sa stajalištima poduzetnika Ericsson NT te je opunomoćenik Ericsson NT-a prisutnim predstavnicima stranaka predao preslike ranije dostavljenih pravnih mišljenja [...] i [...] te dao na uvid primjedbe na Obavijest koje je ranije dostavio u spis.

11.9.1. Osvrt AZTN-a na mišljenje stručne pomagačice od 18. srpnja 2018.

Vezano uz zaprimljeni podnesak od 8. listopada 2020., zaprimljenog istog dana u AZTN-u, kojim je Ericsson NT dostavio je mišljenje [...].

S tim u vezi, AZTN ocjenjuje i napominje kako je stručni pomagač Ericsson NT razmatrao odnos Ericsson NT i distributera sukladno postavljenim pitanjima od strane Ericsson NT-a koja su bila usmjerena isključivo na vertikalni odnos Ericsson NT i distributera, prema kojima navodi kako je razmatranim uređenjem tržišta (tzv. Tablica lova i dr.) Ericsson NT u odnosu na dio kupaca Ericsson.

Podneskom od 18. srpnja 2018. Ericsson NT je dostavio u spis pravno mišljenje [...], u svojstvu stručnog pomagača stranke koje je dano »temeljem činjenica iznesenih u podnescima odvjetnika Ericssona NT, temeljem relevantnih dopisa AZTN-a, te temeljem pojašnjenja i podataka dostavljenih od samog Ericssona NT«.

Stručna pomagačica je mišljenja kako je jačanje inter-brand konkurencije, te činjenica da je proizvod Ericsson/Ericsson NT sve više gubio tržišni udio, pri tome prateći kretanje procjene tržišnog udjela Ericsson NT-a na teritoriju RH u razdoblju od 2008. do 2017., utjecala na to da je Ericsson/Ericsson NT želio dodatno urediti distributersku mrežu. Navedeno je, sukladno navodima dostavljenog pravnog mišljenja, vidljivo iz dokumenta »Uređenje Ericsson NT Enterprise tržišta« (Internal Guidelines) od 28. svibnja 2003. kojim je uspostavljen novi model distribucije: ekskluzivna alokacija kupaca (pod)distributerima, te je održan sastanak s distributerima na Brijunima u svrhu informiranja o novim pravilima.

Dalje je pojasnila kako se u pravu tržišnog natjecanja ovakva ekskluzivna alokacija kupaca smatra vertikalnim ograničenjem na koje se primjenjuje članak 8. stavak 1. ZZTN-a, koji zabranjuje sporazume koji ograničavaju tržišno natjecanje. Međutim, sukladno dostavljenom pravnom mišljenju, ekskluzivna alokacija kupaca izuzeta je od zabrane temeljem članka 9. stavka 2. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti za

primjenu skupnog izuzeća. Čak i ako nisu ispunjeni uvjeti iz Uredbe, ne znači da je sporazum zabranjen, već se primjenjuje članak 8. stavak 3. ZZTN-a, koji propisuje četiri uvjeta koja kumulativno moraju biti ispunjena da bi se sporazum smatrao izuzetim od zabrane.

[...] zaključila je u predmetnom pravnom mišljenju kako u konkretnom slučaju nije riječ o koluziji na razini distributera, već je riječ o dopuštenom vertikalnom ograničenju.

S tim u vezi, AZTN nije prihvatio tvrdnje Ericsson NT i stručne pomagačice kako je u predmetnoj stvari riječ o ekskluzivnoj alokaciji kupaca koja se smatra dopuštenim vertikalnim ograničenjem koje je izuzeto od zabrane temeljem članka 9. stavka 2. točke a) Uredbe o vertikalnim sporazumima, odnosno da je, ukoliko nisu ispunjeni uvjeti, moguće izuzeti navedeni sporazum u smislu članka 8. stavka 3. ZZTN-a.

Naime, u ekskluzivnoj alokaciji kupaca, kupci odnosno skupine kupaca se dodjeljuju distributerima prema određenim kriterijima kao što je teritorij ili vrsta kupaca, te se ti kriteriji primjenjuju kroz ugovoreno razdoblje, za razliku od predmetnog slučaja u kojemu je izvršena podjela točno određenih pojedinačno imenovanih kupaca (»Tablica lova« i popis kupaca koje je Ericsson NT dao Kodeksu u proljeće 2004. koji sadrže tvrtke poduzetnika i nazive institucija), koja se kasnije dopunjavala i dogovarala (e-mail prepiska sa »zaštitama projekata«) *ad hoc*, po objavi pojedinog natječaja ili traženju ponude od strane pojedinog kupca. U konkretnom slučaju utvrđeno je kako se radi o specifičnom, tzv. *intra-brand* kartelu gdje se poduzetnici ne dogovaraju općenito u svezi određene vrste proizvoda i/ili usluga, već se dogovor odnosi isključivo na proizvod jednog proizvođača, dakle na jedan brand. AZTN u dosadašnjem dijelu postupka nije pronašao dokaze niti indicije koji bi ukazivali na postojanje dogovora stranaka i u odnosu na kućne telefonske centrale i sustave drugih proizvođača. Dakle, u slučaju kada bi se predmetni odnosi promatrali isključivo kao vertikalni sporazumi, primjerice ekskluzivna alokacija kupaca (na koju se poziva Ericsson NT) bila bi unaprijed određena od strane principala, a ne distributera, te ne bi bilo dogovora od projekta do projekta što je u promatranom razdoblju od 2010. do 2015. bio slučaj. Isto tako uloga Mitel Austria bila bi drukčija.

11.9.2. Osvrt AZTN-a na mišljenje stručnog pomagača od 8. listopada 2020.

Vezano uz zaprimljeni podnesak od 8. listopada 2020., zaprimljenog istog dana u AZTN-u, kojim je Ericsson NT dostavio je mišljenje [...].

S tim u vezi, AZTN ocjenjuje i napominje kako je stručni pomagač Ericsson NT razmatrao odnos Ericsson NT i distributera sukladno postavljenim pitanjima od strane Ericsson NT-a koja su bila usmjerena isključivo na vertikalni odnos Ericsson NT i distributera, prema kojima navodi kako je razmatranim uređenjem tržišta (tzv. Tablica lova i dr.) Ericsson NT u odnosu na dio kupaca Ericsson NT ostao proizvođač i prodavatelj i distributer, dok je u odnosu na dio kupaca angažirao samostalne distributere. No, time, prema mišljenju stručnog pomagača Ericsson NT-a u odnosu na te distributere Ericsson NT-a ne postaje konkurent, jer bi se inače moglo postaviti pitanje »koji bi bio racionalan razlog da Ericsson NT stvori konkurente sebi?«.

AZTN nije usvojio izneseni stav jer je upravo navedenim uređenjem predmetnog *intra-brand* tržišta, Ericsson NT otklonio konkurenciju na utvrđenom mjerodavnom tržištu. Naime, postojanjem više distributera istog branda na tržištu stvoren je privid tržišnog natjecanja u »očima« krajnjeg kupca, međutim utvrđeno je kako stvarno među distributerima i pod-distributerima kućnih telefon-

skih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel konkurencija ne postoji, a što i pokazuje sva e-mail prepiska razmatrana u predmetnom postupku, a kako je to obrazloženo pod točkom 11.3. obrazloženja ovog rješenja.

Naime, u slučaju prihvatanja takvih tvrdnji Ericsson NT-a i njegovog stručnog pomagača, a uzimajući u obzir dogovore o izlasku na pojedine natječeaje na kojima su ta dva poduzetnika (Ericsson NT i Kodeks), kao i drugi poddistributeri istog branda, nastupali kao konkurenti, mogao bi se stvoriti presedan u kojemu bi svaki »inicijator kartela na nekom *intra-brand* tržištu, kako bi izbjegao kvalifikaciju kartela, mogao tvrditi kako je u stvarnosti bio na višoj razini distribucije u odnosu na druge sudionike sporazuma, iako su u odnosu na potrošače nastupali kao konkurenti.

Unatoč nesporno nadmoćnoj poziciji Ericsson NT-a u odnosu na Kodeks te poddistributere, formalno i iz perspektive potrošača, Ericsson NT i Kodeks su nakon 2008. poslovali na istoj razini distribucije.

Proizvode i usluge su nudili na istom tržištu te zajedno sa Steinerom, Retelom, Vatelom i Lumissom stvorili privid *intra-brand* tržišnog natjecanja, odnosno privid izbora za potrošače između različitih distributera Ericsson/Aastra/Mitel proizvoda, kojeg stvarno, zahvaljujući prethodno opisanim dogovorima o tome koji će poduzetnik i s kojom cijenom dati ponudu, nije bilo.

Stoga, AZTN smatra kako prvobitno vertikalno uređenje odnosa među strankama ne isključuje postojanje horizontalnog zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a među strankama u predmetnom postupku.

11.10. Ocjena ostalih prigovora, primjedbi i dokaznih prijedloga stranaka tijekom postupka

11.10.1. Odbijanje zahtjeva za odgodom ročišta

Raspravnim zaključkom od 20. listopada 2021. odbijeni su zahtjevi opunomoćenika Vatel od 15. listopada 2021., zahtjev opunomoćenika Retela, kao i prijedlog naknadno pristupjele stranke opunomoćenice Vatel, za odgodom ročišta od 20. listopada 2021., budući da su bili ispunjeni uvjeti za održavanje ročišta.

S tim u vezi, AZTN ističe kako ZZTN sukladno članku 50. daje mogućnost AZTN-u da ako bilo koja od pozvanih stranaka, odnosno njihovih opunomoćenika ne dođe na prvu usmenu raspravu zakazanu u postupku, za odgodu usmene rasprave i zakazivanja nove, dok je člankom 54. ZUP-a propisana obveza službenoj osobi da osigura strankama pravo sudjelovanja te mogućnost dopunjavanja navoda kao i izjašnjavanje o navodima protivne stranke i svim drugim bitnim činjenicama i okolnostima koje su bitne za rješavanje upravne stvari. U konkretnom slučaju pristupili su sve uredno pozvane stranke i svjedoka pa nije bilo mjesta za odgodu ročišta.

Naime, opunomoćenik Retela na ročištu od 20. listopada 2021. prigovorio je odluci o saslušanju [...] u svojstvu svjedoka slijedom čega predlaže odgodu rasprave radi pripreme obrane. Smatra kako [...] ne može biti saslušan u svojstvu svjedoka [...], a zbog načela kontradiktornosti, stranke su u pozivu za današnju raspravu trebale biti obaviještene o saslušanju [...]. Također, predložio je odgodu predmetnog ročišta i zbog odsutnosti stranke Vatel.

Naknadno pristupjela opunomoćenica Vatel, tražila je odgodu rasprave budući da opunomoćenik Vatel zbog operativnog zahvata nije bio u mogućnosti pristupiti predmetnoj raspravi te smatra da nema uvjeta za nastavak rasprave.

Raspravnim zaključkom od 9. studenoga 2021. odbijen je zahtjev od istog dana opunomoćenice Mitel Austria za odgodom ročišta, koja je neposredno prije održavanja predmetnog ročišta elektro-

ničkim putem obavijestila AZTN kako je pozitivna na korona virus, budući da su bili ispunjeni uvjeti za održavanje ročišta.

Na ročištu od 18. lipnja 2024. raspravnom zaključkom odbijeni su zahtjevi iz zaprimljenih podnesaka opunomoćenika Ericsson NT-a od 11. lipnja 2024., zaprimljenim u AZTN-u 12. lipnja 2024., kao i opunomoćenika Retela od 14. lipnja 2024., zaprimljenim u AZTN-u 17. lipnja 2024. kojim predmetne stranke traže odgodu ročišta zakazanih za dan 18., 20., 21., 25. lipnja 2024., budući da su bili ispunjeni uvjeti za održavanje ročišta.

S tim u vezi, na ročištu od 18. lipnja 2024., opunomoćenik Retela prigovorio je i dijelu zapisnika od 18. lipnja 2024. vezano uz zadnju rečenicu na drugoj stranici i prvu rečenicu na trećoj stranici kako slijedi: »Konstatira se da je 12. lipnja 2024. zaprimljen podnesak opunomoćenika Ericsson NT, kao i da je 17. lipnja 2024. zaprimljen podnesak opunomoćenika Retela kojim se traži odgodu ročišta zakazanih za dan 18., 20., 21., 25. lipnja 2024. Vodiiteljica postupka zaključkom odbija navedeni zahtjev opunomoćenika Ericsson NT i Retela, budući da nisu ispunjeni uvjeti za odgodu navedenih ročišta. Razlozi za donošenje takvog zaključka bit će dodatno obrazloženi u odluci kojom se rješava o ovoj upravnoj stvari.« te je tražio dostavu zaključka u pisanom obliku sukladno članku 77. stavku 4. ZUP-a, s obzirom na to su odbijeni zahtjevi opunomoćenika Ericsson NT-a i Retel.

Nadalje, opunomoćenik Retela, je također predložio odgodu ročišta od 12. srpnja 2024. do primitka pisanog otpiravka zaključka kojim se odbija prijedlog stranaka Ericsson NT-a i Retela za proširenjem postupka na [...].

Vezano uz gore istaknute zahtjeve stranaka za odgodom predmetnih ročišta, AZTN navodi kako je nesporno kako je je vodiiteljica postupka raspravnom zaključkom na ročištu od 20. listopada 2021., 9. studenoga 2021. te 18. lipnja 2024. odbila predmetne zahtjeve opunomoćenika stranaka za odgodom zakazanih ročišta, budući da nisu bili ispunjeni uvjeti za odgodu istih sukladno članku 50. stavku 3. i 4. ZZTN-a koji propisuje kako AZTN može odgovoriti usmenu raspravu i zakazati novu, ako bilo koja od pozvanih stranaka, odnosno njihovih opunomoćenika ne dođe na prvu usmenu raspravu zakazanu u postupku, kao i da će AZTN provesti raspravu s prisutnim strankama i u postupku odlučiti na temelju vlastitih saznanja, raspoloživih podataka i dokumentacije, ako bilo koja od stranaka u postupku, odnosno njihovih opunomoćenika ne dođe na sljedeću usmenu raspravu. Nadalje, suprotno navodima stranaka tijekom postupka utvrđeno je kako su ispunjeni uvjeti za održavanje ročišta, s obzirom da su stranke u postupku objektivno imale dovoljno vremena za očitovanje o svim činjenicama i okolnostima koje su bitne za rješavanje o predmetnoj upravnoj stvari.

Slijedom naprijed navedenog, izneseni prigovori stranaka na predmetnim ročištima o nemogućnosti da se izjasne o svim relevantnim činjenicama, okolnostima i pravnim pitanjima u predmetnom postupku, sukladno članku 30. stavak 1. ZUP-a, ne može se prihvatiti s obzirom da su stranci sve analize, preliminarano utvrđene činjenice i okolnosti na kojima se ovo rješenje temelji bile poznate od urednog zaprimanja Obavijesti od 29. svibnja 2020. na što su se stranke i iscrpno očitovale u više navrata sukladno članku 52. ZUP-a tijekom ovog postupka.

11.10.2. Odbijanje zahtjeva za priklop spisa iz predmeta klasa: UP/I 034-03/15-01/032

Raspravnim zaključkom od 12. srpnja 2022. odbijen je prijedlog stranaka da se predmetnom spisu priklopi spis predmeta klasa: UP/I 034-03/15-01/032, a koji se vodio pred AZTN-om zbog moguće zlouporabe vladajućeg položaja Ericsson NT-a.

Na ročištu od 12. srpnja 2022. konstatirano je da je Ericsson NT u podnesku od 6. srpnja 2020. (primjedbe na Obavijest) predložio da se predmetnom spisu priklopi spis predmeta klase: UP/I 034-03/15-01/032, a na okolnost snažnog inter-brand natjecanja na mjerodavnom tržištu, a koji se vodio pred AZTN-om zbog moguće zlouporabe vladajućeg položaja Ericsson NT-a.

S tim u vezi, Ericsson NT je na usmenoj raspravi ponovio svoj prijedlog da se predmetnom spisu priklopi spis predmeta klase: UP/I 034-03/15-01/032, ovaj put uz obrazloženje kako se u navedenom spisu nalaze podaci koji će ostalim strankama u predmetnom postupku biti korisni za obranu, budući da je u tom predmetu obrađeno tržište koje Ericsson NT smatra mjerodavnim i u predmetnoj stvari.

Navedenom prijedlogu Ericsson NT-a pridružili su se stranke Mitel Austria i Vatel (također i pod točkom 10.3.3. točka 2. obrazloženja ovog rješenja), budući da s obzirom na navode Ericsson NT-a smatraju da se u navedenom spisu nalaze podaci koji bi tim poduzetnicima bili korisni za obranu, te je Vatel temeljem članka 77. ZUP-a zatražio pisani otpiravak zaključka kojim će se odlučiti o navedenom.

Zahtjev stranaka za preklapanjem spisa klasa: UP/I 034-03/15-01/032 AZTN je ocijenio neosnovanim.

U predmetu klasa: UP/I 034-03/15-01/032, AZTN je na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu rješenjem klasa: UP/I 034-03/15-01/032, urbroj: 580-09/64-2016-070, od 6. svibnja 2016. odbacio inicijativu poduzetnika Steiner od 15. rujna 2015., u smislu članka 38. stavka 5. (»Narodne novine«, br.: 79/09. i 80/13.) jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka AZTN-a po službenoj dužnosti protiv Ericsson NT-a radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja zlouporabom vladajućeg položaja, u smislu u smislu članka 38. stavaka 1. i 3. te članka 39. (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.), a vezano uz primjenu članka 13. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.).

AZTN je u predmetu klasa: UP/I 034-03/15-01/032 tijekom prethodnog istraživanja mjerodavnog tržišta vezano uz podnesenu inicijativnu i određivanje mjerodavnog tržišta istraživao između ostaloga, i svojstvo kompatibilnost, tj. može li korisnik koji već ima kućnu telefonsku centralu ili sustav centrala jednog proizvođača, isti nadograđivati, proširivati i održavati uređajima i programima (hardver i softver) drugih proizvođača, odnosno postoji li u tom smislu kompatibilnost i zamjenjivost različitih robnih marki kućnih telefonskih centrala, te njihovih pojedinih komponenti. S tim u vezi, AZTN je tijekom prethodnog istraživanja mjerodavnog tržišta u predmetu klasa: UP/I 034-03/15-01/032 utvrdio kako kupac prilikom kupnje u obzir uzima i razmatra ne samo kupnju i ugradnju centrale, već i njen životni vijek i trošak održavanja u okviru procijenjenog vijeka trajanja, u kojem slučaju *inter-brand* tržišno natjecanje u pogledu održavanja i servisiranja svoje ishodište ima u trenutku odluke o kupnji i odabiru dobavljača kućne telefonske centrale, sve vezano uz primjenu članka 13. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br.: 79/09. i 80/13.).

Naime, u konkretnom slučaju AZTN vodi postupak radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 8. ZZTN-a. Cilj predmetnog postupka je utvrditi jesu li navedeni poduzetnici podijelili tržište kućnih telefonskih centrala i sustava te utvrđivali cijene proizvoda i usluga povezanih s navedenim tržištem kako je to utvrđeno pod točkom 8. ovog Rješenja. Naime, u navedenom

slučaju radi se o tzv. *intra-brand* tržišnom natjecanju tj. natjecanju u prodaji proizvoda istoga branda, u ovom slučaju Ericsson/Aastra/Mitel pri čemu tržišno natjecanje postoji samo u segmentu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje istih proizvoda, a ne i u izboru proizvođača navedene opreme.

Vezano uz istaknuti zahtjev predmetnih stranaka, AZTN navodi kako u svakom pojedinom slučaju utvrđuje mjerodavno tržište, od slučaja do slučaja, sukladno članku 7. ZZTN-a na način i prema kriterijima utvrđenima sukladno odredbama Uredbe o mjerodavnom tržištu. S tim u vezi, mjerodavno tržište utvrđeno je točkom 8. obrazloženja ovog rješenja.

Kako je u konkretnom predmetu riječ o horizontalnom sporazumu koji ima za cilj ograničenje tržišnog natjecanja, precizno utvrđivanje mjerodavnog tržišta i tržišne snage poduzetnika nije od odlučne važnosti budući da njihovi tržišni udjeli ne utječu na činjenicu je li došlo do povrede odredbi ZZTN-a i članka 101. UFEU-a.

11.10.3. Odbijanje dokaznih prijedloga

Sukladno članku 52. stavka 2. ZUP-a propisano je kako je službena osoba dužna omogućiti stranci izjašnjavanje o svim okolnostima i činjenicama koje su iznesene u ispitnom postupku, o prijedlozima za izvođenje dokaza i podnesenim dokazima, sudjelovanje u izvođenju dokaza i postavljanje pitanja drugim strankama, svjedocima i vještacima preko službene osobe, a uz dopuštenje službene osobe i neposredno, kao i upoznavanje s rezultatom izvođenja dokaza i izjašnjavanje o tim rezultatima.

Nadalje, sukladno članku 9. ZUP-a propisano je kako službena osoba u javnopravnome tijelu samostalno utvrđuje činjenice i okolnosti u postupku te na temelju utvrđenih činjenica i okolnosti rješava upravnu stvar. Koje će činjenice i okolnosti uzeti za dokazane, utvrđuje službena osoba slobodnom ocjenom, na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno te na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

AZTN napominje kako prema načelu slobodne ocjene dokaza, javnopravno tijelo koje vodi postupak nije vezano ni izborom dokaznih sredstava, niti posebnim pravilima dokazivanja. To načelo daje ovlaštenje osobi koja vodi upravni postupak da prema svom uvjerenju odlučuje koje će od predloženih dokaza izvesti i koje će činjenice uzeti kao dokazane.

AZTN ističe kako niti iz jedne odredbe ZZTN-a ili ZUP-a ne proizlazi da bi AZTN, kao upravno tijelo bio obavezan izvesti svaki predloženi dokaz. Hoće li ili ne izvesti neki dokaz, pitanje je obrazložene ocjene AZTN-a u svakom pojedinačnom slučaju.

11.10.3.1. Svjedok [...]

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijen je ponovljeni zahtjev Retela od 12. rujna 2024. za saslušanjem predloženog svjedoka [...] zbog istih razloga koji su bili razlog za donošenje raspravnog zaključka od 5. rujna 2024. kojim je odbijen zahtjev Retela za saslušanjem toga svjedoka.

Naime, na ročištu od 12. rujna 2024., opunomoćenik Retela predao je u spis predmeta ispis podataka za prethodno predloženog svjedoka [...] iz evidencije MUP-a iz koje je vidljivo kako predloženi svjedok ima uredno prijavljenu adresu prebivališta upravo na onoj adresi koju je poduzetnik Retel prethodno naveo u postupku. Nadalje, poduzetnik Retel navodi kako će do iduće rasprave (19. rujna 2024.) dostaviti fotografije s istaknutim prezimenom svjedoka [...] na poštanskom sandučiću na navedenoj adresi, a sve kako poduzetnik Retel do danas nije zaprimio pisani zaključak naslovnog tijela u smislu članka 77. stavka 4. ZUP-a kojem je na prethodnoj raspravi (5. rujna 2024.) voditeljica postupka odlučila kako neće po-

kušavati odnosno dalje pozivati predloženog svjedoka, iako predloženi svjedok do sada niti jednom nije uredno pozvan. S tim u vezi, opunomoćenik Retela ukazao je na odredbe članka 85. i 86. ZUP-a o dostavi pismena.

S tim u vezi, AZTN navodi kako je na ročištu od 5. rujna 2024. raspravnim zaključkom određeno kako se neće se izvesti dokaz saslušanjem predloženog svjedoka [...] zbog nemogućnosti provedbe saslušanja predloženog svjedoka. Utvrđeno je kako se ponovljeni poziv svjedoku [...] od dana 22. srpnja 2024., za ročište zakazano za 5. rujna 2024., kao i poziv od 3. lipnja 2024. za ročište zakazano za 18. lipnja 2024. prema obavijesti Hrvatske pošte nisu mogli uručiti na adresi [...], te su predmetne pošiljke vraćene AZTN-u uz naznaku »nepoznat«. Prema dostavljenim podacima i očitovanju Retela u podnesku od 4. srpnja 2024., utvrđeno je kako niti Retel raspolaže drugom adresom prebivališta navedenog svjedoka, slijedom čega je donesena predmetna odluka. Na ročištu od 12. rujna 2024. opunomoćenik Retela priložio je izvadak iz evidencije MUP-a od 6. rujna 2024. o prebivalištu predloženog svjedoka kojim se potvrđuje adresa predloženog svjedoka ([...]).

U konkretnom slučaju, AZTN ocijenio i to kako je činjenično stanje u dovoljnoj mjeri razjašnjeno te da izvođenje dokaza saslušanjem toga svjedoka neće biti odlučno za drugačije utvrđenje činjenica od onih kako su preliminarno utvrđene.

11.10.3.2. Svjedok [...]

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. određeno je kako se dokaznom postupku u ovom predmetu neće se izvesti dokaz saslušanjem predloženog svjedoka [...].

Predloženi svjedok [...] bio uredno pozvan na ročište 12. srpnja 2022. na koje nije pristupio niti je svoj dolazak ispričao. Također, predmetni svjedok je bio ponovno uredno pozvan na ročište 21. lipnja 2024., na koje nije pristupio te je ispričao nedolazak na predmetnu raspravu, radi prethodno dogovorenih poslovnih obveza izvan Zagreba, elektroničkim putem 17. lipnja 2024. S tim u vezi, utvrđeno je kako predmetni svjedok uz svoj dopis nije dostavio nikakav dokaz kojim eventualno opravdava svoj nedolazak. Slijedom navedenoga, predmetni svjedok je po treći puta pozvan na ročište zakazano za 19. rujna 2024. na koje nije pristupio, niti ispričao svoje nedolazak.

Vezano uz primjedbu odnosno upit opunomoćenika Ericsson NT na ročištu održanom 19. rujna 2024. o tome je li uredno pozvani svjedok [...] zbog nedolaska na predmetno ročište sukladno odredbi članka 67. ZUP-a bio upozoren na moguću novčanu kaznu kao i snošenje troškova prouzročenim njegovim propustom te zašto istome nije izrečena sankcija, AZTN se očituje kako slijedi.

Na temelju članka 67. ZUP-a propisano je ako svjedok ili vještak bez opravdanog razloga izostanu s usmene rasprave ili odbiju svjedočiti, odnosno vještačiti te ako vještak bez opravdanog razloga u ostavljenom roku ne dostavi nalaz i mišljenje u pisanom obliku, službena osoba može ih rješenjem novčano kazniti u iznosu do 50 % prosječne godišnje bruto plaće ostvarene u RH u prethodnoj godini i odrediti da snose troškove prouzročene njihovim propustom. Žalba na rješenje o novčanoj kazni ne odgađa izvršenje rješenja.

U pogledu novčanog kažnjavanja, ovdje zakonska norma, u usporedbi s normom o novčanom kažnjavanju osoba zbog neopravdanog davanja isprava na uvid nije kogentne pravne naravi, dakle, ne obvezuje, nego ostavlja mogućnost, što proizlazi iz dikcije dijela norme »službena osoba može ih rješenjem kazniti u iznosu do 50 % ...«. U takvoj situaciji službena će osoba odlučiti hoće li izreći novčanu kaznu i u kojem iznosu ili neće izreći novčanu kaznu.

AZTN ističe kako je predmetnog svjedoka, umjesto novčanog kažnjavanja, čije je saslušanje predložila stranka Ericsson NT tri

puta pozivao radi saslušavanja na ročišta zakazana za dan 12. srpnja 2022., 17. lipnja 2024., i 19. rujna 2024. na koje nije pristupio.

U prilog takve ocjene, AZTN je uzeo u obzir i očitovanje stranke Kodeks koja se zadnjim podneskom u spisu od 22. svibnja 2024. očitovala kako predloženi svjedok [...] (dokazni prijedlog Ericsson NT-a) više nije u radnom odnosu s Kodeksom od 2021. Prema podacima dostupnim Kodeksu temeljem evidencije o radnicima (uključujući bivše radnike) koju je Kodeks dužan čuvati, dostavljena je posljednja Kodeksu poznata adresa [...] (odnosno ista adresa koja je AZTN-u dostavljena 2022.). Također, Kodeks je istaknuo kako [...] nije ovlaštena osoba Kodeksa, te navodi kako je isto vidljivo iz povijesnog izvatka iz sudskog registra za Kodeks, suprotno tvrdnjama Ericsson NT-a iz dostavljene primjedbe na Obavijest od 6. srpnja 2020.

Vezano uz istaknuti prijedlog opunomoćenika Retela na ročištu od 19. rujna 2024. kojim predlaže prisilno dovođenje izostalog svjedoka [...], AZTN ističe kako odredbe ZZTN-a i ZUP-a ne daju takva ovlaštenja AZTN-u. S tim u vezi, netočan je navod opunomoćenika Retela kako je predloženi svjedok [...] pozivan dva, a ne tri puta kako tvrdi na ročištu od 19. rujna 2024.

U konkretnom slučaju, AZTN ocijenio i to kako je činjenično stanje u dovoljnoj mjeri razjašnjeno te da izvođenje dokaza saslušanjem toga svjedoka neće biti odlučno za drugačije utvrđenje činjenica od onih kako su preliminarno utvrđene.

11.10.3.3. Dokazni prijedlozi Ericsson NT-a od 18. lipnja i Retela od 4. srpnja 2024.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. odbijeni su prijedlozi Ericsson NT-a od 18. lipnja 2024. i Retela 4. srpnja 2024. za saslušanjem dodatnih 8 (osam) odnosno 11 (jedanaest) svjedoka, jer je ocijenjeno sukladno članku 9. ZUP-a kako saslušanje predloženih svjedoka nije nužno za donošenje odluke u predmetnom postupku.

Vezano uz prijedloge Ericsson NT-a i Retela iz predmetnih podnesaka voditeljica postupka na ročištu od 19. rujna 2024. konstatala je kako se nakon donošenja Obavijesti (a u odnosu na koju su stranke dostavile svoje primjedbe i predložile svjedoke koji su već saslušani u predmetnom postupku), nisu utvrdile nove činjenice ili dokazi kojima bi se značajno mijenjalo već utvrđeno činjenično stanje. S tim u vezi, AZTN ocjenjuje kako Ericsson NT, a osobito Retel, nisu dostatno obrazložili dokazne prijedloge za saslušanje dodatnih 8 (osam) odnosno 11 (jedanaest) svjedoka, podnesene nakon više od 4 godine od donošenja predmetne obavijesti odnosno nakon »1554 dana aktivne obrane, iznošenja činjenica, dokaza, predlaganja dokaznih prijedloga te davanja stručnih mišljenja«, kako je to Ericsson NT naveo na ročištu održanom 5. rujna 2024., niti pojasnili njihov značaj za utvrđenje odlučnih činjenica u predmetnom postupku, odnosno zašto bi dokazni prijedlozi za saslušanje dodatnih 8 (osam) odnosno 11 (jedanaest) svjedoka bili važni ili nužni za pravilno utvrđenje činjeničnog stanja, niti su obrazložili iz kojih bi razloga izvođenje navedenih dokaza dovelo do drugačijeg utvrđenja činjenica koje su već utvrđene, a o čemu je iznio primjedbu na zapisnik od 19. rujna 2024. opunomoćenik Ericsson NT-a. Stoga je navedeni dokazni prijedlog odbijen.

11.10.3.4. Prigovori i dokazni prijedlozi Ericsson NT-a i Retela izneseni na ročištu od 19. rujna 2024., kao i podnescima Ericsson NT-a od 19. rujna 2024. i Retela od 11. rujna 2024.

Vezano uz iznesene tvrdnje i dokazne prijedloge poduzetnika Retel u podnesku od 11. rujna 2024. (točka 10.4.10. ovog rješenja)

tvrdnje i navode kao i dokazne prijedloge Ericsson NT-a u tri podneska od 19. rujna 2024. (točke 10.4.11., 10.4.12., 10.4.13. ovog rješenja), a koje je AZTN zaprimio na ročištu od 19. rujna 2024., AZTN se očituje kako slijedi.

Raspravnim zaključkom od 19. rujna 2024. sukladno članku 35. ZZTN-a, u vezi s člankom 3. ZUP-a te člankom 48. ZZTN-a, kao i člankom 8. i 9. u vezi sa člankom 51. stavak 2. ZUP-a, a nakon saslušanja stranaka, te uvida u podneske Ericsson NT od 19. rujna 2024. koji sadrži prijedlog za imenovanje dodatnih novih svjedoka te dva podneska Ericsson NT-a od 19. rujna 2024. kojim se zahtijeva proširenje postupka na [...], kao i uvida u podnesak Retela od 11. rujna 2024. koji je priložen na ročištu od 19. rujna 2024., kao i ostalim predloženim svjedocima na ročištu od 19. rujna 2024., te prijedlogu Retela za provođenjem ekonomskog vještačenja konkretnog predmeta iznesenog na ročištu od 19. rujna 2024. (kao i podneskom Retela od 11. rujna 2024.), odbijeni su dokazni prijedlozi stranaka na predmetnom ročištu budući da je ocijenjeno kako je činjenično stanje dovoljno utvrđeno te je određeno kako se daljnji dokazi neće izvoditi.

Vezano uz zahtjev Retela iz točke 10.4.10. ovog rješenja, AZTN je odbio dokazni prijedlog Retela za provođenjem sveobuhvatnog ekonomskog vještačenja u ovom predmetu, budući je AZTN ocijenio da navedeno vještačenje, s obzirom na stanje spisa i gore navedene dokaze, ne bi dovelo do drugačijeg utvrđenja odlučnih činjenica o postojanju zabranjenog sporazuma.

Vezano uz zahtjev Ericsson NT-a-a iz točke 10.4.11. ovog rješenja, AZTN je odbio prijedlog za saslušanjem dodatnih predloženih svjedoka u ovom predmetu kao i svjedoka predloženih na ročištu od 19. rujna 2024. (točka 10.4.14. ovog rješenja) jer je ocijenio kako je činjenično stanje dovoljno utvrđeno s obzirom na stanje spisa i gore navedene dokaze.

Vezano uz zahtjev Ericsson NT-a-a iz podneska od 19. rujna 2024. iz točke 10.4.12. obrazloženja ovog rješenja, AZTN nije prihvatio prijedlog Ericsson NT-a s ročišta za usmenu raspravu održanih 5. i 19. rujna 2024., detaljno elaboriranog i u predmetnom podnesku o tome da se ovim postupkom obuhvate i poduzetnik [...].

Uvidom u podatke iz glavne knjige sudskog registra, utvrđeno je kako je, na temelju rješenja Trgovačkog suda u [...] od [...], poduzetnik [...] osnovan u postupku statusne podjele odvajanja s osnivanjem, odnosno prijenosom jednog ili više dijelova imovine Kodeksa, kao društva koje se dijeli, na [...], koji je osnovan radi provođenja odvajanja, čime su dijelovi imovine, obveze i pravni odnosi Kodeksa, suglasno planu podjele sveopćim sljedništvom prešli na [...].

[...]

Prema kriterijima iz sudske prakse EU sudova o odgovornosti društva majke za povrede prava tržišnog natjecanja iz članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (presuda Akzo Nobel, C-97/08 P, t.74, presuda -343/08, Arkema France, presuda C-521/09, Elf Aquitaine, t. 59, presuda T-185/06, L'air Liquide, presuda Stora Kopparbergs Bergslags, t. 29., presuda T-72/06, Groupe Gascogne, presuda T-197/06, FMC, presuda T-384/09, SKW Stahl-Metallurgie Holding, presuda T-76/08, El du Pont de Nemours i dr., presuda T-314/01, Avebe, presuda-900/09 P, General Química SA, presuda T-42/07, The Dow Chemicals company, presuda T-38/07, Shell Petroleum NV, presuda Schindler Holding i dr., presuda T-360/09, E.ON Ruhrgas AG, presuda T-362/06, Ballast Nedam Infra BV, presuda Tomkins plc., t. 34., 38., 43. i 49., presuda T-39/07, ENI), da bi se dokazala odgovornost društva majke, jer je njeno društvo kći postu-

palo slijedom odlučujućeg utjecaja društva majke, nužno je da EK (i nacionalna tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja država članica) dokaže sljedeće: a) društvo majka je imala sposobnost vršiti odlučujući utjecaj u društvu kćeri i b) da je stvarno primijenila tu svoju ovlast. Ako pri tome društvo majka ima 100 % udjela ili dionica u društvu kćeri, tada je društvo majka u poziciji primijeniti odlučujući utjecaj na društvo kći i tada EK, odnosno nacionalno tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja, može legitimno pretpostaviti da je društvo majka zaista i primijenilo svoj prevladavajući utjecaj na postupanje svojeg društva kćeri. Međutim, ako društvo majka ima znatno manje od 100 % udjela u društvu kćeri, ta presumpcija prevladavajućeg utjecaja ne može se primijeniti.

U konkretnom slučaju, Kodeks nije imao 100 % udjela u [...] (pogotovo ne u razdoblju utvrđenog trajanja povrede, budući da je [...] osnovan [...] godina nakon prestanka protupravnog postupanja), a isto tako ne postoji ništa što bi ukazivalo je primjenjivao prevladavajući utjecaj. Uzimajući u obzir cjelokupni korpus okolnosti vezanih uz status poduzetnika [...], AZTN drži da Kodeks i [...] ne čine jedinstveni gospodarski subjekt.

Isto tako, unatoč činjenici da je prema podacima iz godišnjeg financijskog izvješća za 2023. za [...] deklarirano da je ono dijelom [...], uzeto je u obzir da poduzetnik [...] ne drži 100 % udjela u [...], stoga ne postoji *praesumptio iuris tantum* ni da bi [...] i [...] činili jedinstveni gospodarski subjekt.

Sukladno odredbama članka 71. stavka 1. i 2. ZZTN-a, postupak utvrđivanja povrede ZZTN-a ili članka 101. UFEU-a i izricanja novčane kazne zbog počinjenja te povrede, ne može biti pokrenut kada protekne rok od 5 godina od dana počinjenja povrede. U slučaju kontinuirane ili ponavljane povrede ZZTN-a ili članka 101. UFEU-a, vrijeme zastare računa se od dana kad je prestala povreda. Naime, predmetnom postupku, trajanje preliminarno utvrđene predmetne povrede sklapanjem zabranjenog sporazuma, utvrđeno je u vremenskom razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.

S tim u vezi, AZTN smatra kako je predmetni zahtjev za proširenje predmetnog postupka na poduzetnika [...] kao i poduzetnika [...] zaprimljen u AZTN-u 19. rujna 2024. Nadalje, AZTN, ističe kako čak i u situaciji kada bi se odgovornost za protutržišno ponašanje Kodeksa mogla pripisati poduzetniku [...] odnosno poduzetniku [...], predmetni postupak ne bi se mogao proširiti odnosno pokrenuti protiv poduzetnika [...] zbog primjene pravila o zastari i proteka 9 godina, 2 mjeseca i 5 dana od dana kada je prestala preliminarno utvrđena predmetna povreda.

Vezano uz navode Ericsson NT-a iz podneska od 19. rujna 2024. iz točke 10.4.13. obrazloženja ovog rješenja, Ericsson NT detaljnije elaborira procesne prigovore koje je već djelomično iznosio u Primjedbama na Obavijest kao i tijekom cijelog postupka pred AZTN-om.

Ericsson NT u prigovoru iz točke 10.4.13. obrazloženja ovoga rješenja, u bitnome navodi kako je imao neodgovarajuće vrijeme za pripremu argumentacije u postupku pred AZTN-om budući je AZTN u vrlo kratkom roku zakazivao usmene rasprave za ispitivanje svjedoka.

Vezano uz izneseni prigovor Ericsson NT-a, AZTN navodi, kako ni ZZTN, ni ZUP ne propisuju rokove u okviru kojih se saziva usmena rasprava. S tim u vezi, ZUP-om je sukladno članku 62. stavak 2. propisano da se svjedoku poziv dostavlja u pisanom obliku osam dana prije dana svjedočenja, međutim, svjedok se može odazvati

pozivu i kada mu je poziv dostavljen u roku manjem od osam dana prije dana određenog za svjedočenje, te ako se u takvom slučaju ne odazove, ne može zbog toga snositi štetne posljedice.

U konkretnom postupku, Obavijest je donesena 29. svibnja 2020., koju su sve stranke u predmetnom postupku uredno zaprimile te su u svojim očitovanjima iznijele svoju obranu i svoje primjedbe na predmetnu Obavijest te predložile saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza u predmetu klasa: UP/I 034-03/15-01/020, i to u zakonskom roku od mjesec dana od zaprimanja predmetne Obavijesti, pa tako i Ericsson NT, u svom podnesku od 6. srpnja 2020.

Naime, za razliku općih upravnih postupaka, sukladno članku 48. ZZTN-a, dostavom Obavijesti, stranci se osigurava pravo na obranu, budući da se u roku od mjesec dana od zaprimanja Obavijesti stranka može u pisanom obliku izjasniti o svim preliminarno utvrđenim činjenicama i okolnostima, odnosno dostaviti svoje primjedbe, predložiti saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

Po isteku roka za dostavljanje primjedbi na Obavijest, a nakon što AZTN proveo analizu dostavljenih primjedaba i očitovanja predmetnih stranaka na Obavijest, AZTN je sukladno člancima 50. i 52. ZZTN-a, zakazao prvo ročište za usmenu raspravu, radi saslušanja predloženih svjedoka kao dokaznih prijedloga stranaka u predmetnom postupku.

AZTN naglašava kako je Ericsson NT, Obavijest od 29. svibnja 2020. uredno primio i svoju obranu dao u podnesku od 6. srpnja 2020., slijedom čega proizlazi kako je imao dovoljno vremena za pripremu obrane na usmenoj raspravi, budući da se u pozivu za usmenu raspravu od 3. lipnja 2024., kao i u pozivu za usmenu raspravu od 22. srpnja 2024. radilo o nastavku dokaznog postupka u predmetnoj upravnoj stvari radi utvrđivanja povrede ZZTN-a i članaka 101. UFEU-a te utvrđivanja postojanja uvjeta za izricanje novčane kazne, utvrđivanja odnosno olakotnih i otegotnih okolnosti kao kriterija za određivanje visine novčane kazne propisane odredbama ZZTN-a.

Slijedom navedenoga, temeljem članka 50. stavka 1. ZZTN-a, Ericsson NT, kao i ostale stranke u postupku pozvane su podneskom od 3. lipnja 2024. da sudjeluju na usmenoj raspravi u predmetnom postupku, koja se imala održati na ročištima 18. lipnja 2024., 20. lipnja 2024., 21. lipnja 2024., 25. lipnja 2024., te u slučaju potrebe 26. lipnja 2024. i 27. lipnja 2024. Dakle, u konkretnom slučaju radilo se o četiri ročišta koja su se imala održati, dok su ročišta zakazana 26. lipnja 2024. i 27. lipnja 2024. određena u slučaju potrebe, a sve radi saslušanja predloženih svjedoka, sukladno članku 48. ZZTN-a, kao i ostvarivanja prava stranaka na obranu u navedenom predmetu. Isto tako, pozivom za usmenu raspravu od 22. srpnja 2024. Ericsson NT, kao i ostale stranke u postupku pozvane su da sudjeluju na usmenoj raspravi u predmetnom postupku, koja se imala održati na ročištima 5. rujna 2024., 12. rujna 2024. i 19. rujna 2024., te u slučaju potrebe 24. rujna 2024. i 26. rujna 2024. S tim u vezi, AZTN ističe kako ročište na kojem su se trebala saslušati dva svjedoka koji su dokazni prijedlozi Retela zakazano za 18. lipnja 2024., nije niti održano zbog neuredne dostave poziva (za jednoga svjedoka pošiljka vraćena pošiljatelju odnosno AZTN-u uz naznaku »nepoznat«, dok za drugog svjedoka do dana održavanja predmetnog ročišta, nije dostavljena povratna informacija od Hrvatske pošte o statusu otpremljene pošiljke odnosno istome nije uručen poziv). Nadalje, vezano uz ostala zakazana ročišta za 20. lipnja 2024., 21. lipnja 2024., 25. lipnja 2024.,

strankama je ostavljeno dovoljno vremena za pripremu za navedena ročišta, slijedom čega se predmetna pritužba ukazuje neosnovanom.

Nadalje, u dijelu iz točke 10.4.13. ovog rješenja, Ericsson NT u bitnome navodi kako je u ovom postupku potencijalno od strane AZTN-a prekršeno načelo pomoći stranci (prethodno načelo pomoći nekoj stranci. S tim u vezi, Ericsson NT ističe [...]).

Dodatno, u dijelu iz točke 10.4.13. ovog rješenja, Ericsson NT u bitnome navodi kako se postupci koji vode prema odredbama ZZTN-a, a posebno oni koji se vode radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma prema članku 8. trebaju smatrati postupcima koji imaju kazneno-pravnu prirodu. S tim u vezi, ističe Ericsson NT da je tijekom ovog postupka došlo do čak nekoliko promjena voditelja postupka, te da je osim potrebe za novim čitanjem spisa, došlo i do potrebe za ponovnim izvođenjem dokaza iskazivanjem svjedoka koja trenutna voditeljica postupka nije mogla neposredno promatrati (načelo neposrednosti).

S tim u vezi, AZTN navodi kako Ericsson NT iznosi potpuno promašene i neutemeljene navode o tome kako je kazneni karakter predmetnog postupka utvrđivanja povrede tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma mnogo izraženiji nego kod drugih postupaka koje AZTN provodi prema odredbama ZZTN-a, da je riječ o postupku koji (pored upravnog) ima i naglašen kaznenopravni karakter te stoga smatra kako Ericssonu NT u tom smislu treba priznati sva statusna prava okrivljenika u smislu kaznenog postupka, da je riječ upravo o »posebnom postupku predviđenom drugim zakonom«. Vezano uz presudu Europskog suda za ljudska prava, donesenu 27. rujna 2011. u predmetu Menarini Diagnostics SRL protiv Italije, na koju se poziva Ericsson NT, navodeći kako je tom odlukom potvrđeno da postupak pokrenut u talijanskoj jurisdikciji, a koji je istovjetan hrvatskim postupcima koji se pokreću temeljem odredbe članka 8. ZZTN-a, ima »kaznenu prirodu« u smislu članka 6. Konvencije, AZTN ističe kako je Europski sud za ljudska prava u navedenoj presudi, koja se odnosi na sankciju koju je izreklo talijansko tijelo nadležno za tržišno natjecanje zbog postupanja protivnih pravilima tržišnog natjecanja, procijenio da, s obzirom na visok iznos izrečene novčane kazne, »sankcija pripada prema svojoj težini u kazneno područje«. Nadalje, pozivanje na načelo neposrednosti ukazuje se neosnovanim budući da je predmetno načelo vezano uz sudski a ne upravni postupak. S tim u vezi, u obrazloženju svog prigovora iz točke 10.4.13. rješenja, i sam opunomoćenik Ericsson NT isto navodi cit.: »Tako Europski Sud za ljudska prava u Zahtjevu za prethodnu odluku koji je uputio Tribunale di Bari (Sud u Bariju, Italija), odlukom od 10. listopada 2017., u postupku protiv Massima Gambina i SHPetima Hykea, navodi kako načelo neposrednosti, u dijelu u kojem se shvaća kao načelo izravnog i neposrednog poznavanja predmeta, proizlazi iz načela nepromjenjivosti suda. To načela podrazumijeva da su sudovi nadležni za donošenje presude u načelu dužni stvoriti svoje uvjerenje o dokazima koji su pred njih izneseni izravno.«.

S tim u vezi, pozivanje stranke Ericsson NT na načelo pomoći nekoj stranci na ročištu od 19. rujna 2024., AZTN ističe kako se predmetno načelo primjenjuje u upravnom postupku u situaciji kada službena osoba ocijeni kako stranka ima osnovu za ostvarenje nekog drugog prava, a ne onoga radi kojeg se vodi postupak.

Nastavno na daljnji prigovor pod iz točke 10.4.13. ovog rješenja gdje Ericsson NT u bitnome ističe nemogućnost primjene novčane kazne kako je poznaje novi ZZTN (nepostojanje istovjetnosti kazneno-upravne mjere sa novčanom kaznom) te elaborira kako je upitna

zakonitost AZTN-a da izriče novčane kazne na prethodno pokrenute postupke. Ericsson NT navodi, ako je tome tako, onda treba pogledati prijelazne i završne odredbe je li zakonodavac omogućio tijelu da izriče novčane kazne na već pokrenute postupke.

S tim u vezi, Ericsson NT ističe kako ZZTN u svojim prijelaznim i završnim odredbama, u članku 75. navodi sljedeće:

»Zahtjevi za pokretanje postupaka za koje je nadležna AZTN zaprimljeni do 30. rujna 2010., kao i postupci koji su pokrenuti u AZTN-u do 30. rujna 2010., okončat će se primjenom odredaba Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja »Narodne novine«, br. 122/03.«

Nadalje, Ericsson NT navodi kako nema nikakve druge odredbe koja bi, *expressis verbis*, navodila da je tijelo omogućeno da izriče novčane kazne na već pokrenute postupke.

U odnosu na izneseni prigovor Ericsson NT-a, AZTN ističe kako je ovaj postupak pokrenut zaključkom klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/74-2015-006, od 1. srpnja 2015., radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma.

AZTN je 1. lipnja 2015. zaprimio prijavu Steinera za oslobodjenje od plaćanja upravno-kaznene mjere u smislu članka 65. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.) i Uredbe o kriterijima za oslobodjenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere.

Nadalje, neosnovan je navod Ericsson NT, u dijelu gdje navodi kako novčane kazne nemaju isti identitet (mjere kažnjavanja) kao i upravno kaznene mjere.

AZTN je sukladno ovlastima propisanim ZZTN-om, dakle ovlastima koje proizlaze iz predmetnog zakona, i to zakona koji je vrijedio u trenutku pokretanja ovoga postupka, ovlašten utvrđivati povrede ZZTN-a i za njih izricati novčane sankcije.

Naime, povrede propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, smatraju se povredama *sui generis*, za koje se u upravnom postupku do 24. travnja 2021. izricala sankcija naziva »upravno-kaznene mjera«, a taj je termin, na temelju odredbe članka 46. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, broj 41/21.), u cijelom tekstu Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja (»Narodne novine«, br. 79/09. i 80/13.) zamijenjen riječima: »novčana kazna«. U tom smislu primjena članka 8. i članka 61. ZZTN-a ostala je nepromijenjena. S tim u vezi, AZTN ističe kako je sukladno odredbi članka 76. stavka 2. ZZTN-a i dalje na snazi i u primjeni Uredba o kriterijima za oslobodjenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere.

11.10.4. Prigovori Ericsson NT-a [...]

[...]

11.10.5. Prigovori stranaka na ročištu od 25. lipnja 2025.

Opunomoćenica Mitel Austrije na ročištu od 25. lipnja 2025., istaknula je prigovor promašene pasivne legitimacije u svijetlu činjenice što je Mitel Austrije preuzeo poslovanje Aastre tek 2014., da je RH postala članica Europske unije 1. srpnja 2013. kada se i počeo primjenjivati članak 101. UFEU. Poriče postojanje i bilo kakvo sudjelovanje u horizontalnom sporazumu kao i ulogu Mitel Austrije kao facilitatora kartela koju je AZTN utemeljio na nekoliko e-mailova upućenih ispitanom svjedoku [...]. Prigovara činjenici da se prilikom ispitivanja svjedoka [...] istome nisu predložili originali korespondencije koja tereti Mitel Austria, te navodi da je tako bilo nemoguće utvrditi kontekst i razloge te korespondencije.

Opunomoćenik Retela na ročištu od 25. lipnja 2025., izjavio je prigovor u odnosu na metodologiju ispitivanja svjedoka [...].

Navodi kako su na ročištu od 25. lipnja 2024. uvodno postavljena pitanja od strane voditeljice postupka potpuno nejasno definirana u smislu vremenskih okvira kao i da svjedoku nije prezentirano za koje periode ga se uopće ispituje. Nadalje svjedoku nisu predloženi mailovi o kojima ga je ispitivala voditeljica postupka, niti mu je predložena Obavijest (koju on kao svjedok nije niti mogao, odnosno smije vidjeti), već je svjedoku predložen samo unaprijed pripremljen draft zapisnika s današnje rasprave u kojem su neki navodni mailovi parafrazirani i djelomično citirani. S tim u vezi, navodi kako je nemoguće je da bi svjedok koji je poslovni čovjek, radi u prodaji i prima veliku količinu mailova, mogao po sjećanju iskazivati u odnosu na neke mailove od prije 12 i 14 godina te je na ovaj način ispitivanje današnjeg svjedoka kontaminirano. Svjedok je prilikom iskazivanja iznio samo parcijalno sjećanja, dok je na ovakav način postavljanja pitanja ispitivanje svjedoka protivno članku 64. stavak 7. ZUP-a. Nadalje, poduzetnik Retel voditeljici postupka sukladno članku 52. stavak 2. te članku 9. ZUP-a, postavlja pitanje o kojoj se točno dokumentaciji odnosno mail korespondenciji radi, a na koju se pozivala prilikom postavljanja pitanja svjedoku.

Opunomoćenik Ericsson NT-a izjavljuje kako se Ericsson NT pridružuje prigovoru koji je dao na zapisnik opunomoćenik Retela, u onom dijelu u kojem se prigovara na način na koji je ispitivan svjedok od strane AZTN-a vezano za određenu e-mail korespondenciju. Navodi kako je jasno kako se radi o dijelu sveukupne komunikacije koja je izvučena iz konteksta koja može dobivati razni značaj. Pa tako nije razvidno tko je sve u komunikaciji kopiran, kome je komunikacija prosljeđena, niti postoji li vezana komunikacija koja dopunjuje, mijenja ili naglašava smisao danas rečenog. Ono što je posebno bitno jest da se ne zna niti izvor te tobožnje komunikacije, osim što se navodi da je ona sadržana u Obavijesti. Stoga, kako bi Ericsson NT mogao pripremiti svoju obranu, moli da im se tijelo očituje kako je pribavilo tu dokumentaciju.

Vezano uz iznesene prigovore stranaka Mitel Austrije, Ericsson NT-a i Retela vezano uz metodologiju i način ispitivanja svjedoka [...] koju su istaknule predmetne stranke na ročištu od 25. lipnja 2024. AZTN ističe kako je sukladno članku 64. stavak 7. ZUP-a propisano kako će se svjedoku postavljati samo pitanja o upravnoj stvari koja je predmet postupka i pozvat će se da iznese sve ono što mu je o tome poznato. Nije dopušteno postavljati pitanja na način kojim bi se svjedoka uputilo kako odgovoriti.

S tim u vezi, svjedoku se ne smiju postavljati pitanja koja nisu u svezi s upravom stvari, dakle koja nisu bitna niti mogu biti od utjecaja za utvrđivanje činjeničnog stanja na kojem će se temeljiti odluka u toj upravnoj stvari. Svjedoku se ne smiju postavljati sugestivna ili kapciozna pitanja.

U konkretnom slučaju voditeljica postupka saslušavala je svjedoka [...]vezano uz e-mail korespondenciju u kojoj se navodi i predmetni svjedok radi njegovog očitovanja i saznanja o istoj, kao i komunikaciji između stranaka obuhvaćenih ovim postupkom u vremenskom razdoblju od 2010. do 2015. vezano uz kućne telefonske centrale i njegovoj ulozi o istoj u odnosu na poslove i funkciju koju je obavljao za Mitel Austria (ranije za Aastru odnosno Ericsson) u tom vremenskom razdoblju, a o kojoj su stranke upoznate iz same Obavijesti. S tim u vezi, neosnovan je navod opunomoćenice Mitel Austrije o promašenoj pasivnoj legitimaciji.

Neosnovan je navod predmetnih stranaka kako nije poznat izvor predmetne dokumentaciju strankama (budući da su Retel, Mitel Austria i Ericsson NT izvršili uvid u spis nakon zaprimljene Obavijesti), a koju je AZTN-u dostavio [...] kao podnositelj prija-

ve za oslobođenje od plaćanja novčane kazne u smislu članka 65. ZZTN-a u ime poduzetnika Steiner.

Budući da je predmetni svjedok, [...]predložen od strane Mitel Austrije, a vezano uz njihove primjedbe na Obavijest, AZTN ocjenjuje kako je neprihvatljiva je teza stranaka osobito Mitel Austrije da predmetni svjedok nije bio upoznat o okolnostima o kojima će svjedočiti budući da je upravo zbog okolnosti radi kojih ga je Mitel Austria predložio isti i iskazivao, a to bi bilo ono što je preliminarno utvrđeno u Obavijesti.

Slijedom navedenog AZTN predmetni prigovor stranaka ocjenjuje neosnovanim i paušalnim.

11.10.6. Prigovori i primjedbe Ericsson NT-a i Retela voditeljici postupka vezano uz upoznavanje s rezultatom tijeka ispitnog postupka i izvedenih dokaza u smislu članka 52. ZUP-a istaknutih na ročištu od 20. lipnja 2024. i 5. rujna 2024., kao i 19. rujna 2024.

Vezano uz navode Ericsson NT-a koje je istaknuo na ročištu održanom 20. lipnja 2024., kao i na ročištu održanom 5. rujna 2024. na kojima je pozvao voditeljicu postupka da ga sukladno odredbama članaka 11., 51., 52. i 84. ZUP-a, upozna sa stanjem predmeta i očituje se o tome koji su od dokaznih sredstava, svjedoka, predloženih od strane Ericsson NT-a prihvaćeni, odnosno o razlozima za slučaj da nisu prihvaćeni, kojim navodima se pridružio i Retel, voditeljica postupka navela je na ročištu od 19. rujna 2024. kako je svim strankama u predmetnom postupku dostavljena pisana Obavijest, kako bi im se osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima te predlože saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza budući da AZTN ne može temeljiti svoju odluku na činjenicama i okolnostima o kojima stranci u postupku nije dana mogućnost obrane.

U konkretnom slučaju, AZTN ocijenio i to kako je činjenično stanje u dovoljnoj mjeri razjašnjeno te da izvođenje dokaza saslušanjem predloženih kao i odbijenih svjedoka (kako je ranije navedeno) nije odlučno za drugačije utvrđenje činjenica od onih kako je su preliminarno utvrđene, slijedom čega je AZTN ocijenio i neosnovanim navod Ericssona NT-a za preotvaranjem usmene rasprave u ovom predmetu koji je istaknuo na ročištu od 19. rujna 2024.

Također, vezano uz navod opunomoćenika Ericsson NT na ročištu od 19. rujna 2024., kojemu se pridružila i stranka Mitel Austria i Retel, gdje navodi kako je u predmetnom postupku došlo do povrede načela kontradiktornosti u smislu jednakosti oružja u pogledu utvrđivanja činjeničnog stanja kao i načela neposrednosti, AZTN ukazuje kako su navedene tvrdnje opunomoćenika Ericsson NT-a i Mitel Austrije neosnovane i to iz razloga kako slijedi.

Naime, u konkretnom slučaju, nakon donošenja navedene Obavijesti, nisu utvrđene nove činjenice ili dokazi kojima bi se značajno mijenjalo već utvrđeno činjenično stanje. Svim strankama u predmetnom postupku omogućeno je praćenje tijeka postupka i aktivno sudjelovanje u njemu uz odgovarajuću stručnu pomoć i zastupanje od strane opunomoćenika, izjašnjavanje o činjenicama i okolnostima koje su bitne za rješavanje ove upravne stvari, pobijanje točnosti navoda koji se ne slažu s njihovim navodima, predlaganje izvođenja pojedinih dokaza u odnosu na odlučne činjenice te poduzimanje svih zakonom dopuštenih procesnih radnji. Budući da su Ericsson NT i Retel bili prisutni na usmenoj raspravi pri ispitivanju svih svjedoka koji su svjedočili u predmetnom postupku, da su imali mogućnost postavljanja pitanja svjedocima i drugim strankama te da su na svakom ročištu za usmenu raspravu imali mogućnost iznošenja obrane i izjašnjavanja o svim činjenicama i okolnostima o kojima im, prema njihovom mišljenju, nije prethodno u postupku bila dana mogućnost izjašnjavanja, odnosno o činjenicama koje su

smatrali bitnim za rješavanje ove upravne stvari, AZTN ocjenjuje kako je Ericsson NT-u i Retelu omogućeno aktivno sudjelovanje u izvođenju dokaza, te posljedično upoznavanje s izvedenim dokazima i izjašnjavanje o njima.

S tim u vezi, vezano uz istaknuti zahtjev Ericsson NT-a na ročištu 19. rujna 2024. na kojem je istaknuo zahtjev za uvid u zapisnik Vijeća, AZTN ocjenjuje kako je predmetni zahtjev neosnovan budući da su zapisnici sa sjednice Vijeća izuzeti iz uvida u spis predmeta sukladno članku 47. stavku 4. ZZTN-a.

Nadalje, na predmetnom ročištu od 5. rujna 2024. opunomoćenik Ericsson NT-a i opunomoćenik Retela su neposredno na zapisnik o usmenoj raspravi održanoj 5. rujna 2024., uputili prigovor člniku tijela sukladno članku 122. ZUP-a vezano uz način provođenja usmene rasprave od strane voditeljice postupka kao i radi uskrate procesnih prava stranci.

Ericsson NT u svom prigovoru navodi na postavljeno pitanje voditeljici postupka da ga upozna s trenutnim stanjem stvari u predmetu, a posebno sa spornim činjenicama u postupku te dokazima koji se namjeravaju izvesti, nije dobio nikakav sadržajan odgovor već informaciju (koja mu je bila poznata) da je AZTN Obavijestu stranke obavijestio o određenim činjenicama i pogledom AZTN-a na predmet. Međutim, Ericsson NT navodi kako je od donošenja Obavijesti prošlo 1554 dana, odnosno 4 godine, 3 mjeseca i 1 dan te da je u međuvremenu Ericsson NT, kao i druge stranke, ne samo dao primjedbe na predmetnu Obavijest, nego i predložio obilje činjenica, dokaza te pravnih mišljenja najeminentnijih hrvatskih stručnjaka čime su u potpunosti pobijene teze AZTN-a.

Stoga Ericsson NT smatra da bi bilo procesno ispravno i u duhu hrvatskog pravnog poretka, kao i europskih konvencija koje garantiraju minimum procesnih prava poput Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava, da mu se navede koje su to činjenice i dalje sporne te koje bi dokaze AZTN prihvatio kao valjane da te iste činjenice smatra dokazanim. U protivnom, Ericsson NT »tapka u mraku« te se ispituju svjedoci nadajući se da »unaprijed formirani stav« AZTN-a o postojanju povrede nečim, njemu za sada nepoznatim, može biti promijenjen. Prigovoru i pritužbi kako je to iznio Ericsson NT, pridružio se Retel koji je dodatno prigovorio na odluku voditeljice postupka o tome da neće biti saslušan predloženi svjedok [...] na ročištu od 5. rujna 2024., a obzirom je navedeni svjedok, kao i svi ostali predloženi svjedoci iz podneska Retela od 4. srpnja 2024., predložen na identične okolnosti, nepoznato je temeljem kojeg kriterija voditeljica postupka pojedine svjedoke poziva i saslušava, a pojedine svjedoke ne želi saslušavati.

Rješenjem AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/132-24-343, od 12. rujna 2024. odbaceni su predmetni prigovori Ericsson NT i Retela kao nedopušteni.

S tim u vezi, opunomoćenik Ericsson NT iznio je primjedbu na zapisnik od 19. rujna 2024. i to na dio koji glasi: »nisu posebno obrazložili dokazne prijedloge za saslušanje dodatnih 8 odnosno 11 svjedoka, podnesene nakon više od 4 godine od donošenja predmetne obavijesti odnosno nakon »1554 dana aktivne obrane, iznošenja činjenica, dokaza, predlaganja dokaznih prijedloga te davanja stručnih činjenica u predmetnom postupku« te navodi kako isto nije točno jer je to obrazložio pismenim putem, a i usmenim putem uključujući danas na zapisnik, a radi se o svjedocima koje je AZTN ispitao, koju primjedbu AZTN ocjenjuje neosnovanom u odnosu na gore iznesene tvrdnje.

11.10.7. Zahtjev Retela od 19. rujna 2024. za izuzeće službene osobe

Zaključkom AZTN-a, klasa: UP/I 034-03/15-01/020, urbroj: 580-09/132-24-355 16. listopada 2024. odbijen je zahtjev poduzetnika Retel za izuzeće službene osobe, kao voditeljice postupka u predmetnom upravnom postupku, koji je istaknuo na usmenoj raspravi održanoj 19. rujna 2024., temeljem članka 24. stavka 3. točke 3. i 4. ZUP-a.

U svom zahtjevu za izuzeće od 19. rujna 2024., Retel u bitnome navodi kako je voditeljica postupka postupala diskriminirajuće prema Retelu prilikom vođenja predmetnog upravnog postupka, kao i da postoje i drugi razlozi koji dovode u sumnju njezinu nepristranost.

Nastavno, Retel navodi kako je voditeljica postupka od preuzimanja predmetnog upravnog postupka u sedam do sada provedenih rasprava uporno ignorirala njegov zahtjev za pisanim otpравcima odluka odnosno zaključaka sukladno članku 77. stavku 4. ZUP-a, slijedom čega Retel do danas nije zaprimio niti jedan pisani otpравak takve odluke, koji navod stranke Retel je neosnovan.

Nadalje, Retel navodi kako način zakazivanja rasprava i pozivanja stranaka odnosno opunomoćenika stranaka u predmetnom upravnom postupku ukazuje na to kako voditeljica postupka načelo efikasnosti stavlja ispred prava na obranu, onemogućavajući tako Retelu provođenje svih predloženih dokaza, te zaključuje kako voditeljica postupka predmetni postupak želi dovršiti prije nastupanja zastarnih rokova, a sve na štetu prava stranaka na obranu.

S tim u vezi, Retel, nadalje navodi kako na navedeno ukazuje i činjenica kako je voditeljica postupka za veći broj rasprava imala unaprijed pripremljene tekstove zapisnika gdje su bili odbijani dokazni prijedlozi stranaka.

Prema mišljenju Retela, navedeno proizlazi iz činjenice kako je voditeljica postupka i na ročištu održanom 19. rujna 2024. na stranici 4. drugi odlomak Zapisnika o usmenoj raspravi, navela kako su samo Ericsson NT i Retel bili prisutni na usmenoj raspravi, imali mogućnost postavljanja pitanja svjedocima i drugim strankama te da su imali mogućnost iznošenja obrane, iz čega proizlazi zaključak kako voditeljica postupka diskriminatorno smatra da je Retel, a očigledno i Ericsson NT, u ovom postupku »problematična stranka« obzirom da ignorira činjenicu kako su na svim raspravama bili prisutni i punomoćnici Kodeksa, Mitel Austrije te na pojedinim raspravama i predstavnici drugih stranaka.

Konačno, Retel navodi kako je voditeljica postupka u želji za što bržim završetkom predmetnog upravnog postupka u maniri vođenja postupaka u Sjevernoj Koreji, ignorirala pravo stranaka na obranu, slijedom čega je Retel pozvao voditeljicu postupka na predmetnom ročištu da sukladno načelu ekonomičnosti strankama odmah priopći i visinu kazne.

Na istoj usmenoj raspravi, Retel je u smislu članka 77. stavka 4 ZUP-a zatražio pisani otpравak zaključka o podnesenom zahtjevu za izuzeće voditeljice postupka.

AZTN u odnosu na navedene tvrdnje Retela ukazuje na to kako službena osoba u stručnoj službi vodi postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja i izricanja novčanih kazni u pojedinačnim predmetima.

Odredbom članka 56. stavka 1. točke 3. ZZTN-a propisano je kako se osoba ovlaštena za vođenje postupka u AZTN-u, može izuzeti od rada u predmetu ako se iz drugih opravdanih razloga ne može očekivati objektivno vođenje postupka i objektivno donošenje odluke u predmetu.

Prema članku 24. stavku 3. točkama 3. i 4. ZUP-a, čelnik tijela zaključkom može izuzeti službenu osobu od vođenja postupka, odnosno rješavanja, ako službena osoba prema stranci postupa diskriminirajuće i ako se utvrde drugi razlozi koji dovode u sumnju nepristranost službene osobe.

Razlozi koji se navode u zahtjevu Retela za izuzeće voditeljice predmetnog postupka jesu razlozi subjektivne naravi koji ne dovode u sumnju njezinu nepristranost, jednakost postupanja prema svim strankama i objektivno vođenje istog postupka.

Prema načelu slobodne ocjene dokaza, javnopravno tijelo koje vodi postupak nije vezano ni izborom dokaznih sredstava, niti posebnim pravilima dokazivanja. To načelo daje ovlaštenje osobi koja vodi upravni postupak da prema svom uvjerenju odlučuje koje će od predloženih dokaza izvesti i koje će činjenice uzeti kao dokazane.

Retelovo iznošenje vlastitog stajališta o tome kako bi i na koji način voditeljica predmetnog postupka trebala vrednovati i ocijenjivati dokazne prijedloge stranaka ili zakazivati usmenu raspravu i pozivati opunomoćenike stranaka, ne predstavlja opravdani razlog zbog kojeg se ne može očekivati njezino objektivno vođenje predmetnog postupka.

Vezano uz navodnu povredu njegovog prava na obranu, Retel ne navodi i ne obrazlaže u čemu se konkretno sastoji navodna povreda tog prava niti u kojoj je mjeri, u okolnostima konkretnog slučaja, postupanje voditeljice postupka moglo utjecati na ostvarivanje njegovog sadržaja. Sva argumentacija Retela temelji se isključivo i ničim potkrijepljenim navodima o tome kako »voditeljica postupka predmetni postupak želi dovršiti prije nastupanja zastarnih rokova, a sve na štetu prava stranaka na obranu« te da je »u želji za što bržim završetkom predmetnog upravnog postupka u maniri vođenja postupaka u Sjevernoj Koreji, ignorirala pravo stranaka na obranu«.

Sadržaj drugog odlomka na stranici 4. Zapisnika o usmenoj raspravi od 19. rujna 2024. ničim ne ukazuje na diskriminirajuće postupanje voditeljice postupka prema Retelu, a osobito se iz njega ne može zaključiti da voditeljica postupka diskriminatorno smatra Retel, a očigledno i Ericsson NT, »problematičnom strankom«, kako se to navodi u predmetnom zahtjevu za izuzeće. U navedenom odlomku izneseni su razlozi ocjene da je Retelu i Ericsson NT-u omogućeno aktivno sudjelovanje u izvođenju dokaza, te posljedično upoznavanje s izvedenim dokazima i izjašnjavanje o njima, vezano uz navode Ericsson NT-a na ročištu održanom 5. rujna 2024. i poziv voditeljici postupka da ga upozna sa stanjem predmeta i očituje se o tome koji su od dokaznih sredstava, svjedoka, predloženih od strane Ericsson NT-a prihvaćeni, odnosno o razlozima za slučaj da nisu prihvaćeni, kojim navodima se pridružio i Retel.

11.11. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

11.11.1. Odluka kojom je utvrđen predmetni zabranjeni sporazum

Na temelju provedenog postupka i utvrđenog činjeničnog stanja, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje u tekstu: Vijeće) na sjednici 50/2024., održanoj 18. prosinca 2024., sukladno ovlastima iz članka 30. točke 2. ZZTN-a, utvrdilo je da su Ericsson NT, Retel, Kodeks, Vatel i Lumiss, međusobnom podjelom tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH te utvrđivanjem cijena navedenih proizvoda i usluga, u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015., narušili tržišno natjecanje na navedenom tržištu, odnosno sklopili zabranjeni horizontalni sporazum koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja u smislu članka 8. stavka 1. točke 1. i 3. ZZTN-a, kako je to detaljno pojašnjeno u točkama 11.3. i 11. 4. obrazloženja ovoga rješenja.

U odnosu na poduzetnika Mitel Austria, Vijeće je utvrdilo kako je navedeni poduzetnik u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015. sudjelovao u predmetnom zabranjenom horizontalnom kojim je narušeno tržišno natjecanje na tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH, na način da je bio svjestan materijalnih postupaka koje su zamislili ili provodili drugi sudionici tog sporazuma prilikom ostvarivanja zajedničkih ciljeva te je vlastitim ponašanjem doprinio zajedničkim ciljevima koje su ostvarivali svi sudionici sporazuma, što je detaljnije navedeno pod točkom 11.6.2. obrazloženja ovog rješenja.

Postojanje predmetnog zabranjenog sporazuma utvrđeno je na temelju dokaza navedenih pod točkom 11.3. obrazloženja ovog rješenja.

U konkretnom slučaju riječ je o specifičnom, tzv. *intra-brand* kartelu u okviru kojega se zabranjeni sporazum konkurenata na tržištu odnosi isključivo na proizvod jednog proizvođača, dakle na jedan brand (Ericsson/Aastra/Mitel).

Uzimajući u obzir ciljeve koje su sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma htjeli postići, prirodu obuhvaćenih proizvoda i usluga te stvarne uvjete funkcioniranja i strukture predmetnog tržišta, Vijeće je ocijenilo kako predmetni zabranjeni sporazum o podjeli tržišta prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel te utvrđivanju cijena navedenih proizvoda i usluga, sam po sebi predstavlja dovoljan stupanj štetnosti u odnosu na tržišno natjecanje na navedenom tržištu i ima negativne učinke, osobito na cijenu, količinu ili kvalitetu predmetnih proizvoda i usluga, odnosno ima za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja, pa stoga nije potrebno istraživati njegove učinke.

Način provođenja predmetnog zabranjenog sporazuma detaljnije je naveden pod točkom 10.6. obrazloženja ovog rješenja.

Primjenom na odgovarajući način kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, Vijeće je, na temelju dokaza o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma, njegovog protutržišnog cilja i načina provođenja, ocijenilo kako predmetni zabranjeni sporazum predstavlja jedinstvenu i trajnu povredu obuhvaćenu člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a.

Sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma u okviru protutržišnih kontakata slijedili su sveobuhvatni plan koji je kao jedinstveni protutržišni cilj imao ograničavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH. Taj je cilj postignut podjelom navedenog tržišta i utvrđivanjem cijene navedenih proizvoda i usluga, čime je uklonjen stupanj neizvjesnosti u pogledu funkcioniranja predmetnog tržišta.

Postojanje sveobuhvatnog plana s jedinstvenim protutržišnim ciljem proizlazi iz činjenice da su se protutržišni kontakti sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma odnosili na iste proizvode i usluge, da su ti kontakti bili međusobno povezani sadržajem, otvorenim upućivanjem jednih na druge i razmjenom informacija, da su priroda i cilj kontakata u bitnome ostali isti tijekom cijelog trajanja zabranjenog sporazuma, te da su u kontakte bile uključene gotovo iste fizičke osobe koje su postupale za račun poduzetnika sudionika sporazuma, usmjeravajući ili nadzirući (različita) ponašanja koja su dio utvrđene jedinstvene povrede.

Svi sudionici predmetnog zabranjenog sporazuma izravno su sudjelovali u svim relevantnim aspektima tog sporazuma odnosno protutržišnim ponašanjima koja čine predmetnu jedinstvenu i trajnu povredu, zbog čega im je pripisana odgovornost za predmetnu povredu u cijelosti.

Uzimajući u obzir navode Steinera u njegovoj Prijavi (točka 1. obrazloženja), izravne dokaze o postojanju predmetnog zabranjenog sporazuma (točka 11.3.1. obrazloženja), te dokaze izvan utvrđenog razdoblja trajanja predmetne povrede (dokument »Uređenje ETK Enterprise tržišta« i pripadajuća tablica tzv. »Područje lova«, točka 11.3.3. obrazloženja), čija je vjerodostojnost i dokazna vrijednost navedena pod točkama 11.3.1., 11.3.2. i 11.3.3. obrazloženja ovog rješenja, Vijeće je ocijenilo kako je Ericsson NT bio inicijator predmetnog zabranjenog sporazuma.

Sukladno članku 8. stavku 4. ZZTN-a, sporazumi kojima se narušava tržišno natjecanje iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a, a ne mogu se skupno izuzeti u smislu članka 10. ZZTN-a, ex lege su ništetni.

Uvjeti za skupno izuzeće sporazuma od primjene odredbi članka 8. stavka 1. ZZTN-a, pobliže su utvrđeni uredbama Vlade RH o skupnom izuzeću određenih vrsta sporazuma iz članka 10. ZZTN-a. U konkretnom slučaju riječ je o primjeni Uredbe o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma, čije se odredbe primjenjuju osobito na sporazume o istraživanju i razvoju i sporazume o specijalizaciji, ali se na odgovarajući način primjenjuju i na druge vrste horizontalnih sporazuma.

Člankom 11. stavkom 1. i člankom 13. stavkom 1. Uredbe o skupnom izuzeću horizontalnih sporazuma, utvrđivanje cijena i podjela tržišta ili kupaca propisani su kao teška ograničenja tržišnog natjecanja. Na sporazume poduzetnika koji sadrže takva teška ograničenja tržišnog natjecanja ne mogu se ni u kojem slučaju primijeniti odredbe o skupnom izuzeću. Kako predmetni sporazum sadrži upravo dogovore o utvrđivanju cijena i podjeli tržišta, dakle sadrži teška ograničenja tržišnog natjecanja, isti ne ispunjava uvjete za skupno izuzeće u smislu članka 10. ZZTN-a.

U konkretnom slučaju ispitana je i moguća primjena Uredbe o sporazumima male vrijednosti. Naime, sukladno članku 1. stavku 2. navedene Uredbe, na sporazume male vrijednosti koji zadovoljavaju uvjete iz te Uredbe, ne primjenjuju se odredbe o zabranjenim sporazumima iz članka 8. stavka 1. ZZTN-a.

Člankom 6. stavkom 1. Uredbe o sporazumima male vrijednosti propisano je kako se sporazumi, koji unatoč neznatnom tržišnom udjelu sudionika sporazuma i njihovih povezanih poduzetnika sadrže odredbe koje se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja, ne smatraju sporazumima male vrijednosti. Članak 7. iste Uredbe kao teška ograničenja tržišnog natjecanja, u sporazumima male vrijednosti sklopljenim između stvarnih ili potencijalnih konkurenata, navodi ona ograničenja koja izravno ili neizravno, samostalno ili zajedno s ostalim čimbenicima pod kontrolom ugovornih strana, imaju za cilj utvrđivanje cijena i podjelu tržišta ili kupaca. Kako je u konkretnom slučaju upravo riječ o takvim teškim ograničenjima, na predmetni sporazum ne mogu se primijeniti niti odredbe Uredbe o sporazumima male vrijednosti.

Slijedom svega navedenog, temeljem odluke Vijeća, AZTN je odlučio kao u točkama I. i II. izreke ovoga rješenja.

11.11.2. Odluka kojom se obustavlja postupak u dijelu koji je pokrenut u smislu članka 101. UFEU-a

Predmetni postupak pokrenut protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel, Lumiss i Mitel Austria radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma

u smislu članka 8. ZZTN-a, vodio se i radi utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja u smislu članka 101. UFEU-a.

Člankom 101. UFEU-a zabranjeni su svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.

Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda EU, da bi bio usvojen uvjet prema kojemu bi sporazum, u smislu članka 101. stavka 1. UFEU a, mogao utjecati na trgovinu među državama članicama, mora postojati mogućnost predviđanja s dostatnim stupnjem vjerojatnosti na temelju svih objektivnih pravnih ili činjeničnih okolnosti da oni mogu utjecati neposredno ili posredno, stvarno ili potencijalno na trgovinsku razmjenu među državama članicama i to na način koji bi mogao činiti prepreku za stvaranje jedinstvenog tržišta među državama članicama. Taj utjecaj ne smije biti tek neznatan (presuda Ziegler/Komisija, t. 92. te presuda ING Pensii, t. 48. i navedena sudska praksa).

Horizontalni karteli koji obuhvaćaju cijelu državu članicu obično mogu utjecati na trgovinu između država članica. Sudovi Zajednice u brojnim predmetima smatraju da sporazumi koji obuhvaćaju cijelo državno područje države članice zbog svoje prirode proizvode učinak jačanja podjele tržišta u nacionalnim okvirima otežavajući gospodarsko prožimanje kao jedan od ciljeva Ugovora. Mogućnost da takvi sporazumi podijele unutarnje tržište proizlazi iz činjenice da poduzetnici koji sudjeluju u kartelima u samo jednoj državi članici obično trebaju postupati s ciljem isključivanja konkurenata iz drugih država članica (Smjernice o načelu utjecaja na trgovinu, toč. 78. i 79.).

Primjenom na odgovarajući način navedenih kriterija koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u EU, uzimajući u obzir ekonomski i pravni kontekst predmetnog zabranjenog sporazuma, prirodu proizvoda i usluga obuhvaćenih sporazumom, te izostanak bilo kakvih dokaza koji bi ukazivali na to da su sudionici predmetnog sporazuma postupali s ciljem isključivanja konkurenata iz drugih država članica, Vijeće je ocijenilo kako predmetni zabranjeni sporazum ne može znatno utjecati na trgovinu među državama članicama pa je sukladno ovlastima iz članka 30. točke 4. ZZTN-a donijelo odluku da se obustavi predmetni postupak protiv poduzetnika Ericsson NT, Steiner, Retel, Kodeks, Vatel, Lumiss i Mitel Austria, u dijelu koji je pokrenut u smislu članka 101. UFEU-a, jer ne postoje zakonske pretpostavke za njegovo daljnje vođenje.

Slijedom navedenog, temeljem odluke Vijeća, AZTN je odlučio kao u točki III. izreke ovoga rješenja.

11.11.3. Odluka kojom je utvrđeno postojanje uvjeta za izricanje novčanih kazni strankama, njihova visina, te rokovi i način izvršenja

Vijeće je prilikom donošenja odluke kojom se utvrđuje postojanje uvjeta za izricanje novčanih kazni strankama, njihova visina, te rokovi i način izvršenja, uzelo u obzir sve činjenice i okolnosti utvrđene u ovoj upravnoj stvari, kako bi se u smislu članka 60. ZZTN-a ispunio propisani cilj novčane kazne (osiguravanje učinkovitog tržišnog natjecanja, kažnjavanje počinitelja povreda ZZTN-a, otklanjanje

štetnih posljedica takvih povreda i odvrćanje drugih poduzetnika od kršenja odredbi ZZTN-a).

Članak 61. stavak 1. ZZTN-a propisuje kako će se novčanom kaznom u iznosu do najviše 10 % vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario na svjetskoj razini u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća, kazniti poduzetnik koji s namjerom ili nepažnjom sklopi zabranjeni sporazum ili na koji drugi način sudjeluje u sporazumu kojim je narušeno tržišno natjecanje, na način opisan odredbom članka 8. ZZTN-a.

Sukladno odredbi članka 64. stavka 1. ZZTN-a, najviši iznos novčane kazne koja se može izreći na temelju ZZTN-a, ne može niti u kojem slučaju premašiti iznos od 10 % vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća u smislu članka 61. ZZTN-a.

Sukladno odredbi članka 64. stavka 10. ZZTN-a, pri izricanju novčane kazne AZTN uzima u obzir sve olakotne i otegotne okolnosti kao što su težina povrede, vrijeme trajanja povrede i posljedice te povrede za druge poduzetnike na tržištu i potrošače. Pri tome se primjenjuje dvostupanjska metodologija izračuna novčane kazne na način da se utvrđuje osnovni iznos novčane kazne za poduzetnika, a zatim se tako utvrđeni iznos smanjuje ili povećava ovisno o utvrđenim olakotnim i/ili otegotnim okolnostima.

Sukladno članku 4. stavku 1. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, osnovni iznos novčane kazne AZTN izračunava određujući primjerenu visinu postotka od prihoda poduzetnika, a visina postotka ovisi o težini povrede ZZTN-a, te dobiveni iznos množi s brojem godina trajanja povrede. Prema članku 4. stavku 3. iste Uredbe, u pravilu, postotak od prihoda koji se uzima u izračun osnovnog iznosa novčane kazne AZTN utvrđuje u visini do najviše 30 % prihoda poduzetnika.

Prema članku 2. stavku 1. točki c) Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, prihod poduzetnika na osnovu kojeg se izračunava osnovni iznos novčane kazne predstavlja vrijednost prodaje robe i/ili usluga koji je poduzetnik ostvario isključivo od obavljanja djelatnosti na mjerodavnom tržištu na kojem je AZTN utvrdio povredu ZZTN-a, u koji nije uključen porez na dodanu vrijednost niti drugi porezi izravno vezani uz prodaju, i to, sukladno članku 5. stavku 2. iste Uredbe, tijekom posljednje poslovne godine u kojoj je poduzetnik povrijedio ZZTN, odnosno posljednje godine za koju postoje zaključena financijska izvješća.

U konkretnom slučaju, izračun prihoda ostvarenog isključivo od obavljanja djelatnosti na mjerodavnom tržištu na kojem je utvrđena povreda ZZTN-a, temelji se na podacima koje su stranke dostavile u predmetnom postupku na zahtjev AZTN-a.

Budući da je trajanje predmetnog zabranjenog sporazuma u odnosu na sve stranke utvrđeno u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015., AZTN je prilikom izračuna osnovnog iznosa novčanih kazni strankama, uzeo u obzir njihove prihode ostvarene tijekom 2015., kao posljednje poslovne godine u kojoj su stranke povrijedile ZZTN.

Prilikom utvrđivanja težine povrede ZZTN-a, sukladno odredbi članka 6. stavka 2. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, AZTN u svakom pojedinačnom slučaju utvrđuje treba li postotak od prihoda biti određen u gornjem ili donjem dijelu raspona. Pritom, AZTN je obavezan uzimati niz čimbenika, kao što su primjerice, vrsta povrede ZZTN-a, tržišni udjel poduzetnika-sudionika povrede ZZTN-a, zemljopisno područje na kojem povreda ZZTN-a

ima ili može imati učinak, te je li povreda ZZTN-a u praksi izvršena ili je samo ostavljena otvorena mogućnost za izvršenje povrede.

Karteli su u pravilu tajni horizontalni sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika ili odluke udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje poduzetnika koji svi djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije, a imaju za cilj narušavanje tržišnog natjecanja između konkurenata, putem međusobnog utvrđivanja kupovnih ili prodajnih cijena, podjele tržišta i kupaca, ograničavanjem proizvodnje i/ili prodaje i tehnološkog razvoja, dogovorom o sudjelovanju u postupcima javne nabave i slično, čija je posljedica štetan učinak na potrošače u vidu povećanja cijena i smanjivanju izbora robe i/ili usluga, smatraju se po svojoj vrsti najtežim oblicima ograničavanja tržišnog natjecanja, odnosno najtežim povredama ZZTN-a.

Sukladno odredbi članka 6. stavka 3. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, u slučaju kartelnih sporazuma, udio od prihoda poduzetnika koji se uzima u izračun osnovnog iznosa novčane kazne i utvrđuje u visini do najviše 30 % prihoda poduzetnika, AZTN će odrediti u pravilu u gornjem dijelu raspona, uzimajući u obzir sve gore navedene čimbenike iz članka 6. stavka 2. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere.

Prilikom utvrđivanja težine povrede ZZTN-a od strane Ericsson NT-a, Kodeksa, Retela, Vatele, Lumissa i Mitela Austrije u konkretnom slučaju, Vijeće je uzelo u obzir da su isti sudjelovali u najtežoj povredi ZZTN-a odnosno zabranjenom sporazumu (kartelu) na način opisan člankom 8. stavkom 1. točkom 1. i 3. ZZTN-a (utvrđivanje cijena i podjela tržišta), koji je za cilj imao sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu prodaje, ugradnje, održavanja i nadogradnje kućnih telefonskih centrala i sustava proizvođača Ericsson/Aastra/Mitel u RH.

Prilikom utvrđivanja težine povrede ZZTN-a od strane navedenih poduzetnika u konkretnom slučaju, Vijeće nije sukladno odredbi članka 6. stavka 2. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, uzelo u obzir i njihove tržišne udjele, budući da precizno definiranje mjerodavnog tržišta i tržišne snage poduzetnika nije potrebno kada je cilj zabranjenog sporazuma sam po sebi protutržišni, kao u konkretnom slučaju (što je detaljnije obrazloženo pod točkom 11.5. obrazloženja ovoga rješenja), niti kada zabranjeni sporazum sadrži ograničenja koja se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja (utvrđivanje cijena i podjela tržišta ili kupaca), kao u konkretnom slučaju, pa se na takav sporazum ne mogu primijeniti odredbe Uredbe o sporazumima male vrijednosti niti u slučaju neznatnog tržišnog udjela sudionika sporazuma.

S obzirom na utvrđenu težinu povrede ZZTN-a u konkretnom slučaju, Vijeće je donijelo odluku da prilikom izračuna osnovnog iznosa novčane kazne sudionicima predmetnog sporazuma, postotak od njihovog prihoda na mjerodavnom tržištu u posljednjoj poslovnoj godini u kojoj su povrijedili ZZTN (2015.) iznosi 15 %.

Trajanje predmetnog zabranjenog sporazuma u odnosu na sve stranke utvrđeno u razdoblju od 1. listopada 2010. do 14. srpnja 2015.

Pri utvrđivanju broja godina trajanja povrede, AZTN će sukladno članku 4. stavku 4. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere, razdoblja kraća od 6 mjeseci smatrati razdobljem od pola godine, a razdoblja dulja od 6 mjeseci, ali kraća od jedne godine, punom godinom povrede ZZTN-a.

S tim u vezi, AZTN je utvrdio da je u konkretnom slučaju povreda ZZTN-a od strane Ericsson NT-a, Kodeksa, Retela, Vatele, Lumissa i Mitela Austrije trajala pet godina.

Slijedom navedenog, utvrđeni su osnovni iznosi novčane kazne za:

1. Ericsson NT u iznosu od 748.162,45 eura
2. Kodeks u iznosu od 252.012,58 eura
3. Retel u iznosu od 26.371,43 eura
4. Vatel u iznosu od 43.483,38 eura
5. Lumiss u iznosu od 33.149,48 eura
6. Mitel Austria u iznosu od 472.152,97 eura

Člankom 7. stavkom 1. Uredbe o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere propisano je kako u slučajevima kartelnih povreda ZZTN-a kojima se dogovaraju cijene, dijele tržišta i ograničava proizvodnja, neovisno od vremena sudjelovanja poduzetnika u povredi ZZTN-a, AZTN može osnovni iznos novčane kazne uvećati za dodatni iznos do najviše 25 % prihoda poduzetnika. Cilj uvećanja novčane kazne za navedeni dodatni iznos jest odvraćanje drugih poduzetnika od sklapanja kartelnih sporazuma kao najtežih oblika povrede ZZTN-a.

Kako je u konkretnom slučaju upravo riječ o kartelnom sporazumu o utvrđivanju cijena i podjeli tržišta, Vijeće je donijelo odluku o uvećanju osnovnog iznosa novčane kazne Ericsson NT-u, Kodeksu, Retelu, Vatelu, Lumissu i Mitel Austriji za dodatni iznos od 10 %.

Uredbom o kriterijima za izricanje upravno-kaznene mjere propisano je kako osnovni iznos novčane kazne AZTN može povećati, ukoliko utvrdi postojanje otegotnih okolnosti, odnosno smanjiti, ukoliko utvrdi postojanje olakotnih okolnosti.

Člankom 64. stavkom 13. ZZTN-a propisane su okolnosti koje AZTN osobito smatra otegotnim, među kojima se navodi i uloga inicijatora ili poticatelja drugih poduzetnika na povredu ZZTN-a.

Kako je u konkretnom slučaju utvrđeno da je Ericsson NT bio inicijator predmetnog zabranjenog sporazuma, što je detaljnije obrazloženo pod točkom 11.7. obrazloženja ovog rješenja, Vijeće je u odnosu na Ericsson NT-a kao otegotnu okolnost cijenilo navedenu činjenicu te je donijelo odluku da se utvrđeni osnovni iznos novčane kazne Ericsson NT-a uveća za dodatnih 15 %.

Vijeće nije utvrdilo postojanje otegotnih okolnosti na strani Kodeksa, Retela, Vatel, Lumissa i Mitela Austria u predmetnom postupku.

Kao olakotnu okolnost u odnosu na sve stranke u predmetnom postupku, Vijeće je uzelo u obzir činjenicu da niti jedna od stranaka nije ranije kažnjavana za bilo koji oblik narušavanja tržišnog natjecanja.

Slijedom navedenog, Vijeće je donijelo odluku da se utvrđeni osnovni iznosi novčane kazne strankama smanje za 20 %.

Sukladno odredbi članka 65. stavka 4. ZZTN-a, novčanu kaznu u umanjenoj iznosu AZTN može izreći onim sudionicima zabranjenog horizontalnog sporazuma (kartela) ili tajnog kartela koji ne ispunjavaju uvjete za oslobođenje od novčane kazne, ali su AZTN-u dostavili dodatne valjane dokaze koji predstavljaju znatnu dodanu vrijednost za dokazivanje povrede obuhvaćene pokajničkim programom, u odnosu na dokaze kojima AZTN već raspolaže u vrijeme podnošenja prijave.

Na temelju odredbe članka 17. stavka 4. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere, pravo na podnošenje prijave za odobrenje umanjenja novčane kazne ima svaki sudionik kartela koji, u cilju utvrđivanja postojanja kartela, AZTN-u može dostaviti dodatne valjane dokaze koji su, uz dokaze kojima AZTN raspolaže, a sukladno njegovoj procjeni, od odlučujućeg zna-

čaja za okončanje postupka utvrđivanja postojanja kartela. Pritom, visina umanjenja novčane kazne ovisi o redu prijave pojedinog sudionika kartela AZTN-u.

Iznos umanjenja novčane kazne za prvog poduzetnika koji je dostavio dokaze sa značajnom dodanom vrijednosti, AZTN je temeljem odredbe članka 19. stavka 3. navedene Uredbe, obavezan odrediti, u pravilu, u rasponu od 30 % do 50 %.

Kodeks je prvi sudionik predmetnog zabranjenog sporazuma koji je uz Izjavu o sudjelovanju u predmetnom kartelu, dostavio prijavu za odobrenje umanjenja novčane kazne te mu je odobreno uvjetno umanjenje novčane kazne.

Prema ocjeni Vijeća, Kodeks se tijekom cijelog predmetnog postupka pridržavao svih kriterija iz članka 3. stavaka 4. i 5. Uredbe o kriterijima za oslobođenje ili umanjenje upravno-kaznene mjere i dostavio dodatne valjane dokaze koji su, uz dokaze kojima je AZTN raspolažao, bili od odlučujućeg značaja za okončanje predmetnog postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma. Stoga je Vijeće donijelo odluku kojom se utvrđuje iznos umanjenja novčane kazne Kodeksu i to 50 % od punog iznosa novčane kazne koji bi mu se izrekao sukladno ZZTN-u.

Mitel Austriji je iznos novčane kazne smanjen sukladno odredbi članka 64. stavka 1. ZZTN-a, da najviši iznos novčane kazne koja se može izreći na temelju ZZTN-a, ne može niti u kojem slučaju premašiti iznos od 10 % vrijednosti ukupnoga prihoda koji je poduzetnik ostvario u posljednjoj godini za koju postoje zaključena godišnja financijska izvješća u smislu članka 61. ZZTN-a.

Razmatrajući sve činjenice i okolnosti relevantne za utvrđivanje visine novčane kazne, Vijeće je donijelo odluku o izricanju novčane kazne za:

1. Ericsson Nikola Tesla d.d. u iznosu od 785.570,58 eura
2. Retel d.o.o. u iznosu od 23.734,29 eura
3. Kodeks d.o.o. u iznosu od 113.405,66 eura
4. Vatel d.o.o. u iznosu od 39.135,04 eura
5. LUMISS d.o.o. u iznosu od 29.834,54 eura
6. Mitel Austria GmbH u iznosu od 179.288,13 eura

Vijeće smatra da će se izricanjem novčanih kazni u navedenim iznosima postići cilj primjerenog kažnjavanja sudionika predmetnog zabranjenog sporazuma (specijalni preventivni učinak) i odvraćanja drugih poduzetnika od kršenja odredaba ZZTN-a (opći preventivni učinak).

ROKOVI I NAČIN IZVRŠENJA

Sukladno odredbi članka 70. stavka 2. ZZTN-a, novčane kazne uplaćuju se po pravomoćnosti rješenja AZTN-a, uračunavajući u iznos novčane kazne i zakonske zatezne kamate od dana pravomoćnosti rješenja AZTN-a do dana plaćanja.

Izrečeni iznos uplaćuje se u korist Državnog proračuna Republike Hrvatske na račun broj:

HR1210010051863000160, model HR64, poziv na broj odobrenja: 6092-20833-(OIB uplatitelja).

Nakon izvršene uplate, kao dokaz o obavljenoj uplati novčane kazne, stranke su dužne uplatnicu dostaviti AZTN-u najkasnije po isteku roka od 15 (petnaest) dana od dana pravomoćnosti ovoga rješenja, s pozivom na poslovni broj klasa: UP/I 034-03/15-01/020.

Ako stranka u roku od 15 (petnaest) dana od pravomoćnosti ovoga rješenja ne uplati novčanu kaznu koja joj je izrečena pod toč-

kom IV. izreke ovoga rješenja, AZTN će sukladno odredbi članka 70. stavka 4. ZZTN-a obavijestiti Ministarstvo financija, Poreznu upravu, radi naplate novčane kazne prisilnim putem prema propisima o prisilnoj naplati poreza.

Slijedom navedenog, temeljem odluke Vijeća, AZTN je odlučio kao u točki V. izreke ovoga rješenja.

Objava rješenja u »Narodnim novinama« i na internetskoj stranici AZTN-a

Sukladno odredbi članka 59. stavka 2. ZZTN-a, a u vezi s člankom 58. stavkom 1. točkom 1. ZZTN-a, ovo rješenje bit će objavljeno u »Narodnim novinama«, a na temelju članka 59. stavka 3. ZZTN-a i na internetskoj stranici AZTN-a.

Slijedom navedenog, temeljem odluke Vijeća, AZTN je odlučio kao u točki VI. izreke ovoga rješenja.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana, računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Napomena:

Sukladno članku 59. stavku 4. ZZTN-a, podaci koji se smatraju poslovnom tajnom u smislu članka 53. ZZTN-a, izuzeti su od objave. Navedeni podaci označeni su u tekstu s [...].

Klasa: UP/I 034-03/15-01/020

Urbroj: 580-09/132-24-389

Zagreb, 18. prosinca 2024.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja
dr. sc. Mirta Kapural, dipl. iur., v. r.

NARODNE NOVINE
SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE

Glavna urednica: Zdenka Pogarčić
10 000 Zagreb, Trg sv. Marka 2, telefon: (01) 4569-244
NAKLADNIK: Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6
Predsjednik Uprave: Alen Gerek
Nakladnička djelatnost, 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6
Direktor: Ostap Graljuk
Izvršna urednica: Gordana Mihelja – telefon: (01) 6652-855
TISAK I OTPREMA NOVINA: Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 13, telefon: (01) 6502-759, telefon/telefaks: (01) 6502-887.
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se u roku od 20 dana.
Poštarina plaćena u pošti 10000 Zagreb.
Novine izlaze jedanput tjedno i prema potrebi.

Internetsko izdanje – www.nn.hr

PRIMANJE OGLASA I PRETPLATA: Narodne novine d.d. – Nakladnička djelatnost, 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6

Primanje oglasa: telefon: (01) 6652-870, telefaks: (01) 6652-871, e-adresa: oglas@nn.hr. Cjenik objave oglasa dostupan je na www.nn.hr.

MALI OGLASNIK – oglasi za poništenje isprava: telefon: (01) 6652-888, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: oglasigradjana@nn.hr.

Oglasi za Mali oglasnik plaćaju se osobno u maloprodajama Narodnih novina d.d. ili uplatom na žiroračun (upute dostupne na www.nn.hr).

Pretplata i prodaja novina: telefon: (01) 6652-869, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: e-pretplata@nn.hr. Pretplata za 2025. godinu iznosi 340,80 EUR, bez PDV-a, za inozemne pretplatnike iz Europe 781,00 EUR, bez PDV-a, a izvan Europe 973,00 USD, bez PDV-a. Pretplatnicima koji se pretplate tijekom godine ne možemo osigurati primitak svih prethodno izašlih brojeva.

O promjeni adrese pretplatnik treba poslati obavijest u roku od 8 dana.

Žiroračun kod Privredne banke Zagreb: IBAN: HR3623400091500243194/ SWIFT: HPBZHR2X. Cijena ovog broja je 6,00 EUR.

Glavna urednica: prof. dr. sc. Anita Pavković

Redaktor: dr. sc. August Cesarec

*Autori: Anita Pavković, Dario Hlupić Radić, Bojana Olgić Draženović,
Ivan Gržeta, Saša Žiković, August Cesarec, Jasminka Rojko, Ana
Keserović, Roberto Ercegovac, Domagoj Sajter, Slaven Smojver, Martina
Drvar, Mirjana Hladika, Petra Halar, Boris Tušek*

BANKE I BANKARSTVO – IZAZOVI I TRENDOW

Recenzenti:

prof. dr. sc. Marijana Ivanov

prof. dr. sc. Manuel Benazić

izv. prof. dr. sc. Ana Ivanišević Hernaus

▣ Ekonomska biblioteka ▣ rujan 2024. ▣ tvrdi uvez ▣

Cijena: 41,00 EUR

Oznaka: 811-508

Više na: www.nn.hr

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski gaj XIII. 6, tel.: 01/6652-866, 6652-843, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: prodajaknjiga@nn.hr, odnosno kupiti u našim prodavaonicama ili u e-trgovini Narodnih novina d.d.

Marin Mrčela i Igor Vuletić

LIJEČNIK I KAZNENO PRAVO

Recenzenti:

prof. dr. sc. LEO CVITANOVIĆ,

Katedra za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. VID JAKULIN,

Katedra za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani

prof. dr. sc. MILOVAN KUBAT,

Katedra za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

▣ Pravna biblioteka – priručnici ▣ ožujak 2019. ▣ 200 stranica ▣ meki uvez ▣

Cijena: 31,19 EUR

Oznaka: 811-433

Vidjeti više na: **www.nn.hr**

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski gaj XIII. 6, tel.: 01/6652-843, 6652-866, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: **prodajaknjiga@nn.hr**, odnosno kupiti u prodavaonicama ili e-trgovini Narodnih novina d.d.

Uredništvo knjiga i časopisa Narodnih novina d.d.

ZAKON O PROVEDBI OPĆE UREDBE O ZAŠTITI PODATAKA (NN 42/18)

i

UREDBA (EU) 2016/679 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca
u vezi s obradom osobnih podataka i o
slobodnom kretanju takvih podataka te o
stavljajući izvan snage Direktive 95/46/EZ
(Opća uredba o zaštiti podataka)
(Tekst značajan za EGP)**

□ Pravna biblioteka – zbirke propisa □ svibanj 2018. □ 144 stranice □ meki uvez □

Cijena: 11,28 EUR

Oznaka 811-419

Vidjeti više na: **www.nn.hr**

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski
gaj XIII. 6, tel.: 01/6652-866, 6652-843, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: **prodajaknjiga@nn.hr**,
odnosno kupiti u našim prodavaonicama ili u e-trgovini Narodnih novina d.d.